

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

סֵפֶר

תּוֹרַת הַזָּהָר

הַמְתַּרְגֵּם בְּלִשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ

הַמְנַקֵּד

מִהַתַּנָּא הָאֱלֹקִי רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּר יוֹחָאִי זִיע"א

זָהָר חֲדָשׁ

פְּרָשְׁת בְּרֵאשִׁית

תְּרַגּוּם קַל וְנֶחְמַד לְמַעַן יְרוּיַח הַלּוֹמֵד בּוֹ

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
אלול תש"ע לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות,

לכל החברים וידידים, ולכל אחד ואחד מישראל,

לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

לעילוי נשמת

מרת הינדע לאה, מנחם מוניש וחנה בר"ב יצחק אהרון
הרב צבי יצחק, נטע מאיר, מלכה דבורה בר"ב גבריאל הכהן

לקנות הספרים במחיר מסובסד:

אצל חנות הספרים של ר' פנחס ראובן הי"ו

ברחוב השומר 74 בני ברק

או אצל "מפעל הזוהר העולמי"

רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8

Ramat Beth Shemesh 99093, Israel

Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

פְּרִשֵׁת בְּרֵאשִׁית

(דף ג ע"א)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, (בראשית א ג), אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, מִכָּאן מִשְׁמַע שְׁעָקַר הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ
 הוּא אֶת הַנְּטִיעוֹת הַלָּלוּ וְשָׁתַל אוֹתָן, שְׁפָתוֹב יְהִי.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָאֹר שְׁפָכְר הָיָה שְׁנִינוּ. מִשְׁמַע
 שְׁפָתוֹב וַיְהִי אֹר. וְהָיָה לֹא כְּתוֹב, אֶלָּא וַיְהִי.

וּכְשֶׁהֱסִתִּיכֵל הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא פְּאוֹתָם הַדּוֹרוֹת
 שֶׁל הַרְשָׁעִים שְׁלֹא רְאוּיִים לְאוֹתוֹ
 הָאֹר, גִּנְו אוֹתוֹ. זְהוּ שְׁפָתוֹב (אֵיבֵל לֹח טו) וַיִּמְנַע
 מִרְשָׁעִים אוֹרָם, וּלְמִי גִנְו אוֹתוֹ? דְּוִקָּא לְצַדִּיקִים,
 כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים צו יא) אֹר זְרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב
 שְׂמֻחָה. וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר, זְהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה
 מא ב) מִי הַעִיר מִמְּזֻרָח.

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב (בראשית א ד), מָה
 רָאָה? אָמַר רַבִּי חֵיִיא, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ, רָאָה
 אֶת מַעֲשֵׂי הַרְשָׁעִים וְגִנְו אוֹתוֹ. רַבִּי אֲבָא אָמַר,

וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, לָגֵנוּ אֹתוֹ. וַיֵּרָא
 אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב, שְׁלֹא נִמְצָא בּוֹ רָגוּ.
 פְּתוּב כָּאֵן כִּי טוֹב, וְכִתוּב שָׁם (במדבר כד א) כִּי טוֹב
 בְּעֵינַי ה' לְבָרַךְ אֶת יִשְׂרָאֵל, וְסוּף הַפְּתוּב מוֹכִיחַ,
 שְׁפָתוּב (בראשית א ה) וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין
 הַחֲשֶׁךְ, וּמִשׁוּם כֶּךָ לֹא נִמְצָא בּוֹ רָגוּ, וְאִף עַל גַּב
 שְׁשֵׁתֶּף אוֹתָם תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יְחַד.

בַּא וְרֵאָה, הָאֹר הָעֲלִיּוֹן שִׁיְהִיָּה הָאֹר הַזֶּה מֵאִיר,
 וּמֵאוֹתוֹ הָאֹר שְׁמַחַת הַכֹּל בּוֹ, וְהוּא תִּימִין
 לְהַתְּעַפֵּר תְּקוּיָי תְּחִקִּיכוֹת עֲמוֹ, וְהָרִי נִתְּבָאָר,
 שְׁפָתוּב (תהלים ל, ב) מָה רַב טוֹבָךָ אֲשֶׁר צִפְנָתָה
 לִירֵאִיךָ, זֶה הָאֹר הָרֵאשׁוֹן שְׁגֵנוּ תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְצַדִּיקִים לְאוֹתָם יֵרָאִי תְּחַטָּא, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וַיְהִי
 עֶרֶב, מִצַּד הַחֲשֶׁךְ. וַיְהִי בֹקֶר, מִצַּד הָאֹר. וּמִתּוֹךְ
 שְׁהֵם מִשְׁתַּתְּפִים יְחַד, פְּתוּב יוֹם אֶחָד.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מָה הַטַּעַם שְׁכָּכַל יוֹם וַיּוֹם
 פְּתוּב וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר? לְהוֹדִיעַ שְׁאִין יוֹם
 בְּלִי לַיְלָה וְאִין לַיְלָה בְּלִי יוֹם, וְלֹא נִתְּנָן לְהַפְּרִידֵם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַיּוֹם הַהוּא שְׁיִצֵּא הָאוֹר הַרְאֵשׁוֹן
הַתְּפִשֵּׁט בְּכָל הַיָּמִים, שְׁכַתוֹב בְּכָלֶם יוֹם.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוֹב בְּכָלֶם בְּקָרָה,
וַאֲיֵן הַבְּקָר אֵלָּא מֵצֵד הָאוֹר הַרְאֵשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן
אָמַר, הַיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן הִלְךְ עִם בְּלָם, וְכָלֶם בּוֹ, בְּיַדִּי
לְהַרְאוֹת שְׂאִיִן בְּהֵם פִּרְוֹד וְהַכֹּל אַחֲרָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר (בראשית א ג), הַתְּפִשֵּׁטוֹת
הָאוֹר הַזֶּה לְמַטָּה, וַאֲלוֹ הֵם הַמְּלֹאכִים
שֶׁנִּבְרְאוּ בַיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן, שְׂיֵשׁ לָהֶם קִיּוֹם לְהַתְּקִיִם
בְּצֵד הַיָּמִין.

וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר (שם א ד), אֶת - לְהַכְלִיל אֶת
הָאִסְפְּקֵלְרִיָּה שְׂאִינְנָה מְאִירָה עִם
הָאִסְפְּקֵלְרִיָּה הַמְּאִירָה, שֶׁנֶּאמַר בּוֹ כִּי טוֹב. אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, אֶת - לְהַכְלִיל וּלְרַבּוֹת אֶת אוֹתָם
הַמְּלֹאכִים שְׁפֵאִים מֵצֵד הָאוֹר הַזֶּה, וְכָלֶם מְאִירִים
בְּרֵאשׁוֹנָה בְּקִיּוֹם שָׁלֵם.

יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם (שם א ו), אָמַר רַבִּי יְהוֹנָדָה,
בְּזֶה נִפְרְדוּ הַמַּיִם הָעֲלִיוֹנִים מִן הַמַּיִם

הַתְּחִתּוֹנִים. הֶרְקִיעַ - הַתְּפֹשְׁטוֹת הַמַּיִם. וְהָרִי
 נִתְּבָאָר (שם) וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין מַיִם
 הַעֲלִיוֹנִים לְבֵין הַמַּיִם הַתְּחִתּוֹנִים.

וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הֶרְקִיעַ (שם א ז), שָׁעָשָׂה בּוֹ מַעֲשֵׂה
 בְּגִדְלָא עֲלִיּוֹן. לֹא כְּתוּב יְהִי רְקִיעַ, אֲלֵא
 וַיַּעַשׂ, שֶׁהִגְדִּילוּ בְּגִדְלָא רַב.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁנֵי נִבְרָא בּוֹ גִיּוֹהַנְס לְרִשְׁעֵי
 הָעוֹלָם, בְּשָׁנֵי נִבְרָאָה בּוֹ הַמַּחְלָקָת, בְּשָׁנֵי
 לֹא נִשְׁלַם בּוֹ הַמַּעֲשֵׂה, מִשּׁוּם כֶּךָ לֹא כְּתוּב בּוֹ כִּי
 טוֹב, עַד שֶׁבָּא הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי שֶׁנִּשְׁתַּלַּם בּוֹ הַמַּעֲשֵׂה.
 וּמִשּׁוּם כֶּךָ כְּתוּב בּוֹ כִּי טוֹב פְּעַמִּים, אַחַד עַל
 הַשְּׁלֵמַת הַמַּעֲשֵׂה שֶׁל יוֹם שֵׁנִי, וְאַחַד לְעֲצֻמוֹ שֶׁל
 הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְנִתְּתַקַּן הַיּוֹם הַשֵּׁנִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי,
 וְנִבְדְּלָה בּוֹ הַמַּחְלָקָת, וּבּוֹ הִשְׁתַּלְּמוּ הַרְחֵמִים עַל
 רִשְׁעֵי הַגִּיּוֹהַנְס. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי מִשְׁתַּכְּבִּים נִיצוּצֵי אֵשׁ
 הַגִּיּוֹהַנְס, מִשּׁוּם כֶּךָ נִכְלָל הַיּוֹם הַשֵּׁנִי וְנִשְׁלַם בּוֹ.

רַבִּי חֲמִיא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר לוֹ:
 הָאֹר הָיָה בַּיּוֹם רֵאשׁוֹן, וְהַחֲשֶׁךְ בַּיּוֹם שֵׁנִי,

וּנְפָרְדוּ הַמַּיִם, וּמַחֲלֶקֶת הָיְתָה בּוֹ, לָמָּה לֹא נִשְׁלַם
 בַּיּוֹם הַרְאֵשׁוֹן, שְׁחַרְי הַיְמִיִן כּוֹלֵל אֶת הַשְּׂמַאל?
 אָמַר לוֹ: עַל זֶה הָיְתָה מַחֲלֶקֶת, וְהַשְּׁלִישִׁי הַצְּמִירָד
 לְהַכְנִים בִּינֵיהֶם, לְהַכְרִיעַ וּלְהַרְבּוֹת בָּהֶם שָׁלוֹם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּרְשָׁא הָאָרֶץ רִשָּׁא (שם א יא),
 הַתְּחַבְּרוֹת שֶׁל מַיִם עֲלִיוֹנִים עִם
 תְּחַתּוֹנִים לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת. הַמַּיִם הָעֲלִיוֹנִים פָּרִים
 וְרָבִים וְעוֹשִׂים פְּרוֹת, וְהַתְּחַתּוֹנִים קוֹרְאִים
 לַעֲלִיוֹנִים כְּנִקְבָּה לְזָכָר, מִשּׁוֹם שְׁמַיִם הָעֲלִיוֹנִים
 וְזָכָרִים - וְהַתְּחַתּוֹנִים נְקֻבָּיִם.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר: כָּל זֶה הוּא לְמַעְלָה, וְהוּא
 לְמַטָּה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אִם כֶּךָ אֱלֹהִים
 שָׂאמַר, מִי הָאֱלֹהִים? אָמַר לוֹ: אֱלֹהִים סְתָם,
 אֱלֹהִים חַיִּים לְמַעְלָה. וְאִם תֵּאמַר לְמַטָּה, אֵלֵּי
 מַטָּה הִיא תּוֹלְדוֹת, כִּמוֹ שֶׁנֶּאמַר (שם ב ד) אֵלֶּה
 תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָה, וְאָמַרְנוּ בְּה"א
 בְּרָאָם. וְהוּא שְׁלִמַעְלָה, הָאֲבוֹת שֶׁל הַכּל הוּא.

היא עֲשֵׂתָה מַעֲשֵׂה, וְעַל כֵּן הָאָרֶץ עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת,
שֶׁהִרִי היא מִתְעַבְּרַת כְּנִקְבָּה מִן הַזָּכָר.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר: כָּל הַפְּחוֹת הֵיוּ בְּאָרֶץ, וְלֹא
הוֹצִיָּאָה אֶת פְּחָה וְאֶת אוֹתָם תוֹלְדוֹת עַד
יוֹם הַשְּׁשִׁי, שְׁכַתוֹב (שם א כד) הוֹצִיא הָאָרֶץ וְגו'. וְאִם
הֵאמַר, הִרִי כְּתוֹב (שם יא) וְהוֹצִיא הָאָרֶץ דְּשָׂא? אֵלֹא
הוֹצִיָּאָה תְּקוּן פְּחָה לְהַתִּישָׁב כְּרֵאוֹי, וְהַכֹּל הָיָה
נְנוּז כֹּה עַד שֶׁהֶצְטַרְף, שֶׁהִרִי כְּרֵאוֹשׁוֹנָה כְּתוֹב תְּהוּ
וּבְהוּ, צְדִיָּא וְרִיקְנִיָּא כְּתֵרְנוּמוּ, וְאַחַר כֵּן הִתְתַּקְּנָה
וְהַתִּישָׁבָה, וְקִבְּלָה זֶרַע וְדְשָׂאִים וְעֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת
כְּרֵאוֹי, וְהוֹצִיָּאָה אוֹתָם אַחַר כֵּן, וְגַם הַמְּאֹרוֹת
לֹא שָׁמְשׁוּ בְּאוֹרָם עַד שֶׁהֶצְטַרְף.

יְהִי מְאֹרֵת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם (שם יד), כְּתוֹב מְאֹרֵת
חֶסֶד, לְהַכְלִיל אֶת הַנְּחָשׁ הָרַע שֶׁהִטִּיל וְהִמָּה
וְעָשָׂה פְּרוּד, שֶׁלֹּא מִשְׁמֵשׁ הַשָּׁמֶשׁ עִם הַלְּבָנָה.
מְאֹרֵת - קְלָלוֹת, וְעַל כֵּן נָרַם שְׁנֵתְקַלְלָה הָאָרֶץ,
שְׁכַתוֹב אֲרוּרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָה, (דף ג ע"ב) וּמִשּׁוּם כֵּן
כְּתוֹב מְאֹרֵת.

יְהִי מְאֹדֶת - זוּ הַלְבָּנָה, בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם - זוּ
הַשֶּׁמֶשׁ, וּשְׁנֵיהֶם בְּכֹל אֶחָד לְהוֹדוֹת לְהָאֵל
עוֹלָמוֹת לְמַעַל וּלְמַטָּה, מִמִּשְׁמַע שְׂפָתָיו עַל
הָאָרֶץ, וְלֹא כְּתוֹב בְּאָרֶץ, שִׁמְשָׁמַע לְמַעַל וּלְמַטָּה,
הַחֲשָׁבוֹן שֶׁל הַכֹּל הִנֵּה בַּלְבָּנָה.

רַבִּי שְׂמַעוֹן אָמַר: גִּימְטְרִיאוֹת וְחֲשָׁבוֹן תְּקוּפוֹת
וְעִבּוּרִים, הַכֹּל הוּא בְּסוֹד הַלְבָּנָה, שְׁחָרֵי אֵינוֹ
לְמַעַלָּה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְלֹא? וְחָרֵי כַּמָּה
הַחֲשָׁבוֹנוֹת וְעִבּוּרִים שְׁעוֹשִׂים הַחֲבָרִים! אָמַר לוֹ: לֹא
כִּן, אֲלֵא הַחֲשָׁבוֹן עוֹמֵד בַּלְבָּנָה, וּמִשָּׁם יִכָּנַס
הָאָדָם לְדַעַת לְמַעַלָּה. אָמַר לוֹ: וְחָרֵי כְּתוֹב (בראשית
א יד) וְחָיו לְאֵתָת וּלְמוֹעֲדִים? אָמַר לוֹ: כְּתוֹב חֶסֶד
לְאֵתָת. אָמַר לוֹ: וְחָרֵי כְּתוֹב וְחָיו? אָמַר לוֹ: וְחָיו,
שְׂכָלָם שִׁיְחָיו כֶּה כְּאִם־קָפָה חָיו שְׂמַת־מְלֵאת מִן
הַכֹּל, אֲבָל הַחֲשָׁבוֹן שֶׁל הַכֹּל הוּא בַּלְבָּנָה.

בֹּא וּרְאֵה, נִקְדָּה אַחַת תְּרֵאשִׁית לְמִנּוֹת מִשָּׁם,
שְׁחָרֵי מֵה שְׂלֻפָּנִים מֵאוֹתָהּ נִקְדָּה, לֹא נוֹדַע
וְלֹא נִתֵּן לְמִנּוֹת, וַיֵּשׁ נִקְדָּה לְמַעַלָּה נִסְתַּרְתָּ, וְלֹא

הַתְּנַלְתָּה כָּלֹל וְלֹא נִוְדָעָה, וּמִשָּׁם הִרְאִישִׁית לְמִנּוֹת
כָּל נִסְתָּר וְעֵמֶק, כִּי גַם יֵשׁ נִקְדָּה לְמִטָּה
שֶׁהַתְּנַלְתָּה, וּמִשָּׁם הוּא הִרְאִישִׁית לְכָל חֲשֻׁבּוֹן וְלְכָל
מִנְיָן.

וְעַל כֵּן כָּאֵן הוּא מְקוֹם לְכָל הַתְּקוּפּוֹת
וְגִימְטְרִיאוֹת וְעִבּוּרִים וְזִמְנִים וְחֲנִים
וְשִׁבְתוֹת, וְיִשְׂרָאֵל שֶׁדָּבְקוֹ בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
עוֹשִׂים חֲשֻׁבּוֹן לְלִבָּנָה, וְהֵם דְּבֻקִים בָּהּ וּמַעֲלִים
אוֹתָהּ לְמַעְלָה, שֶׁכֶּתוּב (דברים ד ה) וְאַתֶּם הַדְּבֻקִים
בָּהּ אֱלֹהֵיכֶם וְגו'.

מִשְׁנָה. עֶשֶׂר סְפִירוֹת בְּלִימָה: א. שְׁנֵינוּ אַרְבַּע
תְּקוּפּוֹת רוּחוֹת הָעוֹלָם, שְׁנֵי צְדָדִים
מִמְּשִׁיִּים, מִסְּעוֹתָיו עוֹשֶׂה בְּתוֹכָם, הַתְּקִין אֶחָד בְּלִי
כְּלוּם, וְהוֹצִיא מִצְּפוֹן סֵפֶר אֶחָד, וְשָׁם עָלְיוֹ שָׁלַשׁ
אוֹתִיּוֹת רְשׁוּמוֹת. הַתְּקִין תַּחְתָּיו שָׁלַשׁ אַחֲרוֹת,
רְשָׁם אֶחָד עַל שְׁנַיִם וְשָׁם עָלְיוֹ הָאוֹת ת'.

ב. הוציא (יצא) מצפון ספר שני, באותיות ארבע, רשומים שנים על אחד, ושם עליו את האות ה'.

ג. שטח על פרכת (חשבון) של ספר שלישי, צד אחד באותיות, ושם אחד בכתר מלכות, תלה עליה ממעלה למעלה, ומפנה צד אחד רשם של אמן, ושם בה אותה האות. באות היא נתקנה האמנות, ונתקן צד הצפון ונברא מפנה, תחתיה נתקנו שלשת צדדיו, משלש זוויותיו, ושם עליו האות וא"ו.

ד. הוציא למעלה החזק של הלבנה, לה ארבעה ראשים, בספר רביעי הטביע אותה בחמדה של התהום הגדולה, היא התהום רבה שנתן בה הדין, המקום ומושב בית הדין, שהוא שפתוב (תהלים לו ז) משפטיך תהום רבה. השדה עליו שתי אותיות רשומות במפעת המלך, היא המפעת בה נוסעים ובה חונים, שם אחד על ד' והושיב עליו האות אלה.

ה. שָׁטַח עַל עֲלִיזָנָה (הַיּוֹ) שֶׁל סֵפֶר חַמִּישֵׁי פְּרֻכַת
מָסָה, לְהַפְרִיד מִתְחַתּוֹנִים לְעֲלִיזָנִים, בָּה נִתְּן
רְשׁוֹת אֵל מִי שְׂרוּשָׁם, מִמְעַלָּה מִמָּנָה נוֹסְעִים בָּה
שְׁנֵי חֲזָקִים, אֶלֶף עוֹלָמוֹת בּוֹ, יִרְשֵׁת הַנְּחֻלָּה
נִסְמָכֶת עֲלָיו, בּוֹ חָמֵשׁ אוֹתִיּוֹת, רְשׁוֹמוֹת עִם שְׁנַיִם,
שְׁלֹשׁ עַל שְׁנַיִם, הַתְּקוּן אֶצְלוֹן שְׁתַּיִם אַחֲרוֹת,
רְשׁוֹמוֹת בְּסוּד שֶׁל חָמֵשׁ, חָמֵשׁ בְּתוֹךְ חָמֵשׁ, וְשָׁם
עֲלָיו הָאוֹת יו"ד.

ו. הוֹצִיא בְּזִיקִים שֶׁל אֵשׁ עַל הַסֵּפֶר הַשְּׁשִׁי שְׁנֵי
צְדָדִים, צַד אֶחָד מִרְחֵישׁ גְּבוּרוֹת, וְצַד אֶחָד רוּחַ
חֲכָמָה שְׂבוּחַתָּה, וְתַיּוֹ תְּהוּא הַשְּׁתַּטַּח לְשֹׁלֵשׁ פָּנָיו.
וְתַיּוֹ שְׂבָצָדוֹ קַיִם (עוֹמֵד) לְשֹׁלֵשׁ (לְמִשָּׁה). אַרְבַּע בְּאַרְבַּע
רְשׁוֹמוֹת, אֶחָד בְּנֶגֶד אֶחָד שׁוֹלֵט, אֶחָד רוֹכֵב, שְׁתֵּי
אוֹתִיּוֹת רְשׁוֹמוֹת בְּאַחָד, וְשָׁם עֲלָיו הָאוֹת ו'.

ז. שָׁטַח עַל תַּיּוֹ שֶׁל הַסֵּפֶר הַשְּׁבִיעִי הַתְּקוּף שֶׁל בְּלִי
כְּלוּם, מוֹשְׁלִים שְׂנֵבֶרְרוֹ, וְרוּחַ סְעָרָה תְּזַקָּה
בְּשְׂבִיעִי, בְּלוּמִים עַל הַשְּׂבִיעִית, מִתְּנַהֲגִים וְלֹא
נוֹסְעִים, נוֹסְעִים וְלֹא הוֹלְכִים, הוֹלְכִים וְאֵינָם

נִמְצָאִים, נִמְצָאִים וְאֵינָם נִבְרָאִים, נִבְרָאִים וְאֵינָם
 מִתְמַמְּשִׁים, עֲלִיּוֹנִים וְתַתְּוֹנִים, יוֹרְדִים וְעוֹלָיִם,
 שְׁלֵשׁ רוֹכְבִים, אַרְבַּע רְשׁוּמִים, וְלֶאֱחָד חֲזָרוּ, אֶחָד
 הוּא, מִהִפְתֵּחַ שֶׁל שְׂבִיל אֶחָד שֶׁשׁוֹרָה עָלָיו, שֶׁם עָלָיו
 הָאֹת ד'.

ח. סְפִירָה שְׁמִינִית - הוֹצִיא עַל יְדֵי הָעֶלָה שֶׁל
 סְפִירָה הַשְּׁמִינִית, רְשׁוּם בְּכוֹכַב אֶחָד, כְּלוּמַר
 בְּרֵשׁם אֶחָד. הוּא עַל אַרְבַּע, וְאַרְבַּע עָלָיו. שׁוֹלֵט
 אֶחָד בְּאֶחָד. זֶה עוֹמֵד וְזֶה יוֹשֵׁב. זֶה מְקַבֵּל וְזֶה
 עוֹזֵב. זֶה עוֹלָה וְזֶה יוֹרֵד. מֵאֶחָד תְּלוּוִים וּמֵאֶחָד
 נִבְרָאִים. קְרוֹשׁ הוּא. עֲלִיּוֹן הוּא. הוּא הַזֶּה, הוּא
 אֶחָד. רְשׁוּם בְּתוֹכוֹ אֹת ה'.

ט. שָׁטַח עַל הַזֵּיו הָעֲלִיּוֹן הַסֶּפֶר הַתְּשִׁיעִי הַזֶּה, וְלֹא
 נִרְאָה, טָמוֹן בְּמֵאֲתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנָה
 עוֹלָמוֹת שֶׁהוֹלְכִים בְּתוֹכוֹ, שֶׁקוֹל בְּצִלְמוֹ שֶׁל בַּעַל
 הַרְשָׁם, בְּחֵמֶשׁ רוֹכֵב עַל חֵמֶשׁ, הַמְּלֹךְ שֶׁאֹתָם
 הָעוֹלָמוֹת עוֹבְדִים אוֹתוֹ יוֹרֵד בַּיּוֹם שְׁמַאִיר, וְעוֹלָה

בְּלִילָהּ שֶׁנֶּחֱשָׁף. רָשָׁם עָלֶיהָ שָׁלַשׁ אוֹתִיּוֹת וְשָׁם
עָלֶיהָ הָאוֹת י'.

י. הוֹצִיא מִהַסּוּדוֹת שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֲלָפִים, סֵפֶר
עֲשָׂרָה, בְּאוֹתוֹ עֲשָׂרָה, בַּשֵּׁם שֶׁנֶּחֱתַקַּן (שֶׁנֶּחֱלַק בְּעֵשֶׂר
בְּלִימָה) בִּי שׁוֹלֵט בְּעֲשָׂרָה, בְּשֶׁהִגִּיעַ לְהוֹדֵעוֹעַ
בְּשְׁמוֹנָה עֲשָׂרָה עוֹלָמוֹת, אַרְבָּעָה אוֹתִיּוֹת הוֹלְכִים
עָלֶיהָ, עֲשָׂרָה עִם עֲשָׂרָה רוֹכֵב עָלֶיהָ, טַבְּעוֹת שֶׁל
טַבְּעוֹת נֶאֱחָזִים מִמֶּנּוּ, הוּא וְאִשְׁתּוֹ (וְאוֹתֵינֵינוּ) אֶחָד
הוּא.

נֶחֱלְקוּ עֲשָׂר הַסְּפִירוֹת הַלְלוּ מֵעֲשָׂר אוֹתִיּוֹת שֶׁל
שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ, וּכְנֻגַד זֶה בְּעֲשָׂרָה נִבְרָא
הָעוֹלָם, וְהוֹצִיא כָּחֵם בְּעֲשָׂר אֲמִירוֹת, שְׁמוֹ נִסְתָּר,
לֹא הָיָה מִפְּרֵשׁ. עֲשָׂר עַל חֲמִשׁ, חֲמִשׁ עַל עֲשָׂר,
שֵׁשׁ עַל חֲמִשׁ, חֲמִשׁ עַל שֵׁשׁ. פְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ
שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן וְאָמֵן.

סֵתְרֵי אוֹתֵיּוֹת

רַבִּי שְׁמַעוֹן פָּתַח, (תהלים קו ב) מִי יִמְלֵל גְּבוּרֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהִלָּתוֹ וְגו', (ירמיהו יז) מִי לֹא יִרְאֶה מְלֶךְ הַגּוֹיִם כִּי לֶךְ יֵאָתֶה וְגו'. בְּאוֹתֵינוֹת רְשׁוּמוֹת, שְׁחֻקוֹת עַל גַּבֵּי הַנְּסֻתָר שֶׁל צַד (סְרִיטָה) הַקְּיוּם, עוֹלוֹת מְרַכְּבוֹת עִם מְרַכְּבוֹת קְדוּשׁוֹת, (דף ד ע"א) כָּל מְרַכְּבָה וּמְרַכְּבָה עוֹלָה עִם אוֹת רְשׁוּמָה. כְּשֶׁנִּרְשָׁמַת הָאוֹת בְּקִיּוּמָה, עוֹלָה בְּתוֹכָהּ אוֹתָהּ הַמְרַכְּבָה. כָּל אוֹת וְאוֹת עוֹמְדַת עַל קִיּוּמָה שֶׁל אוֹתָהּ הַמְרַכְּבָה שְׂרָאוּיָהּ לָהּ. מִכָּאן עוֹלָה הַדָּבָר שֶׁתִּפְרָשׁ כָּל אוֹת וְאוֹת בְּסוּד הַמְרַכְּבָה הַקְּדוּשָׁה בְּאַרְבַּעַת צַדֵּי הָעוֹלָם.

סוּד הָאוֹת הֶרְאֵשׁוּנָה, עוֹלָה וַיּוֹרְדַת, עוֹלָה בְּעִטְרוֹתֶיהָ אֶל מֵאָה עוֹלָמוֹת. כְּנֶגֶד זֶה עוֹלָה הָאוֹת י' בְּרִצּוֹן הַמִּתְשַׁבֵּה, וְנִסְתָּרַת וְלֹא נוֹדַעַת.

מִתְכַּסִּית תַּחַת אֲגוּז אֶחָד, שְׁמִכְסָה הַטְּמוּנָה בְּטְמוּנָה, וְהִיא הַמְרַכְּבָה שְׁעוֹמְדַת תַּחַת אוֹתוֹ סוּד טְמִיר, וְאוֹתָהּ הָאוֹת עוֹמְדַת

בְּגִיזָה נִקְדָּה אַחַת תַּחֲתֶיהָ, אוֹתוֹ הָאֵנוּז עוֹמֵד עִם
 לְשָׁה עַמּוּדִים, וְתוֹמְכִים אוֹתוֹ בְּשָׁה צְדָדִים,
 אוֹתָם לְשָׁה הַצְדָדִים גְּנוּזִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאֵנוּז.

מֵתוֹךְ הַצַּד (הַסְתֵּר) שֶׁל הָאוֹת הַזֶּה יוֹצֵאת מְרַכְבָּה
 אַחַת קְרוּשָׁה, וְהַמְרַכְבָּה הַזֶּה גְּנוּזָה וְאֵינָה
 מֵתַנְלָה, פָּרַט לְכַאֲשֶׁר מֵאִיר הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ אֵנוּז
 טְמִיר, אִז מֵתַנְלָה אוֹתָהּ הַמְרַכְבָּה, וְאוֹתָהּ מְרַכְבָּה
 טְמִירָה וְגִלוּיָה.

וְהֵיא יוֹצֵאת מֵתוֹךְ הַהֲתַנּוּצָצוֹת שֶׁל הַמְאֹר,
 בְּשִׁמּוֹדֶדַת הַמְדָּה תַּחַת הַקֶּשֶׁר הַרְאֵשׁוֹן,
 וְאוֹתוֹ (וְהוּא אֶחָד) נִיצוּץ. בְּשִׁמּוֹדָה קִימַת זֶה מֵאִיר,
 וְעוֹלָה וַיּוֹרֶדֶת וְנִסְמְכַת תַּחַת הָאוֹת יו"ד, וְהֵיא
 נִקְדָּה אַחַת, וְאַחַר כֵּן מֵתַפְשֵׁט אוֹתוֹ הַנִּיצוּץ,
 וּמוֹצִיאָה לְשָׁה נִיצוּצוֹת אַחֲרִים וְנִסְמְכִים תַּחַת
 הַקּוּץ הַתַּחְתּוֹן שֶׁל הַיּו"ד.

אַחַר כֵּן יוֹצֵא מֵתוֹךְ הַקֶּשֶׁר הַשְּׁנִי נִיצוּץ אַחַר
 שְׁמֵאִיר וְעוֹלָה וַיּוֹרֶד, וְנִסְמְךְ תַּחַת הָאוֹת
 יו"ד בְּצַד אַחַר. אַחַר כֵּן מֵתַפְשֵׁט אוֹתוֹ הַנִּיצוּץ,

וּמוֹצִיא שְׁלֹשָׁה נִיצוּצוֹת אַחֲרֵים, וְנִסְמְכִים בְּצַד
הַזֶּה תַּחַת הָאוֹת יו"ד. אַחַר יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַקָּשָׁר
הַשְּׁלִישִׁי נִיצוּץ אַחַר (בְּצַד אַחֵר), וּמִתּוֹךְ זֶה נִקְשָׁר
הַסּוּד שֶׁל חו"ל בְּמִדַּת הַמְּאוּר.

נִמְצְאוּ לָאוֹת יו"ד, הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיוֹנָה, תִּשְׁעָה
עֲמוּדִים, עַל מֵה שְׁנִסְמְכֵת, וְכֻלָּם
מְרַבֵּה אֶל הָאוֹת הַזֶּה. אִזּוּ מְאִירָה וְנִסְמְכֵת עַל
תִּשְׁעַת הָעֲמוּדִים הַלָּלוּ, וְאִזּוּ מְאִירִים מִתּוֹכָהּ
שְׁמוֹנֶה אַחֲרֵים, וְכֻלָּם עוֹמְדִים בְּסוּד הָאוֹת יו"ד,
הַנְּקֻדָּה הָעֲלִיוֹנָה הַשְּׁמִירָה.

תִּשְׁעַת הָעֲמוּדִים הַלָּלוּ שְׁלֵמֹתָה, עוֹלִים בְּשֵׁם וְלֹא
עוֹלִים, מִשּׁוֹם שְׁאוֹתָם תִּשְׁעָה שְׁנִקְרְאוּ
אִין סוֹת, עוֹמְדִים וְלֹא עוֹמְדִים וְלֹא נוֹדְעוּ,
וְנִקְרְאוּ וְלֹא נִקְרְאוּ, לֹלֵא יְדִיעָה כָּלֵל, וְאֵלּוּ
עוֹלִים בְּשֵׁם וְלֹא עוֹלִים.

וְזֶהוּ הַסּוּד (שְׁמוֹת לֵג יט) וְקִרְאתִי בְשֵׁם ה' לְפָנֶיךָ
וַחֲנַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אָחִין וְרַחֲמֵתִי אֶת אֲשֶׁר
אַרְחֵם. אִין מִי שֶׁיַּעֲמֵד בָּהֶם וּבְשִׁמוֹת שְׁלָחָם, וְלֹא

הַתְּגַלוֹת לְעַמֵּד בְּדַרְכָּם. וְלִכְּנֹן לֹא עָמַד מִשָּׁה עֲלֵיהֶם,
 מִשּׁוּם שֶׁהָיוּ מִקְדָּם הַדְּרָגָה שְׁלוֹ שְׁאוֹתוֹ נִיצוּן
 רֵאשׁוֹן כְּתוּב לְפָנֶיהָ. וְכֵן כָּלֵם עוֹמְדִים, הִקְדִּימוּ
 לַדְּרָגָה שְׁלוֹ. וְעַל זֶה לֹא עוֹמֵד בְּדַרְכֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, מִשּׁוּם שֶׁכָּלֵם עוֹלִים תוֹךְ הַמַּחְשָׁבָה, וּמִשָּׁם
 מִתְּפַשְׁטִים וְדַרְכֵיוֹ לְכַמָּה צְדָדִים בְּרִצּוֹנוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא נוֹדְעוּ כָּלֵל.

עוֹלָה הָאוֹת הַזֶּה עִם הָעַמּוּדִים הַלְלוּ לְמַעְלָה, מִכָּה
 מִי שֶׁמִּכָּה, שְׁאִינֵנו יְדוּעַ, וְהָיִן סוֹף מֵאִיר
 וְלֹא מֵאִיר, וְיִזְרָה, וְאִין יְדוּעַ מִמִּי שֶׁמֵּאִיר. כִּי אֲשֶׁר
 יִזְרָה, נִכְלָלִים בּוֹ אוֹתָם הָעַמּוּדִים וּמִתְּפַשְׁטִים,
 וּכְשֶׁמִּתְּפַשְׁטִים יוֹצֵא אֹזֶר אֶחָד כָּלֵל, וּמִתְּפַסִּים בּוֹ,
 כְּמִי שֶׁנִּכְנָם לְהִיכָל אֶחָד.

אוֹתוֹ תְּהִיכָל עוֹמֵד בְּשְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁלְּהַתְּכַסּוֹת
 וְלְהַתְּגַלוֹת לְמַעְלָה, וְאוֹתָם תִּשְׁעֵת
 הָעַמּוּדִים מְאִירִים בְּתוֹךְ אוֹתוֹ תְּהִיכָל, וְהָאוֹת י'
 גְּנוּזָה בְּתוֹךְ אוֹתוֹ תְּהִיכָל, בְּאוֹתָם הָעַמּוּדִים,
 וְתְּהִיכָל תְּהוּא נִקְרָא ה"א.

מְזֶמֶן וְאִינוּ מְזֶמֶן, מִתְנַלֵּה וְלֹא מִתְנַלֵּה, וְלֹא
 מִתְנַלֵּה כָּלֵל. בְּסוּד זֶה עוֹמְדֵת הָאוֹת יו"ד,
 וּבְכֵלם סוּמְכִים, מִשּׁוּם שֶׁהִיא טְמִירָה וְכֵה עוֹמֵד
 הַכֹּל לְהִתְעַטֵּר.

לָזֶה יֵשׁ חֲמִשׁ מְרַכְבּוֹת שִׁיּוּצָאוֹת מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל
 הַמְּאוֹר, בְּשִׁעוּלָה לְמְקוֹמָהּ וּמִתְכַנְּסֵת, לְאַחַר
 שִׁעֲשֻׁתָהּ מְדִירָה.

וְאֵלּוּ נִקְרְאוּם נִפְלְאוֹת, נ' פְּלְאוֹת, עַל סוּד זֶה
 רָצָה דָּוִד הַמֶּלֶךְ לְעֹמֵד עַל חֲמִשׁ מְרַכְבּוֹת
 הַלָּלוּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט יח) גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה
 נִפְלְאוֹת מִתּוֹרְתֶךָ, וּכְשֶׁאֵלּוּ מְאִירִים וּמַעֲלָה אוֹתָהּ
 לְהִתְעַטֵּר, נַעֲשִׂים חֲמִשׁ, לְהָאִיר לְתוֹךְ הַחֲמִשׁ
 שֶׁלְמִטָּה, וְשִׁיּוּצָאוֹ מִמְּנָה.

וְאוֹתָם נ' פְּלְאוֹת מְאִירִים וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה,
 וּמִתְעַטְרִים וְנִקְשָׁרִים בְּתוֹךְ אוֹתָם תִּשְׁעֵת
 הָעַמּוּדִים הָאַחֲרִים. וְאוֹתָם הִתְשָׁעָה מִעֲלִים אֶת
 הָאוֹת יו"ד לְמַעְלָה לְמַעְלָה.

בַּאֲשֶׁר יוֹרְדִים וְלֹא יָדוּעַ מִמֵּי יוֹרְדִים, תַּה"א הוּוּ
 מִתְעַטָּרַת בְּסוּד אֹתָם הֵנ', וְאֹתָם
 הַפְּלֹאוֹת, שֶׁהֵם חֲמִשָּׁת הָעֲמוּדִים לְתוֹכָהּ. וְכַאֲשֶׁר
 מִתְעַטָּרַת וּמִתְפַּשְׁטָת, חוֹזֶרֶת מִהַסּוּד שֶׁל נו"ן
 לְתוֹךְ הַסּוּד שֶׁל ה"א.

הַתְּפִשְׁטוֹ חֲמִשָּׁת הָעֲמוּדִים הַלְלוּ לְמִשְׁתָּה, אִז
 עוֹמְדַת עֲלֵיהֶם, וְכִשְׁהִיא מְאִירָה
 בְּכָלֶם, אִז יוֹצְאִים מִמֶּנָּה חֲמִשָּׁה אֹרוֹת אֲחֵרִים,
 מִשְׁתַּנִּים וְלֹא מִשְׁתַּנִּים, יָמִין וּשְׂמֹאל.

מִכַּאֲן וְהִלָּאָה עוֹמֵד הַדָּבָר לְהַסְמִךְ עַל סוּד עֲלִיוֹן
 בְּסוּד הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ, לְהִיּוֹת נִסְתָּר זֶה בְּזֶה,
 וּלְהַשְׁתַּכְּלִל הַמְרַבֶּבֶת הַקְּדוֹשָׁתָהּ.

וְאֵלוֹ הַחֲמִשָּׁה הֵם אַרְבָּעָה, וְהֵם חֲמִשָּׁה בְּנֵגֵד בְּנֵגֵד
 חֲמִשָּׁה עֲמוּדִים, וְהֵם אַרְבָּעָה בְּנֵגֵד אַרְבַּעַת
 צְדָדֵי הָעוֹלָם, וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ לוֹ מְרַבֶּבֶת
 לְבִדּוֹ.

וְכָל הַמְרַכְבֹּת בְּלֶן כְּלוּלֹת, כָּל מְרַכְבָּה וּמְרַכְבָּה
 בְּאֹר אֶחָד, וְכָל אֹר וְאֹר נִכְלָל בְּאוֹתָם
 הָעֲמוּדִים, וְכָל עֲמוּד וְעֲמוּד נִכְלָל בְּאוֹת ה"א,
 וְהַאוֹת ה"א הִזוּ נִכְלָלֹת בְּאוֹתָם תִּשְׁעַת הָעֲמוּדִים,
 וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נִכְלָל בְּאוֹת יו"ד הַנִּקְרָה הַרְאִשׁוֹנָה
 וְהַעֲלִיּוֹנָה, שְׂיִתְיָה הַכֹּל אֶחָד.

מִכָּאן נִמְצְאִים הַמְרַכְבֹּת שְׁעוּלוֹת עַל הָאוֹת ה"א
 מִמַּטָּה לְמַעְלָה, עֲשָׂרִים וְחֲמִשׁ מְרַכְבֹּת.
 וְזֶה סוּד יִבְרָכוּ כ"ה מִמַּטָּה לְמַעְלָה.

מִן הָאוֹת ה' וּמַעְלָה תִּשְׁעַ מְרַכְבֹּת, שְׁעוּמוֹדוֹת
 לְבַד בְּלִי חֲשִׁבּוֹן עַד הַסּוּד שֶׁל יו"ד, וְהַכֹּל
 נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ. מִכָּאן וְהִלָּאָה סוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 שְׂמַתְעִיטַר בְּאוֹתָן הַמְרַכְבֹּת, וְלִהְפִּיל זֶה עִם זֶה
 בְּאֵלוֹ הָאוֹתִיּוֹת יְהו"ה.

אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן: הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא אֶחָד,
 שְׂפָתוֹב (דברים וד) ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד. הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא רֵאשׁוֹן, שְׂפָתוֹב (ישעיה מד) אֲנִי
 רֵאשׁוֹן. הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא אַחֲרוֹן, שְׂנַאֲמַר

(שם) וַאֲנִי אַחֲרוֹן. בְּרוּךְ הוּא וּבְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם
וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

ה"א סוד הַפְתּוּב וַאֲנִי אַחֲרוֹן, זוּ ה"א הַאֲחֲרוֹנָה
שֶׁל הַשֵּׁם הַקְדוּשׁ, מְרַבֶּבֶת קְדוּשָׁה בְּאַחֲרוֹן,
שֶׁפְתוּב (שם מא, ד) וְאֵת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא. אַחֲרוֹן
וְאַחֲרוֹנִים, בְּלֵם בְּסוּד אֶחָד נִכְלְלוּ אֱלֹהֵי עַם אֱלֹהֵי.
הַסוּד שֶׁל ה"א הֵם ד', וְאֱלֹהֵי הַד' שֶׁנִּקְרְאוּ
אַחֲרוֹנִים, בְּלֵם עוֹמְדִים מִהַצַּד שֶׁל מַעֲלָה וּמִהַצַּד
שֶׁל מַטָּה.

הַמְרַבֶּבֶת הַזֶּה, מִיְכָאֵל גַּבְרִיאֵל רַפָּאֵל אֱוֵרִיאֵל,
אֱלֹהֵי הֵם אַרְבַּע, וְנִקְרְוָה אַחַת שְׁעוֹמְדוֹת
עֲלֵיהֶם הֵם ה"א. וְהַה"א הַזֶּה אֵינָה נִקְרְאוֹת אֱלֹהֵי
בְּסוּד (דף ד ע"ב) אַרְבַּע הַלָּלוּ, וְהַנִּקְרְוָה הַאֲחֲרוֹנָה שֶׁשׁוֹרָה
עֲלֵיהֶם. וְהַסוּד שֶׁל ה"א זוּ הִיְתָה דָלָת, וְאוֹתָהּ
הַנִּקְרְוָה שֶׁשׁוֹרָה עֲלֵיהֶן בְּאַמְצַע נַעֲשִׂית ה"א.

וּבְסוּד שֶׁל חֲנוּךְ יֵשׁ ה"א אַחֲרֵת לְמַטָּה שְׁעוֹמְדוֹת
קְשׁוּרָה עִם הַה"א הַזֶּה, וְהַכֹּל אֶחָד עִם
אֶחָד, וְאֵז הוּא הַזְּמַן לְבָבוֹת, וְסִימְנָךְ אַחָה.

מִשׁוּם שֶׁסָּבּוּב הָרַע לְמַטָּה, מְכַסֶּה כְּמוֹ הַדָּלָ"ת,
 וּמְקִיף אֶת הָאֲרָבֶעַ הַלָּלוּ וְאֶת הַנְּקֻדָּה הַזֹּה,
 וְעוֹמֶדֶת בְּנְקֻדָּה הַזֹּה קְלֻפָּה חֲזָקָה לְכַסּוֹת עָלֶיהָ. וְאִז
 מִתְכַּסֶּה הַלְבָנָה, וְהָאֹר שְׁלָה מִתְכַּסֶּה, וְאִז נִתְּנָת
 הָרְשׁוֹת לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם בְּדִינִים רָעִים. וְהַסּוֹד שֶׁל
 ה"א עִם ה"א הָאֲחֵרוֹנָה, שְׁנֵיהֶם בְּנְקֻדָּה אַחַת ה"ה,
 שְׁתֵּרֵי אִז תְּדִין נִתָּן, בְּסוֹד הַכֶּתוּב (דניאל ה' יד) בְּגִזְרַת
 הַמְּלָאכִים הַדְּבָר וּבְמֵאֵמֶר הַקְּדוֹשִׁים הַשְּׂאֵלָה
 בְּעִבּוֹר.

הַמְּרַכְּבָה הַזֹּה עוֹמֶדֶת בַּה"א הָאֲחֵרוֹנָה, לֹא
 נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה לְעוֹלָמִים, וּבְכָל מְקוֹם
 שֶׁנִּמְצָא מִיכָאֵל שֶׁהוּא הָרֵאשִׁי לְאֵלוֹ, שָׁם הַשְּׂכִינָה.
 הַכֹּל נִקְשָׁר זֶה עִם זֶה, וְהֵם נִקְשָׁרִים תוֹךְ אֹתָהּ
 הַנְּקֻדָּה, וְהַכֹּל ה"א.

וּבְשֵׁהִיא ה"א אַחַת, וְהָאֹת אֶלְ"ף אִז הָאֹת יו"ד
 קוֹדֶמֶת לָהּ, וְהִיא בְּנְקֻדָּה אַחַת, אִז הִיא
 בָּאָה לְהִיטִיב לְעוֹלָם, א"ה אִז י"ה, שְׁתֵּרֵי הַקְּלֻפָּה

הָרָעָה נִשְׁכַּרְתַּת מִלְּפָנֶיהָ וְלֹא מִכֶּסֶף עָלֶיהָ. הֲאֵלֵּי הִי
עוֹמֶדֶת בְּסוּד זֶה.

בְּמוֹ בֵּן, אֵין לָךְ שֵׁם קְדוֹשׁ בְּאוֹתֵינוֹת הַרְשׁוּמוֹת
שֶׁלֹּא עוֹמֵד עִם אוֹתָהּ הָאוֹת הַמְרַכְבֶּה שְׁלוֹ,
בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם, עַל מַה שְּׁנִסְתַּמֶּה, וְאוֹתָהּ הַמְרַכְבֶּה
הִיא הַתּוֹמֵד שְׁלוֹ. שְׂאִין לָךְ מֶלֶךְ שֶׁלֹּא בָּא עִם
חִילּוֹ וְלֹא נִמְצָא יְחִידִי, וְעַל בֵּן יְהו"ה עֲבָאוֹת,
הַכֹּל בְּאַחַד, שֶׁלֹּא נִפְרְדוֹת הַמְרַכְבּוֹת מִן הַשֵּׁם
הַקְדוֹשׁ, וְכֹל אוֹת וְאוֹת כּוֹלְלֵת בְּתוֹכָהּ אֵת
מְרַכְבָּתָהּ, וְאִזּוּ הַכֹּל הוּא שֵׁם קְדוֹשׁ.

לְאוֹת ה"א הַזֶּה יֵשׁ לָהּ מְרַכְבֶּה בְּאוֹתָם הַשְּׁלִיטִים
לְמַטָּה, מִשּׁוֹם שֶׁהָאוֹת הַזֶּה הִיא בְּגִלּוֹי,
הַקָּטָן שְׁמֵן הַחֲבָרִים, אֲבָל לְכֹל הָאוֹתֵינוֹת הָאַחֲרוֹת
אֵין לָהֶן מְרַכְבֶּה לְהַתְּכַלֵּל בְּאוֹתָן הָאוֹתֵינוֹת,
בְּתַחְתּוֹנִים הַלָּלוֹ, פָּרַט לְזֹאת. מִשּׁוֹם שֶׁהָאוֹת הַזֶּה
נִכְלָלֵת בְּתַחְתּוֹנִים שְׁבַחוּיָן, וְהָאוֹתֵינוֹת הָאַחֲרוֹת
נִכְלָלוּ בָּהֶן מְרַכְבּוֹת קְדוֹשׁוֹת שְׂאִינָם בְּחוּיָן, פָּרַט
לְבֹאֲשֶׁר מִתְּחַבְּרִים הַהִיכָלוֹת עִם הִיכָלוֹת,

הַתְּחִינִים עִם הָעֲלִינִים, אֲבָל אֵין נִכְלָלִים עִם
אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת לְהִיּוֹת אוֹת אַחַת.

וּמִשּׁוֹם כֵּן, אוֹת וְאוֹת מִהַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ נִכְלָלֹת
מְרַכְּבֵתוּ (כֹּל שֵׁם וְשֵׁם מִן הַשְּׁמוֹת הַקָּדוֹשִׁים, נִכְלָלֹת מְרַכְּבָה
קְדוּשָׁה בְּתוֹכָהּ, וְזֶהוּ שֵׁם קְדוֹשׁ כְּרֵאֲוִי, וְכֵן לְכָל
אוֹת וְאוֹת מֵאוֹתָן הָאַרְבַּע. וְאוֹתָן אַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת
הֵן סוּד הַמְרַכְּבָה לְמִי שְׁלֹא נוֹדָע, וְלְכָל אוֹת וְאוֹת
יֵשׁ לָהּ מְרַכְּבָה שֶׁנִּכְלָלֹת בְּתוֹכָהּ וְנִרְשָׁמַת בְּאוֹתָהּ
הָאוֹת מִמֶּשׁ.

הַ"א" הֵזוּ הֵיא שְׁנַיִם עֶשֶׂר, וְהַנְּקֻדָּה הֵזוּ שְׁעוֹמְדַת
לְמַעְלָה הֵיא שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר, וְהֵם שְׁלֹשׁ
עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הַרְחָמִים לְמִטָּה, כְּמוֹ שְׁלִמְעָלָה.
הַשְּׁנַיִם עֶשֶׂר הִלְלוּ הֵם שְׁנַיִם עֶשֶׂר תְּחוּמִים, וְהֵם
לְאַרְבַּעַת צְדֵי הָעוֹלָם, שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד.

וְאוֹתָם הַשְּׁלֹשָׁה הֵם תְּשׁוּעָה לְכָל צַד. לְצַד מְזוּרָח
תְּשׁוּעָה, לְצַד מְעָרָב תְּשׁוּעָה, לְצַד צְפוֹן
תְּשׁוּעָה, לְצַד דָּרוֹם תְּשׁוּעָה, וְהַנְּקֻדָּה הֵזוּ שְׁעוֹמְדַת
עֲלֵיהֶן בְּאַמְצַע. נִמְצְאוֹת הַנְּקֻדָּה הֵזוּ שְׁמִשְׁלִימָה כֹּל

צד לעשרה, משום שעומדת באמצע. לצד מזרח
 עשרה, לצד מערב עשרה, לצד צפון עשרה, לצד
 דרום עשרה, עשר ספירות לכל צד, ואלו הם מ'
 אותיות שעומדות בסוד של בראשית למטה,
 בסוד השם הקדוש, ושתי אותים הן לאחז בימין
 ושמאל, וכלם עומדים בסוד של ה"א.

עכשו נמצא שהה"א הזו בכל אותם סודות
 עליונים: באותה המרכבה הקדושה,
 באותם שנים עשר, בסוד עשר ספירות, בסוד של
 ארבעים ושתיים אותיות המתקנות שבשם
 הקדוש. הכל נכלל בדיוקן הזה של ה"א.

וכלם עומדים באלכסון, בסוד הנקדה שעומדת
 באמצע, שמכריעה את כלם בדרך ישר,
 הצד הזה בצד הזה, וכן לד' צדדים, כלם עומדים
 במשקל, המשקל שעומד להתקין הכל.

בסוד הזה נבראו ונתתקנו כל התחתונים הללו,
 ועל זה פתוב (בראשית א כו) ויאמר אלהים
 נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. נעשה, ודאי שהוא

ה"א, וְכֹל יֵאלֶּה שְׁעוֹמְדִים לְמַטָּה וְנִאָּחֲזוּ בָּהּ,
בְּדַמוֹתֶיהָ מִמָּשׁ, כְּמוֹ שֶׁנִּקְרְאתָ ה', פָּרַט לְמַה שְׁיֵישׁ
אֶחָד לְמַעַלָּה בְּמַה שְׁלֹא נִרְאָה כְּלָל בְּדִיוֹקְנֶתָ, וְלֹא
נִרְשָׁם בָּהּ לְהִרְאוֹת.

בְּשִׁנְקִרְאתָ ה"א, מִזְדַּמְנֶת בְּכֹל הַסּוּדוֹת הַלָּלוּ.
הוּא הַכֹּל, מִשּׁוּם זֶה עוֹמְדַת הַנִּקְרָה
הוּוּ בְּתוֹךְ הָאֲמִצֵּעַ, מִשּׁוּם שֶׁנִּאָּחֲזָה בְּכֹל. אֵלּוּ
שְׁלֻצְד מִזְרַח נִאָּחֲזִים בָּהּ, וְהִיא עִמָּהֶם. (אֵלּוּ שְׁלֻצְד דְרוֹם
נִאָּחֲזֶת בָּהּ, וְהִיא עִמָּהֶם. אֵלּוּ שְׁלֻצְד צְפוֹן נִאָּחֲזֶת עִמָּם, וְהִיא עִמָּהֶם). וּמִשּׁוּם
כִּךְ הִיא בְּכֹל, וְהַכֹּל בָּהּ, וְהַכֹּל ה"א. וְעַל זֶה כָּתוּב
נִעֲשֶׂה אָדָם, וְכָתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים, הַכֹּל הוּא בְּסוּד
עֲלִיּוֹן כְּרֵאוֹי.

וְכֹל הַסּוּדוֹת הַלָּלוּ וְכֹל הַסּוּדוֹת הָעֲלִיּוֹנִים בְּלָם
נִזְדַּעִים בְּאוֹתֵינִי הַלָּלוּ וְנִרְשָׁמוּ בְּאוֹתָהּ
הָאוֹת מִמָּשׁ, שְׁיֵיתִיחַד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוֹי, וְהַכֹּל
סוּד עֲלִיּוֹן בַּשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. עַד כָּאן נִרְמְזָה הַחֲכָמָה
הָעֲלִיּוֹנָה בְּסוּד הָאוֹת ה"א, הָאֲחֵרוֹנָה שְׁלֹא אֲרַבַּע
הָאוֹתֵינִי. אֲשֶׁרִי חֲלָקוּ שָׁל מִי שֶׁנִּכְנָם וַיֵּצֵא, וַיִּזְדַּע

את דרכי הקדוש ברוך הוא להכניס ללא בושה
לעולם הבא.

הסוד של האות ו"ו המרכבה הקדושה העליונה
שעומדת בקיום שלם, זה נחלק לשתי
אותיות, שהן שתי ווי"ם ו"ו, זה כמו זה, והם
שנים עשר סודות עליונים.

הו"ו העליונה הזו היא עומדת עם חמישת
העמודים העליונים, שעומדת עליהם
האות ה"א העליונה, והו"ו הזו, אף על גב שהיא
יש, והסוד של יש, היא חמש, והסוד של חמש,
והכל הוא כראוי.

הראשית בצד הימין, סוד האור הראשון הזה
עומד על מרכבה אחת, שהיא שלש
שלש, ולא ארבע. ואף על גב שאין מרכבה אלא
בארבע, הכל פאן בסוד בשלש שלש. כמו
שהאותיות הולכות בשם הקדוש, ומשום כך הכל
הולך בשלש שלש.

הָאֵת ה"א שְׁאִמְרַתְּ הִיא הַרְבִּיעִית פְּאֵתֵיִת, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ הַמְרַכְּבָה שְׁלָהּ הִיא פְּאֵרְבַּע, וְאִף עַל גַּב שְׁהִיא פְּאֵרְבַּע, הִיא בְּשֵׁלֶשׁ שְׁלֶשׁ, וְהַכֹּל הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יֵשָׁר לְעֵלוֹת זֶה כְּמוֹ זֶה, לְהִיּוֹת אֶחָד.

הַמְרַכְּבָה שְׁלֶצֶד דְרוֹם, שְׁהִיא יָמִין, (אוֹתָהּ מְרַכְּבָה) בְּשֵׁלֶשָׁה שְׁיֹצְאֵת מִתּוֹךְ הַמְּאֹר, בְּשֵׁעוֹלָה הַרוּחַ שְׁנוֹשְׁבַת בִּי"ב רוּחוֹת, שְׁמַעְלִים רֵיחַ, וְלֹא מַעְלִים, כְּלוּלָה בְּשֵׁלֶשָׁה גּוֹנִים, מְאִירָה פְּאֹר שְׁנֵשְׂאֵב בְּתוֹכָהּ, אֶחָד לוֹהֵט פְּאֵשׁ, וְאֶחָד לוֹהֵט בְּמִים, וְאֶחָד לוֹהֵט בְּרוּחַ, וְזֶה הַתְּפִרֵּשׁ, וְהֵם שְׁלֶשׁ. (דף ה ע"א)

הַרוּחַ הַזֶּה, פְּאֵשֶׁר נִפְרָדֶת וְנִתְיִית שְׁלֶשָׁה גּוֹנִים, אֵלּוֹ אֵינָם אֵשׁ, וְאֵינָם מַיִם, וְאֵינָם רוּחַ, אֵלּוֹ הַרוּחַ הַזֶּה כְּשֶׁנִּפְרָדֶת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מְאִיר וְלוֹהֵט וְנוֹתֵן תִּקְוָה לְמָקוֹם שְׁעֵלְיוֹ, וְאֶחָד כֶּךָ נַעֲשֶׂה סְמוּךְ תַּחְתָּיו.

גּוֹן אֶחָד מִתְּלֵהֵט, וּמִחֲזִיקָה בּוֹ הָאֵשׁ שְׁנִכְלָלֶת בְּצֶד הַיָּמִין הַזֶּה. גּוֹן אֶחָד מִתְּלֵהֵט, וּמִתְחִיָּק

בו הַמִּים שֶׁנִּכְלְלוּ בְיָמִין. גִּזְוֹן אַחַר מִתְּלַחֵט, וּמִחֲזִיקָה בוֹ הָרוּחַ שֶׁנִּכְלְלָתָּ בְּצַד הַיָּמִין הַזֶּה, וְשִׁלְשֵׁת הַגִּזְוִיִּים הִלְלוּ יָהּ מְרַכְּבָה אַחַת לְצַד הַיָּמִין בְּסוּד הָאוֹת הַ.

וְאֵלוֹ יָהּ בְּנוֹיִים שִׁישׁ בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּסוּד שֶׁל אוֹתָם הַשְּׁמוֹת שֶׁנִּקְרָא בָהֶם, וְעַל זֶה שָׁמוֹ שֶׁל הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בְּכַמָּה שְׁמוֹת, וּבְכֹלם נִכְלְלִים בְּכָל סוּד וְסוּד מִן הַצְּדָדִים הָעֲלִיוֹנִים הִלְלוּ, שֶׁהֵם שְׁמוֹת שְׁלֹשׁ נִמְחָקִים.

הַצַּד הַזֶּה שֶׁהוּא יָמִין נִקְרָא אֵל. הַמְרַכְּבָה שֶׁלוֹ נִקְרָאת גְּדוּל בְּכָלֵל. בְּשֶׁנִּפְרְדַת הַמְרַכְּבָה הַזֶּה שֶׁל אֵלוֹ, יָהּ שִׁלְשֵׁה גִזְוִיִּים, כִּי נִקְרָאִים הַשְּׁמוֹת הִלְלוּ: גְּדוּ"ל, חֲסִי"ן, קְדוּ"שׁ. אֵלוֹ יָהּ הַמְרַכְּבָה לְיָמִין שֶׁנִּקְרָא אֵל, הַסוּד הָעֲלִיוֹן מֵאוֹתָם עֲשֶׂרֶת הַשְּׁמוֹת, כִּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

שִׁלְשֵׁת הַגִּזְוִיִּים הִלְלוּ, שֶׁהֵם מְרַכְּבָה לְצַד יָמִין, לוֹהֲטִים וּמְאִירִים לְמִטָּה, וְכָל גִּזְוֹן וְגִזְוֹן מִשִּׁלְשֵׁת אֵלָה נִפְרָד לְשָׁנֵי אַחֲרִים לְכָל צַד, עַד

שְׁנַכְנְסוּ בְּחֻשְׁבוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, וְהֵם תִּשְׁעָה.
 וְהַיְמִין הָיָה שָׂרוּכָב עֲלֵיהֶם מִשְׁלִים לַעֲשָׂרָה. אֵף גַּם
 כָּל אֵלוֹ נִקְרְאוֹת סְפִירוֹת עֲלִיוֹנוֹת וְקַטְנוֹת, וְכֻלָּם
 מְדוּתָיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנַיִם שְׁיִצְאוּ מִתּוֹךְ גִּזּוֹן אֶחָד שְׁתַּחֲזִיקוּ בּוֹ הַמַּיִם,
 אֶחָד נִקְרָא רְחוּם, וְאֶחָד נִקְרָא תְנוּן, אֵלוֹ
 הֵם מֵאוֹתוֹ הַגִּזּוֹן שְׁתַּחֲזִיק בַּמַּיִם. שְׁנַיִם שְׁיִצְאוּ
 מֵאוֹתוֹ גִּזּוֹן שְׁתַּחֲזִיקָה בּוֹ הָאֵשׁ, אֶחָד נִקְרָא אֶרֶךְ
 אַפִּים, וְאֶחָד נִקְרָא רַב חֶסֶד. אֵלוֹ הֵם מֵאוֹתוֹ גִּזּוֹן
 שְׁתַּחֲזִיקָה בּוֹ הָאֵשׁ. הַשְּׁנַיִם שְׁיִצְאוּ מֵאוֹתוֹ גִּזּוֹן
 שְׁתַּחֲזִיקָה בּוֹ הָרוּחַ, אֶחָד נִקְרָא חֶסִיד, אֶחָד נִקְרָא
 סוּלַח. וּבְסוּד סִפְרוּ שֶׁל תְּנוּף זֶה נִקְרָא טוֹב, וְזֶה
 נִקְרָא יֵשֶׁר, וְסִימְנָךְ (תהלים כה ח) טוֹב וַיֵּשֶׁר ה'.

וּמֵאֵלוֹ נִפְרָדִים הָאוֹרוֹת לְמִטָּה, וְכֻלָּם מְרַכְּבוֹת
 אֵלוֹ לְאֵלוֹ, וְכֻלָּם בְּנוּיִים בַּחוּץ, אֲבָל לֹא
 נִדְבָקִים בָּאֵלוֹ כְּלַפִּי מַעֲלָה, וְכֻלָּם כְּלוּלִים בְּצַד
 תְּיָמִין, וְכֻלָּם אֶחָד אֶל הַצַּד תְּיָה, וְהַכֹּל בְּסוּד הָאוֹת
 ו"ו.

תִּרְאֵשִׁית בְּצַד הַשָּׂמַאל, הַסּוּד שֶׁל חַשְׁכָּה,
 שְׂמֵת־פִּשְׁטַת בַּחֲשֵׁכָה לְמִטָּה, עַד
 שֶׁנִּבְרָא מִפְּנֵי גִיהֶנֶם, מְלַחֵט מֵאוֹתָהּ הַחֲשֵׁכָה שֶׁל
 אֵשׁ תּוֹקָה, אֲדָמָה, שְׁחוֹרָה, וְכֹאֵן מְלַחֵטִים שְׂבִיבִים
 תּוֹקִים שְׁשׁוּפְעִים וְנִמְשָׁכִים לְמִטָּה, וְכֹלָם מֵתוֹךְ
 הַחֲשֵׁכָה שֶׁהִיא הַשָּׂמַאל, לְצַד הַזֶּה.

רַק אִזְר אֶחָד הָעוֹלָה מֵתוֹךְ מְדִיֶּדֶת הַמְּדָה מֵאִיר
 לְצַד (שְׂמַאִיר מְצַד) הַיָּמִין, וּמֵאוֹתוֹ הָאִזְר מֵאִיר
 לַחֲשֵׁכָה, וּמְנִיעִים אֶל אוֹתָהּ אֵשׁ אוֹרוֹת, וְקֶרְבִּים
 אֶל אוֹתָהּ הָאֵשׁ, אֶל אוֹתוֹ הַיָּמִין, וּמֵאִיר מִפְּנֵי.

אִזִּי מֵת־פִּשְׁטַת וּמֵאִירָה מֵתוֹךְ הַמֵּאִזְר רוּחַ אֲחֶרֶת,
 שְׂמֵאִירָה, מְלַחֵטָה, זוֹ מֵת־פִּשְׁטַת לְהִיּוֹת
 מְרַכְּבָה לְאוֹתוֹ צֵד הַשָּׂמַאל, מֵת־פִּשְׁטַת בְּסוּד שֶׁל
 שְׁלֵשָׁה גִּוְנִים לְצַד הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא צְפוֹן, וְהָרוּחַ הַזֶּה
 אִין עוֹלָה עִם בְּשָׂמִים וְלֹא רִיחַ, מֵשׁוּם שֶׁהַשָּׂמַאל
 הַזֶּה נִסְמָךְ עַל אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁנִּבְרָדָה בְּשִׁלְשֵׁת
 הַגִּוְנִים הַלְלוּ.

הַגְּנוּנִים הִלְלוּ מְאִירִים בְּשִׁלְשָׁה צְדָדִים שֶׁל אֵשׁ,
 שֶׁהוּא צַד הַשְּׂמָאל. הָאֵשׁ בְּגֹן חֲשׂוּדָה, אֵשׁ
 בְּגֹן אָדָם, וְאֵשׁ בְּגֹן שָׁחַר. שְׁלֹשֶׁת הַגְּנוּנִים הִלְלוּ
 שְׁנֵי צְדָדִים מֵאוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁיֵּצֵאָה מִתּוֹךְ הַמְּאוֹר,
 תּוֹמְכִים אֶת שְׁנֵי הַצְּדָדִים.

צַבֵּעַ אֶחָד מִתְּלַהֲטֵי, וּמִתְחִזֵּק בּוֹ אֵשׁ צַבֵּעַ חֲשׂוּדָה,
 שֶׁהוּא בְּצַד שְׂמָאל. צַבֵּעַ אֶחָד מִתְּלַהֲטֵי,
 וּמִתְחִזֵּק בּוֹ אֵשׁ צַבֵּעַ אָדָם, שֶׁהוּא בְּצַד שְׂמָאל.
 צַבֵּעַ שְׁלִישִׁי מִתְּלַהֲטֵי, וְנִתְקַן בּוֹ אֵשׁ צַבֵּעַ שָׁחַר,
 שֶׁהוּא בְּאוֹתוֹ צַד שְׂמָאל.

וְיִשְׁלַשְׁתָּ הַגְּנוּנִים הִלְלוּ יָהּ מְרַכְּבָה אֶחָת לְצַד
 הַשְּׂמָאל בְּסוּד הָאוֹת ו"ו. אֵלּוּ נִקְרְאִים
 בְּנוּיִים לְקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּסוּד הַשְּׂמָאל. אֶחָד
 נִקְרָא אֲדִיר, וְאֶחָד נִקְרָא חֲזָק, וְהַכֹּל בְּכֹל אֶחָד
 שְׁנֵי נִקְרָא גְבוּר, מִשּׁוּם שֶׁהַצַּד הַזֶּה שְׁנֵי נִקְרָא שְׂמָאל
 הוּא אֱלֹהִים, וְהָרִי בְּאֲרָנוּ לְכַמֵּה צְדָדִים נִקְרָא
 אֱלֹהִים.

שְׁלֹשֶׁת הַגּוֹנִים הִלְלוּ שְׂבַצַד הַשְּׂמַאל, מְלַחֲטִים
 מְאִירִים לְמַטָּה, וְכֹל גּוֹן וְגוֹן מִשְׁלֹשֶׁת
 אֱלֹה נִפְרָד לְשָׁנֵי אַחֲרִים לְכָל צַד, עַד שְׂנַכְנָנִים
 בְּחֻשְׁבוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה, וְהֵם תִּשְׁעָה, כְּמוֹ שְׂבַצַד
 בְּצַד אַחֵר, וְהַשְּׂמַאל הָיָה שְׂרוּכָב עֲלֵיהֶם מִשְׁלִים
 לְעֵשְׂרָה.

שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מִתּוֹךְ גּוֹן שֶׁל אֶחָד שְׂנַכְלָל בְּתוֹךְ
 אִישׁ בְּגוֹן חֲשׂוֹה, אֶחָד נִקְרָא שׁוֹפֵט, וְאֶחָד
 נִקְרָא דִּיָּן, כְּמוֹ שְׂנַצְאִמֵר (תהלים נ ו) אֱלֹהִים שֹׁפֵט,
 וְכַתּוּב (שם סח ו) אָבִי יִתּוֹמִים וְדִיָּן אֱלֹמְנוֹת אֱלֹהִים.

שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מִתּוֹךְ גּוֹן אֶחָד שְׂנַכְלָל מִתּוֹךְ אִישׁ
 אֲרָמָה, אֶחָד נִקְרָא כְּבִיר כַּחַ, וְאֶחָד נִקְרָא
 אִישׁ מְלַחֲמָה. שְׁנַיִם שְׂיָצְאוּ מִתּוֹךְ גּוֹן אֶחָד שְׂנַכְלָל
 וְהַתְּחִיב בְּתוֹךְ גּוֹן הָאִישׁ הַשְּׁחָרָה, אֶחָד נִקְרָא פִקֵד
 עוֹן, וְאֶחָד נִקְרָא מְשַׁלֵּם גְּמוּלָה.

וּמִכָּאֵן נִפְרָדִים לְמַטָּה לְכַמָּה גְּבוּרוֹת שְׂאִין לָהֶם
 חֻשְׁבוֹן, וְכֻלָּם נִכְלָלוֹת בְּצַד שְׂמַאל,

וּבְכָל־מְקוֹמֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל־מְקוֹמֵי הַקְּדוֹשׁ
לְמַטָּה לְכָל־צַד וְצַד, וְהַכֹּל בְּסוּד הָאוֹת ו"ו.

מִשּׁוּם שֶׁכָּל־אוֹת וְאוֹת מֵאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ
שֶׁבְסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, בְּלִין עוֹמְדוֹת עַל
מְקוֹמֵי קְדוּשׁוֹת וְסוּמְכוֹת עַל־מָה שֶׁנִּסְמְכוּ, וּבְכָל־
רְשׁוּמִים עֲלֵיהֶן, כָּל־אֶחָד וְאֶחָד כָּרְאוּ לֹ, וְהַמְקוֹמֵי הִלְלוּ
הֵן בְּנוֹיִם לְאוֹתוֹ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ
עַל־מָה שֶׁעוֹמְדִים.

וְעַל־כֵּן, מִי שֶׁבָּא לְיַחַד אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, צָרִיךְ
לְדַעַת כָּל־אֶחָד וְאֶחָד מֵאוֹתָם הַשְּׂמוֹת שֶׁל
הַבְּנוֹיִם, עַל־מָה קְיָמִים, וּמִיָּהוּ הַשֵּׁם שֶׁשׁוֹלֵט
עֲלֵיהֶם, וּבְאוֹתוֹ הַצַּד שֶׁעוֹמְדוֹת הַמְקוֹמֵי הַקְּדוֹשׁ. וְהַכֹּל
בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, בְּאַרְבַּע הָאוֹתִיּוֹת הִלְלוּ
שֶׁנִּקְרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם. אֲשֶׁרֵי אוֹתָם
הַצַּדִּיקִים שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם
הַזֶּה, וְאֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אוֹהֵב אוֹתָם.

תִּרְאֵנִי בְּצַד הָאֲמִצֵּעַ, בְּפֶתַח הַמְּזֻרָה, שְׁפֹתַח
 הַמְּזֻרָה הוּא עוֹמֵד בְּאֲמִצֵּעַ, נוֹטֵל שְׁנֵי
 צְדָדִים לְסֻדָּרָם בְּבְרִיחִים וְדִלְתוֹת, בְּצַד זֶה וּבְצַד
 זֶה.

הַפֶּתַח הַזֶּה כָּלוּל מִכָּל אֵלֹהֵי שְׂאֵמְרָנוּ, וְזֶה עוֹמֵד
 עַל מְרֻכָּבָה עֲלִיוֹנָה, וְהִיא הַמְּרֻכָּבָה
 שְׁעוֹמֶדֶת בְּסוּד הָאוֹת וְ"ו", שֶׁהוּא (זֶה הוּא) ו"ו כָּלוּלָה
 שָׁל כָּל אֱלֹהִים, וְזֶה עוֹמֵד בְּסוּד שָׁל כָּל שְׁשֵׁת
 הַצְּדָדִים הָעֲלִיוֹנִים, וְזֶה עוֹמֵד עַל מְרֻכָּבָה אַחַת,
 שֶׁהוּא שְׁלֹשָׁה בְּיָמִין וּשְׁמָאל. יוֹצֵא מִתּוֹךְ הַמְּאוֹר.
 כְּשֶׁעוֹלָה רוּחַ שְׁנוֹשְׁבֶת בְּשָׁנִים עֶשֶׂר רִיחוֹת שָׁל
 בְּשָׁמַיִם, שְׁמַעְלִים רִיחַ וְלֹא מַעְלִים, הַרוּחַ הַזֶּה
 מְאִירָה בְּאוֹר, וְזוֹהִי רוּחַ שֶׁהִיא שְׁלוֹם וְנִקְרָאת
 שְׁלוֹם.

וּכְשֶׁנִּפְרְדֶת הַרוּחַ הַזֶּה, נִפְרְדֶת בְּשְׁלֹשָׁה גּוֹנִים
 מִלְּהֻטִים בְּאֵשׁ וְרוּחַ וּמַיִם, כְּמוֹ
 שְׁנֵת־בְּאֵר בְּיָמִין, וּכְשֶׁנִּפְרְדֶת, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לוֹהֵט
 בְּמִקוֹמוֹ וְנוֹתֵן תְּקוּף.

הָאֵוֹר תְּזַה שְׁמֵת־פֶּשֶׁט מֵאֹתוֹ (מֵאֹתָהּ) רוּחַ לְכָל צַד
 וְצַד מֵאֵלָיו הַשְּׁלֵשָׁה, גִּזּוֹן אֶחָד לֹהֵט בְּאֵשׁ
 וּמְחֹק אֹתוֹ. גִּזּוֹן אֶחָד לֹהֵט בְּמַיִם וּמְרַכֵּה אֹתוֹ.
 גִּזּוֹן שְׁלִישִׁי לֹהֵט בְּרוּחַ, וּמֵאִיר לוֹ כְּאֶרְנָמָן, מְלַחֵט
 בְּשָׁנֵי הַצְּדָדִים הַלְלוֹ. וּשְׁלֹשֶׁת הַגִּזּוֹנִים הַלְלוּ יְהוָה
 מְרַכְּבָה אֶחָת בְּסוּד הָאֹת ו"ו, וְהוּא הַסּוּד שֶׁל
 הָאֹת ו"ו.

וְאֵלֶּה הֵם הַכְּנֻזִיִּים שֶׁנִּקְרָא בָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּא שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 נִקְרָא בְּכָל הַשְּׁמוֹת הַלְלוֹ, וְאֵלֹו הַכְּנֻזִיִּים נִכְלָלִים
 בְּסוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ, שֶׁהַצַּד (הַשֵּׁם) הַאֲמֻצְעִי תְּזַה
 נִקְרָא בוֹ. וְאֵף עַל גַּב שְׁזֵה נִקְרָא בְּסוּד הָאֹת ו"ו,
 זֶה נוֹטֵל אֶת כָּל הַשְּׁמוֹת הָעֲלִיוֹנִים וְהַתְּחִתּוֹנִים,
 וְכָל אַרְבַּע אוֹתֵיּוֹת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ אֲחֻזוֹת בוֹ,
 מִשּׁוּם שֶׁנוֹטֵל אֶת כָּל הַצְּדָדִים מִעֲלֶה וּמִטָּה, וְזֶה
 הַסּוּד שֶׁל יו"ו, כָּאֵן תְּלוּי הַשֵּׁם תְּזַה.

וְהוּא יְהו"ה נוטל שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת לְמַעַלָּה, וְנוטל
אֶחָת לְמַטָּה, וְהוּא עוֹמֵד בְּאַמְצַע, בֵּין
מַעַלָּה וְלְמַטָּה, וּמְשַׁנֵּי הַצְּדָדִים כְּמוֹ שְׂאֵמְרָנוּ.

הַמְרַכְּבָה שְׁלוֹ הִיא אֵשׁ בְּכָלֵל. בְּשִׁנְפָּרְדַת
הַמְרַכְּבָה הַזֶּה, שֶׁהִיא הַרוּחַ הַזֶּה כְּפִי
שְׂאֵמְרָנוּ, וְנִפְרְדַת לְשֵׁלֶשֶׁה גְּזוּנִים אַחֲרֵיכֶם, שְׁנִקְרָאִים
אֵשׁ, אֵמ"ת, נו"צ"ר חס"ד. אֵלוֹ הֵם שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים,
שֶׁהֵן מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה, אֵל הַצֵּד הַזֶּה שְׁעוֹמֵד
בְּאַמְצַע.

שְׁלֹשֶׁת הַגְּזוּנִים הֵלְלוּ שֵׁהֶם מְרַכְּבָה קְדוּשָׁה שְׁלֵ
הָאוֹת ו"ו, לוֹהֲטִים וּמְאִירִים לְמַטָּה, וְכָל
גְּזוּן מִשְׁלֹשֶׁת הֵלְלוּ נִפְרָד לְשַׁנֵּי אַחֲרֵיכֶם לְכָל צַד, עַד
שֶׁנַּעֲשִׂים בְּחֻשְׁבוֹן שְׁלֹשָׁה שְׁלֹשָׁה לְכָל צַד, וְהֵם
תְּשַׁעָה, וְהַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ הַזֶּה שְׁשׁוּלֵט עֲלֵיהֶם מִשְׁלֵ
לְעִשְׂרָה.

וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מִהַצְּדָדִים הֵלְלוּ שְׁלֹשָׁה כְּפִי
שְׂאֵמְרָנוּ, יְמִין וּשְׂמָאל וְאַמְצַע, כָּל אֶחָד
וְאֶחָד בְּסוֹד הַמְרַכְּבוֹת שְׁלוֹ, הוּא עִשְׂרָה, מִשׁוּם

שֶׁהַכֹּל מֵעֹלָה וּמִטָּה, בְּשִׁלְמוֹת אַחַת הֵן עֲשָׂר
הַסְּפִירוֹת, עֲשָׂר הָאֱמִירוֹת. וְכֹל הַמְּרַכְּבוֹת הֵלְלוּ
בְּאוֹתוֹ הַצַּד שִׁשּׁוּלִיט עֲלֵיהֶם נִקְרְאִים עֲשָׂר סְפִירוֹת,
עֲשָׂר אֱמִירוֹת. וּמִשׁוֹם כָּה, כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִן
הַצְּדָדִים הֵלְלוּ עוֹלָה לְעֲשָׂר מְרַכְּבוֹת לְכֹל צַד עַד
שְׁעוֹלָה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְחֻשְׁבוֹן גָּדוֹל. וּבֵא רְאֵה,
כָּל הַמְּרַכְּבוֹת הֵלְלוּ בְּשִׁנְפָּרְדִּים לְצַדְדֵיהֶם, כְּלָם
נִקְרְאִים בְּאוֹתוֹ הַשֵּׁם שִׁשּׁוּלִיט עֲלֵיהֶם, וּבִסּוֹד שֶׁל
אוֹתָהּ הָאוֹת מִמֶּשׁ לְמִטָּה.

שְׁנַיִם שִׁינְאָו מִתּוֹךְ נִקְרְוָה אַחַת, אֶחָד נִקְרָא נִשְׂא
עוֹן, וְאֶחָד נִקְרָא עוֹבֵר עַל פְּשָׁע. אֵלּוּ הֵם
מֵאוֹתוֹ גִּזּוֹן שְׁהִתְחַזְּקוּ בּוֹ הַיָּמִים. שְׁנַיִם שִׁינְאָו מִתּוֹךְ
הַגִּזּוֹן שְׁהִתְחַזְּקָה בּוֹ הָאֵשׁ, אֶחָד נִקְרָא מְרוֹם, וְאֶחָד
נִקְרָא רֶם.

וּבִסּוֹד שֶׁל חֲנוּף, הַשְּׁמוֹת הֵלְלוּ כְּלוּלִים בְּסוֹד שֶׁל
הָעוֹלָם הַבָּא. וְכֵאֵן בְּצַד תְּהֵא, בּוֹחֵן לְבוֹת,
מְרוֹם, כְּמוֹ שִׁנְאָמֵר (תהלים י ה) מְרוֹם מִשְׁפָּטֶיךָ מִנְּגִדוֹ,
וְכַתוּב (שם צג ד) אֲדִיר בְּמָקוֹם ה', וְאֵף עַל גַּב שְׁהַשֵּׁם

הָיָה עוֹמֵד בְּעוֹלָם הַבָּא, הָרִי כְּתוּב מָרוֹם. וְעַל כֵּן
 מִשְׁתַּתֵּף הָעוֹלָם הַבָּא בְּכָל אֵלֶּה, וְכִּי נִקְרָא אֱלֹהִים
 כְּמוֹ הַגּוֹנִים שֶׁל הַשָּׁמַיִל, וְהַכֹּל אֶחָד.

הַגּוֹן הַשְּׁלִישִׁי מִתְחַוֶּקֶת הָרוּחַ בּוֹ. אוֹתָם שְׁנַיִם
 שִׁינְאִיו מִמֶּנּוּ, אֶחָד נִקְרָא שׁוֹכֵן עַד, וְאֶחָד
 נִקְרָא קְדוֹשׁ, וּמֵאלוֹ נִפְרָדִים הָאֹרוֹת לְמִטָּה, וְכֻלָּם
 מְרַכְּבוֹת אֵלּוֹ לְאֵלּוֹ, וְכֻלָּם כְּנוּיִים שֶׁנִּקְרָא בָּהֶם
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֻלָּם נוֹדְעִים בְּצַד שִׁשׁוּלֵט
 עֲלֵיהֶם.

כְּמוֹ כֵּן יֵשׁ שְׁלֹשָׁה צְדָדִים שִׁינְאִים מִתּוֹךְ
 הַצְּדָדִים הָעֲלִיוֹנִים הֵלְלוּ שְׁאִמְרָנוּ, שֶׁהֵם
 יָמִין וּשְׁמַאל וְאַמְצַע, וְאֵלּוֹ יוֹצְאִים תְּחוּצָה מֵהֶם,
 וְעוֹמְדִים בְּחוּץ שְׁנַיִם מֵהֶם, וְכֻלָּם נוֹטְלִים מְרַכְּבוֹת
 לְמִטָּה, כְּמוֹ שֶׁהָעֲלִיוֹנִים הָאֵלֶּה, וְלֹא עֲלִיוֹנִים
 כְּמוֹתָם.

וְאֵלּוֹ שְׁלֹמֶטָה שִׁינְאִים מִתּוֹךְ אֵלּוֹ הַצְּדָדִים
 הָעֲלִיוֹנִים שְׁאִמְרָנוּ, הֵם כְּמוֹ שֶׁהֵם (בְּמוֹתָם),
 אֶחָד נִקְרָא יָמִין וְאֶחָד נִקְרָא שְׁמַאל, וְאֶחָד שֶׁעוֹמֵד

בְּאִמְצַע, בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הָאִמְצַע שְׂאִמְרָנוּ, וְכֹלָם
 כְּלוּלִים בְּשִׁלְשֵׁת הָעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ, וְכֹלָם כְּלוּלִים
 בְּסוֹד הָאוֹת וְ"ו שְׂכוּלְלַת אֶת כֻּלָּם, וְכֹלָם
 מִתְפָּרְדִים בְּמִרְכָּבוֹת יְדוּעוֹת בְּצָדָם.

וְאֵלּוּ לֹא נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹת יְדוּעִים, רַק בְּאוֹתָם
 הַכְּבוֹיִים שְׁלֵמָטָה, כְּמוֹ שְׂאוֹתָם הַכְּבוֹיִים
 הָעֲלִיּוֹנִים, וְהַתְּחִתּוֹנִים הַלְלוּ אֲחוּזִים בְּעֲלִיּוֹנִים,
 וְשִׁלְשֵׁת הָאַחֲרִים הַלְלוּ כֻּלָּם מִרְכָּבוֹת מִבְּחוּץ, וְהָרִי
 בְּאִרְנוּ.

בֹּא וּרְאֵה, שְׁנֵי הָעֲמוּדִים הַלְלוּ יָהּ תוֹמְכִים
 שְׂמִבְּחוּץ, וְיָהּ יָמִין וּשְׂמֵאל, וְנִקְרְאוּ חֲסָדֵי
 דָּוָד, וְהַצָּבָאוֹת הַלְלוּ יָהּ הַמִּרְכָּבָה שְׁלָהֶם, שְׁנֵים
 שְׁעוֹמְדִים וְעוֹשִׂים שְׁלִיחוֹת בְּנִבְיָי הָאֵמֶת.

וּמִשָּׁם נִפְרָדִים הַמַּעֲשִׂים שֶׁל הָעוֹלָם בְּגִלּוּי, וְזֶה
 סוֹד הַכְּתוּב (תְּחִלִּים קִי"א ב) גְּדוּלִים מַעֲשֵׂי ה'!
 גְּדוּלִים, שְׁיִוְצָאִים מִן גְּדוּל, וְאֵלּוּ נִקְרְאוּ (שֵׁם קִי"א)
 רַחֲמֵיךָ רַבִּים ה', (שֵׁם פֶּט"ג) אֵיךְ חֲסָדֶיךָ תְּרַאשׁוּנִים
 ה', (שֵׁם כ"ה ו) זְכוֹר רַחֲמֵיךָ ה' וְחֲסָדֶיךָ כִּי מַעֲוֹלָם תִּמָּח.

וַיֵּאָרָא עַל גַּב שְׂפֵאֲרָנוּ שְׁתֵּם לְמַעְלָה, (אף כִּד נִפְרָדִים לְמַטָּה
כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׂכֵתוֹב (שם כו ו) בִּי מַעוֹלָם הִמָּה. מַעוֹלָם הִמָּה לְמַעְלָה)
מַעוֹלָם הִמָּה לְמַטָּה.

וְעַל כֵּן לֹא נִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹת כְּמוֹ שְׂנִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹת
אוֹתָם שְׁלֹמֶעֱלָה. וְהֵם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, אֲבָל
הֵם בְּכָלֵל שֶׁל אוֹתָם שְׁעוֹמְדִים בַּחוּץ, וְהֵם
הַתּוֹמְכִים שֶׁל הַתּוֹרָה שְׁיֹצְאִים מִן הַמְּרַכְּבוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְיֵאלוּ הֵן שְׁהוֹכִיר דָּוִד הַמֶּלֶךְ, וְזֶה
שְׁהוֹכִיר תָּמִיד בְּכָלֵל, כְּמוֹ שְׂפֵאֲרָנוּ.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַשְּׁמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ מֵאוֹתָם
הָעֲשָׂרָה שְׂאֲמָרְנוּ שְׁלֹא נִמְחָקִים, יָפָה הוּא.
אֵלֶּא הַמְּרַכְּבוֹת הִלְלוּ שְׁלָהֶם, שְׁתֵּם הַשְּׁמוֹת
שְׂנִקְרְאוּ כְּנוּיִים, לָמָּה הֵם נִמְחָקִים?

אֵלֶּא הַסּוּד הַזֶּה הִרִי נִתְפָּאֵר בְּתוֹךְ סִפְרוֹ שֶׁל רַב
הַמְּנוֹנָא סָבֵא, שְׁכָל הַשְּׁמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים הִלְלוּ
הֵם קְיָמִים כְּמוֹ גּוֹף לְנִשְׁמָה הָעֲלִיּוֹנָה, שְׁלֹא נוֹדְעוֹת
וְלֹא הַתְּנַלּוּ, וְהַכְּנוּיִים הִלְלוּ הֵם לְבוֹשׁ לְגוֹת, כְּמוֹ

שְׁהֶאֱנֹזוּ שְׂיִישׁ קְלָפָה לְקְלָפָה, אוֹ אֵלֹה הַפְּרָחִים שְׂיִישׁ
לָהֶם קְלָפָה לְקְלָפָה, וְהִמַּחַ בְּפָנִים.

כִּן גַּם זֶה אֵלֹה עֲשָׂרָה הַשְּׁמוֹת הַלְלוּ, כִּלָּם כָּמוֹ
שְׁהֶקְלָפָה הִזּוּ לְמַחַ. וְאַף עַל גַּב שְׂכָלָם מַחַ,
כָּל הָאֲזוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְהַבְּשָׁמִים הָעֲלִיּוֹנִים אֵין מִי
שְׁעוֹמֵד בְּמִקוֹמָם, אֲבָל כִּלָּם כָּמוֹ שְׁהֶקְלָפָה אֵל מַחַ
שְׁלֵא יְדוּעַ, וְאֵין עוֹמֵד בְּחֻכְמָה כָּלָל, וְכָל שְׂכֵן סוּד
הָאֵין סוּת, וְהַכְּנוּיִים הַלְלוּ הֵם קְלָפָה אֲלֵיהֶם, וְהַכָּל
זֶה לְפָנִים מְזֶה, וְהִמַּחַ הַנִּסְתָּר לְפָנֵי וְלְפָנִים, שְׁלֵא
נודע כָּלָל, וְעַל כֵּן הַקְּלָפָה הָאֲחֵרוֹנָה לֹא אֲכַפֵּת
לָנוּ, וְאַף עַל גַּב שְׂנַמְחָקִים, עִם כָּל זֶה לֹא נִתְּנָה
רְשׁוּת לְמַחֵק אֲפֵלֹו אֹתָהּ קַטְנָה שְׁלַ הַתּוֹרָה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כִּי, הַח' הָאֲחֵרוֹנָה הִזּוּ שְׁאֲמַרְנוּ
הִיא קְלָפָה (דף ו ע"א) אֲחֵרוֹנָה לְאֵלֹה? - לֹא כִי,
הִיא קְלָפָה לְעֲלִיּוֹנִים הַלְלוּ, אֲבָל לְאוֹתָם הַכְּנוּיִים
לֹא, שְׁחֵרִי לֹא מְשַׁתְּמָשִׁים בָּהּ, אֲלָא אוֹתָם הַשְּׁמוֹת
הָעֲלִיּוֹנִים, וְלֹא אוֹתָם הַכְּנוּיִים.

אֵלָא בְּשֵׁהִיא עוֹלָה לְהַתְעַטֵּר לְמַעְלָה וּלְהֶאֱחֹז
בְּסוּד הַיָּמִין וְהַשְּׂמָאל, כָּל הַמְדַכָּבוֹת הִלְלוּ
שָׁהֵן בְּנוּיִים, בְּלָם מְקִיפִים אוֹתָהּ וּמְכַסִּים עֲלֶיהָ
סְבִיבוֹתֶיהָ כְּמוֹ בַּעַל לְאִשָּׁה, שְׁפוֹרֵשׁ בְּנַפְיוֹ עֲלֶיהָ,
כֵּן הֵם פּוֹרְשִׁים אֶת הַכְּנָפִים שֶׁל בַּעֲלָהּ עֲלֶיהָ
וּמְכַסִּים אוֹתָהּ בְּכָל צַד, וְהִיא מְשַׁמֶּשֶׁת עִם בַּעֲלָהּ,
וְסִימָן זֶה (יחזקאל טו ח) וְאֶפְרֵשׁ כְּנָפֵי עֲלִיָּהּ, (רות ג ט)
וּפְרִשְׁתָּ כְּנָפֶךָ עַל אִמְתֶּךָ.

וּמִשּׁוֹם כֵּךְ הֵם בְּפָנִים וְהֵם לְבַחוּץ, וְהִיא בְּפָנִים
וְהִיא בַּחוּץ, וְכֵךְ הַכְּנּוּיִים הֵם בְּפָנִים וְהֵם
בַּחוּץ. מֵה שֶׁהוּא בְּפָנִים עוֹמֵד בַּחוּץ, מֵה שֶׁהוּא
בַּחוּץ עוֹמֵד בְּפָנִים, וְהַכֹּל הוּא יָפֵה. אֲשֶׁרֵי חֶלְקָם
שֶׁל אוֹתָם שְׂיֻדְעִים לְלֶכֶת בְּדַרְךְ יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא יִטְעוּ
לְיָמִין וּשְׂמָאל, כְּמוֹ שֶׁבְּאֲרָנּוֹ (הושע יד י) כִּי יִשְׂרָאֵל
דַּרְכֵי ה'.

הַמַּעֲיָן שֶׁל הַבְּאֵר שֶׁלֹּא פּוֹסֵק לְעוֹלָמִים, זֶה עוֹמֵד
בְּקִיּוּם לְקִיּוּם הַכֹּל, כָּל הַעֲלִיּוֹנִים וְכָל
הַתַּחְתּוֹנִים עוֹמְדִים בְּזוֹת, לְאַהֲבָה שֶׁל תְּשׁוּבָה,

משום שזו תשוקה למעלה ולמטה, להאיר הפנים
ולהשקות את הגן.

בזה אין המרכבה עומדת בו לגלוי, אלא הכל
נסתר בסתר ולא עומד בהתגלות, אלא כל
השמות העליונים וכל המרכבות, כלם פאים אליו
בלחש.

בשאותם השמות פאים אליו, המרכבות תלו
פרושות ומכסות את כל הצדדים
לדרגה הזו ולדרגה שלמטה, ואלו נקראים
הכנפים של בעלה, לכסות על הכל, והדרגה הזו
נכנסת בלחש, כמו המעין לתוך הבאר שלא
פוסקים מימיו לעולמים ולא נפרד המעין
לעולמים, והכל הוא באר, שכתוב (במדבר כא יח) באר
חפרוה שרים, (בראשית כו יט) באר מים חיים. והרי
בארנוה.

המעין הזה של הבאר הוא נסתר אל אותה
הבאר, שנכנס אליו בלחש, וזה חופר

לְתוֹךְ אוֹתָהּ נִקְדָּה שְׁאִמְרָנוּ, הַסּוּד שֶׁל ה"א
הַאֲחֵרוֹנָה, וְחוּפֵר בָּהּ וְנִכְנָם אֵלֶיהָ, וְלֹא נוֹדַע כָּלֵל.

וְזֶהוּ כִּמּוֹ שֶׁבְּאֵרְנוּ לְמַעְלָה, שֶׁכְּשֶׁאֵלֶּף מִתְחַבֵּרַת
עִם ה"א אִו יו"ד, הֵה"א הַזֶּה הִיא בְּנִקְדָּה
אֶחָת לְהִיטִיב לְעוֹלָם כִּמּוֹ א"ה אִו י"ה, וְאִזּוֹ אוֹתוֹ
הַמַּעֲיָן שֶׁל הַבְּאֵר חוּפֵר לְתוֹךְ אוֹתָהּ נִקְדָּה וְנִכְנָם
בְּתוֹכָהּ וְלֹא נוֹדַע.

וְאִזּוֹ אוֹתָהּ נִקְדָּה עוֹמְדָת בַּסּוּד שֶׁל קֶדֶשׁ הַקְּדָשִׁים,
וְעַל כֵּן סוּד הַזְּכָרוֹן שָׁלָה, הוּא בַּסּוּד שֶׁל
קֶדֶשׁ הַקְּדָשִׁים, (בְּמָקוֹם) שֶׁיֵּצִיאַת הָרוּחַ עוֹמְדָת בְּבֵית
הַגְּרוֹן, אֵהי"ה, מִשּׁוּם שֶׁזֶהוּ הַמָּקוֹם שֶׁעוֹמֵד קֶדֶשׁ
הַקְּדָשִׁים, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא נוֹדַע, וְאִינוּ רוּחַ מִמֶּשׁ.
וְאִזּוֹ הוּא ה"א בְּחִבּוּר שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת
הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְהַכֹּל שֵׁם אַחַד, לְהַאִיר מִלְּמַעְלָה
וּמִלְּמַטָּה (לְמַעְלָה וּלְמַטָּה).

כְּשֶׁחוּפֵר הַמַּעֲיָן הַזֶּה בְּנִקְדָּה הַזֶּה וְנִכְנָם לְתוֹכוֹ,
אִזּוֹ כָּל אוֹתָם הַשְּׂמוֹת הָעֲלִיּוֹנִים וְכָל
אוֹתָם הַצְּדִידִים הָעֲלִיּוֹנִים שְׁאִמְרָנוּ, כֻּלָּם נִכְנָסִים

לְתוֹכוֹ, בְּתִשׁוּקָה, בְּרוּחַ שְׁלֵמָה לְמַעַלָּה, בְּתִשׁוּקָה
 נִכְנָסִים בָּהּ וְלֹא בְּדָבָר אֲחֵר. הַכֹּל בְּרוּחַ וְלֹא בַּגּוֹף,
 כִּמוֹ בַּעֲלָה שְׂמֵת־פֶּשֶׁט מִכָּל לְבוּשָׁיו בְּשַׁעַה שְׂפָא
 לְהוֹדִיג עִם אִשְׁתּוֹ. כִּי הֵם כָּל אוֹתָן הַמְּרַכְבוֹת
 שְׂאֵמְרָנוּ שְׁלֵמַעֲלָה וּמִטָּה, בְּלֵן סוֹכְבוֹת אוֹתָהּ
 וּמְכַסּוֹת עֲלֶיהָ, וּבַעֲלָה מֵת־פֶּשֶׁט מִכָּלָם, וְעַל בֵּן לֹא
 בָּאִים כָּל אוֹתָם הָאֵיבָרִים לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, אֲלֵא
 בְּרוּחַ מִמֶּשׁ, וְאִזּוֹ הַכֹּל הוּא רְצוֹן אֲחֵר.

וְעַל כֵּן, בְּשַׁעַה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזַמֵּן אֵלֶיהָ,
 וַיִּשְׂרָאֵל אֵינָם צְדִיקִים, שְׁהֵם (שְׁיִהִיו) פְּתִילָה
 לְהָאִיר, מַה כְּתוּב? פֶּשֶׁטִּי אֶת בְּתִנְתִּי אֵיבָכָה
 אֶלְבָּשְׁנָה רְחִצְתִּי אֶת רַגְלֵי אֵיבָכָה אֲטַנְפֶּם. פֶּשֶׁטִּי
 אֶת בְּתִנְתִּי, אֵלּוֹ אוֹתָם הַכְּבוֹיִים שְׂאֵמְרָנוּ, שְׂפָאֲשֶׁר
 בָּלָם מֵתְחַבְּרִים, הֵם הַכְּתַנְתִּי שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, וּבִשְׁחֵוֹא מְזַמֵּן אֵלֶיהָ, הוּא מֵת־פֶּשֶׁט מִכָּלָם,
 לְהִתְחַבֵּר עִמָּהּ, וְעַל בֵּן פֶּשֶׁטִּי וְגו', לְהִתְתַּקֵּן
 וְלִהְיוֹת מְזַמֵּן לְהִיטִיב לָהּ, וְאֵת לֹא מִתְקַנֶּת כְּרֵאוֹי,
 כְּעֵת אֵיבָכָה אֶלְבָּשְׁנָה? וְחֹזֵר וּמִסְתַּלֵּק מִמָּדָה.

רְחַצְתִּי אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אֲטַנְפֶם, הֲרִי רְחַצְתִּי אֶת
 רַגְלֵי מֵאוֹתוֹ טָנוּף, וּמָה הוּא? מִשׁוּם
 שְׂכָאֲשֶׁר הִתְתַּקְנֵתִי וְהוֹדַמְנֵתִי אֵלֶיךָ, הֵעֲבַרְתִּי אֶת
 אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר הַטָּמֵא מִלְּפָנַי רַגְלֵי, כָּעֵת אֵיךְ
 אֶחָזֵר לְשִׁים אוֹתוֹ הַטָּנוּף לְכַסּוֹת עַל הַמְקַדָּשׁ,
 הוֹאִיל וְאַתָּה לֹא זְמִינָה בַּתְּקוּנִים לְהִתְתַּקֵּן אֵלַי?
 כִּי אֲנִי לְמִדְנֹה, שְׂכָשָׁרוֹחַ הַטָּמֵאָה עוֹבְרַת מִן הָעוֹלָם,
 אֲזִי הַכֹּל מִתְנַדֵּל לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְעַל זֶה רְחַצְתִּי
 אֶת רַגְלֵי אֵיכָכָה אֲטַנְפֶם כִּמוֹ מְקַדָּם?

וּמִשׁוּם כֵּן, כָּל אוֹתָם כְּנוּיִים הִתְפַּשְׁטוּ בְּשָׁעָה
 שְׁתַּמְעִין תְּזִה כּוֹרָה בְּאוֹתָהּ נִקְיָה וְנִסְתָּר
 בְּתוֹכָהּ, וְאֲזִי כְּשֵׁאוֹתוֹ תַּמְעִין נִסְתָּר בְּתוֹכָהּ, אֲזִי
 הַכֹּל מֵאִיר, וְהַבְּאֵר מִתְמַלֵּאת מֵאוֹתוֹ תַּמְעִין
 שְׁנִכְנָם לְתוֹכָהּ וְנִסְתָּר בָּהּ בְּחֵשְׁאֵי, אוֹתָם הַכְּנוּיִים
 מְכַסִּים עֲלֶיהָ וּמִתְפַּשְׁטִים לְצַד זֶה וּלְצַד זֶה.

וְאֵלֹהֵי הַמַּלְאָכִים שֶׁל הָאֲגוּזוֹ תִּדְק שְׁעוֹמֵד וּמְכַסֶּה
 בְּפָנָיו הַמַּחַ, וְאוֹתָהּ תִּקְלָפָה תִּתְקַיֵּם
 נִשְׁפָּרַת וְלֹא עוֹמְדַת שָׁם, וְאֲזִי הַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיּוֹן

לְלַכֵּת בַּסּוּדוֹת הַלָּלוּ. אֲשֶׁר־י אֹתָם שְׁמֹס־תְּכַלִּים
 בְּרָצוֹנָם דְּבָרִים שֶׁל סוּדוֹת עֲלִיּוֹנִים, לְלַכֵּת בְּדָרְךְ
 אֶמֶת לְזָכוֹת בְּעוֹלָם הַזֶּה וּלְהֵאִיר לְעוֹלָם הַבָּא,
 עֲלֵיהֶם כָּתוּב וְהַמִּשְׁכָּלִים יִזְהָרוּ בְּזֶהר הַרְקִיעַ
 וּמִצְדֵי־יָקִי הַרְבִּים כְּכּוֹכְבִים לְעוֹלָם וָעֶד. אֲשֶׁר־יָהֶם
 בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

דִּיּוֹקָן הָאוֹתִיּוֹת, בַּסּוּד הַקָּדוֹשׁ ה"א הַתְּחִתּוֹנָה
 כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, סוּד הַמְּקָדָשׁ, כְּשִׁשׁוֹלְטַת
 הַלְּבָנָה וּמִתְקַשְׁטַת לְשֶׁמֶשׁ לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ אֹר, הֵם
 עוֹמְדִים בְּשְׁנֵי אַהוּבִים זֶה בְּנֶגֶד זֶה, וְאוֹתָן
 הַבְּתוּלוֹת שְׁעוֹמְדוֹת עִמָּה, מִתְקַשְׁטוֹת וּמִתְתַקְנוֹת
 בַּתְּקוּנִים, אַחַת מֵאַחֲרֶיהָ וְאַחַת מִלְּפָנֶיהָ, וְאַחַת
 מִצַּד זֶה וְאַחַת מִצַּד זֶה, וְהִיא עוֹמְדַת בְּאִמְצַע.

וְשִׁבְעִים וּשְׁנַיִם סְנֵה־דָרִין עוֹמְדִים כְּחֲצֵי גֵרִין עֲגֻלָּה
 לְעֵשׂוֹת גּוֹף לְלְבָנָה, לְקַשֵּׁט אֶת הַגְּבִירָה
 לְבַעֲלָהּ, וְהִיא עוֹמְדַת כְּמוֹ זֶה כ, כְּמִחְצִית הַלְּבָנָה.

וְזוֹ (ii) הַנְּקֻדָּה הָאִמְצָעִית, שְׁאוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה נוֹטְלַת
 אֶת אֹרָה מִן הַשֶּׁמֶשׁ לְהֵאִיר לְכָל הַגּוֹף, וְסוּד

זֶה, הַנְּקֻדָּה שְׁעוֹמְדָת בְּחֵצֵי הָעֵינַן, שֶׁהַכֹּל בָּנִים
 בְּנֻקְדָּה הִיא שְׁעוֹמְדָת בְּאֲמִצֵּעַ, שֶׁהִיא נוֹטְלָת אֶת
 כָּל הָאֹר לְהָאִיר לְכָל הָעֵינַן. וְהַלְבָּנָה אֵינָה מְאִירָה
 אֲלֵא מִתּוֹךְ נֻקְדָּה אַחַת שְׁעוֹמְדָת וְנִסְתַּתֶּרֶת מִתּוֹךְ
 הָאֲמִצֵּעַ, אֵף עַל נֵב שְׁלֵא נִרְאִית בַּלְבָּנָה.

בֵּיא וְרֵאָה, אֵינִן לָךְ עֲגוּל בְּעוֹלָם שְׁלֵא נַעֲשֶׂה מִתּוֹךְ
 נֻקְדָּה אַחַת שְׁעוֹמְדָת בְּאֲמִצֵּעַ. וּמִשׁוּם כֵּן,
 הָעֲגוּל שֶׁל הַלְבָּנָה, מִתּוֹךְ ^(דף ו ע"ב) נֻקְדָּה אַחַת שְׁנִסְתַּתֶּרֶת
 מִתּוֹכָהּ בְּאֲמִצֵּעַ נַעֲשֶׂה הַכֹּל, וְהַנְּקֻדָּה הַזֹּאת שְׁעוֹמְדָת
 בְּאֲמִצֵּעַ נוֹטְלָת אֶת כָּל הָאֹר, וּמְאִירָה לְגוֹף, וְהַכֹּל
 מְאִיר.

סוּר הַסּוּדוֹת, לְאוֹתָם הַמִּתְבּוֹנְנִים בְּסוּדוֹת
 הַחֲכָמָה, הֵחָ"א הוּא שֶׁהִיא חֵצֵי גוֹף הַלְבָּנָה,
 וְהִיא בְּעֲגוּל, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ בְּתוֹךְ אוֹתָהּ הַנְּקֻדָּה
 שְׁעוֹמְדָת בְּתוֹךְ הָאֲמִצֵּעַ, לָמָּה הִיא חֵצֵי? לֹא חֵצֵי,
 אֲלֵא סְתוּמָה מִצַּד זֶה וּפְתוּחָה מִצַּד זֶה, בְּנֻקְבָה
 שְׁפְתוּחָה לְזָכָר לְקַבֵּל אוֹתוֹ בְּתוֹכָהּ וּלְהָאִיר מִמֶּנּוּ
 וּלְהַתְחַבֵּר עִמוֹ, וְעַל כֵּן הִיא פְתוּחָה אֵלָיו לְקַבֵּל

אותו, וְאִזְ (ומשום זה) נִקְרָא ה"א. מַה זֶה ה"א? כְּמִי
שֶׁאֹמֵר הִנֵּה אֲנִי.

וְכַאֲשֶׁר הִיא מְאִירָה מִמֶּנּוּ, וּמִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה,
וְהַלְבָּנָה מִתְמַלֵּאת, אֲזִי הַח"א הוּא
נִשְׁלֶמֶת, וּמִתְמַלֵּאת הַלְבָּנָה מִן הַכֹּל, וּבְמִקוּמָה
שֶׁהוּא ה"א, חֲצִי הַלְבָּנָה, נֶעֱשֶׂה מ"ם, הַלְבָּנָה
בְּשִׁלְמוֹת.

וְעוֹמְדֵת כְּמוֹ הָאֵם הָעֲלִיזָה שֶׁהִיא מ' סְתוּמָה
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, בְּסוּד שָׁל (ישעיה ט ו)
לְסִרְבָּה הַמְשֻׁרָה, וְכַעֲת עוֹמְדֵת הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹת,
הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הָעֲלִיזוֹן, וְזֶהוּ הַסּוּד
שֶׁל הָאוֹת ם'.

וְכַאֲ רֵאָה, הָאוֹת ם' הוּא אֵינָה אֶלָּא בְּעֵנּוּל, כִּיּוֹן
שֶׁעוֹמְדֵת הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹת וְהַכֹּל מִהַסּוּד שָׁל
הָאוֹת ה', כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאָר, הִיא בְּרֵאשׁוֹנָה פְּתוּחָה
בְּסוּד שָׁל ה"א, לְקַבֵּל אֶת בְּעֵלָהּ, וְאַחַר שֶׁנִּשְׁלְמָה
מִמֶּנּוּ, מִתְמַלֵּאת בְּשִׁלְמוֹת, נֶעֱשִׂית ם כְּגוֹן עֲלִיזוֹן
שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא כְּפִי שֶׁאֲמַרְנוּ, וּמִשׁוּם כִּף ה"א

עֲלִיזָנָה, ה' תַּחְתּוֹנָה. ם' עֲלִיזָנָה, ם' תַּחְתּוֹנָה. הַכֹּל
זֶה כְּמוֹ זֶה, וְזֶהוּ סוּד אֶחָד, עֲלִיזֹן וְתַחְתּוֹן כְּאַחֵד.

בֹּא וּרְאֵה, הָעוֹלָם הָעֲלִיזֹן פְּתוּחַ כְּרֵאשׁוֹנָה בְּסוּד
שֶׁל ה"א, וּכְשֶׁמֶת מֵלֵא מֵאוֹתָם הַשְּׁבִילִים
הָעֲלִיזֹנִים וּמֵאִיר לְהֵאִיר, מִתְּפִשְׁטֵת וְנִשְׁלֶמֶת
וְנִעֲשִׂית ם', וְהַכֹּל בְּסוּד אֶחָד.

תְּדִיּוֹקָן שֶׁל תְּאוֹת ו"ו בְּסוּד קְדוּשׁ, תְּאוֹת תּוֹז,
הָעוֹלָם שֶׁלְמַעֲלָה, פּוֹשֵׁט הַתְּפִשְׁטוֹת
לְהֵאִיר לְמִטָּה, וְאוֹתָהּ הַתְּפִשְׁטוֹת הִיא כְּשֶׁשָּׂה
צְדָדִים, כְּלוּלִים כְּאַחֵד בְּחִבּוּר אֶחָד, זֶה כְּמוֹ שְׁוֵה
וְזֶה כְּמוֹ שְׁוֵה, וּכְלָם מִתְּחַבְּרִים עִם אוֹתָם
הַמְּרַכְּבוֹת שֶׁלָּהֶם כְּאוֹת תּוֹז.

וְהֵאוֹת תּוֹז הִיא הַרְשָׁם שֶׁכְּשֶׁשָּׂה צְדָדִים כְּלוּלִים
כְּאַחֵד, וְזֶהוּ שְׁמֵאִיר לְלִבְנָה בְּסוּד שֶׁל
שֶׁשָּׂה צְדָדִים כְּלוּלִים, שְׁתֵּרֵי כְּשֶׁמֶת חַבְּרִים כְּאַחֵד,
פְּשׁוּטִים מִתְּפִשְׁטוֹת, הַכֹּל דִּיּוֹקָן שֶׁל ו"ו, דִּיּוֹקָן
שֶׁל אָדָם, שְׂאֵף עַל פִּי שֶׁהֵם שֶׁשָּׂה צְדָדִים, לֹא נִרְאוּ
בְּהַתְּפִשְׁטוֹת, פָּרַט לְגוֹף אֶחָד.

סוד הסודות, לאותם המתבוננים בדרך ישרה,
 בדמיות האותיות, כאן באות הוּוּ בלם
 בחבור הוּה, להראות שכלם קימים בקיום של
 הגוף, שהוא נוטל הכל. וכשהאות הוּוּ, שהיא ו"ו,
 עומדת כך בחבור אחד, הרי הוא מזמן לנקבה,
 פושט ומתפשט מן הכל, הסוד של דיוקן הגוף,
 דיוקן של אדם. וכשמסתכלים, תודעות מצד זה
 ומצד זה מתחברות בגוף הוּה, שלא נראים רק
 הגוף לבדו, משום שכלם כלולים בו.

מתי הם נראים? בשעה שהאות הוּוּ מתפשטת,
 ונקראת אל"ף. אז, שתי תודעות, זה מצד
 זה וזה מצד זה, והגוף עומד ביניהם באמצע. א.

ועל כן, אלה ראש לכל האותיות, משום שתקון
 זה, בשעומד, הוא ראש לכל מי (מה) שיוצא
 מן העולם הבא, ואף על גב שסודות עליונים
 אחרים נאמרו בפסוק של אל"ף, אבל זה הוא
 תפרור של סוד הדבר כמו שהוא בספר זה (של אדם),
 וכאן הוא תפרור של הסוד, ומכאן התפשטו

אוֹתוֹת וְאֵיּוֹת אֲחֵרוֹת, כָּלֶם בְּצַדִּיק, כָּל אֶחָת וְאֶחָת
כָּרְאוּ לָהּ.

וְהָאוֹת הַזֹּאת הַכֹּל הוּא אֶחָד, וְ"ו וְאֶל"ף, פָּרַט לְכַדֵּי
שְׁוֵה מִסְתִּיר הַכֹּל בְּתוֹכּוֹ וְזֶה מֵרְאֵה אֶת
כָּל דְּיוֹקְנוֹ, וְאִם תֹּאמַר, שְׁתֵּי הַיְרֻכִים שְׁלֹא
נִרְאוֹת? כָּךְ הוּא וְדַאי! שְׁתֵּי שְׁלֹשָׁה צְדָדִים הֵם
סוּד שְׁלֹשָׁה אֲחֵרִים.

וְעוֹד, אֵלֶּה הֵם סוּד תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, הַכֹּלֶל שְׁל
הַכֹּל, וּמִכָּאֵן יוֹצֵאִים כָּל הַשְּׂאָר. כִּמּוֹ כֵּן
נִבְיָאִים וּכְתוּבִים כָּלֶם כְּאֶחָד, אֶל"ף הוּא אֶחָד,
הַסּוּד שְׁלֹשָׁה גּוֹנִים כְּאֶחָד, שְׁהֵם הָאֲבוֹת,
וּכְשֶׁהָאֲבוֹת מִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד, הֵם אֶחָד, וְעַל כֵּן
נִקְרָא אֶל"ף, אֶחָד רֵאשִׁי לְכֹל הָאוֹתוֹת, הַסּוּד שְׁל
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב, כִּמּוֹ שְׁנֵתְכֵיבָר.

וְעַל כֵּן, ו' וְאֶלֶף הֵם סוּד אֶחָד, הָאוֹת ו' דְּיוֹקֵן
שְׁל אָדָם, הָרֵאשִׁי וְהַגּוֹף, הַתְּפִשְׁטוֹת אֶחָת.
אֶל"ף הַשְּׁלֵמַת הַדְּיוֹקֵן לְהִרְאוֹת. וְכִי תֹאמַר, ו',
שֶׁהִיא הַתְּפִשְׁטוֹת אֶחָת, הַתְּפִשְׁטוֹת אֶחָת בְּלִי

דְּיוֹקְנָאוֹת אַחֲרִים, לָמָּה הַסּוּד שְׁלוֹ שֵׁשׁ, וְהָאֵלֶּף
שֶׁהִיא שְׁלֹשָׁה דְּיוֹקְנָאוֹת, לָמָּה הַסּוּד שְׁלֹשָׁה אַחֶרָה?

אֵלֶּף מִכָּאן, הַסּוּדוֹת שְׁעוּלִים בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ אִסּוּר
לְהִרְבּוֹתָם בְּפֶרֶט, אֵלֶּף לְחִבּוּר אֵת כָּל־
וּלְיַחַד אֹתָם כְּאַחַד, לְהִיּוֹת אַחַד, וּכְשֵׁהֵם כְּאַחַד
בְּכֹל אַחַד, בְּדְיוֹקְנֵן אַחַד, יֵשׁ לְפָרֵשׁ אֹתָם
וּלְעֲשׂוֹת פְּרָטִים שְׂיוּצָאִים מֵאוֹתוֹ כָּל־שְׁנֵי־רֵאָה.

וְעַל כֵּן הַכָּל־חִזּוּר לְהִיּוֹת פְּרָט, וְהַפְּרָט חִזּוּר
לְהִיּוֹת כָּל־ל. הַכָּל־הַזֶּה וְ"ו, שְׁחִזּוּר לְהִיּוֹת
פְּרָט בַּסּוּד שֶׁל שֵׁשׁ, וְהִיא פְּשִׁיטוֹת אֶחָת לְבִדָּה.
פְּרָט אֵלֶּף, שְׁלֹשָׁה דְּיוֹקְנָאוֹת מְחַבְּרִים כְּאַחַד,
וְחִזּוּר לְהִיּוֹת כָּל־ל בַּסּוּד שֶׁל אַחַד, וְסוּד זֶה - כָּל־
וּפְרָט וּכְלָל, א' ו' א', וְהַכֹּל אַחַד.

אֵלֶּף"ף פְּרָט שְׁחִזּוּר לְהִיּוֹת כָּל־ל, וְאַחַר כֵּן חִזּוּר
לְהִיּוֹת פְּרָט, וְהוּא פְּרָט וּכְלָל וּפְרָט, וְ"ו
כָּל־ל, וְחִזּוּר לְהִיּוֹת פְּרָט, וְאַחַר כֵּן חִזּוּר לְהִיּוֹת
כָּל־ל, וְזֶה סוּד כָּל־ל וּפְרָט וּכְלָל.

אֱלֹהִים פָּרַט, וְחֹזֵר לְהִיּוֹת כֹּלֵל, כִּמּוֹ שְׂבִאֲרֵנוּ,
 וְאַחַר כֵּן חֹזֵר לְהִיּוֹת פָּרַט, מִשּׁוּם שֶׁהוּא
 אֱלֹהִים, וְכֵן עוֹלָה בַּסּוּד שֶׁל אֱלֹהִים. זְרוּעוֹת וְגוֹף,
 וּנְפֻרְדִּים הַסּוּדוֹת לְמֵאָה, וּמִמֵּאָה לְאֱלֹהִים, עַל כֵּן
 נִקְרְאָת אֱלֹהִים, בַּסּוּד שֶׁל אֱלֹהִים, אֱלֹהִים אֶחָד כֹּלֵל,
 אֱלֹהִים אֶלְפָא פָּרַט.

וְ"ו כֹּלֵל, וְחֹזֵר לְהִיּוֹת פָּרַט בַּסּוּד שְׂבִאֲרֵנוּ, וְאַחַר
 כֵּן חֹזֵר לְהִיּוֹת כֹּלֵל, הַסּוּד שֶׁל אָדָם אֶחָד,
 סוּד אֶחָד, וְהַכֹּל עוֹלָה בַּסּוּד אֶחָד וּבְמִשְׁקַל אֶחָד
 לְהִיּוֹת הַכֹּל אֶחָד. וְ"ו חוֹזֵר לְהִיּוֹת כֹּלֵל אֶחָד,
 אִוֵּר אֶחָד, כְּלוּלִים בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים.

וְסוּד תְּהֵא, (בראשית א, ד) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאִוֵּר כִּי
 טוֹב, זו וְ"ו שֶׁהוֹלֵכֶת וּמְאִירָה בַּסּוּד תִּימִין
 בְּכֹל אֶחָד, וְאַחַר כֵּן וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאִוֵּר וּבֵין
 הַחֲשֵׁף, הָאוֹת הֵזוּ חוֹזֵר לְהִיּוֹת אֱלֹהִים, שְׁתֵּי
 זְרוּעוֹת, זו מִצַּד זֶה וְזו מִצַּד זֶה. אַחַר נִקְרְאָת אִוֵּר,
 וְאַחַת נִקְרְאָת חֲשֵׁף. נִחְלָקֶת אוֹת זו (ו"ו) בְּתוֹכְכֶם,
 וְאִזּו נִחְלָקָה הַמְחֻלָּקֶת מִשְׁנֵי צְדָדִים שֶׁהֵם אִוֵּר

וְחַשְׁדָּה, שְׂפָתוֹב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין
 הַחֲשָׁדָה. מַה זֶה וַיִּבְדֵּל? שְׁנֵיבְדֵּלָה הַמַּחְלָקָת הַחַיָּא,
 וְהַסְּפִימוֹ שְׁנֵי הַצְּדָדִים לְהִיּוֹת בְּשָׁלוֹם, (דף ז ע"א)
 וְהַהִבְדֵּלָה הַזֶּה הִיא הַבְּדִלָת הַמַּחְלָקָת, לְהַסְּפִים
 שְׂיִתְיָה הַכֹּל אַחַד, שָׁלֵם בְּאַחַד.

וּמִשּׁוֹם כֵּן, א"ו הֵן בְּאַחַד. וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר
 יוֹם, זֶה צַד אַחַד שֶׁל הַסּוּד שֶׁל אֶל"ף.
 (וְלַחֲשָׁד קָרָא לַיְלָה, זֶה צַד אַחַד שֶׁל סוּד שֶׁל אֶל"ף). לְאַחַר שְׁנֵיבְדֵּלוּ שְׁנֵי
 הַצְּדָדִים לַעֲשׂוֹת מַעֲשֵׂה, אַחַד עָשָׂה עָרֵב וְאַחַד
 עָשָׂה בְּקָר. כִּיּוֹן שֶׁעָשׂוּ מַעֲשִׂים, הַסְּפִימוֹ שְׂנִיָּהֶם
 וַנִּבְלְלוּ בְּאוֹת ו"ו.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי בְּקָר, וַיְהִי עָרֵב מִהַצַּד
 שֶׁל חַשְׁדָּה, וַיְהִי בְּקָר מִהַצַּד שֶׁל הָאֹר. כִּיּוֹן
 שֶׁעָשׂוּ מַעֲשִׂים, מִיַּד הַשְּׂתִבְלָלוּ לְאַחַד, שְׂפָתוֹב יוֹם
 אַחַד. הֲרִי הַסּוּד שֶׁל הָאוֹת ו"ו שְׁנֵיבְלְלוּ בּוֹ לְהִיּוֹת
 אַחַד.

וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב וַיְהִי וְלֹא כְּתוּב וְהָיָה. וַיְהִי,
 בְּשִׁנְרָאִים בַּסּוּד שֶׁל אֶל"ף וְעָשׂוּ מַעֲשִׂים

וּנְסַתְרוּ וְלֹא נִרְאוּ, אִזּוּ כְּתוּב וַיְהִי: הִיָּה, וְעַכְשָׁיו
 אֵינִי כֹה, שְׁחֵרֵי נִכְלָל בַּסּוּד שֶׁל ו"ו, וְעַכְשָׁיו הַכֹּל
 יוֹם אַחֵר, (תהלים קו, ב) מִי יִמְלֵל גְּבוּרוֹת ה' יִשְׁמִיעַ כָּל
 תְּהִלָּתוֹ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם (בראשית
 א, ט), זֶה הַצַּד הַתַּחְתּוֹן, צַד אַחֵר שֶׁבַּסּוּד
 שֶׁל אֱלֹהִים, שֶׁהוּא צַד שֶׁנִּקְרָא חֲשֵׁה, וְזֶהוּ מִתַּחַת
 הַשָּׁמַיִם, שְׁחֵרֵי מִן אוֹתוֹ צַד נִפְרָדִים הַמַּיִם וְנוֹבְעִים
 בְּשִׁפְעַת שֶׁל טְמִירוֹת, מִצַּד אַחֵר שֶׁלְמַעְלָה, שֶׁהוּא
 הַיְמִין.

הָאֹר שֶׁנִּגְנֵנוּ, בְּאֵיזָה מְקוֹם נִגְנֵנוּ? בַּסּוּד הָאוֹת ו"ו.
 וּבְשִׁהִיא נִגְנֵנוּת, הַכֹּל נִגְנֵנוּם, הַצַּד הָאֲחֵר
 נִגְנֵנוּ עִמּוֹ. וְעַל כֵּן מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֵל מְקוֹם אַחֵר,
 וְזֶהוּ הַצַּד שֶׁנִּשְׁאָר אַחֵר, כְּלִי חֲבֵרוֹ כְּשֶׁנִּגְנֵנוּ
 בְּרֵאשׁוֹנָה. וּמֵאוֹתוֹ הַצַּד, שֶׁנִּחְלָקוּ הַמַּיִם וְהַתַּכְּנוֹסוּ
 לְתוֹכוֹ, אִזּוּ נִרְאָתָה הַיִּבְשָׁה מֵאוֹתוֹ הַצַּד. וְהַסּוּד
 הַזֶּה (תהלים מח) הַר צִיּוֹן יִרְבְּתִי צִפּוֹן קַרְיַת מֶלֶךְ רַב,
 שְׁחֵרֵי מֵאוֹתוֹ הַצַּד נִרְאָה וְהַתַּנְלָה. אַחַר שֶׁנִּגְנֵנוּ שְׁנֵי

הַצְּדָדִים הַלָּלוּ, חֲזֹר הַכֹּל לְהִיּוֹת וְיִו, וְנִסְתַּר הַכֹּל
בְּתוֹכּוֹ וְנִהְיָה לְאַחֵר.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֹת בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם (בראשית
א, יד), זו וְיִו, שֶׁהִיא הָאוֹת שֶׁנִּקְרְאָת שָׁמַיִם,
רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִמְּנוֹ הִתְפַּשְּׁטוֹת אַחַת,
לְהָאִיר לְאָרֶץ וּלְהַשְׁקוֹת אֶת אוֹתָהּ הִיבְשָׁה, וְזֶהוּ
רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. מִי הוּא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם? זֶהוּ
הִתְפַּשְּׁטוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִן הָאוֹת וְיִו, כְּמוֹ זֶה ג,
זֶהוּ הִתְפַּשְּׁטוֹת שֶׁהִתְפַּשְּׁטָה מִן הָאוֹת וְיִו לְהָאִיר
וּלְהַשְׁקוֹת אֶת הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁנִּתְּבָאֵר.

הָאוֹת וְיִו, הִדְיוֹקֵן הַזֶּה הִתְפַּשְּׁט מִהַכֹּל, שְׂאִין
נִרְאִים בּוֹ כָּלֵל מֵאוֹתָם הַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים,
פָּרַט לְהִתְפַּשְּׁטוֹת אַחַת שֶׁל הַגּוֹף לְבָדוֹ, בְּלִי
זְרוּעוֹת וְתוֹמְכִים, וְעוֹמֵד כֶּף בְּסוּד הַשָּׁם הַקָּדוֹשׁ
בְּדִי לְהִיּוֹת מְזֻמָּן לְנִקְבָּה לְמִטָּה.

וְאַף עַל גַּב שֶׁהַצְּדָדִים הָאֲחֵרִים הִלָּלוּ נִרְשְׁמוּ
אֵלָיו, כָּאִן סוּד הַסּוּדוֹת לְאוֹתָם הַיּוֹדְעִים

סודות האמונה, לדעת באיזה זמן הוא אל"ף
ובאיזה זמן הוא ו"ו.

בזמן שעומד (להראות) סודות האמונה וללמד את
היחוד בסוד השם הקדוש לכל העולם, אז
עומד בסוד של א', אלף לעיון, שזו ראשית הכל,
ללמד את אמונת היחוד של הקדוש ברוך הוא,
ועל כן עומד הראש לכל האותיות, שחרי לא בא
אדם לעולם אלא ללמד ולהכיר את רבונו, ועומד
בדיוקן לעיני הכל וללמד את חכמת האמונה של
רבונו, (דברים ה, לב) ולמקצה השמים ועד קצה
השמים.

ועל כן נרשם אצלו בדיוקנאות של בראשית (של
אדם), שראוי לשאל ולהכיר, שפתוב (שם) כי
שאל נא לימים ראשונים, וזו השאלה הראשונה,
שיכיר האדם את רבונו, שזוהי ראשית הכל, ואז
הוא הסוד של אל"ף, הראשית שעומדת לכל
האותיות.

וּבְזֶמַן שְׁעוֹמֵד לְהַזְדַּיֵּג אֶל הַנִּקְבָּה בְּסוּד הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ, עוֹמֵד בְּסוּד שְׁל ו"ו וְנִשְׁלָם מִן
הַכֹּל, וְלֹא נִרְאִים רַק הַגּוֹף לְבַדּוֹ, וְהַכֹּל נִקְשָׁר עִם
הַנִּקְבָּה, זְרוּעַ אֶחָת תַּחַת הָרֵאשׁ, וְאַחַת שְׁמַחֲבֵקֶת
אוֹתָהּ.

וְעַל כֵּן אֵין נִרְאִים בְּאוֹת ו"ו יְרֻכִים, וְהַהוּא שְׁל
הַרְקִיעַ הַכֹּל נִסְתָּר בְּתוֹכוֹ, בְּסִתְרַ בְּסוּד
הַסּוּדוֹת, וְנִרְאִים ו"ו לְבַדּוֹ, כְּמִי שֶׁנִּתְפָּשְׁטוּ מִן
הַכֹּל, וְאִזּוּ הוּא מְזֻמָּן וְנִקְשָׁר אֶל הַנִּקְבָּה, וְעַל כֵּן
מְזֻמָּנֶת הָאוֹת ו"ו בְּסוּד הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְהִרְאוֹת
הַכֹּל. וְעוֹמְדַת ה"א אַחֲרוֹנָה שְׁלֵמָה וּמְלֵאָה כְּמוֹ
שְׁרֵאוֹי. אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שְׁל מִי שֶׁנִּכְנָם וַיֵּצֵא, וַיִּדְעַ
הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים בְּסוּד הָאִמוּנָה לְהַכִּיר אֶת
רַבּוֹנוֹ. אֲשֶׁרֵי בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

הַדְּיוֹקָן שְׁל הָאוֹת יו"ד, הַנִּקְבָּה הָרֵאשׁוֹנָה
שְׁעֵלְתָהּ בְּמַחְשָׁבָה, וְנִסְתָּרָה וְלֹא יְדוּעָה,
הַנִּקְבָּה הַזֶּה עוֹמְדַת בְּסִתְרַ הַמַּחְשָׁבָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא
הַתְּפִשְׁטָה כָּלֵל, וְלֹא יְדוּעַ לְאִיזוֹ דְרָךְ הִיא וְלֵאזֵן

הוֹלֵכֶת, וּמַאִיפָה הִיא, וּמַאִיפָה יֵצֵאתָ. וְעַל כֵּן כָּלָם
עוֹמְדִים בַּחוּץ בְּאוֹתָהּ הַנִּקְבָּה, שְׁעוֹמְדֵת בְּרֵצוֹן
הַמַּחֲשָׁבָה שְׁלֵא נוֹדְעָה כָּלָל.

וְהִיא הַנִּקְבָּה שְׁעוֹמְדֵת בְּאוֹת ה"א הָעֲלִיּוֹנָה
שְׁעוֹמְדֵת עַל כָּל אוֹתָם שֶׁשָּׂה הָעֲמוּדִים
שְׁאֵמְרָנוּ, וְהֵם חֲמִשָּׁה כְּפִי שְׁאֵמְרָנוּ, וְהֵם פְּלִיאֹת,
וְלִכֵּן נִקְרָא הַסּוּד הַזֶּה פְּלֵא, וְהָאוֹת אֶלֶף עוֹלָה
כָּאן, וְכֵאן הַכֹּל אוֹת פְּלֵאוֹת, וְהִרִי בְּאֵרָנוּ.

וְכָל אֵלֹו הָעֲמוּדִים וְכָל אֵלֹו הַמְּרַכְּבוֹת שְׁאֵמְרָנוּ,
כְּשֶׁעוֹלָה ה"א הַאֲחֵרוֹנָה לְהַקְשִׁיר עִם הָאוֹת
וּא"ו, אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת שְׁלָה פְּרוּשׁוֹת עַל הַנִּקְבָּה
כְּפִי שְׁאֵמְרָנוּ, וְכָל אוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת שְׁלֵא (שְׁלָה)
כְּלוּלוֹת בְּאוֹתָן הַמְּרַכְּבוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, כִּלְּן מְכֻסּוֹת
סְבִיב הַנִּקְבָּה.

הַסּוּד הַזֶּה, כְּשֶׁהַנִּקְבָּה לֹא נִקְשְׁרֵת לְזָכֵר, מְכֻסָּה
אוֹתָהּ קִלְפָה אַחַת חֻזְקָה שְׁמִסְתִּירָה אוֹרָה,
וְכִשְׁנִקְשְׁרֵת בְּזָכֵר, מְכֻסּוֹת אוֹתָהּ כָּל אוֹתָן
הַמְּרַכְּבוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת וְהַתְּחִתּוֹנוֹת, הֵן קִלְפָה

קדושה שמכסות אותה, ומתלפשת בהם, והיא
נקשרת עם האות ו"ו.

למעלה נוסעת עם ה"א, שהנקדה העליונה
נסתרת בתוכה. וכשהיא נוטלת אותם
וכלם בה, אז כלם נעשים כמו זה כ. ומסתיר
הנקדה העליונה שקימת באמצע, שהיא ו"ו
שהולכת בעגול, לעשות גוף להסתיר הנקדה הזו.

כמו (שה"א) האחרת עושה גוף עם אותה המרכבות
שלה, והיא הנקדה שעומדת באמצע, ואז
נקראת ה"א, כך גם האות הזו הסוד של ו"ו, הם
הגוף, ועומדים בסוד זה, והנקדה הזו באמצע.
ומשום כך הכל אחד, והנקדה העליונה הזו
נקראת חכמה עליונה, והנקדה התחתונה הזו
נקראת חכמה תחתונה, חכמה קטנה. והה"א הזו,
והה"א הזו, רק שהנקדה הזו (דף ז ע"ב) נרשמת
בראשונה בלבדה.

י' נקדה אחת עליונה שעומדת על תשעה
עמודים, כמו שבארנו. אלו לא נקראים

בְּשִׁמּוֹת, רַק בְּאוֹתָן הַמְרֻכָּבוֹת שְׁלָהֶם, אֲבָל
הַתְּשֻׁעָה הִלְלוּ יוֹצְאִים מִתּוֹךְ הַמְּאֹר, וְנִרְשָׁמִים
תַּחַת הַיּוֹ"ד.

וְאוֹתָן תִּשְׁעַ נְקֻדּוֹת שְׁמַת־פְּשֻׁטוֹת בְּכָל הָאוֹתִיּוֹת,
מִשּׁוֹם שְׁכָל הָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת מִן יוֹ"ד
בְּאוֹתָם הַשְּׂבִילִים שְׁלָה, וְכִמוֹ שֶׁהָאוֹתִיּוֹת יוֹצְאוֹת
מִן יוֹ"ד, כִּד הַנְּקֻדּוֹת, וְכָל הַנְּקֻדּוֹת הִלְלוּ הַתְּשֻׁעָה,
יוֹצְאוֹת מֵאוֹתָם תִּשְׁעַ.

וְאַף עַל גַּב שְׂאֵמְרָנוּ שֶׁהַתְּשֻׁעָה הִלְלוּ הֵם תַּחַת
הַיּוֹ"ד, הֵם עַל הַיּוֹ"ד, אֲבָל הֵם תּוֹמְכִים
אוֹתָהּ, וְהֵם מְרֻכָּבוֹת לְט' אַחֲרוֹת, שֶׁהֵם סוּד הָאֵין
סוּף, וְכֻלָּם עוֹמְדִים לַיּוֹ"ד, וְכָל אֵלֶּה שְׁלֵמֻטָּה
נִסְתָּרוּ וְחִזְרוּ לַנְּקֻדָּה הַזֹּה, עַל זֶה כָּל הַיָּמִים.

בֵּא וּרְאֵה, כִּמָּה יֵשׁ לְאַנְשִׁים לְהַשְׁמֵר מִחֻטְאֵיהֶם
וּלְהַתְּעִיב בְּרִצּוֹן רַבּוֹנָם, שְׁחָרֵי שְׂבָעָה
צְדִיקִים שְׁחָיו בְּיִשְׂרָאֵל, שֶׁחֲחֻזִּיקוּ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּלִב שְׁלָם, וְהֵם שְׂבָעַת עֲמוּדֵי עוֹלָם מִמָּשׁ.

בִּימֵיהֶם הִתְנַבֵּר בְּעוֹלָם הַיָּמִין עַל הַשָּׁמַאֵל, וַיִּשְׁרָאֵל
עַל שָׂאֵר הָעַמִּים.

וְכִיּוֹן שָׁהֵם נִשְׁלְמוּ, קָמוּ מִצֵּד שָׁמַאֵל שְׂבָעָה פְּתֵי
דִּינִים מִמֶּנֶּשׁ, שְׂפָלָם עוֹבְדֵי עֲבוֹדָה זָרָה, כְּמוֹ
שֶׁהֶעִירוּ הַחֲבֵרִים, שְׂלֵא חֲרָבָה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עַד
שֶׁעָבְדוּ שְׂבָעָה פְּתֵי דִּינִים עֲבוֹדָה זָרָה, וּמִי שְׂפָאוּ
מֵהֶם. וְאֵלֹהֵי הֵם: יִרְבְּעָם בֶּן נִבְט, וּבַעֲשָׂא בֶן אַחְיָה,
וְאַחָאָב בֶּן עֲמֹרִי, וַיְהוּא בֶן נִמְשִׁי, וּפְקַח בֶּן
רַמְלִיָּהוּ, וּמְנַחֵם בֶּן גְּדִי, וְהוֹשֵׁעַ בֶּן אֵלָה. זֶהוּ
שְׂפָתוֹב (ירמיה טו, ט) אֲמַלְלָה יְלֻדָּת הַשְּׂבָעָה, זֹו הָאֶרֶץ
הַקְּדוּשָׁה שִׁיְלֻדָּה אוֹתָם.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁבֵן לֹא עוֹשֶׂה רְצוֹן אָבִיו, עַל אִמּוֹ
מְטַל לְהִלְקוֹתוֹ וּלְהִנְהִיגוֹ בְּדַרְדָּר יִשְׁרָה, זֶהוּ
שְׂפָתוֹב (משלי לא, א) דְּבַרִי לְמוֹאֵל בֶּן מִשָּׂא אֲשֶׁר
יִסְרָתוֹ אִמּוֹ. מַה זֶה אִמּוֹ? וְדַאי פֶּת שְׂבָע אִם
שְׁלֵמָה, וְלֹא אָבִיו. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהִיא
נְתַמְנְתָה עַל חַבִּית, וְכָל הַגְּנֻזִים וְכָל כְּלֵי הַקֶּרֶב
נִמְסְרוּ בְּיָדֶיהָ, וְהִיא רוֹצֶה לְהִנְהִיג אֶת כְּפִיָּהּ בְּדַרְדָּר

יִשְׂרָאֵל, שִׁיעֲשׂוּ אֶת רִצּוֹן הַמֶּלֶךְ. וְעַל שֶׁהִיא לֹא
הִנְהִינָה אֶת הַשָּׁבַע הַלְלוּ בְּדָרְךָ יִשְׂרָאֵל וְלֹא הִלְקַתָּהּ
אוֹתָם, הִסְתַּוְּכָבוּ לְצַד שְׂמֵאל, וְשָׁלַט הַשְּׂמֵאל עַל
הַיָּמִין וְהִלְכָה עִמָּהֶם בְּנִלוֹת. וְהוּא שְׂפָתוֹב (ירמיה טו, ט)
אֲמַלְלָה יְלֻדַת הַשָּׁבָעָה.

בֵּיא וּרְאֵה, הָרֵאשׁוֹן שֶׁהָיָה בָהֶם, שֶׁהוּא יָרְבָּעִים,
הַעִיר בְּעוֹלָם אֶת צַד הַשְּׂמֵאל וְעָשָׂה שְׁנֵי
עֲנָלִים, שֶׁהָרִי הָעֶגְל הוּא מִהַצַּד שֶׁל שׂוֹר, שֶׁהוּא
בְּשְׂמֵאל. וְיָמָה שֶׁהָיוּ - שְׁנַיִם. הַסּוֹד שֶׁל שְׁנֵי כַחוֹת
הַשְּׂמֵאל בָּאוּ מִמֶּנּוּ. אִזּוּ הִתְחִילָה הַלְּבָנָה לְהַפְגִּים,
עַד שֶׁנִּשְׁלְמוּ אוֹתָם הוּא שְׂמֵאל הַשְּׂמֵאל. כִּיּוֹן שֶׁבֵּא
הוֹשֵׁעַ בֶּן אֱלֵה, אִזּוּ נִפְגְּמָה הַלְּבָנָה, וְגָלוּ יִשְׂרָאֵל
וּשְׂבִינָה עִמָּהֶם.

מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁכִּנְסַת יִשְׂרָאֵל עוֹלָה בְּשָׁבָעָה,
וּבְשָׁבָעָה יוֹרְדָת, בְּשָׁבָעָה נִשְׁלַמָת וּבְשָׁבָעָה
נִפְגְּמָת. בְּשָׁבָעָה נִשְׁלַמָת, כְּמוֹ שֶׁבֵּאֲרָנוּ בְּסוֹד
הָאֲמוּנָה. וְהַצְּדִיקִים הָאֲחוּזִים בָּהּ, אֲבָרָהֶם יִצְחָק

וַיַּעֲקֹב יוֹסֵף מִיֶּשֶׁה אֶתְרוֹן דָּוִד. בְּשִׁבְעָה נִפְנְמָת,
הַשְּׁבַע בְּתֵי הַדִּין הַלְלוּ, וְגִרְשָׁה מִהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

שְׁתֵּי שָׁנִים עֲשָׂר בָּנִים רְשָׁעִים הָיוּ לָהֶם לְאוֹתָם
ו' בְּתֵי דִין, וְאִזּוֹ אוֹתָם עֲמוּדִים שְׁלֹמֶעֱלָה
נִשְׁפְּרוּ, אוֹתָם י"ב שְׁכָמִים שְׁסָבִיב הַשְּׁכִינָה,
וַיִּשְׂרָאֵל הִלְכוּ בְּגִלוּת. אֵלָּא יְהוּדָה שְׁחָבּוּ לוֹ, עַד
עֲשָׂרָה.

בֵּא וְרֵא, עַד שְׁתֵּי בִירוּשָׁלַיִם לְמַטָּה, עֲשָׂרָה
מְלָכִים רְשָׁעִים לֹא נִחְרְבָה וְלֹא הִסְתַּלַּק
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּנָּה, וּמִירוּשָׁלַיִם שָׁל מֵעֲלָה,
שְׁהִיא עֲשִׂירִית, וְנִקְרְאָת שְׁבִיעִית, (וְהֵם עֲשָׂרָה מְלָכִים
שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׁהִיא עֲשִׂירִית, וְנִקְרְאָת שְׁבִיעִית) וְהֵם עֲשָׂרָה הַמְּלָכִים
שְׁלֹמֶטָה: רְחַבְעָם, אֲבִיָּה, יְהוֹרָם, אֲחֻזִּיָּהוּ, אֲחָז,
מִנְשֵׁה, אֲמוֹן, יְהוֹאָחָז, יְהוֹיָקִים, יְהוֹיָכִין. וּכְשֶׁתִּיה
הָעֲשִׂירִי שְׁבָהֶם רַע וְלֹא נִדְבַק בַּתּוֹרָה, אִזּוֹ נִתַּן
מָקוֹם לְצַד הַשְּׁמָאֵל לְשַׁלֵּט עָלָיו וְעַל יְרוּשָׁלַיִם, וְאִזּוֹ
הִסְתַּלַּקָה הַשְּׁכִינָה, וַיִּשְׂרָאֵל שְׁתֵּי בִירוּשָׁלַיִם גָּלוּ.
עַל בֶּן כְּתוּב (ירמיה ג, ד) אוֹי לָנוּ כִּי פָנָה יוֹם, וְהוּ

הַחֶסֶד הָעֲלִיּוֹן שֶׁנִּקְרָא יוֹם. כִּי יִנְטוּ צִלְיֵי עַרְבֵי, זֶה
סוּד הַשְּׁמַאל, שֶׁהִתְחִיל לְשֹׁלֵט, שְׁהָרֵי מִכָּאן כֹּא
הַכֹּחַ לְצַד הַשְּׁמַאל.

כֹּא וְרֵאָה, שְׁלֵמָה הוּא כְּאֶמְצַע, בֵּין צַד הַיְמִין לְצַד
הַשְּׁמַאל, וְחֻכְמָתוֹ עֲלֵתָהּ בְּסוּד הַיְמִין, בְּסוּד
הָאֲמוּנָה, עַל כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם, שְׁהָרֵי אֲמוֹ לְמִדָּה
אוֹתוֹ, וּבְיָמָיו עֲמָדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹת. מִשׁוּם כִּךְ
כְּתוּב וַיִּחַכְּם מִכָּל הָאָדָם, שֶׁנִּבְנְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

וּבְסוּף יָמָיו הִתְחִילָה הִלְבְּנָה לְהַפְגִּים, וְאִז כְּתוּב
וַיַּעַשׂ שְׁלֵמָה הֲרַע בְּעֵינַי ה', וְלֹא מִלֵּא
אַחֲרֵי ה' כְּדוּד אָבִיו. לֹא מִלֵּא דוֹקָא, לֹא הַשְּׁלִים
מֵה שֶׁהָיָה לוֹ לְהַשְּׁלִים הַכֹּל אַחֲרֵי דוּד, שֶׁהוּא
מֵאוֹתָם שֶׁבָּעַת הָעֲמוּדִים, וְלֹא מִלֵּא הִלְבְּנָה, אֶלֶּא
שֶׁנִּבְנְנָהּ.

מִשׁוּם כִּךְ לֹא מוֹנִים אוֹתוֹ, לֹא עִם שֶׁבָּעָה צְדִיקִים
עֲמוּדֵי עוֹלָם, וְלֹא עִם אוֹתָם שֶׁמְרָדוּ
בְּרַבּוֹנָם, אֶלֶּא הוּא כְּאֶמְצַע. מִצַּד הַיְמִין שָׁלֵם,
וּמִצַּד הַשְּׁמַאל פְּגוּם.

מִשׁוּם כָּךְ כָּתוּב (מלכים-א' יא, יא) קָרַע אֶקְרַע אֶת
 הַמַּמְלָכָה, וְהוּא תְּסוּד שְׁחַמְלֵךְ קָרַע אֶת
 בְּגָדֵי מַלְכוּתוֹ, שְׁחָרִי הַמַּמְלָכָה הִיא עַל שְׁלֹמֹה,
 וְאִמּוֹ נִקְרְאתָ, וְזוֹ בַת שֶׁבַע, וּנְתַתִּיחָ לְעֵבְדֶךָ. מִשׁוּם
 כָּךְ כָּתוּב (משלי ל, כב-כג) תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוֹךְ, וְשִׁפְחָה
 כִּי תִירָשׁ גְּבֻרָתָהּ. בֹּא וּרְאֵה, לְעֵבֶד הַזֶּה לֹא נִתְּנָה
 מַלְכוּת, אֲלֵא מִכָּאן. וְהוּא שְׁכָתוּב וּנְתַתִּיחָ לְעֵבְדֶךָ,
 וְאִזּוֹ הַתְּחִילָה הַשִּׁפְחָה לְשֹׁלֵט.

בֹּא וּרְאֵה, בְּהַתְּחִלָּה כָּתוּב קָרַע, וְאַחַר כָּךְ אֶקְרַע.
 קָרַע מְעַט, שֶׁנִּקְרַע מִמִּילָא, מִשׁוּם שְׁאוּתָהּ
 שָׁעָה הַתְּחִילָה הַלְבָנָה לְהַפְּנִים, וְאַחַר כָּךְ אֶקְרַע,
 שְׁחַתְּכִסְתָּהּ בְּגָלוֹת, וְעַתִּיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהַשִּׁיב הַשְּׂכִינָה לְמְקוֹמָהּ וְאֶת יִשְׂרָאֵל לְמְקוֹמָם,
 וְלְהַפְּרַע מֵאוֹתָם שְׁמֵצֵד שְׁמֵאֵל שְׁחַצִּיקוּ לָהֶם. וְהוּא
 שְׁכָתוּב (עובדיה א, ב) וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לְשֹׁפֵט.
 וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים - צַדִּיק, בְּנִסְתַּת יִשְׂרָאֵל. בְּהַר צִיּוֹן -
 סוּד הַיְמִינִין. לְשֹׁפֵט אֶת הַר עֲשׂוֹ - סוּד שֶׁל הַשְּׂמֵאֵל.

בא וּרְאֵה, הָהָר הַזֶּה, לְשׁוֹן שָׁל חֹזֵק הוּא, אֹתָם
הַהָרִים לְמַעַלָּה, וְאֵלוֹ הַצְּדִיקִים שְׂאֵחוּזִים
בְּכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל. וְנִקְרָאִים הַר צִיּוֹן אֹתָם הָרִים
הַמְּקִיפִים אֶת יְרוּשָׁלַיִם, מִשׁוֹם שָׁהֵם מְצַיְנִים
וְאוֹמְרִים זֶה עִם זֶה בְּצַד הַיַּחֲוֹד, לְשַׁפֵּט אֶת הַר
עֲשׂוֹ, שְׂקִטְרָגוֹ הַמְּקִטְרָג מְצַד הַשְּׂמָאל. בְּאוֹתוֹ זְמַן
(שם) וְהִיְתָה לְה' הַמְּלוּכָה. בְּרֵאשׁוֹנָה נִקְרְאָת
מִמְּלֻכָּה, מִשׁוֹם שְׁהִינִיקָה לְשָׁנֵי צְדָדִים, לְיָמִין
וְלְשְׂמָאל, וְעַכְשָׁיו נִקְרְאָת מְלוּכָה, מִשׁוֹם שְׁמִינִיקָה
אֶת הַיָּמִין. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (הוֹשַׁע ב, כב) וְאַרְשִׁתִּיךָ לִי
לְעוֹלָם, וּמִשׁוֹם שְׁנָלוֹת אֵינָה לְעוֹלָם, שְׁתֵּרֵי יִשְׁבָּה
בְּנָלוֹת.

בא וּרְאֵה שְׂפָמֶךָ לוֹ (זְכַרְיָה יד) וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל
הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יְהִיָה ה' אֶחָד וּשְׂמוֹ אֶחָד.
מִשׁוֹם שְׁעַד עַכְשָׁיו, בְּשִׁיִּשְׂרָאֵל בְּנָלוֹת, שְׂכִינָה
עִמָּהֶם, וּמֶלֶךְ בְּלִי גְבִירָה אֵינּוּ מֶלֶךְ. אֲבָל אֹתוֹ
הַיָּמִן, וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא
יְהִיָה ה' אֶחָד וּשְׂמוֹ אֶחָד. בְּשִׁנְדָּפְקַת הַשְּׂכִינָה עִם
צְדִיק, וְאֵז הוּא הַיַּחֲוֹד. שְׂפָךְ לְמַדְנוּ בַּסּוֹד שָׁל

קריאת שמע, שצריך אדם ליחד את רבונו ולקשר
את קשרי האמונה ברצון הלב.

וכשמגיע לאחד, צריך לבין פא' - הנסתר
העתיק (העמק) של הכל, וח' - שמונה
דרגות עליונות, מתחמה העליונה עד צדיק. וד'
רפתי - התדבקות של כנסת ישראל, שהיא חלקו
של דוד, שנקרא עני ואביון. כשנדבקות לאותן
דרגות שלמעלה שרמוזות בא"ח, אני היא גדולה,
וכל העולם יונק ממנה. ואותם שדים, שהם
כמנדלות (שיר ה), אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום.

בא וראה, הפסוק הזה נאמר על כנסת ישראל,
כשהיא בגלות עם פניה בין אמות העולם
נקראת קטנה, והו' שכתוב (שם) אחות לנו קטנה.
וכשישראל מנהגים בתורה והולכים בדרך אמת,
אז מתמלאת, ושלום מתחבר בהם. משיבה היא
ואומרת, אני חומה ושדי כמנדלות.

באותו הזמן שהתחבר עמי א"ו, ושלום. א' -
הסוד של העתיק הקדוש של הכל. ז' -

שְׁבַע הַדְּרָגוֹת, וְשָׁלוֹם - שֶׁנִּקְרָא צְדִיק. בֵּינוֹן
 שֶׁהַדְּרָגוֹת הֵלְלוּ מִתְחַבְּרוֹת, אֲזִי אֲ"ו הֵייתִי בְּעֵינָיו
 כְּמוֹצֵאת שָׁלוֹם. וּמִי הָעֵינַיִם? אוֹתָם שְׁבַע הַדְּרָגוֹת
 שֶׁנִּקְרָאוּ עֵינֵי ה', פְּנֵי ה', וְאִזּוֹ שָׁלוֹם לְעוֹלָם, וְשׁוֹרָה
 הַטּוֹב שֶׁל הָעֵתִיק בַּמָּקוֹם שֶׁל הַזֶּכֶר וְהַנְּקֵבָה,
 וּמִשׁוֹם כֶּךָ צְנִיחָה מִשָּׁחַ בַּתּוֹרָה וְאָמַר (דברים ו) שְׁמַע
 יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד, לְקַשֵּׁר אֶת כָּל קִשְׁרֵי
 הַאֲמוּנָה.

בֵּא וּרְאֵה, כָּל הַמַּאֲרִיךְ בְּאֶחָד, מַאֲרִיכִים לוֹ יָמָיו
 וְשָׁנוֹתָיו. מָה הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁהוּא הַמָּקוֹם
 שֶׁכָּל הַיָּמִים וְהַשָּׁנִים שֶׁל הָעוֹלָם תְּלוּוִיִּים בּוֹ, בְּסוֹד
 אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׁרַמּוּזוֹת בְּאֶחָד, וְהֵם עֲשָׂרָה, וְכָלֵם
 אֶחָד, וְהַתְּעוּרָרוּ בּוֹ הַחֲבָרִים וְאָמְרוּ בְּדִלְ"ת, וַיִּפְּחָה,
 מִשׁוֹם שֶׁהַמָּקוֹם תְּנִיחָה הוּא שֶׁל דִּלְ"ת, וְאִין לָהּ אוֹר
 מִשְׁלָהּ, וְצָרִיךְ אָדָם לְהַאֲרִיךְ בָּהּ וּלְהַמְשִׁיךְ לָהּ
 בְּרָכוֹת מֵאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים, שֵׁשֶׁת הַבְּנִים
 הָעֲלִיּוֹנִים עַל יְדֵי הַצְּדִיק. וְאוֹתָם שֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים
 רְמוּזִים בַּח' בְּסוֹד שֶׁל שְׁמוֹנָה.

יששת אלו ושנים למעלה, חכמה וכינה האבא
 והאמא להוסיף ולהכלילם למעלה ולתת
 להם ברכות מאבא ואמא העליונה, שהרי אין
 שורה חשוב של העתיק אלא במקום שלם, במקום
 שנמצאים זכר ונקבה. זהו שכתוב (שיר ג) צאינה
 וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', ביום חתונתו
 וגו'. ביום חתונתו דוקא. ועל כן אמרו, ובלבד
 שלא יחטף בחי"ת, אלא צריך להמשיך ברכות
 מהמקום העליון של הכל, ולהריק לאותם יששת
 הבנים, ואחר כך לבת הזו, שאין לה ירשה בבית
 אביה ואמה אלא הבן הזה. ומכאן למדנו שכן
 יורש את האבא והאמא, והבת לא. אלא שיש לה
 מוזנות מן הבן, אלא צריך להאריך בדל"ת הזו.

ושם אומרים, כמה צריך אדם להאריך בה?
 בשעור שיימלך אותה למעלה ולמטה
 ולארבע זויות העולם. הסוד של יששת הצדדים
 העליונים, שכלם יתחברו עמה ולא יפרדו
 לעולמים, וכשאדם מאריך בזה, כל אותם ימים
 ושנים עליונים מוסרים ברכות על ראשו, והקדוש

בְּרוּךְ הוּא קוֹרֵא לוֹ (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עֲבָדִי אַתָּה
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בָּךְ אֶתְפָּאֵר.

בַּא וְרֵאָה, כָּלֵל הַתּוֹרָה רְמוּזִים בְּפָסוּק הַזֶּה,
וְהַכָּלֵל שֶׁל כָּל אוֹתָם אֲמִירוֹת שֶׁבָּהֶם נִבְרָא
הָעוֹלָם, בְּאַחַד רְמוּזִים. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב (איוב כג) וְהוּא
בְּאַחַד וּמִי יִשְׁיבְנוּ וְנִפְשׁוּ אוֹתָהּ וַיַּעַשׂ, וּבָהֶם נִבְרָא
הָעוֹלָם. וְעַל זֶה שָׁנִינוּ, בַּעֲשָׂרָה מְאֹמְרוֹת נִבְרָא
הָעוֹלָם וְכוּ', וּבִבְרִיתוֹ שֶׁכָּלֵם עֲשָׂרָה, וְכָלֵם כָּלוּלִים
בְּפָסוּק הַרְאֵשׁוֹן שֶׁכֶּתוּבָה. (דף ח ע"א)

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ,
רֵאשִׁי תְבוֹת אֱהו"ה, שָׁבוּ נִבְרָאוּ שָׁמַיִם
וְאָרֶץ. א"ה בּוּ נִבְרָאוּ הַשָּׁמַיִם, ו"ה בּוּ נִבְרָאָה
הָאָרֶץ וְכָל מַה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, וְהוּא נָתַן תְּשׁוּקָה בְּכָל
הָאֵילָנוֹת וְהָעֵשְׂבִים שֶׁבָאָרֶץ. וְהוּא מַה שֶׁאָמְרוּ אִין
לָךְ עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מִלְּמַטָּה שְׂאִין עָלָיו מִלְּאָדָּה מִלְּמַעְלָה
שֶׁמֶכָּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדֹל, שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לח) תִּידְעֵת
תְּקוֹת שָׁמַיִם אִם תִּשִׁים מִשְׁטְרוֹ בָאָרֶץ.

בַּא וְרָאָה, כְּתוּב (בראשית א, ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר
 יוֹם, וְכַתּוּב (שם ב) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי
 טוֹב, שְׁפָשְׁפֵי אִיר הָאוֹר הָזֶה שְׁלֹמֶטָה, מֵאִיר מִהַכֹּחַ
 שְׁנֵתָן לוֹ מִהַטּוֹב שְׁלֹמֶעֱלָה.

וּמִשׁוּם כֶּךָ מִנֵּן יְמוֹת הַחֲמָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים
 וַחֲמֵשָׁה, אַרְבָּעִים וְתֵשָׁע שְׁבוּעוֹת מֵהֶם
 כְּנֶגֶד הַדְּרָגָה הַזֹּאת שֶׁל צְדִיק שֶׁנִּקְרָא טוֹב, וְהוּא
 שְׁבִיעִי, וַיּוֹנֵק מִמָּנָה הַשָּׁמַשׁ הָזֶה שְׁלֹמֶטָה שְׁבָעָה
 שְׁבוּעוֹת שְׁבַע פְּעָמִים, כְּנֶגֶד שְׁבָעָה שְׁבוּעוֹת שְׁבַע
 פְּעָמִים שֶׁהוּא יוֹנֵק מֵהָאֵם הָעֲלִיוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת יוֹבֵל,
 וְכְנֶגֶד שְׁנֵי הַיּוֹבֵל שְׁלֹמֶטָה.

נִשְׁאַרְוּ מִשְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים וַחֲמֵשָׁה עֶשְׂרִים
 וּשְׁנַיִם יָמִים, כְּנֶגֶד עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
 אוֹתִיּוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה שֶׁהָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן עוֹמֵד
 עֲלֵיהֶם, שְׁחָרֵי הַצְּדִיק שְׁלֹמֶעֱלָה נִקְרָא תּוֹרָה
 שְׁכַבְתָּב, וְכִשְׁנֵשְׁלָמוֹ אוֹתָם שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁשִׁים
 וַחֲמֵשָׁה יָמִים, שָׁבִים שְׁנִית לְקַבֵּל מִתְּדַרְגָּה הַזֹּאת שֶׁל

טוב, שתִּדְרֹגָה הוּזוּ וְכָל אוֹתָן שָׁבַע דְּרָגוֹת עֲלִיּוֹנוֹת,
שָׁבִים שְׁנִית לְקַבֵּל מִן הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה.

וְתִדְרֹגָה הוּזוּ שֶׁל הַלְּבָנָה שִׁשּׁוּלְמַת בְּלִילָה, יוֹנְקַת
מִתְדְרֹגָה הוּזוּ שֶׁנִּקְרְאוֹת (שְׂבִינָה תַּחְתּוֹנָה שְׂוִינְקַת
מֵאוֹתוֹ) צְדִיק, וּמִשׁוֹם שְׁאוֹתוֹ הַצְּדִיק מְמַלֵּא אוֹתָהּ
מֵאוֹתָם הַתַּפְּנוּקִים הָעֲלִיּוֹנִים וְיוֹנֵק מִמֶּנָּה, נִקְרְאוֹת
לְבָנָה, שֶׁכֵּמוֹ שֶׁהַלְּבָנָה הַתַּחְתּוֹנָה הוּזוּ אֵין לָהּ אוֹר
מֵעֲצָמָה אֶלָּא מֵה שֶׁנִּתְּן לָהּ מִן הַשֶּׁמֶשׁ, כִּי גַם
אוֹתָהּ תִּדְרֹגָה שְׁלֹמְעֵלָה.

וְתִדְרֹגָה הוּזוּ נִקְרְאוֹת יָם הַחֲכָמָה לְמַעְלָה,
וְעוֹמְדִים שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים עֲלִיּוֹנִים
קְדוֹשִׁים, שְׁלֹשָׁה לְצַפּוֹן, וְשְׁלֹשָׁה לְדָרוֹם, וְשְׁלֹשָׁה
לְמַעְרָב, וְשְׁלֹשָׁה לְמִזְרָח, וְיָם הַחֲכָמָה הַזֶּה עֲלֵיהֶם,
וּכְנֻגָדָם לְמַטָּה שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁבָטִים עוֹמְדִים סְבִיב
הַמְּזוּבָח כְּמוֹ זֶה. וּכְנֻגָד תִּדְרֹגָה הוּזוּ עֲשֵׂה שְׁלֹמָה יָם
לְמַטָּה, עוֹמֵד עַל שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי כְּבָר.

וְהַיָּם הַזֶּה שְׁלֹמְעֵלָה, מָה הַטַּעַם נִקְרָא יָם? אֶלָּא
מִשׁוֹם אוֹתָהּ דְרֹגָה שֶׁל צְדִיק שֶׁמְמַלֵּאת אֶת

הַיָּמִים הַזֶּה נִקְרָא יוֹם, שְׁכַתּוּב (בראשית א, ה) וַיִּקְרָא
 אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם, וְכַתּוּב (תהלים צו, יא) אוֹר וְרַע
 לַצַּדִּיק, וְזֶה מֵאִיר בְּסוּד שֶׁל וָ"ו שֶׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ,
 שָׁבוּ מִמֶּלֶא אֶת הַיָּמִים הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא ה"א תַּחְתּוֹנָה
 הַאֲחֵרוֹנָה שֶׁבַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ.

וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (קהלת א, ז) כָּל הַנְּחָלִים הַלְכִים אֶל הַיָּם.
 כָּל - זוֹ הַדְּרָגָה שֶׁל צַדִּיק, שֶׁנִּקְרָא כ"ל, מִשּׁוּם
 שֶׁכָּל הַתַּפְנוּקִים יוֹצְאִים מִמֶּנּוּ. הַנְּחָלִים - אוֹתָם
 חִמַּשׁ דְּרָגוֹת שֶׁעָמְדוּ הוֹלְכִים אֶל הַיָּם לְמִלְא אוֹתָהּ.

וְתַדְרָגָה הַזֶּה נִקְרָאת בַּת שֶׁבַע, וְכַשְׂמֵאִיר הַצַּדִּיק
 הַזֶּה לַדְּרָגָה הַזֶּה, בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעָה
 שְׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים, אִזּוֹ הַשְּׂמֵשׁ הַתַּחְתּוֹן מֵאִיר
 בְּסוּד שֶׁל שְׁבַעָה שְׁבוּעוֹת שֶׁבַע פְּעָמִים לְלִבְנָה.

מִשּׁוּם כִּךְ שְׁנַת הַלְבָנָה שֶׁלֹּשׁ מֵאוֹת חֲמִשִּׁים
 וְחֲמִשָּׁה יָמִים. אַרְבָּעִים וְתֵשְׁעָה שְׁבוּעוֹת
 מֵהֶם כְּנֶגֶד הַדְּרָגָה הַשְּׂבִיעִית הַזֶּה, הַיָּם הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁמֵאִיר מִצַּדִּיק בְּאַרְבָּעִים וְתֵשְׁעָה שְׁבוּעוֹת אוֹרוֹת
 עֲלִיּוֹנִים. (שְׁנַת הַלְבָנָה כְּמַת הַרְבֵּה (הוּא) שְׁנַת יָמִים אַרְבָּעִים וְתֵשְׁעָה שְׁבוּעוֹת,

מֵהֶם בְּנֶגֶד אֹתָהּ וַיִּרְגַּת הַיָּם שְׁלֹמֶעֱלָה לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ) נִשְׁאַרוּ שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי יָמִים לְחֻשְׁבוֹן שָׁנָה, בְּנֶגֶד שְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שָׁבָטִים שְׁסוּבָבִים אֶת הַיָּם הַזֶּה, לְשֹׁמֵר מִשְׁמֶרֶת הַמִּשְׁכָּן בְּשְׁנַיִם עֶשְׂרֵי שְׁעָרִים עֲלִיוֹנִים שֵׁשׁ בִּירוּשָׁלַיִם הָעֲלִיוֹנָה. וּמִדֶּרֶךְ אֹתָם הַשְּׁעָרִים יוֹנְקִים אֹתָם הַשָּׁבָטִים מֵאֵמָּה הַתְּחִתּוֹנָה, כֹּל אֶחָד לְצִדּוֹ כְּרֵאוֹ לֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (יחזקאל מח) שֶׁעַר יְהוּדָה אֶחָד.

וְעַל כֵּן כָּתוּב (ישעיה מג, ז) כֹּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי, זֶה הַדְּרָגָה שֶׁל צְדִיק שְׁמַאִיר בְּפֶתַח שֵׁל שְׁמוֹ. וְלְכַבֹּדֵי כְּרֵאוֹתָיו, לְהַאִיר לְאוֹתוֹ הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד כְּרֵאוֹתָיו, וְזֶה יָם הַחֲכָמָה, שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שְׁנֵתְנִלָּה בַּמִּשְׁכָּן. יִצְרָתָיו, זֶהוּ הַסּוּד שֶׁל הַיָּם שְׁלֹמֶטָה, שֶׁהוּא בְּנֶגֶד כֹּל שְׁלֹמֶעֱלָה, וְעַל זֶה כָּתוּב (שם מח) יוֹצֵר אֹר. וְהַצְדִּיק הַזֶּה לְמַעַלָּה לֹא כָּתוּב בּוֹ יִצְרָה, עַד שְׁנֵתְנִלָּה מַעֲשֵׂהוּ לְמִטָּה, וּמֵאִיר הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן מִמֶּנּוּ.

אֵת עֲשִׂיתָיו, זֶה הַלְּבָנָה לְמִטָּה, זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם) וּבֹרָא הַשָּׁד. כְּשֶׁהַתְּחִבְרוּ, אִזּוֹ עוֹשֶׂה שְׁלוֹם,

שָׁלוֹם לְעוֹלָם. וְהוּ שְׁכַתוֹב (בראשית א, ה) וַיְהִי עָרֵב וַיְהִי
בֶקֶר יוֹם אֶחָד, אִז הַיְחוד שְׁלִמְעָלָה, הַיְחוד
שְׁלִמְטָה, שָׁלוֹם לְמַעְלָה, שָׁלוֹם לְמַטָּה.

כְּמוֹ זֶה יוֹסֵף לְמַטָּה, שֶׁהוּא אָחוּז בַּצַּדִּיק
שְׁלִמְעָלָה, בְּשֵׁנְשָׁלֵם לְמַטָּה הוֹסִיף שָׁלוֹם
בְּכָל הָעוֹלָמוֹת וּבְכָל הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים. כְּתוֹב כָּאֵן
(שם לט, י) וַיְהִי כַדְבָּרָה אֶל יוֹסֵף יוֹם יוֹם, וְכַתוֹב שָׁם
(תהלים סח, י) בָּרוּךְ ה' יוֹם יוֹם, בְּשֵׁלֵא שָׁמַע לָהּ יוֹם
יוֹם, אִז הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים בְּשָׁלוֹם וּבִרְכָה בְּכָל
הָעוֹלָמוֹת.

וַיֹּאמֶר ה' אֶמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי מֵעַל
פְּנֵי הָאָדָמָה (בראשית ו, ז), לְהוֹצִיא הָאָדָם
שְׁלִמְעָלָה. וְאֵם תֹּאמֶר אָדָם שְׁלִמְטָה לְבַדּוֹ? לֹא
לְהוֹצִיא כָּלֵל, מִשּׁוֹם שְׁאִין עוֹמֵד זֶה כְּלִי זֶה.

וְאֵלְמִלָּא הַחֲכָמָה הַסְתוּמָה שֶׁל הַכֹּל, הַכֹּל נִתְקַן
כְּמוֹ מִרְאֵשׁ. וְהוּ שְׁכַתוֹב (משלי ח, יב) אֲנִי
חֲכָמָה שְׁכַנְתִּי עֲרָמָה. אֵל תִּקְרִי שְׁכַנְתִּי, אֵלָּא
שְׁכַנְתִּי, וְאֵלְמִלָּא זֶה אִין הָעוֹלָם עוֹמֵד. וְהוּ

שְׁפָתוֹב (שם ג, יט) ה' בְּחֶכְמָה יָסַד אָרְצַי, וְכָתוֹב (בראשית
ג, ח) וְנָח מִצָּא חֵן בְּעֵינַי ה'.

וַיּוֹלֶד בְּדַמוֹתָו בְּצַלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֵׁת.
לְמַדְנוּ מִכָּאן, שְׁאֲחֵרִים לֹא הָיוּ בְּדַמוֹתָו,
וְזֵהוּ בְּדַמוֹתָו בְּצַלְמוֹ, נַעֲשֶׂה בְּתַקוּן הַגּוֹף וּבְתַקוּן
הַנֶּפֶשׁ בְּדַרְךְ יִשְׁרָה כְּרָאוּי. בֹּא וּרְאֵה, הַנְּחָשׁ הַטִּיל
זֶהְמָא בְּחֹה, וְאוֹתָהּ זֶהְמָא הִיָּתָה מְכַשְׁפֶּשֶׁת
בְּמַעֲיָה וְלֹא יָכַל לְהַצְטִיר.

מִשּׁוֹם שֶׁטָּרַם חָטָא אָדָם, הָיוּ אוֹתֵיזוֹת הָא"ב
מְתַקְנוֹת בּוֹ וּמְצַטְיָרִים בּוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
בִּיּוֹן שֶׁהַגִּיעַ לְכ"ה שֶׁהַתַּתְּקֵנוּ וְזָכַר וּנְקָבָה בְּחֻבֵיבוֹת
בְּנוֹ, וְהַמְּלֵאכִים הָעֲלִיזִים לְפָנֵיהֶם, וּמִיד הִרְעַ
לְסַמָּא"ל בְּרַקִּיעַ, וַיֵּרֵד רְכוֹב עַל נְחָשׁ קָשָׁה, וְנִרְאָה
לְפָנָיו. מִיד הִתְעַכְּבוּ (הַתְּעַרְבְּבוּ) הָאוֹתֵיזוֹת.

אִז הִתְחַבַּר סַמָּאֵל עִם אוֹתוֹ נְחָשׁ וְנַעֲשׂוּ אֶחָד,
וְנָטְלוּ הָאוֹתֵיזוֹת, וְעָשׂוּ מִשָּׁם וְהִלָּאָה אֲמָנוֹת
רָעָה בְּאוֹתֵיזוֹת צ"ד צי"ד, וְהִינּוּ צ"ן, וְצָדוּ אוֹתָם
בְּפִתּוֹי רַע, וְעָשׂוּ אֲמָנוֹת יִתְרָה בְּאוֹתֵיזוֹת ק"ר,

אֲמָנוֹת שֶׁל שָׂקָר, מִשּׁוֹם שֶׁחֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת (דף ח ע"ב)
 לְהִתְהַפֵּךְ בְּאֲמָנוֹת רָעָה, קו"ף שֶׁלֹּא יִכָּלֶה לַעֲמֹד,
 שְׂאִין לָהּ רְגָלִים, בְּקוֹף בְּפָנֵי אָדָם, אִין לָהּ קִיּוֹם.
 רִי"ש רַע. אֵלּוּ הִתְהַפְּכוּ בְּאֲמָנוֹת רָעָה, עַד שֶׁנִּפְּלוּ
 אָדָם וְאִשְׁתּוֹ.

וּבְאֵלּוּ הָאוֹתִיּוֹת ק"ר הוֹלִידוּ בָּנִים, וְלֹא בְּקִיּוֹם.
 זְהֻמַּת הַנְּחָשׁ שֶׁנִּשְׂאָבָה לְחֹתָהּ, מֵאוֹתָהּ
 זְהֻמָּא נוֹלַד קִיּוֹן, וּמִשּׁוֹם כֶּךָ נִמְצָא רוֹצֵחַ, מִשּׁוֹם
 שֶׁאֲמָנוֹת הַנְּחָשׁ הִיא רְצִיחָה, וְהִתְעַרְבוּ הָאוֹתִיּוֹת
 עַד כָּאִן.

בְּשַׁעֲהָ שֶׁשָּׁב אָדָם בְּתִשׁוּבָה וְחֹזֵר לְשִׁמְשׁ עִם
 נִקְבָּתוֹ כְּמוֹ מִקְדָּם, מַה כָּתוּב? וַיּוֹלַד
 בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ, שְׁוָחוֹ מִתְקוֹן שֶׁל הַגּוֹף וְהָרוּחַ
 כְּרֵאוֹי, וְכָתוּב (קְהֵלֶת ת, יד) יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נִעֲשָׂה עַל
 הָאָרֶץ, וְחֲזָרוּ הָאוֹתִיּוֹת לְרֵאשִׁית שֶׁל שְׂי"ן תִּי"ו,
 שְׁכָתוּב (בְּרֵאשִׁית ה, כה) כִּי שָׂת לִי אֱלֹהִים וְרַע אַחֵר
 תַּחַת הֶבֶל. שָׂת תִּיָּה בְּצִלָּם וּדְמוּת, שֶׁחֲרָאשׁוּנִים
 אִינָם כֶּךָ, וּמִכָּאן נִבְּנָה הָעוֹלָם בְּגִזּוֹן אַחֵר שֶׁל

אֶלְפָּא בֵּיתָא, קִינֵן מִהֶלְלָאֵל יִרְדָּה, נוֹסְפָה אֹת
לְתַקֵּן אֶת הָעֵקָם.

סְדוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם בְּשִׁבְעַ קְשָׁרִים עֲנִלְגָלִים, שְׁבַע
אֲרָצוֹת הֵן זֵו לְמַעְלָה מִזֵּו, כְּמוֹ שְׂאוֹתָם
שְׁבַעַה רְקִיעִים זֶה לְמַעְלָה מִזֶּה, וְהֵם: אֶרֶץ, אֲדָמָה,
אֶרְקָא, גֵּיא, נְשִׂיָה, צִיָּה, תִּבְל. מַעַל לְכָלֶם תִּבְל,
שְׁכַת־טוֹב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹט תִּבְל בְּצִדְקָה.

בְּשִׁינְיָא אָדָם מִזֵּן עֵדֶן וְגַרְשׁ מִשָּׁם, הוּא גִזְרָק
לְאוֹתָהּ שְׁנַקְרָאֵת אֶרֶץ, שֶׁהוּא מְקוֹם
חֲשׂוּדָה, שְׂאִין שָׁם אֹר כְּלוּם, וְלֹא מְשִׁמֵּשׁ כְּלוּם.
כִּיּוֹן שְׂאָדָם נִכְנָם לְשָׁם, פְּחַד פְּחַד גְּדוֹל, וְלַהֲט
הַחֲרַב הַמַּתְהַפֵּכֶת הָיָה לוֹהֵט כְּתוּדָה תְּצַדְדִים, כְּתוּדָה
אוֹתָהּ אֶרֶץ.

כִּיּוֹן שְׂשִׁינְיָא שְׁכַת וְהַרְהַר כְּתִישׁוּכָה, הַרִים אֹתוֹ
הַקְדוּשׁ כְּרוּדָה הוּא וְהַעֲלָה אֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם
שְׁנַקְרָא אֲדָמָה, שְׁכַת־טוֹב (בראשית ג, כג) וַיִּשְׁלַחֲהוּ ה'
אֱלֹהִים מִזֵּן עֵדֶן לְעַבְדָּה אֶת הָאֲדָמָה. כְּזוֹ יֵשׁ אֹר
שְׁמַאִיר, וְדַמִּיּוֹת שֶׁל כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת.

וְשָׁם צִוּוּרִים שָׁל פְּנֵי אָדָם עֲלִיוֹנִים, גְּבָרִים שְׂיָצְאוּ
 מֵאָדָם הָרִאשׁוֹן, בְּמֵאָה וְשָׁלְשִׁים הַשָּׁנִים
 שָׁהִיָּה מְשַׁמֵּשׁ עִם רוּחוֹת נְקֻבוֹת, וְהֵם תָּמִיד
 עֲצוּבִים וְאֵין פְּהֵם שְׂמֻחָה, וְאֵלוּ יוֹצְאִים וּמְשׁוֹמְטִים
 לְעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְהַפְּכִים לְצַד רַע וְחוֹזְרִים שָׁם,
 וּמִתְפַּלְּלִים תְּפִלָּה, וּמִתְיָשָׁבִים בְּמְקוֹמָם שָׁם,
 וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְדוֹרְכִים וְאוֹכְלִים, וְאֵין שָׁם חֲטִים
 וְלֹא אַחַת מִשְׁבַּעַה מִיָּנִים שָׁל הַתְּבוּאָה. בְּמְקוֹם
 הַזֶּה נוֹלְדוּ קִוֵּן וְהֶבֶל.

בִּיּוֹן שְׂחָטָא קִוֵּן, הוֹרִיד אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂנִקְרָא אֶרֶץ, שְׂכַת־טוֹב (שם ה, יד)
 הֵן גִּרְשַׁת אֶתִי הַיּוֹם מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה, מֵאוֹתוֹ
 מְקוֹם שְׂנִקְרָא אָדָמָה, וְהִיִּיתִי נֶעַ וְנָד בְּאֶרֶץ, מְשׁוּם
 שְׂשָׁם גְּדָחָה וְגִרְשָׁה. וְהָיָה כָּל מִצְאֵי יַחַדְגָּנִי, תִּלְהַט
 תִּחַרְבַּ הַמִּתְהַפְּכַת הַהִיא.

וְהָיָה פּוֹחֵד וְהִרְהַר בְּתִשׁוּבָה, וְהִעֲלָה אוֹתוֹ
 תְּקִדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאֶרְקָא, וְהָיָה שָׁם,
 וְהוֹלִיד בְּנִים. וּבְאֶרְקָא יֵשׁ אֹר שְׂמֵאִיר מִתּוֹךְ

הַשָּׁמַיִם, וְזוֹרְעִים זְרָעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שָׁם חַטִּיִּים וְלֹא מֵאוֹתָם שִׁבְעָה מִיַּי תִּבְנוּאָה.

כָּל אוֹתָם שָׁשִׁים הֵם מִתּוֹלְדוֹת בֵּן, וְהֵם עִם שְׁנֵי רְאשִׁים, מִהֶם גְּבָרִים עֲלִיּוֹנִים וּמִהֶם קִטְנִים. אִין לָהֶם דַּעַת שְׁלֵמָה כְּמוֹ שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם שֶׁל כָּאֵן. צַדִּיקִים הֵם לַפְּעָמִים, וְלַפְּעָמִים חוֹזְרִים לַצַּד הַרְעָה, וּמוֹלִידִים וּמִתִּים כְּמוֹ שְׂאֵר בְּנֵי אָדָם.

אָדָם הָיָה בְּאֲדָמָה עַד שֶׁהוֹלִיד אֶת אִשְׁתּוֹ, וּמִשָּׁם עָלָה לְמַעְלָה, (אֲרִבַּע) דְּרָגוֹת הַקּוֹף. וְעָלָה לְמָקוֹם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא תַּבַּל. וְהַתַּבַּל הוּא עֲלִיּוֹנָה עַל כָּל הַדְּרָגוֹת. כִּיּוֹן שֶׁעָלָה, עָלָה לְמָקוֹם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. שֶׁנִּקְרָא בְּאוֹתָם הַשָּׁמַיִם שֶׁהֵיךְ דִּיּוֹרוֹ בָּהֶם. אֶרֶץ אֲדָמָה - כַּף נִקְרָאת.

דְּלִג אָדָם שְׁלֵשָׁה מְקוֹמוֹת, גִּי"א גְּשִׁי"ה צִי"ה. גִּי"א הוּא מְקוֹם בְּמָקוֹם גְּדוֹל כְּמוֹ רַחֲב וְאֶרֶץ הַגִּיחַנָּם. בְּגִי"א וּגְשִׁי"ה וְצִי"ה הַתְּפִירוֹ אוֹתָם שֶׁכִּנּוּ אֶת הַמַּגְדָּל, וְהוֹלִידוּ שָׁם. עַל שֶׁהִרְגִּיזוּ אֶת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, מִשּׁוֹם זֶה קָרַב לְאִשׁ שְׂדוּלָקָת. יֵשׁ

בְּנֵי אָדָם כָּכָל הַכְּבוֹד, בְּעֵשֶׂר וְעֶפְרוֹת זָהָב וְאַבְנִים
 יְקָרוֹת, מִי שֶׁנִּכְנָס לְשָׁם וְהוּא מִכָּאן מֵתִבֵּל,
 בְּחֻמְדַּת אוֹתוֹ הָעֵשֶׂר נוֹתְנִים לוֹ, וַיּוֹרֵד לְפַעַמִּים
 לְמָקוֹם שֶׁנִּקְרָא נְשִׂיָה, כִּדְרֵי שִׁישְׁבַּח מִשָּׁם, וַיּוֹרֵד
 לָגֵיא תְּוֵה שְׁלֵא יוֹדַע הַמָּקוֹם שֶׁהוּא מִשָּׁם.

גַּי"א זְהוּ כְּאִמְצַע שְׁלִמְעָלָה וּמִטָּה, זֶה נִקְרָא גַי בֶּן
 הַנֶּסֶם, וְרִצּוֹעָה אַחַת יוֹצֵאת מִשָּׁם לְמַעְלָה
 לְתִבְלֵי הַזֶּה, וְנִקְרָא אֵף כֶּף גַּי בֶּן הַנֶּסֶם, וְשָׁם פֶּתַח
 הַגַּיִהֶנֶס. וְאוֹתָם בְּנֵי אָדָם שִׁשָּׁם, מִשׁוּם זֶה כָּלֵם
 יוֹדְעִים בְּכִשְׁפִּים וְחֻכְמוֹת, וְשָׁם זוֹרְעִים וְנוֹטְעִים
 אֵילָנוֹת, וְאִין שָׁם חַטִּים וְלֹא אֶחָד מִשְׁבַּעָה מִיָּנִים.

בְּנְשִׂיָה יֵשׁ בְּנֵי אָדָם קְטוֹעִים קְטֻנִּים, וְאִין לָהֶם
 חֲטָמִים, רַק שְׁנֵי נִקְבִים שִׁיוֹצֵאת בָּהֶם
 רוּחַ, וְכָל מַה שֶּׁעוֹשִׂים - מִיָּד מִשְׁתַּכְּחִים, וְעַל כֵּן
 נִקְרָאת נְשִׂיָה, וְזוֹרְעִים וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת, וְאִין שָׁם
 חַטִּים וְלֹא מִשְׁבַּעַת הַמִּיָּנִים.

צַי"ה הוּא מָקוֹם כְּשִׁמוֹ, בִּיבֶשׁ שֶׁל הַכֹּל. שָׁם בְּנֵי
 אָדָם יָפִים לְמִרְאֵהָ, וּמִתּוֹךְ אוֹתָהּ צִיָּה,

בְּשִׂיֹדְעִים מְקוֹם שֶׁל מְקוֹר מַיִם נוֹבְעִים, נִכְנָסִים
 לָשֵׁם, וְלִפְעָמִים שְׁעוֹלִים מִתּוֹךְ הַמַּיִם לִתְבֵּל הַזֶּה.
 וְהֵם בְּנֵי אֱמוּנָה יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם אַחֲרֵים, וּבִינֵיהֶם
 דְּיוֹרִים טוֹבִים וְעֹשֶׂר רַב, וְזוֹרְעִים מְעַט מִתּוֹךְ הַיִּבְשׁ
 שְׁשֵׁם, וְנוֹטְעִים אֵילָנוֹת וְלֹא מִצְלִיחִים, וְתִשׁוּקָתָם
 לְבְנֵי אָדָם שֶׁל כָּאן.

וּמִכֶּלֶם אֵין שְׂאוּכָלִים לָחֶם, פָּרַט לְאֵלוֹ שְׂכָאן
 בַּתֵּבֵל, שְׁחֲרֵי לְמַעְלָה מִכָּל אֵלוֹ תֵּבֵל,
 שְׂכַתוֹב וְהוּא יִשְׁפֹּט תֵּבֵל בְּצַדִּיק. כְּמוֹ שְׂכָל אֵלוֹ
 הָאָרְצוֹת, יֵשׁ בַּתֵּבֵל הַזֶּה. וְכָל אֵלוֹ הַשְּׂמוֹת יֵשׁ בָּהֶם
 אֵף כֶּה, מִשׁוֹם שֶׁהֵיא שְׂבִיעִית. יֵשׁ כָּאן אֵף כֶּה כְּמוֹ
 שְׂאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂלִמְטָה, וְכָל אֵלוֹ בְּדְיוֹרִים שֶׁל בְּנֵי
 אָדָם, מְשֻׁנִּים אֵלוֹ מֵאֵלוֹ, שְׂכַתוֹב (תְּחִלִּים קד, כד) מֵה
 רְבוֹ מְעַשִּׂיךְ ה'. עַד כָּאן.

מִדְרָשׁ הַנֶּעְלָם

שְׂנִינֹו, בַּעֲשָׂרָה מֵאֲמֵרוֹת נִבְרָא הָעוֹלָם. רַבִּי חֵיָא
 וְרַבִּי נֶתָן אוֹמְרִים, כְּמֵאֲמַר אֶחָד נִבְרָא,
 וְאֵיזְהוֹ? שְׂכַתוֹב (תְּחִלִּים לט) בְּדַבַּר ה' שְׂמַיִם נִעֲשׂוּ.

וַרְבִּי אֵפֶא אָמַר, שְׁכַתּוֹב (שם) כִּי הוּא אָמַר וַיְהִי
הוּא צְוּה וַיַּעֲמֵד. אֲמִירָה אַחַת בְּלִבָּהּ.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, לֹא זֶה וְלֹא זֶה, אֶלָּא בָּאוֹת
אַחַת נִבְרָא הָעוֹלָם, בְּלֹא אֲמִירָה. שְׁלֵמְדִנּוּ,
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, אִזּוֹת אַחַת נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא ^(דף ט ע"א) מִשְׁמוֹ, וּבְאוֹתָהּ הָאוֹת נִבְרָא, וְהִינּוּ
שְׁאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מֵהוּ שְׁכַתּוֹב (שמות טו) מִי כַמְכָה
בְּאֵלֶם ה', שְׁיֻכַּל לִבְרָא אֶת הָעוֹלָם?

אֶלָּא מִשְׁמַע בְּה"א נִבְרָא הָעוֹלָם, בָּאוֹת אַחַת
מִפְּנֵי, וּבְמָה נִבְרָא (תהלים לג) כִּי הוּא אָמַר
וַיְהִי וְגו', (שם) בְּדַבַּר ה' שָׁמַיִם נִעֲשִׂוּ? אֶלָּא אָמַר
רַבִּי אֶלְעָזָר, לְהִרְאוֹת לְעוֹלָם שְׁהִרִי הָיָה נִבְרָא וְלֹא
הָיָה מִתְּנַלָּה, וְהַצְטַרֵּךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְהַתְנַלּוֹת,
לְהוֹצִיא כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִעֲשִׂיו וְכַחוֹ שְׁרָאוֹי לוֹ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּל הָעוֹלָם בָּלוּ וְכָל
תּוֹלְדוֹתֵיהֶם, בְּרַנַּע אֶחָד נִבְרָאוּ, בְּשַׁעָה
אַחַת נִבְרָאוּ, וּבַיּוֹם אֶחָד נִבְרָאוּ, שְׁכַתּוֹב (בראשית ב)
אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהִבְרָאֵם בַּיּוֹם עֲשׂוֹת

ה' אֱלֹהִים. בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמָּשׁ, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה מִמָּשׁ
וְאוֹתוֹ רְנַע מִמָּשׁ.

וְשָׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי אֲבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קִדְּם
שָׁפָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם,
הָיָה הוּא וְשָׁמוֹ אֶחָד, וְהָיָה בְּדַעְתּוֹ לְבְרָא אֶת
הָעוֹלָם, וּבְרָא קִדְּם אֶלֶף עוֹלָמוֹת, שְׁנַאֲמַר (שיר השירים
ה) הָאֶלֶף לָךְ שְׁלֹמָה, וְאַחַר כֵּךְ בְּרָא עוֹלָמוֹת
אַחֲרַיִם, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נִגְדָּו בְּאֵינִן.

וְהֵינּוּ שְׁאָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, לָמָּה אֶלֶף רֵאשׁוּנָה
שְׁפָאוֹתֵינוּ? מִפְּנֵי שֶׁבִּתְחִלָּה בְּרָא אֶלֶף
עוֹלָמוֹת, שְׁקִדְמוּ לְשָׂאֵר עוֹלָמוֹת, וְאַחֲרָיו בִּי"ת,
שֶׁהוּא בְּנִין שָׁמַיִם וְאָרֶץ. רַב הוֹנָא אָמַר, בִּתְחִלָּה
בְּרָא כֶּסֶף הַכְּבוֹד, שְׁכַתוֹב בּוֹ (דניאל ז) אֶלֶף אֱלֹפִים
יִשְׁמְשׁוּהוּ, וְאַחֲרָיו שָׂאֵר הַמַּלְאָכִים, וְהָאָרֶץ, שֶׁהֵם
בֵּית הָעוֹלָם. וְאַחֲרָיו גִּימ"ל, בֵּן עֶרְוֹן שֶׁהוּא גְמוּל
הַצְּדִיקִים, וְאַחֲרָיו דָּל"ת, שֶׁהוּא הָאָדָם שֶׁנִּרְכָּב
בְּאַרְבַּע רוּחוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי זְרִיקָא, קוּיִם יִרְקִים הָיוּ
 סוּבְבִים עַל הַתְּהוֹם, וְהַתְּהוֹם הָיָה עוֹלָה
 וַיִּזְרַה, וְאוֹת אַחַת הָיְתָה מִתְּפִשְׁטַת בְּשָׁלֵשׁ זַוּיּוֹתֶיהָ
 עַל הַתְּהוֹם, וְהַתְּהוֹם שָׁבָה. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית א)
 וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֹא מִכָּאֵן מִשְׁמָע, אֲלֵא מִכָּאֵן,
 שְׁכַתוּב (תהלים עו) רָאוּךְ מִיָּם אֱלֹהִים, רָאוּךְ
 מִיָּם יְחִילוּ אַף יִרְגְּזוּ תַהוֹמוֹת.

וְהִינּוּ מַה שֶּׁשָּׁנִינוּ, אֲלֶפֶת עוֹלָמוֹת הָיוּ מָרַם שֶׁנִּבְרָא
 הָעוֹלָם, וְזִיו כְּבוֹדוֹ הָיָה מִתְּפִשְׁט וּבִרְא
 עוֹלָמוֹת וּמִחְרִיב אוֹתָם, עַד שֶׁעָלָה בְּרָצוֹן לְפָנָיו
 לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה. וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הִתְּפִשְׁטוּ
 שְׁתֵּי אוֹתֵיּוֹת מִשְׁמוֹ, וְקָיִם אוֹתָן, וְשִׁתִּים אַחֲרוֹת
 נִחְלְקוּ לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, אַחַת בְּתוֹךְ אַחַת. חֲקַק
 אַחַת וְחִזְרוּ שָׁלֵשׁ, וְחֲקַק אַחַת אַחֲרַת וְחִזְרוּ שְׁתֵּים,
 עַד שֶׁעָלוּ עֶשְׂרֵה. נִחְלְקוּ אוֹתָן עֶשְׂרֵה וְחִזְרוּ לְשָׁלִשִׁים
 וְשִׁתִּים, וְהֵם שְׁלִשִׁים וְשִׁתִּים נְתִיבוֹת חֲכָמָה. אֵלוּ
 נִחְלְקוּ בְּחִקּוֹתֵיהֶם לְעֶשְׂרֵה, וְחִזְרוּ לְאַרְבָּעִים

וְשִׁנְיָתִים. מִכָּאן וְלַהֲלָאָה, מִי שִׁי־שִׁנְיָתָ, יִשְׁנִיחַ
 בְּבִעֲתַת הַלֵּב, יִסְתָּם, וְאִין שְׁפוּתָהִים לוֹ. וְעַל זֶה
 פָּתוּב (ישעיה מב, ח) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכְבוֹדִי לְאַחַר
 לֹא אֶתֵּן וְתַהֲלָתִי לְפִסְיָלִים. וְכָתוּב (שמות ב) לֹא
 תַעֲשֶׂה לָּךְ פֶּסֶל וְכָל תְּמוּנָה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, תְּהִי הוּם הָיָה נִשְׁקָע בְּאַרְבַּע
 אַבְנִים, וְהַטְּבָעוֹ לְמַטָּה עַל אֶבֶן אַחַת,
 שֶׁהוּא הָעֲמוּד, וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד. וְהוּ שְׁכָתוּב
 (איוב לח ו) עַל מָה אֲדַנְיָה הַטְּבָעוֹ אוֹ מִי יָרָה אֶבֶן
 בְּנִתָּהּ. אָמַר רַבִּי יוֹדָא, זוּהִי הָאֶבֶן שְׁמִמְנָה הַשְּׁתֵּת
 הָעוֹלָם, וְעַלֶּיהָ הָעוֹלָם עוֹמֵד, וְהוּא קִדְשׁ תְּקִדְשִׁים,
 וְהוּא טְבוּרוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִמְנָה יֵצְאוּ אַבְנִים
 הַמְּשַׁקְעוֹת בְּתֵהוּם, וּמֵהֶם יוֹצְאִים מַיִם.

אָמַר רַבִּי אֶחָא בַר יַעֲקֹב, בְּשַׁלֵּשׁ אוֹתִיּוֹת נִשְׁקָע
 תְּהִי הוּם, וְנִחְלַק בְּשַׁלְשָׁה חִלְקִים, וְהֵם עֲמוּדֵי
 הָאָרֶץ. וְאַחַת לְשַׁלֵּשׁ מֵאוֹת שָׁנָה מְתָרוּפְפִים
 מִמְּקוֹמָם, שְׁנַאֲמַר (שם ט, י) הַמְּרַגְזֵי אָרֶץ מִמְּקוֹמָהּ
 וְעֲמוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן.

שָׁנָה רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַל שְׁבַעַת עַמּוּדִים הָאָרֶץ
 עוֹמְדָת, שְׁנֵאמַר (משלי ט) חֲצֵבָה עַמּוּדֶיהָ
 שְׁבַעַת, וְהֵם תְּלוּיִים עַל הַמַּיִם, וּכְנֻגָּדָם אָמַר דָּוִד
 הַמֶּלֶךְ, עָלָיו הַשָּׁלוֹם, שְׁבַעַת קוֹלוֹת, שְׁפָתוֹב (תהלים
 כט) קוֹל ה' עַל הַמַּיִם.

הַכֹּל תְּלוּי עַל שְׁבַעַת: עַמּוּדֵי שָׁמַיִם הֵם שְׁבַעַת,
 וְהַרְקִיעִים שְׁבַעַת, וְהַכּוֹכָבִים שְׁבַע מַעְלוֹת,
 שְׁבַעַת גּוֹיִם לְמַעְלָה, שְׁבַעַת גּוֹיִם לְמַטָּה, שְׁבַע
 אֲרָצוֹת, שְׁבַעַת יַמִּים, שְׁבַעַת נְהָרוֹת, יָמֵי בְּרֵאשִׁית
 שְׁבַעַת, וְהַשְּׁבִיעֵי שְׁפָת לַה', יוֹם שְׁכָלוֹ שְׁפָת.

שְׁנֵינּוּ שָׁם, רַבִּי יְהוּדָה בַּר אֶלְעָאֵי אוֹמַר, שְׁבַעַת
 לְבוּשָׁיו פְּרוּסִים, נְחָקְקוּ בְּשָׁלְשִׁים וּשְׁנַיִם
 אֲלָפִים חֲלָקִים, וְהָיָה פּוֹרֵם בָּהֶם שְׁעוֹר אֶחָד שָׁל
 הָעוֹלָם, עַד שְׁמַתַּח אוֹתוֹ לְאַרְבַּע זְוִיּוֹת, וְסַמָּךְ
 אוֹתוֹ עַל תּוֹמְכָיו. וְהוּוֹ שְׁפָתוֹב (ישעיה מד, כד) אֲנֹכִי ה'
 וְכו' נָטָה שָׁמַיִם לְבִדִּי רַקַּע הָאָרֶץ מִי אֲתִי.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה זֶה שְׁפָתוֹב (שם מח) קָרָא אֲנִי
 אֵלֵיהֶם יַעֲמְדוּ יַחְדָּו? אֵלֵא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,

בְּשַׁעֲלָה בְּמַחְשַׁבְתּוֹ לְבָרָא הָעוֹלָמוֹת, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 נִבְרָאוּ עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים וְכָל מַה שֶּׁבָהֶם, שֶׁנֶּאֱמַר
 קָרָא אֲנִי אֲלֵיהֶם יַעֲמֵדוּ יַחְדָּו, אֵל תִּקְרֵי אֲלֵיהֶם
 אֵלֶּה אֱלֹהִים. מִלֵּמַד שֶׁבַּה"א בְּרָאִם, וְהִינוּ שְׁפָתוֹב
 (שְׁמוֹת טו) מִי כְּמִכָּה בְּאֵלִים ה', כְּמוֹ אֲסַקְפָּה שְׁמִלְאָה
 מִכָּל צָרְכֵי הַבַּיִת, וְאִזּוּ יוֹדְעִים שֶׁשָּׁם הַכֹּל, מַה
 שֶׁמְצַטְרֵף לָהֶם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּגו' דְּבָרִים בְּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא אֶת עוֹלָמוֹ: בְּסוֹפֵר וְסִפּוֹר. בְּנִגְנָדָם
 בְּחֻכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת. בְּחֻכְמָה, שְׁפָתוֹב
 (מְשָׁלִי ג) ה' בְּחֻכְמָה וְגו'. בְּדַעַת, שְׁפָתוֹב (שֵׁם) בְּדַעַת
 תְּהוֹמוֹת נִבְקָעוּ. רַבִּי נְחוּנְיָה אָמַר, בְּחֻכְמָה בְּלִבְד
 נִבְרָאוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת כֻּלָּם, וְהוּ שְׁפָתוֹב בְּרָאשִׁית
 בְּרָא אֱלֹהִים, וְרָאשִׁית הִיא הַחֻכְמָה, וְזֶה בָּא כְּמוֹ
 מִי שֶׁאֹמֵר בַּה"א בְּרָאִם, וְשִׁלְשָׁתָם נִבְלָלִים בּוֹ.

מִשְׁנָה, הַפְּתָחִים נִפְתָּחוּ. הַשְּׁעָרִים הֵם שְׁמוֹרִים,
 הַנְּכָנָם לֹא יוֹצֵא, וְהַיּוֹצֵא לֹא נִכְנָם, לְפָנֵי
 הַפְּתָח יֵשׁ שׁוֹמְרִים, עוֹלִים לְתוֹכוֹ גְּדוּלִים חֻזְקִים,

תּוֹמֵךְ אַחַד עוֹמֵד בְּתוֹכוֹ, אוֹתוֹ תְּתוֹמֵךְ הָיָה נְעוּזִי,
 וְשִׁלְשָׁה גְּזוּזִים הָיוּ בוֹ: גְּזוּז חֲשׂוּף, גְּזוּז לָבֵן, גְּזוּז יָרֵק.
 בוֹ עוֹלָיִם וּבּוֹ יוֹרְדִים, הַכֹּל מִשְׁתּוֹקְקִים לְהַכְנִים
 לְתוֹכוֹ, וְאִין רִשׁוֹת לְכֹל.

הוּא קָרַם לְבְרִיאת הָעוֹלָם, עָלְיוֹ עוֹמֵד שְׁלֵטָן אַחַד
 שֶׁנִּגְזְזוּ בְּאֵלָף עוֹלָמוֹת, מִמֶּנּוּ נִתְּבַקְעוּ כָּל
 חֲקִיקוֹת הָעוֹלָם. אֲשֶׁרֵי מִי שִׁישְׁרָה בְּתוֹכוֹ.

אַחֲרָיו נִמְצְאִים שְׁנֵי אֲחִים אֲחוּזִים זֶה בְּזֶה. אַחַד
 מְקַבֵּל אוֹרְחִים, וְהוּא מֵרְאֶה שֶׁל חַיִּים. מִי
 שֶׁאוֹכֵל בְּשִׁלְחָנוֹ, עוֹמֵד תָּמִיד, וְאַחַד מְקַבֵּל
 אוֹרְחִים וְלֹא מְקַבֵּל. הוּא מֵרְאֶה שֶׁל חַיִּים, מֵרְאֶה
 שֶׁל מוֹת. מִי שֶׁאוֹכֵל בְּשִׁלְחָנוֹ נוֹפֵל וּמֵת. אִין לוֹ
 הַצְּלָה, אִין שְׁאוּחַז בְּיָדוֹ. אַחֲרָיו נִמְצְאִים אוֹהֲבִים
 הַמִּשְׁתּוֹקְקִים לְרְאוֹת, מִשְׁתּוֹקְקִים לְקַרֵּב אוֹתָם,
 כֹּלָם מִשְׁכַּחִים אוֹתָם.

עוֹר אַחַד הָיָה הוֹלֵךְ קָרֵב אֵלֵיהֶם לְתַבְעֵ אֶת
 חֲלָקָם. קָרֵב לְאוֹתוֹ מֵרְאֶה שֶׁל חַיִּים וּמֵרְאֶה
 שֶׁל מוֹת, הַחֲזִיק בוֹ, אֲחִז בְּגוּפוֹ, תְּכַרּוּ הָיָה קוֹרֵא

(משלי כג, ב) וְשָׁמַתְּ שֹׁכֵינׁ בְּלֶעָדָּךְ אִם בַּעַל נַפֶּשׁ אֶתְּהָ.
 לֹא הִקְשִׁיב וְלֹא הִטָּה אָזְנוֹ, ^(דף ט ע"ב) עַד שֶׁנִּפְּל וּמָת.

אַחַר אֵלֹו יֵצֵא מִתּוֹק אֶחָד וְנִחְלַק לְאַרְבַּעַ, וּמִכָּל
 אֶחָד יֵצֵא חֲכָמָה, מֵאוֹתוֹ גְּדוֹל וְנִכְבָּד
 שָׂרְצוֹ, וְכָל אוֹתָם הָאוֹהֲבִים וְהַמְשִׁתּוֹקְקִים לְרֵאוֹת,
 וְאוֹתָם שְׁנֵי הָאֲחִים הָאֲחוּזִים זֶה עִם זֶה.

אַחֲרָיו שְׁנֵי יְלָדִים עֲלָמִים תִּינוּקוֹת, וְחֹרֵב
 הַמְּלַחֶטֶת הַשְּׁנוּנָה שֶׁל אִשׁ בִּידֵיהֶם,
 שׁוֹמְרִים הַדְּרָכִים וְהַשְּׁבִילִים שֶׁלֹּא יִפְּגַם אֶחָד וְלֹא
 יֵצֵא אֶחָד, פָּרַט לְאוֹתוֹ שֶׁלֹּא אָכַל וְלֹא שָׁתָה,
 שֶׁנֶּאֱמַר ^(בראשית ג) וַיִּשְׁכַּן מִקֶּדֶם, שֶׁנִּבְרָאוּ לִפְנֵי
 הָעוֹלָם הַזֶּה. מִכָּאן וְהִלָּאָה נִתְקַנּוּ כָּל צַדִּיקֵי הָעוֹלָם.

שׁוֹרָה אַחֲרַת - צַד הַשְּׁמַאל, הַצַּד שֶׁנּוֹפְלִים
 שְׂרִידִים, הַמְּקוֹם שֶׁהִיָּתָה הָאִשׁ דּוֹלְקָת
 יָמִים וְלֵילוֹת לְזֹרֵק לְפָנֶיהָ אֶת רַמֵּי הַרוּחַ,
 שֶׁהוֹלְכִים לְשְׁמַאל, כּוּ הֵם נִטְרָדִים עַד עֶדֶן וְעֵדֵנִים,
 אֵלֹו הֵם יָמִין וְשְׁמַאל הַקְּדִימוֹ לְבְרִיאַת הָעוֹלָם,
 וְאַחַר כֵּךְ זְוִיזְתִּיהֶם שֶׁל הָאָרֶץ.

בַּסְקָא: אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב, כְּתוּב (משלי ג)
 ה' כְּחֵכְמָה יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם כְּתִבּוּנָה
 וְאוֹמַר כְּדַעְתּוֹ תְּהוֹמוֹת נִבְקְעוּ. בְּשִׁלְשָׁה דְבָרִים
 הִלְלוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְעַל שְׁנַיִם מֵהֶם הוּא עוֹמֵד -
 עַל הַתְּבוּנָה וְעַל הַדַּעַת. וְהָרִי שְׁנֵינּוּ שָׁלֵשׁ? אָמַר
 רַבִּי יִצְחָק, הַחֲכָמָה, הַנְּטִלָּה הַקְּדוּשָׁה כְּרוּךְ הוּא
 לְמַעַלָּה וְהִיא שְׁמוֹ, לְהוֹדִיעַ לְעַבְדָּיו הַצַּדִּיקִים,
 וְהַשְּׁנַיִם עֲמָדוֹ בְּעוֹלָם, וְהֵם קִיּוּמוֹ.

אָמַר רַבִּי אַבְא, כָּל הַשְּׁלִשָׁה נִרְמְזוּ בְּמִרְאָה קָטָן,
 וְהֵם שְׁלֹשׁ תְּנוּעוֹת הַפֶּה: עֲלִיּוֹן, אֲמִצְעִי
 וְתַחְתּוֹן. בְּנִהוּי הַפֶּה מְתַנְהֵג בָּהֶם. אָמַר רַבִּי אַבְא,
 וְהֵם חֲכָמָה וְתִבּוּנָה וְדַעַת.

מֵה מִשְׁמַע שְׁהַשְּׁנַיִם הִלְלוּ מְתַנְהֵג בָּהֶם הָעוֹלָם
 וְהֵם תְּבוּנָה וְדַעַת? שְׁשֵׁנִינוּ, אֵלּוּ מְנַהֲגֵי
 הָעוֹלָם, הַשְּׁמַיִם שֶׁנִּבְרְאוּ בְּתִבּוּנָה, וְהַתְּהוֹם כְּדַעַת,
 וְהַחֲכָמָה הִיא שְׁמוֹ שֶׁל מְקוֹם, וְהוּא נִקְרָא חֲכָמָה.
 וְשְׁנֵינּוּ, הוּא וְהַחֲכָמָה - הַכֹּל דָּבָר אֶחָד.

וַיֹּאמֶר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, מַה שְּׂכַתוֹב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׂמִי, מְלַמֵּד שֶׁהוּא וְשִׁמוֹ אֶחָד הוּא. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, הַכֹּל נִתֵּן, אֲבָל שְׁמוֹ הַגְּדוֹל לֹא נִתֵּן וְלֹא הַשְּׂאִיל לְאַחֲרִים, שְּׂכַתוֹב אֲנִי ה', לְבַדִּי. מְלַמֵּד שְׁשֵׁם זֶה לֹא נִתֵּן לְשׁוֹם נִבְרָא.

וַיֹּאמֶר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וְרֵאא פְּמָה חֲשִׁשׁ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ יִתְבָּרַךְ. תִּדְעַ לָּהּ, בְּזִמְנֵי שְׂפִיתַי הַמְּקַדֵּשׁ הִיָּה קִיָּם, כָּל הַמְּקַרֵּיב קֶרְבָּן וְזוֹבְחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, חֲזַב מִיתָהּ, וַיֹּאמֶר (שמות כב, יט) זָבַח לְאֱלֹהִים יִתָּרֵם בְּלִתֵּי לִי לְבַדּוֹ. מְלַמֵּד שֶׁצָּרִיךְ לְהוֹזִיֵּר שְׁמוֹ הַמְּיֻחָד בְּלְבַד.

וְעַל כֵּן, בְּדֵי שְׂלֵא יִטְעָה אָדָם, צְוָה בְּקֶרְבָּנוֹת וַיֹּאמֶר (ויקרא א) אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבָּן לַה', (שם יט) וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח תִּזְבְּחוּ לַה', וְכִי תִזְבְּחוּ זָבַח שְׂלָמִים לַה', (שם כ) וְנִפְשׁ כִּי תִקְרִיב קֶרְבָּן מִנְחָה לַה'. הַכֹּל לַה', וְלֹא נֵאמַר לְאֱלֹהִים.

מָה הַטְּעָם? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שֵׁם זֶה הוּא מְשַׁתָּף, שֶׁהַמְּלֵאכִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, בְּנֵי אָדָם נִקְרְאוּ

אֱלֹהִים, תְּדַבְּרִים נִקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים
 לְמִי מֵהֶם זֹכֶת, לְכָךְ צָרִיךְ לְהִזְכִּיר הַשֵּׁם הַמְּיֻחָד
 לְבַדּוֹ.

אָמַר רַבִּי תִּיבָא, בַּא וְרֵאָה, מִי שְׂמַקְלִל אֶת הַשֵּׁם,
 שְׂפָתוֹב (ויקרא כד) אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלַל אֱלֹהֵיו
 וְנָשָׂא חַטָּאוֹ. שְׂתַרִּי אִם קָלִל הַשֵּׁם הַזֶּה סֶתֶם, אִינוּ
 חֲזִיב מִיָּתָה וְאִין מְנַבִּים אוֹתוֹ, שְׂיִכּוֹל לְטַעֵן לְאַחַד
 מִן תְּדַבְּרִים אוֹ לְגָדוֹל הַדּוֹר הוּא אָמַר.

אָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ, מִיָּתָה אִין מְחִיבִים אוֹתוֹ, אֲבָל
 נְדוּי מְחִיבִים אוֹתוֹ, מִשּׁוֹם לָאוּ שָׁל הַתּוֹרָה,
 שְׂפָתוֹב (שמות כב) אֱלֹהִים לֹא תִקְלַל, סֶתֶם. אֲבָל אִם
 קָלִל שֵׁם הַמְּיֻחָד, חֲזִיב מִיָּתָה, שְׂפָתוֹב (ויקרא כד, ו)
 וְנִקְבַּ שֵׁם ה' מוֹת יוֹמָת. מְלַמֵּד שְׂאִינוּ חֲזִיב עַד
 שְׂיִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמְּיֻחָד.

הָאִישׁ הַהוּא שְׂתַקְדִּישׁ אֶת בְּנוֹ וְאָמַר, הַבֵּן הַזֶּה
 שְׂנוֹלָד יִהְיֶה מְקַדֵּשׁ לְאֱלֹהִים, שְׂמַע רַבִּי
 חֲזִיב וְנָדָה אוֹתוֹ. אָמַר לוֹ: וּמָה עַל שְׂתַקְדִּישְׁתִּי אֶת
 בְּנִי לְקַדֵּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִתְיָה אוֹתוֹ הָאִישׁ בְּנְדוּי?

אָמַר לוֹ: לֹא עַל כֶּךָ עָשִׂיתִי, אֲלֵא עַל שְׁהִקְדַּשְׁתָּ
 אוֹתוֹ לְשֵׁם הַנִּקְרָא אֱלֹהִים, וְהַתּוֹרָה אָמְרָה (שְׁמוֹת כג)
 זִבַּח לְאֱלֹהִים יִחָרֵם. אָמַר: וְאֵיךְ הָיָה לִי לֹמַר?
 אָמַר לוֹ: הַכֵּן הָיָה שְׁנוֹלָד לִי יְהִי מִקְדָּשׁ לְה' וְלֹא
 לְשֵׁם אֲחֵר. וּמַנִּין לָנוּ? מִתְּנָה, שְׁכַתּוֹב (שְׁמוֹת-א א)
 וּנְתַתֵּינוּ לְה', וְלֹא אָמְרָה לְאֱלֹהִים.

אָמַר רַבִּי שְׁלוֹם, וְהָרִי בְּאֵרְנוּ שְׁפִשֵׁם אֱלֹהִים נִבְרָא
 הָעוֹלָם, אִם כֶּךָ, יָכֹל לְטַעַן הָאִישׁ הַזֶּה, כְּמוֹ
 בֶּן שְׁהִיו מִלְּאֲכִים, אוֹ הָיוּ גְדוֹלֵי הַדּוֹר, אוֹ הָיוּ
 דִּינִים. אָמַר רַבִּי אֶפְהוֹ: הָרִי הָעוֹלָם נִבְרָא מִפְּרֵם
 שְׁיִבְאוּ בְּנֵי אָדָם וּמִפְּרֵם שְׁיִבְאוּ דִּינֵי הַדּוֹר וּגְדוֹלֵי
 הַדּוֹר, וְאֵין לְשִׁנּוֹת.

כְּמוֹ שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר הַחֲכִיב וְהִיקָר, שְׁכַתּוֹב
 (שְׁמוֹת טו) מִי כְּמִכָּה בְּאֵלֶם ה', שְׁיִוְכַל לְבְרָא
 אֶת הָעוֹלָם. מִשְׁמַע שְׁאֵלִים אֵינּוּ יָכוֹל לְבְרָא
 הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּמְלַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת אַחַת
 מִשְׁמוֹ, וְהִיא הָאוֹת ה"א, וְכוּ נִבְרָא הָעוֹלָם, וְנַעֲשֶׂה

מִן אֱלֹהִים אֱלֹהִים, וְנִבְנָה שְׁמוֹ אֱלֹהִים, וְעַל זֶה שָׁנִינוּ
בְּה"א בְּרָאִים.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הֲרֵי רָאִינוּ שָׂאִין פֶּתֶר וּמְלָכוּת
אֶלָּא בְּשֵׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ, שֶׁלֹּא הִשְׁאִילוּ לְאַחַר,
וְהוּא הַשֵּׁם יו"ד ה"א וָא"ו ה"א. שָׂאֵמַר רַבִּי יוֹסֵי,
בּוֹ נִבְלָלִים עֲלִיזִים וְתַחְתּוֹנִים, שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְכָל
צְבָאָם, כִּפְסָא הַכְּבוֹד וְחֵיּוֹת הַקְּדוֹשׁ, וְכֻלָּם לְנִגְדּוֹ
כְּאִין וְכֹלָא חֲשׁוּבִים, וְהוּא הִיָּה, וְהוּא הוֹה, וְהוּא
יְהִיָּה. כְּרוּךְ הוּא וְכְרוּךְ שְׁמוֹ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי
עוֹלָמִים אָמֵן.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, יִתְכַרֵּךְ וְיִתְעַלֶּה שְׁמוֹ שֶׁל מְלֻךְ
מְלֻכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא
רֵאשׁוֹן וְהוּא אַחֲרוֹן, וּמִבְּלָעָדֵיו אֵין אֱלֹהִים, וּבְרָא
אֶת הָעוֹלָם בְּסוּד שְׁלֹשָׁה עֲנִינִים גְּדוּלִים וְטוֹבִים,
וְהֵם דַּעַת חֲכָמָה וּבִינָה, שְׂנַאֲמַר (משלי ג) ה' בְּחֲכָמָה
יָסַד אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתִבְנוּתָהּ בְּדַעַתוֹ תְּהוֹמוֹת
נִבְקָעוּ.

וְלָמָּה בָּרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ, שֶׁהִיא עוֹלָם
הַשָּׁפֵל, בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא
גְּדוֹל מִמֶּנּוּ, בְּתַבּוּנָה, שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן מִן הַחֲכָמָה?
וּבְכָר שְׁנֵינּוּ, מִתִּי נִקְרָא אָדָם חָכָם בְּחֲכָמָה?
כְּשִׁשׁוּאֵי לִים אוֹתוֹ בְּכָל דָּבָר, וְעוֹנָה וּמֹשִׁיב כְּעֵינִן
וַיְדוּ בְּכָל, אִזוּ נִקְרָא חָכָם בְּחֲכָמָה, שֶׁהוּא גְּדוֹל עַל
הַתַּבּוּנָה וְעַל הַדַּעַת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת
הַשָּׁמַיִם בְּחֲכָמָה, וְהָאָרֶץ, שֶׁהִיא שְׁפֵלָה מֵהֶם,
בְּתַבּוּנָה.

יִתְרַע שֶׁתְּחֲכָמָה גְּדוֹלָה מִכָּלָם, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם
חָכָם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָכָם בְּכָל הַחֲכָמוֹת,
וְהַתַּבּוּנָה קָטָנָה מִן הַחֲכָמָה, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם
מַבִּיץ, כְּלוֹמֵר מַבִּיץ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר, הוּא מַעֲצָמוֹ
וּמִלְבוֹ מַבִּיץ דָּבָר מִתּוֹךְ דָּבָר אַחֵר, כְּלוֹמֵר, בְּרֵאוֹתוֹ
יְסוּד, בּוֹנֵה בְּנֵי עֲלִיּוֹ. וְכֵן הוּא הַמַּבִּיץ, בְּרֵאוֹתוֹ
דָּבָר אֶחָד אוֹ קְצָתוֹ, מִשְׁלִים הָעֵינֵן עֲלָיו.

וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּרֵא הַשָּׁמַיִם
בְּסוּד הַתַּבּוּנָה, שֶׁהוּא עֵינֵן תַּבִּינָה

מתוך היסוד, ובראשית כל הנבראים ברא צורת
 המלאכים הקדושים, שהם תחלת כל הנבראים
 הנמצאים מזיו אור הדרו.

ועשרה שמות נקראו בסודם, ובתוך שמותם
 נקרא אלהים. ועל כן בא להורות
 בראשית ברא אלהים, כלומר, ברא יתברך שמו
 צורת המלאכים הנבראים אלהים, והם היסוד
 מכל הנבראים האחרים, ומתוך זה היסוד נבראו
 השמים לאחר כן בסוד התבונה, באשר התבונה
 הוא דבר מתוך דבר, כך נבראו השמים דבר
 מתוך דבר, שהם מסוד אור צורת המלאכים,
 כלומר, הם בנין מתוך היסוד, ועל כן בנין שמים
 בתבונה.

אבל הארץ נתייה מתוך יסוד אחר, אלא שהיא
 תלויה על המים. והקדוש ברוך הוא יסד
 לה יסוד עשוי בחכמה, ועל כן נאמר ה' בחכמה
 יסד ארץ בנין שמים בתבונה, דבר מתוך דבר.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, בֵּא וּרְאֵה כִּמָּה חָשַׁשׁ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהוּא
 יְהו"ה, כִּי זָחַו שְׁמוֹ מִפֶּשַׁע. אֲבָל שֵׁם אֱלֹהִים מִשְׁתַּף
 הוּא עַל יְתֵר הַנְּבֻרָאִים. הַמְּלֻאָכִים נִקְרָאִים אֱלֹהִים,
 כִּי אָדָם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים, הַדִּינָיִם נִקְרָאוּ אֱלֹהִים.

וְעַל כֵּן חָשַׁשׁ הַמָּקוֹם עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. תִּדַע לָךְ, כָּל
 הַמְּקָרִיב קִרְבָּנוֹ וּזְבַחוֹ לְשֵׁם זֶה הַנְּקָרָא
 אֱלֹהִים, חֵיב מִיתָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת כג) זִבְחַ לְאֱלֹהִים
 יִחָרֵם בְּלִתֵּי לֵה' לְבַדּוֹ. בְּשֶׁבִיל שֶׁהוּא שֵׁם מִשְׁתַּף,
 וְאִין אָנוּ יוֹדְעִים אִם הוּא זֹבַח לְמֻלְאָכִים אוֹ לְבְנֵי
 אָדָם אוֹ לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְעַל כֵּן אָמְרָה הַתּוֹרָה
 זִבְחַ לְאֱלֹהִים יִחָרֵם בְּלִתֵּי לֵה' לְבַדּוֹ, כְּלוּמַר,
 שֶׁצָּרִיךְ שְׂיִזְכִּיר שֵׁם יְהו"ה לְבַדּוֹ. וּלְפִיכָךְ נֶאֱמַר
 בְּקִרְבָּנוֹת (ויקרא כג) וְכִי תִזְבְּחוּ זִבְחַ תּוֹדָה לֵה', וְכֵן
 בְּשִׁלְמִים וְכֵן בְּעוֹלָה, וְלֹא נֶאֱמַר לְאֱלֹהִים, אֲלֹא
 לֵה' מִפֶּשַׁע.

וְשָׂמִים נִבְרָאוּ מֵאוֹתוֹ הָאֹר הַנִּשְׁפָּע בְּאֱלֹהִים,
 עָשָׂה אוֹתָם דְּבַר מִתּוֹךְ דְּבַר, וְכֵן דְּבָרִים

הִלְלוּ נַעֲשֶׂה הַמְשָׁכֵן, שְׁנֹאֲמַר (שמות לג, ג) וְאִמְלֵא אֶת־
רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְדַעַת. וּשְׁלֹשְׁתָּן הֵם
בְּמִתְנַת עֲלִיזוֹן, לְכֹל אֲשֶׁר יִחַפֵּץ יִתְּנֵם, שְׁנֹאֲמַר כִּי
ה' יִתֵּן חֻכְמָה מִפִּי דַעַת וּתְבוּנָה.

בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים (בראשית א). רַבִּי אֲבָא פָתַח
וְאָמַר (שם טו), בַּיּוֹם הַהוּא פָּרַת ה' אֶת
אֲבָרָם בְּרִית לְאֹמֵר. בְּחֻמְשָׁה עֲנִינִים נֹאמַר הַבְּרִית,
הָא' הוּא בְּרִית מִלְּחָה, שְׁנֹאֲמַר (שם י) וְהִיטָה בְּרִיתִי
בִּבְשָׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם. הַב' - בְּרִית הַקְּשָׁת,
שְׁנֹאֲמַר (שם ט) וְהִיטָה לְאוֹת בְּרִית. הַג' - בְּרִית
הַמְּלָחָה, שְׁנֹאֲמַר (במדבר יח) בְּרִית מְלָח עוֹלָם. הַד' -
בְּרִית הַיְסוּדִין, שְׁנֹאֲמַר (דברים כח) אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית.
הֵה' - בְּרִית הַבְּהֵנָה, שְׁנֹאֲמַר (במדבר כח) וְהִיטָה לֹא
וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית בְּהֵנַת עוֹלָם.

וְקָדָם שְׁנֵתְנוּ הַה' בְּרִיתוֹת, לֹא הִיטָה הַבְּרִית אֶלָּא
בְּאֵשׁ, שְׁנֹאֲמַר (בראשית טו) וְהֵנִיחַ תַּנּוּר עֲשָׂן
וּלְפִיד אֵשׁ וְגו', וּבְתִיב (שם) בַּיּוֹם הַהוּא פָּרַת ה' אֶת
אֲבָרָם בְּרִית לְאֹמֵר. וְהָאֵשׁ הִיטָה בְּרִית בְּתַחֲלָה.

וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. הוֹצֵא מִשָּׁם אֱלֹהִים, וְנִשְׁאַר בְּרֵית.
כְּלוּמַר בְּרֵית אֱלֹהִים.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בְּרֵית בְּרוּתָהּ בְּרֵית הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ
הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מְנַת שְׂיַעֲמַד אֲבָרְהָם
וַיִּתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּזִכְרוֹתָיו, שְׂנַאֲמַר (בראשית ב) אֱלֹהִים
תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָה - בְּאֲבָרְהָם.
וְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂפָרַת עַמּוֹ הַבְּרֵית בְּאֱלֹהִים, עַמְד
הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית, בְּרֵית אֱלֹהִים, בְּרֵאשִׁית
אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ כִּדְרֵי שְׂתַעֲמַד אוֹתָהּ
הַבְּרֵית אֱלֹהִים.

וְהַחֲכָמָה אוֹמְרָת, לָמָּה הִבְיֵא הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא
מִבּוֹל מַיִם לָעוֹלָם בְּתַחֲלֵית דִּינֵנוּ וְלֹא
דָּבָר אַחֵר? אֵלֶּיךָ רָאָה הַקְדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא שְׂתַעֲמַד לָעוֹלָם
נִבְרָא בְּבְרֵית אֱלֹהִים, וְרָאָה שְׂאֵם יָדִין הָעוֹלָם בְּדִין
אַחֵר, אֲפֹשֶׁר שְׂיֻכְלוּ הַרְשָׁעִים לַעֲמַד בְּעוֹלָם מִפְּנֵי
אוֹתוֹ בְּרֵית אֱלֹהִים, בְּאֲשֶׁר נִבְרָא הָעוֹלָם. אֵלֶּיךָ מָה
עָשָׂה? דִּין אֵת הָעוֹלָם בְּמַיִם, בְּדָבָר הָרְאוּי לְכַבּוֹת
אֵת הָאֱלֹהִים, כִּדְרֵי לְהַעֲבִיר אֵת הַרְשָׁעִים מִן הָעוֹלָם,

שְׁנַמְשָׁלוּ לְאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (יחזקאל טו) מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ
וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. רְצוֹנֵנוּ לֹאמַר, מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ בְּתַחֲלַת
הָעוֹלָם כְּשֶׁנִּבְרָא.

לָכֵן בְּתַחֲלָה אָמַר, אִמְחָה אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר בָּרָאתִי
בַּמַּיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים בַּיָּם נִגְרָשׁ,
לְאַחַר כֵּן נֶאֱמַר, מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם. אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: עַד כָּאן הָיוּ נִמְוָקִים בַּמַּיִם,
מִכָּאן וְאִילָף - מִהָאֵשׁ יֵצְאוּ וְהָאֵשׁ תֹּאכְלֵם.

וּכְשֶׁחָטְאוּ אַחַר כֵּן, דָּן אוֹתָם בְּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר
(בראשית יט, כד) וְה' הִמְטִיר עַל סְדֹם וְעַל
עִמְרָה גְפָרִית וָאֵשׁ. וְאִימָתִי נִתְפַּסֵּם הָעוֹלָם?
כְּשֶׁעָמְדוּ עַל הַר סִינַי, וְנִתְמַלְא בָּלוּ אֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר
(דברים ה, יא) וְהִתְהַר בְּעַר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם. רַבִּי
יִצְחָק אָמַר, וְהִתְוֹרָה נִהְיָתָה בְּרִית בֵּין הָאֵשׁ
וְהָעוֹלָם, שְׁנַמְשָׁלָה בְּאֵשׁ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה כג, כט) הֲלוֹא
כֹּה דִבַּרְי בְּאֵשׁ, וְזָהוּ בְּרִית אֵשׁ, בְּרֵאשִׁית.

רַבִּי יוֹחָנָן פָּתַח, (משלי כג) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת -
שְׁלֹשָׁה דְבָרִים צָרִיךְ אָדָם לַעֲשׂוֹת בְּדַרְכֵי

הָעוֹלָם, וְאֵלֹהֵי הַיָּם: לְבָנוֹת בֵּית מוֹשֶׁבֶה, וְלִטְעַן בָּרֶם
 לְהַתְּפָרֵם בּוֹ, וְאַחַר כֵּן לְקַחַת לוֹ אִשָּׁה, וְלְהוֹלִיד
 בָּנִים, לְפָרְנָם בָּהֶם. וְלֹא כְּדָרְךָ הַשּׁוֹטִים,
 הַלּוֹקְחִים אִשָּׁה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן נוֹטְעִים בָּרֶם,
 וְאַחַר כֵּן בּוֹנִים בֵּית.

כִּי זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי סִימוֹן, כָּל הַלּוֹקֵחַ לוֹ אִשָּׁה וְאֵין
 לוֹ בַּתְּחִלָּה בְּמַה שְּׂיֻכַּל לְפָרְנָתָהּ, הֲרִי זֶה
 חֲפָשִׁי מִן הַמְּצוּוֹת, כִּמְתִים הַנִּקְרָאִים חֲפָשִׁים,
 שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים פח) בַּמֵּתִים חֲפָשִׁי. וְלָמָּה נִקְרָא
 חֲפָשִׁי? לְפִי שֶׁהוּא חֲפָשִׁי מִן הַמְּצוּוֹת, מִפְּנֵי שֶׁלֹּא
 יוּכַל לְהַשְׁתַּדֵּל בַּעֲבוּדַת בּוֹרְאוֹ, אֶלָּא בַּעֲבוּדַת
 אִשְׁתּוֹ.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כָּאֵלֹהֵי לּוֹקֵחַ עֲבוּדָה זָרָה לְעַצְמוֹ.
 שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בַּתְּחִלָּה הָיוּ הַחֲכָמִים
 וְהַחֲסִידִים לּוֹקְחִים אִשָּׁה, וְלֹא תָהָה לָהֶם דֵּי
 פָּרְנָתָם, וּמִמֵּיתִים עַצְמָם בְּרָעַב וּבְצָמָא, וּמִנִּיחִים
 כָּל תֵּי הָעוֹלָם תָּהָה, וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה וּבַמְּצוּוֹת
 וּבַעֲבוּדַת בּוֹרְאָם. אֲבָל בְּזִמְנֵי תָהָה, שֶׁהָעוֹלָם מְרוּד

אחר הפרנסה, צריך לכוין בית בתחלה, ולזמן
 מזונותיו, ואחר כך לקחת אשה, ויכול לעבד
 בוראו, ולעסק בתורה. כי זה שאמרו רבותינו
 זכרונם לברכה, אם אין קמח אין תורה.

ואמר רבי יהודה, מאחר שהאדם נושא אשה, אז
 נקרא עבד ה', מפני שלבו פנוי מלהסתכל
 בעברה ובנשים ומלתור אחר לבבו ועיניו, כמו
 שאמרו (במדבר טו) ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי
 עיניכם וגו'. לפיכך צריך אדם להשתדל לכוין
 בית בראש, ולעשות ישוב בבית.

וממי אתה למד? מהקדוש ברוך הוא. קדם בנה
 בית וכווננו, וזמן כל הפרנסה והמזונות
 קדם שיבא אדם לעולם. וברא את העולם בראש,
 שהוא הבית. וזמן כל הפרנסה האין? ברא את
 הבהמות, ואת החיות, ואת העופות והדגים
 הצמחים והאילנות, שהם זמון ^(דף י ע"ב) כל הפרנסה.
 לאחר שהבין הבית והפרנסה, הביא את האדם,
 וברא אותו ואת אשתו, והולידו בנים ועשו ישוב

בבית. ועל כן נאמר בְּרֵאשִׁית, בית ראש. באשר
 תבין באותיות, תמצא בי"ת ראש. וכן התחילה
 התורה בְּרֵאשִׁית, כלומר בית ראשית, והכל ענין
 אחד.

ועם כל זה צריך האדם להשתדל בדרך ארץ,
 ולעשות עתים לתורה, ולהיות עמלו בשתי
 הדרכים האלו, מפני שנייעת שניהם משפחת עון.
 ושם יאמר אדם: הריני בן אבות העולם,
 במשפחה גדולה, איני ראוי לעשות מלאכה ולא
 להתבנות. אמר לו: שוטה, כבר קדמך יוצרך,
 שנאמר בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
 הָאָרֶץ, והוא עשה מלאכה קדם שפאת לעולם.
 ומנין לנו? שנאמר (בראשית ב) מִכֹּל מְלֶאכֶתוֹ אֲשֶׁר
 בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. קרא אותה מְלֶאכֶת. וכן (שם)
 וַיִּשְׁבֹּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי מִכֹּל מְלֶאכֶתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה.

כמו זה שאמר רבי יוחנן, בא וראה, למה ברא
 הקדוש ברוך הוא את האדם אחרון לכל
 הנבראים. אלא ללמדו, שעשה בכל יום ויום

מִלֵּאכֶתוֹ, וּבָרָא הָעוֹלָם וְכָל צְבָאָם, וּבַיּוֹם הַשְּׁשִׁי,
 שָׁהוּא אַחֲרוֹן לְמִלֵּאכֶתוֹ, בָּרָא בּוֹ אֶת הָאָדָם. אָמַר
 לוֹ לְאָדָם: עַד כָּאן הָיִיתִי אֲנִי מִשְׁתַּדֵּל בְּמִלְאכָה,
 מִכָּאן וְאֵילָךְ אֶתֶּח אֶתְּהַלְּלֵךְ בְּהָ. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בָּרָא
 אֱלֹהִים, קָדָם שֶׁיֵּבֵא אָדָם לָעוֹלָם.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לָמָּה נִבְרָא אָדָם בְּצֵלֶם אֱלֹהִים,
 שֶׁנֶּאֱמַר (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 בְּצֵלְמוֹ? מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה מוֹשֵׁל עַל הַמְּדִינָה,
 וְהָיָה בּוֹנֵה בִירְנִיּוֹת וְתַקּוּנִים לָעִיר, וְכָל פְּנֵי הָעִיר
 מִשְׁתַּעֲבָדִים תְּחִתָּיו. יוֹם אֶחָד קָרָא לְכָל פְּנֵי הָעִיר,
 וּמָנָה עֲלֵיהֶם שֵׁר אֶחָד שָׁלוֹ. אָמַר: עַד כָּאן הָיִיתִי
 מוֹרַח בְּכָל צָרְכֵי הָעִיר, וְלַעֲשׂוֹת מְגֻדְלִים וּבִירְנִיּוֹת,
 מִכָּאן וְאֵילָךְ תְּרִי זֶה כְּמוֹנִי.

כְּעֵנִין זֶה נֶאֱמַר בְּאָדָם, וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 בְּצֵלְמוֹ, וְאָמַר לוֹ: רְאֵה בְּנִיתִי כָּל הָעִיר
 וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ. וּבְאֲשֶׁר הָיִיתִי מוֹשֵׁל עָלֶיךָ וּבּוֹנֵה
 אוֹתָהּ כְּכֹל חֲפְצֵי - כִּי אֶתֶּח תִּבְנֶה וְתַעֲשֶׂה
 מִלֵּאכֶת הָעוֹלָם. מִכָּאן וְאֵילָךְ יִהְיֶה הַכֹּל מְסוּר

בְּיָדָהּ, וְכֹלָם יִהְיוּ מִשְׁעֶבְדִים תַּחֲתֶיהָ וַיֵּרְאוּם מִמֶּנּוּ
 בְּאִשֶּׁר הָיוּ יֵרְאוּם מִמֶּנּוּ, שְׁנַאֲמַר (שם ט, ב) וּמִוֵּרְאֲכֶם
 וְחַתְּכֶם יִהְיֶה עַל כָּל חַיַּת הָאָרֶץ. וְעַל כֵּן בְּצִלְמֵם
 אֱלֹהִים עָשָׂה אוֹתוֹ. וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
 בְּצִלְמוֹ, לַעֲשׂוֹת כָּל צְרָכֵי הָעוֹלָם וְתִקְוֵנָיו כְּבְּאִשֶּׁר
 הוּא עָשָׂה בַּתְּחִלָּה.

בְּרֵאשִׁית, כְּתוּב (משלי ה) ה' קִנְנִי רֵאשִׁית דְּרָכּוֹ
 קָדָם מִפְּעֻלָּיו מֵאֵז. הַפְּסוּק הַזֶּה חוֹזֵר
 עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא הִיְתָה רֵאשִׁית דְּרָכֵי הָאֵל,
 שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרְאת אֲלֵפִים שָׁנָה קָדָם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.

שְׁנַאֲמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁכָּעָה דְבָרִים נִבְרְאוּ עַד שֶׁלֹּא
 נִבְרָא הָעוֹלָם, וְאֵלּוּ הֵם: הַתּוֹרָה, וְגַן עֵדֶן,
 וְגִיהֶנֶם, וְכִסֵּא הַכְּבוֹד, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְשִׁמּוֹ שֶׁל
 מֹשֶׁיִּת, וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בְּרָא אֶת הָעוֹלָם,
 שְׁנַאֲמַר (שם) ה' קִנְנִי וְגו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרָא
 אֱלֹהִים. רוֹצֵה לֹאמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהִיא הַתּוֹרָה,
 בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. אָמַר רַבִּי
 יְהוּדָה, בֵּא וּרְאֵה כַּמָּה הִפְרֵשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה

וְהָעוֹלָם, שְׁהָעוֹלָם נִבְרָא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהַתּוֹרָה
בְּאַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה.

רַבִּי יוֹחָנָן הָיָה הוֹלֵךְ מִקִּיסְרֵי לְלוּד, וְהָיָה מְטִיל
עֲמוּ רַבִּי חֵיִיא בַר אֲבָא. כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְשָׂדֵה
אַחַת, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן: זֶה הָיָה שְׁלִי וּמִכְרַתִּי אוֹתוֹ
בְּדֵי לְזָכוֹת בַּתּוֹרָה. בָּכָה רַבִּי חֵיִיא בַר אֲבָא. אָמַר
לוֹ: וְלָמָּה אַתָּה בּוֹכֶה? אָמַר לוֹ: שְׁלֵא הִשְׁאַרְתָּ
לְזַקְנָתְךָ כְּלוּם.

אָמַר לוֹ: חֵיִיא בְּנִי, קָלָה הוּא בְּעֵינֶיךָ מֵה
שְׁעֵשִׁיתִי, שְׁהִשְׁאַרְתִּי דָבָר שֶׁנִּבְרָא בְּשֵׁשֶׁת
יָמִים בְּעֶבֶר דָּבָר שֶׁנִּבְרָא בְּאַרְבָּעִים, שְׁנֵאמַר (שמות
לה) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה,
וְקִנִּיתִי דְבָרִים גְּדוֹלִים וְשׁוֹכִים שְׁאִינָם בְּעוֹלָם, וְהֵם
עֲצָה וְתוֹשֵׁיָה וְחֻכְמָה וְגִבּוֹרָה, שְׁנֵאמַר (משלי ח, יד) לִי
עֲצָה וְתוֹשֵׁיָה אֲנִי בִּנְיָה לִי גִבּוֹרָה.

כְּשֶׁהָיָה רַבִּי יוֹחָנָן עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיוּ פָּנָיו מְאִירִים
כְּזוֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ. יוֹם אֶחָד פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יוֹסִי.
אָמַר לוֹ: רְאֵה פָּנֶיךָ זוֹהָרִים כְּזוֹהַר הַשֶּׁמֶשׁ. אָמַר לוֹ:

אֵינֹו אֵלֶּא שֶׁהַשְּׁעוֹר מֵאִיר לִי. קָרָא עָלָיו (שופטים ה, לז) וְאַהֲבָיו כְּצֵאת הַשֶּׁמֶשׁ בְּגְבוּרָתוֹ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הַתּוֹרָה נִקְרְאת הַתּוֹשֵׁייה בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר כֵּן גְּבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר לִי עֲצֵה וְתוֹשֵׁייה וְגו'. תִּדַע לָךְ, כִּי בַּתְּחִלָּה נִקְרְאת הַתּוֹשֵׁייה, שֶׁמִּתְשֵׁת כַּחוֹ שֶׁל אָדָם, מִפְּנֵי שֵׁישׁ לוֹ לְהִלָּחֵם עִם יֵצֵר הָרָע, וּלְכַתֵּת כָּל גּוֹפּוֹ בְּבֵית הַמְּדֻרָשׁ, עַד שֶׁיִּרְגִיל אוֹתוֹ בַּתּוֹרָה. כִּיּוֹן שֶׁהוּא רְגִיל לְעֵסֶק בַּתּוֹרָה, אִזּוּ יֵשׁ לוֹ שְׂמִחָה וּגְבוּרָה, שֶׁנֶּאֱמַר אֲנִי בִּינָה לִי גְבוּרָה. רוֹצֵה לוֹמַר, כְּשֶׁאָדָם רְגִיל בַּתּוֹרָה וּבַחֲכָמָה, אִזּוּ יֵשׁ לוֹ תְּפִאֲרָת. וְאִיזוֹ הִיא גְבוּרָה? לְהִלָּחֵם מִלְּחָמוֹת ה', שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא, יד) עַל בֶּן יֶאֱמַר בְּסֵפֶר מִלְּחָמַת ה', שֶׁם תִּהְיֶה הַמִּלְּחָמָה וְהַגְּבוּרָה.

וּבַתּוֹרָה כָּרָא הַקְּדוֹשׁ כְּרוּף הוּא אֶת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ה, ל) וְאַתְּיָה אֲצִלּוֹ אֱמוּנָה, אֵל תִּקְרֵי אֱמוּנָה, אֵלֶּא אֱמֵן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, וְזוֹ הִיא הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, לֹא נִבְרָא אֱלֹהִים בְּשִׁבְלֵי הַיְרֵאָה,
 שֶׁנִּקְרְאוּ רֵאשִׁית, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי א) יִרְאֵת ה'
 רֵאשִׁית דָּעַת. וּמִנֵּיין לָנוּ שֶׁהָעוֹלָם נִבְרָא עַל פִּי
 הַיְרֵאָה? שֶׁנֶּאֱמַר (קהלת ג, יד) וְהָאֱלֹהִים עָשָׂה שְׁפִירָאוּ
 מִלְּפָנָיו. עָשָׂה אֶת הָעוֹלָם כִּדְרֵי שְׁפִירָאוּ מִלְּפָנָיו, וְעַל
 פִּי הַיְרֵאָה, שֶׁהֵיא רֵאשִׁית, כָּרָא אֱלֹהִים אֶת
 הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

כָּרָא רֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח (תהלים קכ) שִׁיר
 הַמַּעֲלוֹת אֶל ה' בַּצָּרְתָּה לִּי קָרְאתִי
 וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תֵּאבִים כָּרָא הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּבִרְיַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כִּדְרֵי לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא
 יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם אֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר
 (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֱלֹהִים, וְהָאָרֶץ אוֹמְרַת
 שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ.

וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תֵּאבִים וּשְׂמֵחִים לְפָאָר
 לְיוֹצְרָם בְּחֻזְתָּם נִפְלְאוֹתָיו בַּשָּׁמַיִם
 וּבָאָרֶץ, וְזֵהוּ כָּרָא רֵאשִׁית. עֵינַי בְּאוֹתֵיזוֹת וְתִרְאָה, שִׁיר
 תֵּא"ב. כְּלוֹמֵר, תֵּא"ב לֵאמֹר שִׁיר עַל נִפְלְאוֹתָיו

בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵיזָה הוּא אֹתָם הַמַּעֲלוֹת שְׁתִּיחַ
 דָּוֵד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם אֹמֵר. אֵלֹהִים אֹתָם
 הַשִּׁירִים שֶׁל אֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר
 (עמוס ט) הַבּוֹנֵה בַשָּׁמַיִם מַעְלוֹתָיו. וְדָוִד תָּאֵב לָהֶם
 וְתִיחַ אֹמְרָם, וְזֶהוּ ^(דף יא ע"א) שִׁיר תָּאֵב.

וְאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כָּתוּב (איוב לח) כָּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי
 בִּקְרָ וַיִּרְיֵעוּ כָּל כְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם כְּנֵי
 הָאֱלֹהִים? אֵלֹהִים הֵם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם אֹמְרִים שִׁירָה
 לְפָנָי יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית כָּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שֶׁלֹּשׁ
 מִשְׁמֵרוֹת שְׁתִּיחַ הַלַּיְלָה, וּכְכֹל מִשְׁמֵרָה וּמִשְׁמֵרָה
 כָּל כַּת וְכַת אֹמְרֵת שִׁירָה. וּבְמִשְׁמֵרָה הָאֲחֵרוֹנָה
 שְׁתִּיחַ בְּסוּפָהּ, וְהִיא לַעֲת הַבִּקְרָ, כָּל הַכּוֹכְבִים
 וְהַמְּזוּלוֹת, וְהַמַּלְאָכִים הַנִּבְקָרָאִים כְּנֵי הָאֱלֹהִים, הֵם
 אֹמְרִים שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר כָּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָ וְגו'.

וְכָל אֶחָד כְּפִי מַעְלָתוֹ, לְהוֹרוֹת (קהלת ה) כִּי גִבְהַ
 מַעַל גִּבְהַ שְׁמַר, כִּי מַעְלוֹת יֵשׁ לָהֶם אֵלֶּה
 לְמַעַלָּה מֵאֵלֶּה, עַל כֵּן נֶאֱמַר שִׁיר לְמַעְלוֹת,
 מִמַּעְלוֹת הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם אֹמְרִים שִׁירָה, וְזֶהוּ

בְּרֵאשִׁית, שִׁיר תַּא"ב, בְּרֵא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם
וְאֵת הָאָרֶץ.

רַבִּי חֲזַקְיָה הָיָה הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי יוֹסִי
בַּר חֲלַפְתָּא. קָמוּ לְלֶכֶת אַחַר חֲצוֹת הַלַּיְלָה.
עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי חֲזַקְיָה, מָה
עָשִׂינוּ? שֶׁהָרִי שָׁנִינוּ, לְעוֹלָם יֵצֵא אָדָם בְּכִי טוֹב.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה: בְּרִיתָא הִיא, נָא וּשְׁמַע סֵדֶר
נְעִימוֹת קוֹל גַּלְגְּלֵי הַחַיּוֹת שֶׁהֵם מְשַׁבְּחִים
שִׁירָה לְפָנֵי אֱלֹהֵינוּ. עַד שֶׁהִטָּה אָזְנוֹ, שָׁמַע קוֹל
הַתְּשַׁבַּחַת נְעִימוֹת, שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים (תהלים ט) וְה'
לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה: בְּנִי, שָׁמַעְתָּ בְּלוּם? אָמַר לוֹ:
קוֹל נְעִימוֹת. וּמַה נְעִימוֹת וְהַתְּשַׁבַּחַת
מִהֶפְסוּק הָיָה שֶׁשָׁמַעְתִּי, כָּעֵת יָדַעְתִּי פִּירוּשׁוֹ,
שֶׁכְּתוּב וְה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב בּוֹיָן לְמִשְׁפַּט בְּסֵאוֹ,
שֶׁכָּכֵל שָׁעָה וְשָׁעָה שְׁדָנִים דִּין, שְׁכִינַת הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהִיא בְּסֵא כְבוֹדוֹ, מִתְקַנֶּת שָׁם,
מִמִּשְׁמַע שֶׁנֶּאמַר בּוֹיָן לְמִשְׁפַּט בְּסֵאוֹ.

אָמַר לוֹ: יִדְעָתָּ אֵיזוֹ הִיא מְשֻׁמְרָה מִמְּלֹאכֵי הַשָּׁרֵת
 שְׂאוּמְרִים אֶת זֶה? אָמַר לוֹ: לֹא. אָמַר לוֹ:
 מְשֻׁמְרַת אוֹתָם הַמְּלֹאכִים הַנִּקְרָאִים אֱלֹהִים הִיא,
 שְׁלֹמְדָנוּ, עֲשָׂרָה מְשֻׁמְרוֹת שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת יֵשׁ
 בְּרַקִּיעַ, וְהֵם מִתְחַלְקִים לְשֵׁלֶשׁ מְשֻׁמְרוֹת שֶׁהוּא
 הַלְיָלָה.

וְתִדַע לְךָ אֵיךְ, בְּשִׁישְׁרָאֵל מִסְיָמִים תִּפְלְתֶם
 בַּלְיָלָה, נוֹשָׂאִים שִׁירָה אַחֲרֵיהֶם אוֹתָם
 שְׁנִקְרָאִים אִישִׁים, וְאוּמְרִים שִׁירָה. וְמָה הַשִּׁירָה
 שְׂאוּמְרִים? (שם ה) מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרוּנוּ וְגוֹ'
 וְתִחַסְּרוּהוּ מִעַצַּ מֵאֱלֹהִים וְכַבוֹד וְתִדַּר תִּעַפְּרוּהוּ וְגוֹ'
 ה' אֲדִינֵנוּ מָה אֲדִיר שְׁמוֹךְ בְּכָל הָאָרֶץ. בְּמְשֻׁמְרָה
 הַשְּׁנִיָּה נוֹשָׂאִים שִׁירָה אוֹתָם שְׁנִקְרָאִים מְלֹאכִים
 וְחֲשֻׁמְלִים וְאַרְאֵלִים, וְמָה אוּמְרִים? (שם כט) הֲבֵנוּ לָה'
 בְּנֵי אֱלֹהִים.

בְּחֻצוֹת הַלְיָלָה מִמָּשׁ, עַד שְׁמֹס־תִּימָת מְשֻׁמְרָה
 שְׁנִיָּה, שְׂאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁתִּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִסְתַּכֵּל בְּעֵדוֹן מִמָּשׁ, שְׁגָנוּ לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד

לְבָא, פּוֹתְחִים חֵיוֹת הַקֶּדֶשׁ, וְאַחֲרֵיהֶם שְׂרָפִים
 וְאוֹפְנִים וְכְרוּבִים, וְאוֹמְרִים (שם לא) מָה רַב טוֹבְךָ
 אֲשֶׁר צִפְנָתָ לִירְאִיךָ, (שם סח ה) סֵלוֹ לָרֶכֶב בְּעֶרְבוֹת
 בְּיַהּ שְׁמוֹ.

בְּתַחֲלִילַת הַמְשַׁמֶּרֶת הַשְּׁלִישִׁית נוֹשְׂאִים שִׁירָה
 אוֹתָם שֶׁנִּקְרְאוּ אֱלֹהִים, וְאוֹמְרִים
 (תהלים ט) וַה' לְעוֹלָם יֵשֵׁב וְגו'. כְּשֶׁבָא הַבֶּקֶר, פּוֹתְחִים
 הַשָּׁמַיִם וְאוֹמְרִים (שם יט) הַשָּׁמַיִם מִסְּפָרִים כְּבוֹד אֵל
 וְגו'. כּוֹכְבֵי בֶקֶר אוֹמְרִים (שם קמז) מוֹנֶה מִסְּפָר
 לְכוֹכְבֵי וְגו', גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב כֹּחַ. אוֹתָם
 הַמְּלֹאכִים הַנִּקְרְאוּ בְּנֵי אֱלֹהִים, פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים
 (שם כט) הָבוּ לַה' בְּנֵי אֱלֹהִים, הָבוּ לַה' כְּבוֹד וְעוֹ.

עַד שֶׁחִיו הוֹלְכִים, רָאוּ שֶׁהַקִּדִּיר הַשֶּׁחַר וְחֹזֵר
 הָאֵזֶר. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לְרַבִּי יוֹסִי: כֹּא
 וְאַרְאֶה לְךָ שְׂכָרָהּ הִיא גְּאֻלְתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל. בְּזִמְנָה
 שֶׁתֵּאִיר לָהֶם הַשָּׁמֶשׁ שֶׁל הַגְּאֻלָּה, תִּכְבַּא לָהֶם צָרָה
 אַחַר צָרָה, וְקִדְרוֹת אַחַר קִדְרוֹת. עַד שֶׁהֵם בָּה
 יֵאִיר עֲלֵיהֶם אוֹרוֹ שֶׁל הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר

(הושע ו) כְּשַׁחַר נִבּוֹן מִצְאוֹ, וְכִתּוּב (מלאכי ג) וְזָרְחָה
לְכֶם יִרְאִי שְׁמִי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפֵּא בְּכַנְפֵיהָ.

וּבְאֹתוֹ הַזְּמַן מִלְחָמוֹת יִתְעוֹזְרוּ בְּעוֹלָם, גּוֹי בְּגוֹי
וְעִיר בְּעִיר, וְצָרוֹת רַבּוֹת יִתְחַדְּשׁוּ עַל
שׁוֹנְאֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, עַד שְׂיִקְדְּרוּ פְּנֵיהֶם כְּשׁוּלֵי
קִדְרָה, וְאַחַר כֵּן יִתְגַּלֶּה עֲלֵיהֶם גְּאֻלְתָּן מִתּוֹךְ
שְׂאֵנֵת לַחֲצֵם וּדְחָקָם.

וְזֶהוּ שֶׁאָמַר דָּוִד הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשָּׁלוֹם (תהלים כב)
לְמַנְצַחַ עַל אֵיֶלֶת הַשַּׁחַר. אֵיֶלֶת הַשַּׁחַר?
אֵיֶלֶת הַבֶּקֶר הִיא לוֹ לֹא לֹא! אֵלֶּא עַל אֵיֶלֶת וְחֹזֶק
הַשַּׁחְרוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם פח) כְּנֹכַר אֵין
אֵיל. בְּאֹתָהּ שָׁעָה יִזְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וַיֹּאמְרוּ אֵלֵי
אֵלֵי לָמָּה עֹזְבֵתָנִי, מִתּוֹךְ צָרְתָם, וְאַחַר כֵּן מַה
כִּתּוּב? (תהלים ל) פִּתְחֵת שִׁקְי וַתֹּאזְרֵנִי שְׂמִיחָה.

רַבִּי אֹמֵר: הַשִּׁיתִים מִשִּׁשָּׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית נִבְרְאוּ,
וְהַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא בְּרֵאשִׁית. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית,
כְּלֹמֵר, בְּרֵאשִׁית שִׁית. אֵילֹו שֶׁל יִצְחָק, אֵמֶת הוּא

שְׁנֵבְרָא מִשְׁשֵׁת יְמֵי בְרֵאשִׁית, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרֵאשִׁית, תִּי"ש בְּהַפּוּךְ אוֹתֵינוּ.

בְּרֵאשִׁית יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מַלְךְ מַלְכֵי הַמַּלְכִּים
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבְּרֵאשִׁית כָּל הָעוֹלָם,
וְהַכִּינוּ בְּחֻכְמָה וּבְתַבּוּנָה וּבְרַעַת, וּבְנִגְדָן בְּרֵאשִׁית ג'
עוֹלָמוֹת: עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, וְעוֹלָם
הַתִּיבוֹן. וְנָתַן בְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הַקָּטָן שְׁלֹשָׁה
צוּרוֹת: צוּרַת הַמְדַבְּרָת, וְצוּרַת הַצּוֹמְחָת, וְצוּרַת
הַשְּׂכֵלִית.

וַיִּתְדַע לָהּ, כִּי הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן מִתְקַיֵּם בְּאֵוִיר,
בְּאֵשׁ הַתְּרָאָה כִּי הַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּנֶפֶשׁ,
וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בְּאֵוִיר, וְהָאֵוִיר בְּבוֹרֵא יִתְבַּרַךְ.
וַיִּתְדַע לָהּ, שֶׁהַבוֹרֵא יִתְבַּרַךְ בְּרֵאשִׁית הָאָדָם, וּבְרֵאשִׁית אוֹתוֹ
בְּצֵלָם וּבְצוּרָה.

וְהַכִּינוּ מֵאֲרַבְעָה דְבָרִים מְבַדְּלִים זֶה מִזֶּה - מֵאֵשׁ,
מֵרוּחַ, מִמַּיִם, מִעָפָר. שְׁנַאֲמַר (בראשית א)
וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וּבְהוֹ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ
אֱלֹהִים. אֵלּוּ הֵם הָאֲרַבְעָה דְבָרִים הַנּוֹפְרִים, כְּמוֹ

שֶׁאַתָּה אוֹמֵר, מְקוֹם יֵשׁ בְּכַרְכֵי הַיָּם שְׁקוֹרִין לְאִשׁ
 תְּהוֹ, וְזֶהוּ הַיְסוֹד הַרְאֵשׁוֹן. וְכֵהוּ וְחֻשֶׁף - הֵם הַמַּיִם
 וְהַעֲפָר. וּמִנֵּיין לָנוּ שְׁחֻשֶׁף הוּא הָעֲפָר? שְׁנֵאמַר (קַהֲלַת
 ו) וּבַחֻשֶׁף שָׁמוּ יְכֶסֶה, וְאָמְרוּ שְׁזֵהוּ גּוֹשׁ הָעֲפָר.
 וְהַרוּחַ - הוּא רוּחַ מִמַּשׁ.

וְאִמְנָם כִּי הָאֵל יִתְבָּרַךְ בְּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא
 נִקְרָא עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, כְּנֶגֶד עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 הַגָּדוֹל, וְנִתְּן בּוֹ קִיּוֹם הַנְּפֶשׁ, הַמִּנִּיעַ לְגוֹף כָּלוּ, וְעַל
 כֵּן הַבְּדִילוֹ מִכָּל הַנְּבִרָאִים אֲשֶׁר לְמַטָּה עִמוֹ, וּבְמָה
 הָאָדָם מְבָדֵל מִיֵּתֵר הַנְּבִרָאִים? מִפְּנֵי זֹאת הַנְּפֶשׁ.
 וְאִיזֵהוּ הִיא? נְפֶשׁ הַמְּדַבֶּרֶת.

שֶׁאֵל רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי דּוֹסֵתַאי, הַנְּפֶשׁ אֲשֶׁר
 בְּאָדָם הַנְּקִרָאֵת שְׂכֵלִית, אִיזֵהוּ נְפֶשׁ הִיא,
 וְאִיזֵהוּ מְקוֹמָהּ? אָמַר לוֹ, הֵלֵא יִדְעָתָּ כִּי הָאָדָם,
 בְּרָא אוֹתוֹ הַמְּקוֹם יִתְבָּרַךְ בְּשָׁמוֹ, וְכֵאֲשֶׁר הוּא נִגְדֵל
 וְרוּאָה עֵינֵי הָעוֹלָם וּמִבֵּית בְּלָבוֹ, הוּא מַעֲצָמוֹ
 מֵרִיחַ הַנְּפֶשׁ הַזֹּאת, כִּי הוֹאִיל וְהוּא מִבֵּית וְרוּאָה
 נִפְלְאוֹת הַבוֹרָא, וְחֵדוּשׁ הָעוֹלָם, וְזִרְיַחַת הַמְּאֹרוֹת

עָרַב וּבָקַר, וְכִי כָּל הָעוֹלָם כָּלוֹ תָּלוּי בְּכַחוֹ יִתְבָּרַךְ,
 הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּעֲצָמוֹ לְחַקֵּר וּלְהַשִּׁיג הַשְּׂגָה קְדוֹשָׁה
 וּבָרָה, ^(דף יא ע"ב) וְאִזּוּ יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ הַשְּׂכָלִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא
 מִשְׁכִּיל לְדַעַת לְחַקֵּר בַּחֲכָמָה.

רַבִּי עֲזַרְיָה אֹמֵר, הַנֶּפֶשׁ מְקוּמָהּ בַּלֵּב, וְהִיא
 מְנִיעָה לְכָל הַגּוֹף, וְהִיא מְנַחֶת בְּאִמְצַע
 הַגּוֹף, וּמְאִירָה לְכָל הַגּוֹף, כַּאֲשֶׁר נִתֵּן הַשֶּׁמֶשׁ בְּחֲצֵי
 הַשָּׁמַיִם. וְהַגּוֹף מְתַקֵּים בְּנֶפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ בְּאֹוִיר,
 וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא. וְהַבוֹרָא יִתְבָּרַךְ סוּבַל כָּל הָעוֹלָמוֹת
 בְּכַחוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר ^(ישעיהו מו) אֲנִי עֹשִׂיתִי וְאֲנִי אֲשָׂא וְאֲנִי
 אֶסְבֵּל.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, לָמָּה הַזְּכִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּרִיאַת שָׁמַיִם וְהָאָרֶץ תְּחִלָּה, וְהֵלֵא כִּסֵּא
 הַכְּבוֹד וְהַמְּלָאכִים נִבְרָאוּ תְּחִלָּה? אֵלֵא, בְּדִי שְׁלֵא
 יִתְרַהַר אָדָם דְּבָרִים הַסְּתוּמִים מִהָעִין וְאֲשֶׁר לֹא
 נִלְּה בְּרֵאשׁ.

רַבִּי אֹמֵר, בְּדִי לְהִרְאֹוֹת לְאָדָם שֶׁאֵינּוּ בְּעַל
 חֲכָמָה, וְאֵינּוּ רְאוּי לְגִלּוֹת לוֹ סִתְרֵי תוֹרָה.

שָׁאֵמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינִי מְגַלִּין סִתְרֵי תוֹרָה אֶלָּא
 לְאָדָם חָכָם, וְקוֹרָא וְשׁוֹנֶה, וְתִלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּם בְּיָדוֹ,
 וְהוּא יֵרָא שָׁמַיִם, וּבְקִי בְּכָל דְּבָר. וְאָדָם שְׂאֵינּוּ
 בְּעֵינָיו זֶה, וַיִּשְׂאֵל עַל הַסִּתְרִים וְהַנְּעֻלָּמִים שְׁלֹמֶעֱלָה
 - אָמַר לוֹ: מָה אַתָּה שׂוֹאֵל, שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה,
 כִּי בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
 תִּדַע לָךְ שְׂלֵא גִלְתָּה הַתּוֹרָה יוֹתֵר.

וְאִם תֵּאמַר שְׂאֵינִי סִתְרִים בַּתּוֹרָה - תִּדַע לָךְ, כִּי
 עַל כָּל דְּבָר וְדְבָר יֵשׁ תְּלֵי תְלִים שְׁל סוּדוֹת
 וְהִלְכוֹת וּפְרוּשִׁים, שְׂנַאֲמַר (שיר ה) קְנֻצוֹתַי
 תִּלְתְּלִים, עַל כָּל קוּץ וְקוּץ תְּלֵי תְלִים. כִּי זֶה שְׂרָבֵן
 יוֹחֲנָן בֶּן זְבַאי הָיָה אוֹמֵר עַל הַפְּסוּק תְּיָה (בראשית
 ל"ו) וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ מְהִיטְבָּאֵל בַּת מִטְרָד בַּת מִי זָהָב,
 שְׁלֵשׁ מֵאוֹת הִלְכוֹת פְּסוּקוֹת, וְלֹא רָצָה לְגַלוֹת
 אוֹתָם אֶלָּא לְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֶרְדִּי וְלְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן
 הוֹרְקָנוֹס תִּלְמִידָיו, שְׁחִיו עוֹסְקִים בְּמַעֲשֵׂה מְרַבְּבָה
 עֲמוּ.

אָמַר רַבִּי, בֵּא וְרֵאֵה מַה פְּתוּב בְּשִׁלְמָה, וַיְדַבֵּר
 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל מַשָּׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה
 וְאַלְף. עַל כֵּן דָּבָר וְדָבָר הָיָה אוֹמֵר בּוֹ אֲלֶפֶת
 וְחֲמִשָּׁה מְעָמִים. וּמַה שְׁלְמָה, שְׁתֵּיהֶם עֶבֶד שֶׁל
 הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא, הָיָה אוֹמֵר עַל כֵּן דָּבָר וְדָבָר
 שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל וְאַלְף וְחֲמִשָּׁה מְעָמִים -
 הַקְּדוּשׁ-פְּרוּךְ-הוּא שֶׁהוּא מְגַלֵּה עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת,
 וְהוּא הַנּוֹתֵן תְּחֻמָּה וְהַפְּיָנָה, שְׁנֵאמַר (משלי ב) כִּי ה'
 יִתֵּן תְּחֻמָּה מִפִּי דַעַת וְתִבְוֵנָה, עַל אַחַת בְּמָה
 וְכַמָּה.

רַבִּי לְוִי אָמַר, פְּתוּב (תהלים צב) מַה גְּדוֹלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה'
 מְאֹד עֲמֻקּוֹ מִחֲשַׁבְתֶּיךָ. מַה גְּדוֹלוֹ מַעֲשֵׂיךָ ה' -
 זֶה מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שֶׁהֵם מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ
 הוּא. מְאֹד עֲמֻקּוֹ מִחֲשַׁבְתֶּיךָ - אֵלּוֹ סִתְּרֵי תוֹרָה.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל אוֹמֵר, פְּתוּב וְה' נָתַן תְּחֻמָּה
 לְשִׁלְמָה בְּאֲשֶׁר דָּבָר לוֹ, מְלִמֵּד שְׁעֵמֶד עַל
 דְּקְדוּקֵי תוֹרָה, אֲבָל עַל עֲמֻקֵּיהָ לֹא עֲמַד. וְכִשְׁבָּקֵשׁ

לְעַמֵּד עָלַיָהּ, אָמַר (קהלת ז) אָמַרְתִּי אֶחְכְּמָה וְהִיא
רְחוּקָה מִמֶּנִּי.

שָׁאֵל רַבִּי דוֹסְתַאי לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל. אָמַר לוֹ:
רַבִּי, הֶעֱמִידְנִי עַל סוּד זֶה הַפְּסוּקָה, (במדבר כח,
ו) עֲלֵת תָּמִיד הֶעֱשִׂיָה בְּהַר סִינִי לְרִיחַ נִיחֹחַ אִשָּׁה
לָהּ. אָמַר לוֹ: בְּנִי, חֲיִיָה, דְּבַר אָמַרְתָּ לִּי שְׁעֲדִין
אֵינְךָ רְאוּי לְעַמֵּד עָלָיו, וְלֹא שָׁאֲלַנִּי אָדָם עַל זֶה
זוּלָתִי עֲקִיבָא תְלָמִידִי, וְעֲדִין הַשְּׂרָשִׁים בְּיָדִי. שָׁמַע
רַבִּי עֲקִיבָא, אָמַר: בֵּינֵן שְׁהֵנְעוּ הַפְּרָחִים, אֲכַלְתִּי
הַשְּׂרָשִׁים. אָמַר לוֹ: עֲקִיבָא עֲקִיבָא, מוֹכֵן תִּהְיֶה
לְרִיחַ נִיחֹחַ לָהּ, וְעֲדִין בְּלִיעַת הַמֶּתוּק נִשְׁאָר.

יּוֹם אֶחָד הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר לוֹ: אִם אֵין
אֲכַלְתָּ הַשְּׂרָשִׁים שְׁאֲמַרְתָּ? אָמַר לוֹ: רַבִּי,
מִשְׁאֲמַרְתָּ לִּי הַסּוּד, עָמַדְתִּי עַל תְּכוּנָתוֹ. וְסָח לוֹ
אִיָּה. אָמַר לוֹ: עָמַדְתָּ וְאֲכַלְתָּ וְעֲדִין הַבְּלִיעָה
מִהַמֶּתוּק נִשְׁאָר. וְאוֹתָהּ שָׁעָה גָּלָה לוֹ אֲרַבְעִים
סוּדוֹת בַּתּוֹרָה.

עַד שְׁהִיוּ הוֹלְכִים רְאָה מֵעֵין מַיִם אַחַד. יִשְׁכּוּ שָׁם.
 אָמַר לוֹ רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: עֲקִיבָא, בֵּא וְאַרְאֶה לְךָ
 נְבִיעַת הַמַּיִם, שְׁפּוֹת־חַיִּים מַיִם, וְצִלּוּלִים וְנוֹזְלִים,
 בְּכַתּוּב (שיר ה, טו) בְּאֵר מַיִם מַיִם וְנוֹזְלִים מִן לְבַנוֹן.
 וְעַל הַפְּסוּק תָּזַח גְּלָח לוֹ שְׁיַחַת מִלְּאֲכִי הַשָּׁרֵת,
 שְׁיַחַת בּוֹכָבִים וּמְזֹלוֹת, וַיִּדְיַעַת חֲלוּנֵי חֲמָה
 בְּעֵתוֹתָיו וּזְמַנָּיו, שְׁיַחַת דְּקָלִים וְעוֹפּוֹת, שְׁיַחַת
 הַרוּחֹת, וַיִּדְיַעַת הַתְּקוּפּוֹת וְהָעֲבוּרִים.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה פָּכַח רַבִּי עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ: עַל מָה
 אַתָּה בּוֹכֵחַ? אָמַר לוֹ: אוֹי לְדוֹר שְׁיִהְיוּ
 יְתוּמִים מִמֶּנּוּ. אָמַר לוֹ: אַל תֵּאמַר כֵּן, אֵלֶּא אוֹי
 לְדוֹר שְׁיִהְיוּ יְתוּמִים בְּלִי אָב, בְּלִי חָכֵם וּמוֹרָה, וְלֹא
 תִלְמִיד הוֹנָה. וַיָּמִים יָבוֹאוּ שְׁכָל הַדּוֹר יִהְיוּ חֲצוּפִים
 וְעוֹי פָּנִים וְתִשְׁתַּבַּח תּוֹרָה, וַאֲיִן דּוֹרֵשׁ וַאֲיִן מְבַקֵּשׁ.
 וְחִמְתָּ עוֹרֵר לְבוֹ בַּתּוֹרָה יִתְּיָה נְבוּזָה וְחִדַּל אִישִׁים.
 אוֹי לְדוֹר הַהוּא כְּשִׁיבָא אוֹתוֹ הַדּוֹר.

אָמַר לוֹ: אֲיִן אוֹתוֹ הַדּוֹר מִתְקַנֵּים אֵלֶּא בְּהַבֵּל
 פִּיָּהֶם שֶׁל תִּינּוּקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן, כְּשֶׁהֵם

רבים בלבד, וכשֶׁהֵם קָשִׁישִׁים, הַתּוֹרָה נִשְׁכַּחַת
 מֵהֶם, כְּמוֹ מַה שֶּׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מֵהוּ זֶה שְׁכַחְתּוּב
 אֶל הַנַּעַר הַזֶּה הַתְּפִלָּתִי? הֲיֵה לּוֹ לֹאמֵר, אֶל הַבֶּן
 הַזֶּה הַתְּפִלָּתִי. אֵלֶּא אָמְרָה חֲנָה, יְהִי רְצוֹן
 שְׁבַשְׁעָה שְׁיִגְדֵל, יִשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת הַמָּקוֹם, כְּמוֹ
 עֲבָדוֹ שֶׁהוּא נַעַר.

וְכָל אָדָם שִׁיזְכָּה לְהִיּוֹת בְּזִקְנוּתוֹ כְּמוֹ בְּנַעְרוּתוֹ,
 יִזְכָּה לְמַעֲלַת שְׁמוֹנָל הַנְּבִיא, שְׁכַחְתּוּב וּמַעֲיִל
 קָטָן תַּעֲשֶׂה לּוֹ אָמוֹ וְהַעֲלֶתָה לּוֹ מִיָּמִים יְמִימָה. וְכִי
 תַעֲלֶה עַל דַּעְתּוֹ כִּדָּ? אֵלֶּא צְדָקָתוֹ וְזִכּוּתוֹ הֲיֵה גִדֵּל
 עִמּוֹ תָמִיד, בְּתַפְלַת אָמוֹ. וְלִדְעַת רַבִּי יְהוּדָה, מַעֲיִל
 מִמֶּשׁ הוּא.

וְאָמַר רַבִּי, מֵהוּ שְׁכַחְתּוּב (ויקרא יט) מִפְּנֵי שִׁיבָה
 תִּקּוּם וְתִדְרָת פְּנֵי זָקֵן? אָמַר רַבִּי, כּוּ הוּא
 מוֹסֵר לַיּוֹנֵק, כְּלֹאמֵר, מִפְּנֵי שִׁיבָה תִּקּוּם, קוֹדֵם
 שֶׁתַּעֲלֶה לְשִׁיבָה וְלִזְקָנָה תִּקּוּם לְהִיּוֹת טוֹב, וְכֹאשֶׁר
 תִּשְׁתַּדֵּל לְהִיּוֹת טוֹב בְּבַחְרוּתָהּ, לְאַחַר כֵּן וְתִדְרָת

פְּנֵי זָקֵן. וְסוֹף הַפְּסוּק הִזָּה מוֹכִיחַ עָלָיו, שְׁעַל זֶה נֹאמַר וַיִּרְאֵתָּ מֵאֲלֹהֶיךָ.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, הִתְחַלַּת כָּל הָעוֹלָם וּבְנִינּוֹ לֹא נִבְרָא אֱלֹא עַל הַיִּרְאָה, לְהִיזוֹת אָדָם בַּעַל יִרְאָה לַשָּׁמַיִם וּבַעַל יִרְאָה לַבְּרִיּוֹת. מִמָּה שְׂכַתוֹב (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ אֵת הַשָּׁמַיִם - לְהִיזוֹת יִרְאָה אֵת הַשָּׁמַיִם, וְאֵת הָאָרֶץ - לְהִיזוֹת יִרְאָה לַבְּרִיּוֹת. כִּמּוֹ כֵּן מְלַמֵּד שְׂכַל הָעוֹלָם לֹא נִבְרָא אֱלֹא עַל הַיִּרְאָה שְׂנִקְרְאָתָּ רֵאשִׁית, שְׂנִאָמַר (תהלים קיא) רֵאשִׁית חֲכָמָה יִרְאֵתָּ ה', וְזֶהוּ שְׂכַתוֹב בְּרֵאשִׁית.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (בראשית א). רַבִּי חֲנִינָא פָּתַח, (תהלים צו) אוֹר זָרַע לַצַּדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שִׂמְחָה. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה וְצָפָה שֶׁהָעוֹלָם אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲמֹד בְּלִתֵּי הַיְסוּד, וְאֵיזְהוּ הַיְסוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו? הוּא הַצַּדִּיק, שְׂנִאָמַר (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וְזֶהוּ יְסוּד תְּרַאשׁוֹן שְׂבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְהוּא נִקְרָא אוֹר,

שֶׁנֶּאֱמַר אֹר זָרַע לְצַדִּיק. וְעוֹד, ^(דף יב ע"א) מִמָּה שֶׁכָּתוּב
 (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי טוֹב. נֶאֱמַר כָּאֵן
 כִּי טוֹב, וְנֶאֱמַר לְחֶלֶן ^(ישעיה ג) אָמְרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

רַבִּי אֹמֵר, זֶה הָאֹר, אֹר הַמְּלֹאכִים, הוּא
 שֶׁנִּבְרָאוּ תְּחִלָּה, קִדְּם כָּל הָעוֹלָם. וְאִם
 הֵאֱמַר, וַהֲרִי אָנוּ רוֹאִים שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ נִבְרָאוּ
 תְּחִלָּה? לֹא קָשָׁה, שְׁוֵה שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעַלְה עַד כָּאֵן,
 הוּא אָמַר סְפוּר. אֵלֶּא זֶה וַיְהִי, הוּא הִרְאֵשׁוּן,
 וּמִכָּאֵן הִתְחִילוּ כָּל הַנִּבְרָאִים.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, זֶהוּ אֹר הַכֶּסֶּא מִמָּשׁ, וּמִזֶּה
 הָאֹר נִבְרָאוּ שָׁאֵר כָּל הַנִּבְרָאִים. מִכֵּנֵן
 נִבְרָאוּ הַשָּׁמַיִם, וְכֶסֶּא נִבְרָא בְּתְּחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר ^{(ירמיה}
^{י)} כֶּסֶּא כְבוֹד מְרוֹם מִרְאשׁוֹן.

רַבִּי אֶלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אֹמֵר, אֹר הַמְּלֹאכִים נִבְרָא
 בְּתְּחִלָּה, שֶׁכָּתוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאֹר כִּי
 טוֹב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. כְּלוּמַר,
 הַבְּדִלָּה נִתֵּן הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא יִתְּכַרֵּךְ בֵּין זֶה
 הָאֹר, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהַשָּׁמַיִם הֵם

הַמַּבְדִּילִים בֵּין הָעוֹלָם תְּהִי וּבֵין אֹר הַמַּלְאָכִים,
וְהֵם הַמַּבְדִּילִים בֵּינֵתָיִם בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֲשֵׁךְ.

רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי אָמַר, נָתַן תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא
מִמְשָׁלָה לַמַּלְאָכִים עַל הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם עַל
הָאָרֶץ, וּבָלָם נִתְּלִים בְּכַסְאוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ, לְהַזְרוֹת
בִּי גְבוּהַ מַעַל גְּבוּהַ שְׂמֵר.

יְהִי אֹר (בראשית א). רַבִּי אֶלְכָּסֶּנְדֵּרֵאִי אָמַר, הַרְוָאָה
הַפּוֹכְבִּים בְּמַסְלוֹתָם תֵּיב לְבָרָךְ. מַה מְבָרַךְ?
בְּרוּךְ הַמְסִידֵר אֶת הַפּוֹכְבִּים בְּרַקִּיעַ. רָאָה פּוֹכֵב
אֶחָד, אֵינּוּ מְבָרַךְ. שְׁנַיִם, מְבָרַךְ. וְאִמְתִּי? כְּשֶׁנִּתְּיָה
הַלֵּילָה מְבָרַךְ בְּרוּךְ הַמַּעֲרִיב עַרְבִים. רַבִּי אָמַר,
אֵלוּ פּוֹכְבִּים דְּקִיָּם שְׂדֵרְכֵיהֶם מִסְתַּלְקִים עַל אוֹתוֹ
הַיּוֹם מִפְּחַד הַחַיּוֹת, מְבָרְכִים שׁוֹמֵר עֲמוּ לָעַד.
וּלְפִיכֵךְ תִּקְנּוּ עַל דְּרָךְ זֶה כָּל תְּפִלַּת הָעַרְבִית.

רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן הֵלֵךְ לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי יוֹסִי
בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא חָמִיו. סָמוּךְ לְקַרְיָה
יָרַד הַלֵּילָה. אָמַר לְרַבִּי יוֹסִי, שְׂתִּיָּה הוֹלֵךְ עֲמוּ:
הָרֵאוֹת אֶת הַפּוֹכְבִּים הַמְּאִירִים הֵלְלוּ? אָמַר:

רְאִיתִי. אָמַר לוֹ: אֵת כּוֹכַב הַשָּׁבִיט, זְמַן רַב שְׁאֲנִי
מִשְׁגִּיחַ בּוֹ, וּמִיָּמֵי לֹא אָמְרוּ לִי עַל זֶה כְּלוּם.

אָמַר לוֹ: שְׁנֵי עֲנִינִים שָׁמַעְתִּי, אֶחָד הוּא - שְׁכָל
מֵה שְׁעֵשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם
וּכּוֹכָבִים וּמִזּוֹלֹת, יֵשׁ בָּהֶם יְדִיעָה וְהַשְּׂכָל, וְכָל
עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתָיו שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכּוֹכַב
הַזֶּה שְׁאֲמַרְתָּ, אֵל תֹּאמֶר וְאֵל תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ
שֶׁהוּא אֶחָד, אֵלָּא רַבִּים הֵם, שְׁאֶחָד תִּרְאֶה בַּצַּד
הַזֶּה, וְאֶחָד תִּרְאֶה בַּצַּד הַזֶּה, וְלִפְעָמִים שְׁכָל
בַּשְּׁעָה אֶחָת.

וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי מֵאָבָא שֶׁהֵם שִׁבְעָה, וּבְזִמְן שְׁמֹנִיעַ
זְמַנּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם לֹמַר שִׁירָה, מֵרַב
הַשְּׂמִיחָה שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם, שׁוֹלְחִים אֵת זִיוָם וְהוֹלְכִים
לֹמַר שִׁירָה.

וְעֲנִין אַחֵר, שֶׁשִּׁבְעַת הַכּוֹכָבִים הִלְלוּ לֹא הוֹלְכִים
וְלֹא נוֹסְעִים מִמְּקוֹמָם, פָּרַט לְזִמְן שְׁקוֹרָא
לְאֶחָד מֵהֶם רַבּוֹן הָעוֹלָם לְהַאִיר לְאֹתוֹ מְקוֹם

שְׁהוּא רוּצָה. שְׁכַתוּב (ישעיה מ) לְכֹלם בְּשֵׁם יְקָרָא.
וּכְשֵׁנוּסְעִים, שׁוֹלְחִים זִיּוּם עִמָּהֶם לְלָכֶת.

בְּשִׁתְּנִיעוּ לְבֵית חָמִיו, לֹא הָיָה שָׁם. בְּשִׁפְא, אָמַר:
אַתָּה בָּאן, וְאֲנִי בָּאתִי לְרֵאוֹת בּוֹכֵב
אֶחָד שְׁתָּיָה הוֹלֵךְ לְהַשְׁלִים אֶת רְצוֹן אֲדוֹנּוֹ. אָמַר
לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: בּוֹכֵב הַשְּׁבִיט, וְאֶחָד מֵהֶם
רְאִיתִי שְׁתָּיָה הוֹלֵךְ לְמַצֹּת אֲדוֹנּוֹ. יֵשְׁבוּ שָׁם
שְׁלֹשִׁים יוֹם.

אַחַר כֵּךְ הַשְּׁבִימוּ לְלָכֶת, בְּשִׁפְא הָאוֹר, וְהִלֵּךְ עִמּוֹ
חָמִיו בְּמַחְצִית הַמִּיל. בִּרְךְ אוֹתוֹ חָמִיו,
אָמַר: זוֹהִי הַשְּׁעָה שְׁמַתְקִימַת בְּרַכַּת הַצַּדִּיק. מַנִּין
לָנוּ? שְׁכַתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי
טוֹב, כְּתוּב כָּאֵן כִּי טוֹב, וְכַתוּב שָׁם, (במדבר כד) כִּי
טוֹב בְּעֵינֵי ה' לְבָרֵךְ אֶת יִשְׂרָאֵל. אָמַר לוֹ: אִפְלוּ
בְּרַכְתּוֹ שֶׁל כָּל אָדָם מִתְקַיְמַת בַּשְּׁעָה הַזֹּה,
שְׁהַשְּׁמִים וְהַכּוֹכָבִים וְהַמַּלְאָכִים אוֹמְרִים שִׁירָה.

וְעוֹד שְׁמַעְתִּי מֵאַבְא, שְׁבַרְכָה יִתְרָה הוֹסֵפֶת לוֹ,
וְזוֹהִי שְׁמַחָה, מִשׁוּם שְׁהַשְּׁעָה הַזֹּה אוֹמְרִים

הַשָּׁמַיִם, (תהלים יט) וְהוּא בְּחֶתֶן יוֹצֵא מִחֶפְתּוֹ. מָה
 הֶחֱתֵן בְּשִׁוּצֵא יְשִׁישׁ, בְּךָ הַיּוֹצֵא לְדָרְךָ יְשִׁישׁ
 בְּשִׁעַ"ה הו"ו.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אֹר (בראשית א). שָׁם שָׁנִינוּ אָמַר
 רַבִּי יוֹסִי, מֵהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה כא) מִשָּׂא
 דוּמָה אֵלֵי קָרָא מִשְׁעִיר שִׁמֵר מֵה מְלִילָה שִׁמֵר מֵה
 מְלִיל וְגו', דְּבָר זֶה הוֹלֵךְ, כְּמוֹ זֶה שָׂא־מֵר רַבִּי יוֹחָנָן,
 כָּל הַנְּגִלוֹת שֶׁנָּלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֲרָצָם, כֻּלָּם הָיָה נָלוּי
 לְכָל, וְהַנְּגִלוֹת הֶרְבִּיעִית לֹא נִגְלָה לְעוֹלָם. וְאִיזְהוּ
 נְלוֹת הֶרְבִּיעִית? זֶה שֶׁהוּא מִשְׁעִיר, שֶׁהוּא עֲשׂוֹ,
 וּכְתוּב (בראשית לו) וַיֵּשֶׁב עֲשׂוֹ בְּהַר שִׁעִיר.

אָמַר רַבִּי, לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ שִׁעִיר? עַל שֵׁם תִּקְוָה
 וְחֻזְקָה, הָעֵל הַכְּבֵד, שְׁמוֹנְעִים מֵהֶם הַתּוֹרָה
 וְהַעֲבוּרָה. וְזֶהוּ עַל עַל נִשְׁמָתָם שְׁנוֹתָנִים עַל
 יִשְׂרָאֵל. שִׁעִיר הוּא תִקְוָה בְּנִימְטָרִיא, וְזֶהוּ הַנְּגִלוֹת
 שִׁישְׁרָאֵל יוֹשְׁבִים בָּהּ, הוּא מִשָּׂא דוּמָה, כְּלוּמַר
 בְּחִשָּׁאֵי, דְּבָר שְׁלֹא נִגְלָה מִחֶלֶב לְפָתָה, שְׁנַא־מֵר (ישעיה
 כג) כִּי יוֹם נָקָם בְּלִבִּי וְגו'.

רַבִּי יִצְחָק פָּתַח, (דברים לה, ו) וַיִּקְבֹּר אֶתוֹ בְּנֵי בְּאֶרֶץ
 מוֹאָב מוֹל בַּיִת פְּעוֹר, וְכַתוּב (שם) וְלֹא יָדַע
 אִישׁ אֶת קַבְרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא, שׁוֹמְרִים הֵם הַמְּחַשְׁבִּים אֶת קֶץ הַמַּשִּׁית, דָּבָר
 שְׁלֹא גִלְתִּי לְעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סג) כִּי יוֹם נָקַם
 בְּלִבִּי. הַלֵּב לִפְּהַ לֹּא גָלָה, וְאַתֶּם מְשַׁתְּדָלִים לְחַשֵּׁב
 אֶת תְּקוּץ שְׁלִי?!

בְּזֶה נִרְאָה שְׁלֵשָׁה סִמְנִים כְּתֻבֵי וְהִרְאִיתִי
 לְדוֹרוֹת הָעוֹלָם בְּקַבּוּרָתוֹ שֶׁל מֹשֶׁה עַבְדִּי,
 וְאֵלוֹ הֵם: בְּנֵי־א, בְּאֶרֶץ מוֹאָב, מוֹל בַּיִת פְּעוֹר.
 הִרְאִיתִי וְנִתְּתִי סִמְנִים לְכָל הָעוֹלָם, וְלֹא יוֹדְעִים
 אֵיפֹה קַבּוּרָתוֹ, שְׁכַתּוֹב וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קַבְרָתוֹ.
 דָּבָר שְׁלֹא גִלְתִּי וְלֹא הִרְאִיתִי, אִיךְ אוֹמְרִים שְׁטוֹת
 וְשֶׁקֶר לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּזֶה?!

זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (שם כא) מִשָּׂא דוּמָה אֵלַי קְרָא מִשְׁעִיר.
 אֵלוֹ יִשְׂרָאֵל שְׁקוֹרָאִים לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִהָעַל הַכְּבֹד שֶׁל בְּנֵי שְׁעִיר. וּמָה אוֹמְרִים? (שם)
 שֶׁמֶר מַה מְלִילָה וְגו'. רְצוֹנוֹ לוֹמַר, רְבוּנוֹ שֶׁל

עוֹלָם, אַתָּה הוּא שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל ה', עַד מָתִי אָנּוּ
בְּזֶה הַגְּלוּת שְׁדוּמָה לְלִילָה? אָמַר לָנוּ מַה מְלִילָה,
מַה תִּהְיֶה מָוֹ הַלֵּילָה, מָתִי תוֹצִיאֵנוּ מִמִּנְהָ?

בֹּא וּרְאֵה מַה שְׁפָתוֹב אַחֲרָיו, (שם) אָמַר שְׁמַר אַתָּא
בְּקָר וְגַם לֵילָה. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא
שׁוֹמֵר יִשְׂרָאֵל: בֹּא בְּקָר, הִבֵּאתִי וְהוֹצֵאתִי אֶתְכֶם
מִן הַגְּלוּת, וְלֹא זְכִיתֶם לְהִיזוֹת בְּבִקְרָ. וְגַם לֵילָה,
הִבֵּאתִי לָכֶם הַלֵּילָה, וְהֶאֱפֵלְתִי אֶתְכֶם בְּבוֹר
הַגְּלוּת תְּזַה שֶׁהוּא כְּלִילָה. (שם) אִם תִּבְעֵיוֹן בְּעֵיוֹ,
אִם אַתֶּם מְבַקְשִׁים לְדַעַת קִיץ וְנֹאֲלַתְכֶם מָתִי תִהְיֶה
וְאִימָתִי תִבְאוּ לְאַרְצְכֶם - (שם) שׁוּבוּ אִתִּיו. שׁוּבוּ
בְּתִשׁוּבָה וּמִיָּד אִתִּיו. כִּי זֶה שְׁאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִין
קִיץ הַגְּלוּת נִתְּלָה אֶלָּא בְּתִשׁוּבָה, שְׁנֵאֵמַר (תהלים צה,
ז) הַיּוֹם אִם (דף יב ע"ב) בְּקָלוּ תִשְׁמָעוּ.

וְכִיּוֹן שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם, נִרְמָז הַרְמָז הַגְּדוֹל תְּזַה בְּרִזֵּי
הַסְּתָרִים, שְׁנֵאֵמַר (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים
יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. כְּלוֹמַר, יְהִי רִז. וְרָז וְאוֹר דְּבָר
אַחַד הוּא. וַיֵּרָא אֱלֹהִים לְזֶה הַרְז כִּי טוֹב לְהִיזוֹת

בָּרוּ וְסוּד בְּרִי שְׁלֹא יִתְנַלַּח לְשׁוּם אָדָם, שְׂאֵלְמַלִּי
יִתְנַלַּח, כַּמָּה פְּרִיָצִים מִבְּנֵי עַמִּנוּ יֵלְכוּ לְאַבְדֹּון.

וְעַל שְׂנֵתָהּ בָּרוּ וְסוּד, הַבְּדִיל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר
וּבֵין הַחֲשֵׁךְ, בֵּין אֲמַתּוֹ שֶׁהוּא הָאֹר, וּבֵין
הָאֲמוֹת שֶׁהֵם הַחֲשֵׁךְ, שְׂנֵאָמַר וּרְשָׁעִים בַּחֲשֵׁךְ יִדְמוּ.
וְעוֹד כְּתִיב (תהלים פב) בַּחֲשֵׁכָה יִתְהַלְכוּ. (בראשית א)
וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לָאֹר יוֹם, אָמַר רַבִּי, זֶה יוֹם קִיץ
הַגְּאֻלָּה, שְׂנֵאָמַר (זכריה יד) הִנֵּה יוֹם פֶּאֶל לָהּ, זֶה יוֹם
הַקִּיץ.

רַבִּי יוֹסִי בֶן חֲלִפְתָּא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנֵי רַבִּי יִצְחָק.
אָמַר לוֹ: דְּבַר שְׂמוּעָה לּוֹ לְמַד, עַל מָה הִתְאַרְךָ
יוֹם הַמְּשִׁיחַ מִהַגְּלוּת הַזֹּאת? אָמַר לוֹ: לֹא הִתְאַרְךָ
אֵלָּא עַל כְּשׁוּל תּוֹרָה, שְׂכַךְ שָׁמַעְתִּי מִרַב הַמְּנוּנָא
סָבֵא, שֶׁלֹּשׁ גְּלוּיּוֹת גָּלוּ יִשְׂרָאֵל, וַחֲזָרוּ בְּזִכּוֹתָם שֶׁל
שְׁלֹשָׁה אַבּוֹת, וּבְגָלוּת הַרְבִּיעִית יַחֲזָרוּ בְּזִכּוֹת
מִשָּׁה.

בַּיָּא וַאֲרָאָה לָהּ, לֹא גָלוּ יִשְׂרָאֵל אֵלָּא עַל כְּשׁוּל
תּוֹרָה, שְׂנֵאָמַר (ירמיה ט) וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזוֹבֵם אֶת

תּוֹרָתִי. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּנִלְיוֹת
הֲרֵאשׁוֹנוֹת חֲזְרוּ בְּזִכּוֹת אֲבֹרָהּם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב,
עֲבָשׁוּ הֵם חֲטָאוּ בַּתּוֹרָה שֶׁנִּתְּנִי לְמֹשֶׁה, וְנִקְרְאוּ
עַל שְׁמוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (מלאכי ג) וְזָכְרוּ תּוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי.
בְּשִׁישׁוּבוֹ וַיִּתְּעַסְקוּ בַּתּוֹרָתוֹ, בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה אֲנִי
גּוֹאֲלָם.

עַל כֵּן נֶאֱמַר בַּתּוֹרָה (דברים לג) תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה,
כִּדְרִי לְשִׁמְרָה וְלַעֲסֹק בָּהּ, וְאִם לֹא, מוֹרְשָׁה
קַהֲלֵת יַעֲקֹב. מוֹרְשָׁה - זוּהִי הָעֲנִיּוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
ה' מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׂיר. מְלַמֵּד שְׁלֹא רָאָה עֲנִיּוֹת לְבַת
יַעֲקֹב אֲלֵא עַל שְׁלֹא הִתְּעַסְקוּ בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, אֲנִי הֵייתִי בְּמִקְוֵמוֹת הָעַרְבִים,
וְרֵאִיתִי גְבָרִים שֶׁהָיוּ מְסַתְּתִים בֵּין הַהָרִים
בְּמַעְרָה, וּבָאוּ מֵעַרְב שֶׁבַת לְעַרְב שֶׁבַת לְבַתִּיהֶם.
אָמַרְתִּי לָהֶם: מַה זֶה מַה שְׂאֵתֶם עוֹשִׂים? אָמְרוּ לִי:
אָנוּ פְּרוּשֵׁי הָעוֹלָם, וּמִתְּעַסְקִים בַּתּוֹרָה בְּכָל יוֹם
וַיּוֹם, וְלִפְעָמִים אֵינָנו אוֹכְלִים, רַק מַעֲשִׂבֵי הַפֶּר.

אֶמְרָתִי לָהֶם: וּשְׂאֵר הַפְּעָמִים, בְּמָה אַתֶּם
 מִתְפַּרְנְסִים? אָמְרוּ לִי: אָנוּ מְצַאֲנוּ
 בַּמִּדְבָּר עֵצִים שְׂמֵצְמִיחִים בְּאֵלֹהֵי, וְאָנוּ אוֹכְלִים
 אוֹתָם. בְּשִׂמְאִירָה לָנוּ הַשְּׂמוּעָה, מִרַב שְׂמִיחָה
 מִשְׂתַּמְטִים מֵעֲפָנוּ, וּמִבְּשָׁלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים,
 וְאוֹתוֹ הַיּוֹם נִחְשָׁב לָנוּ שֶׁהוּא כִּי טוֹב. וּבְזִמְן שֶׁלֹּא
 צוֹמְחִים אוֹתָם הָעֵצִים, אָנוּ אוֹכְלִים עֲשָׂבִים שֶׁאָנוּ
 מוֹצְאִים, וּמִבְּשָׁלִים אוֹתָם וְאוֹכְלִים.

אֶמְרָתִי לָהֶם: יְהִי חֶלְקִי עִמָּכֶם לְעוֹלָם הַבָּא,
 אֲשֶׁרִיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְטוֹב לָכֶם לְעוֹלָם
 הַבָּא. כָּעֵת יִדְעֵתִי שֶׁלֹּא תִהְיֶה בְּבוֹשָׁה בְּשִׂיבָא מִשָּׂה
 לְתַבַּע אֶת עֲלֵבוֹן הַתּוֹרָה. אֶמְרָתִי לָהֶם: בְּנִי,
 תִּיכֶם, הַיּוֹם הַזֶּה אֵיזָה חֲדוּשׁ הַתְּחִדָּשׁ לָכֶם?

אָמְרוּ לִי הַפְּסוּק הַזֶּה: (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
 אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְשָׁנָה רַבִּי כְּרוֹס־פְּדָא, נְדוּל
 הַתּוֹסֶפֶת מִהָאוֹר, שֶׁתִּיחַ אוֹר שֶׁלֹּא תִיחַ כְּמוֹהוּ, זֶהוּ
 הוּא אוֹר הַשֶּׁכֶל הַנְּדוּל שֶׁנֶּתְתָּהּ מֵאוֹר זֵיו הוֹדוּ,
 וְזֶהוּ הָעוֹמֵד מֵאַחֲרֵי הַפְּרָגוֹד.

וְשִׁשְׁנֵינוּ, מִה שְׁכַתוֹב (תהלים קד) עָטָה אֹר כַּשְׁלָמָה,
 מְלִמֵּד שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂאֵר
 הַמְּלֵאכִים בְּאוֹתוֹ הָאֹר הָרֵאשׁוֹן, מֵאוֹתוֹ הָאֹר
 מִמָּשׁ, הַתְּעָלָה עַל דַּעְתָּךְ כְּמוֹהוּ? אֵלֶּה מִה הוּא
 דָּבָר מְבֻדָּל וּמְשֻׁכָּל, כִּי שְׂאֵר הַמְּלֵאכִים וְדְבָרִים
 מְבֻדָּלִים וּמְשֻׁכָּלִים, אֲבָל אֵין הַשְּׁנֵתָם כְּהַשְּׁנֵתוֹ,
 שְׁשֵׁנָה רַבִּי כְּרוֹס־פְּדָאִי, הַשְּׁנֵת הַמְּלֵאכִים הוּא
 הַשְּׁנֵת גְּדוּלָּה, מִה שְׂאֵין כִּין לְמִטָּה מִהֶם.

הַשְּׁנֵת הַשְּׁנֵת הִיא הַשְּׁנֵת הַשְּׁמַיִם, שְׁמַשְׁיָנִים
 הַשְּׁנֵת, מִה שְׁלִמְטָה מִהֶם אֵין מַשְׁיָנִים
 כְּמוֹתָם. הַשְּׁנֵת שְׁלִישִׁית הִיא הַשְּׁנֵת הַמְּדֻרְגָּה
 הַתְּחִתוֹנָה אֲשֶׁר מֵעַפְר יְסוּדָה, וְהִיא הַשְּׁנֵת כְּנִי
 אָדָם, מִה שְׂאֵין מַשְׁיָנִין שְׂאֵר הַנְּבִרָאִים.

וְכַנְּגָד שְׁלֵשׁ מַעְלוֹת הִלְלוּ יֵשׁ בְּאָדָם שְׁלֵשׁ צוּרוֹת
 נְפִשׁוֹת. צוּרָה הָרֵאשׁוֹנָה הִיא הַנְּפִשׁ
 הַשְּׁכֵלִית. הַשְּׁנֵת הִיא הַנְּפִשׁ הַמְּדַבֶּרֶת. הַשְּׁלִישִׁית
 הִיא הַנְּפִשׁ הַבְּהִמִית הַמְּתַאֲוִית תְּאֻוֹת, וְהִיא
 הַנְּפִשׁ אֲשֶׁר תִּמְעַל מֵעַל.

וְאִם תֹּאמַר כֹּה, הַנֶּפֶשׁ הָרִאשׁוֹנָה הִיא נֶפֶשׁ
 הַבְּהֵמִית, כְּנֶגֶד הַמְדַרְגָּה הַתַּחְתּוֹנָה
 שְׂאֵמְרָנוּ. נֶפֶשׁ הַמְדַבֶּרֶת כְּנֶגֶד הַשָּׁמַיִם, שֶׁהִיא
 מֵעֵלָה יִתְרָה עַל הָרִאשׁוֹנָה. נֶפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית כְּנֶגֶד
 מְדַרְגַת הַמַּלְאָכִים, שֶׁהִיא הַמֵּעֵלָה הָעֲלִיוֹנָה עַל כָּל
 אֵלֶּה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַשָּׁמַיִם וַיְהִי מִבְדִּיל
 בֵּין מַיִם לְמַיִם (בראשית א). רַבִּי אֶלְעָזָר פָּתַח,
 (תהלים סג) אֱלֹהִים יֵלֵךְ אֵתְךָ אֲשַׁחֲרֶךָ. בֵּא וּרְאֵה שְׂאֵין
 מְקוֹם בְּעוֹלָם פָּנָיו בְּלֹא מַיִם, מִפְּנֵי שֶׁהָאָרֶץ תְּלוּוָה
 עַל הַמַּיִם, שְׂשֵׁנָאֵמַר (שם כד) כִּי הוּא עַל יַמִּים יִסְדָּה
 וְעַל גְּהָרוֹת יִכּוֹנְנָהּ. וְכִי תֵעָלָה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהַמַּיִם
 הֵם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבִדָּה מִכָּל
 הַיְסוּדוֹת עוֹמְדוֹת עַל הַמַּיִם? אֵלֶּה שֶׁהַמַּיִם עַל
 הָאָרֶץ, וְלִמְעַלָּה לְשָׁמַיִם.

אָמַר לוֹ רַב חֲסֵדָא, וַחֲרִי כָּתוּב (בראשית א) הַמַּיִם
 אֲשֶׁר מֵעַל לָרְקִיעַ? אָמַר לוֹ, אֵינן זֶה אֵלֶּה
 בְּתַרְנוּמוֹ, בְּאִמְצַע הַמַּיִם, שֶׁחֲרָקִיעַ מִבְדִּיל בֵּינֵיהֶם.

כִּי הַמַּיִם אֶחָדִים הָיוּ, אֲבָל מִפְּנֵי שְׁנֹכְנִים הִרְקִיעַ
בְּאֲמֻצֵּעַ נְחָשׁוּבוֹ כְּשָׁנִים. וְהִרְקִיעַ כְּדוּר, וּבָא בְּמִימֵי
אוֹקֵינוֹם, כְּמִבְדִּיל בֵּין הַמַּיִם. נִמְצְאוּ מַיִם מִמַּעַל,
וּמַיִם מִתַּחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְקִיעִים הֵם הַסּוֹכְכִים, לְפַעֲמִים
מִמּוֹרָח לְמַעַרְב, וְלְפַעֲמִים מִמַּעַרְב לְמּוֹרָח,
וּבָאִים בְּאֲמֻצֵּעַ הַיָּם וּמִבְדִּילִים בֵּינֵתַיִם. וְזֶהוּ וַיִּבְדֵּל
בֵּין הַמַּיִם.

וּמִפְּנֵי מָה מֵי הַיָּם מְלוּוְחִים? מִפְּנֵי חֲמִימוֹת הִרְקִיעַ
וְרִתִּיחָתוֹ. בֹּא וּרְאֵה, קִדְרָה הָעוֹמֶדֶת עַל
הָאוֹר, וְכֹל מֶה שְׂמֵתֶעֱכֶבֶת עַל הָאוֹר, יוֹתֵר
הַתְּבַשִּׁיל נִמְלָח מֵרַב חֲמִימוֹת הָאֵשׁ. וְאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אֵלְמָלֵא הִרְקִיעַ הָיָה קָיָם בֵּין הַמַּיִם, כָּל
הַמַּיִם הָיוּ נִקְפָּאִים כְּמַלְחָה, אֵלֶּא הוֹלֵךְ וְסוֹכֵב וְאֵינוֹ
וְאֵינוֹ מִתְקַיֵּם בֵּין הַמַּיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֹּא וּרְאֵה לָמָּה לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב
בְּשָׁנֵי? מִפְּנֵי שְׁעָנִין זֶה חוֹזֵר עַל יְחוּדוֹ,

לְהוֹרֹת כִּי אֵין שְׁנֵי לְנִגְדּוֹ, וְאֵין טוֹב בְּשְׁנֵי, עַל כֵּן
נֵאמַר בַּיּוֹם הַרְאִישׁוֹן יוֹם אֶחָד.

שְׁשָׁנָה רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה לֹא נֵאמַר רֵאשׁוֹן בְּמִקּוֹם
אֶחָד? לְהוֹרֹת, דְּאֵלוֹ נֵאמַר רֵאשׁוֹן, עַל
כָּל פְּנִים הָיָה רְאוּי לְהִיֹּת שְׁנֵי, כִּי רֵאשׁוֹן מְחַרַּת
לְשָׁנִי, אֲבָל אֶחָד אֵינוֹ מְחַרַּת לְשָׁנִי.

רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, וְהָרִי נֵאמַר (ישעיה מא) אֲנִי ה'
רֵאשׁוֹן. אָמַר לוֹ: דְּבָרוּ מִסַּיֵע לְרֵאשׁוֹן,
מִתְּהַבְתּוּב וְאֵת אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא (שם). אַף עַל פִּי
שֵׁישׁ (דף יג ע"א) אַחֲרוֹנִים לְרֵאשׁוֹן, אֲנִי הוּא. וְכִי יֵשׁ
אַחֲרוֹנִים לְרֵאשׁוֹן? כֵּן. שְׁמוֹ הַמְּיָחָד, שֶׁהוּא רֵאשׁ
וּמְיָחָד. אַחֲרִים הֵם: אֶלְ"ף דְּלָ"ת נוּ"ן יו"ד,
אֱלֹהִים, שַׁד"י, אֵ"ל, עֲבָאוֹ"ת, וְהֵם מִתְּכַנְּנִים
בְּיַחְדוֹ, וְהוּא הוּא יִתְּכַרֵּךְ מִמָּשׁ, דְּכַתִּיב וְאֵת
אַחֲרוֹנִים אֲנִי הוּא.

רַבִּי יוֹסִי בַר חֲלַפְתָּא וְרַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּינְי וְרַבִּי
יִצְחָק הָיוּ אוֹכְלִים בְּסַעֲוֹדַת תְּהַלּוּלָה שֶׁל רַבִּי
אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן. רַבִּי חֲתִיבָא רָבָּה הָיָה תִּינוֹק,

וְהָיָה יוֹשֵׁב שָׁם. אָמַר רַבִּי יוֹסִי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן: לָמָּה
 לֹא נֵאמַר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי? אָמַר לוֹ: מִפְּנֵי שֶׁלֹּא
 נִגְמְרָה מְלֶאכֶת הַמַּיִם בְּשֵׁנִי, וּכְשֶׁנִּגְמְרָה בְּשֵׁלִישִׁי,
 אָמַר כִּי טוֹב פְּעַמִּים.

אָמְרוּ: נִשְׁאַל אֶת הַתִּינוֹק הַזֶּה, שְׁמַשְׁחָרֵב בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ נִמְצְאָתָה הַנְּבוּאָה בְּכִי הַתִּינוֹקוֹת,
 אוֹלֵי נִמְצְא דָבָר בְּפִיו. אָמַר לוֹ: תֵּייָא בְּנִי, אָמַר
 לָנוּ לָמָּה לֹא נֵאמַר כִּי טוֹב בְּשֵׁנִי? אָמַר לָהֶם:
 מִפְּנֵי שֶׁאִין טוֹב אֵלָּא בְּאַחֵר. כָּא רַבִּי שְׁמַעוֹן
 וְנִשְׁקוּ. קָרָא עָלָיו (יְדִמִּיה א) הִנֵּה נָתַתִּי דְבָרֵי בְּפִיךָ.

אָמְרוּ: הַשְּׁעָה עוֹמְדָת לוֹ, נִשְׁאַל אוֹתוֹ. אָמְרוּ לוֹ:
 מָה זֶה (שׁוֹפְטִים ה) וְאֵהָבִיו כִּצְאָתָה הַשְּׁמַשׁ
 בְּגִבּוֹרָתוֹ, מָה שָׁבַח הוּא זֶה לְצַדִּיקִים? אָמַר לָהֶם:
 מָה הַשְּׁמַשׁ כְּשִׁיוֹצֵא בְּגִבּוֹרָתוֹ, יֵשׁ שְׁשִׁמְחִים כּוּ וַיֵּשׁ
 שְׁלֹא שְׁמִחִים כּוּ, כְּךָ הַצַּדִּיקִים - כְּמוֹתָם יִשְׁיִשׁוּ,
 וְהַרְשָׁעִים לֹא יִשְׁיִשׁוּ. מָה הַשְּׁמַשׁ יֵשׁ לְמִי שְׁעוֹשָׂה
 רְפוּאָה, וַיֵּשׁ לְמִי שְׁאִינוֹ עוֹשָׂה - כְּךָ הַצַּדִּיקִים יִהְיוּ
 רְפוּאָה לְטוֹבִים, וּמִכָּה לְרָשָׁעִים.

אָמְרוּ לוֹ: חַיֵּיא בְּנִי, לָמָּה לֹא נִזְכַּר שֵׁם הַמֵּיחָד
בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית? אָמַר לָהֶם: אֵינִי נָאָה
לְמֶלֶךְ הַכְּבוֹד לְהִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל הַמֵּתִים, וְעַל דְּבַר
הַנְּאֻכָּה, כִּדִּי שְׁלֵא יֵאמְרוּ, כְּשֵׁם שְׁכַל הַכְּבָרִיּוֹת
שְׁכָרָאם הֵם כְּלִים וְנְאֻכָּדִים, כֶּךָ שְׁמוֹ, חַם וְחַלִּילָהּ.
וְלֹא הִזְכִּיר שְׁמוֹ הַמֵּיחָד עַד שֶׁנִּבְרָאוּ כָּל הַכְּבָרִיּוֹת
שֶׁהֵם כְּלִים וְנְאֻכָּדִים, וְלֹאֲחֵר בֵּין הִזְכִּיר שְׁמוֹ עַל
דְּבַר שֶׁהוּא קָיָם לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים, שֶׁנְּאֻמַּר
(בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.
וּמִשָּׂאָר כָּל הַכְּבָרִיּוֹת שְׁכָרָא, לֹא הִזְכִּיר בְּכֹאן אֱלֹא
דְּבַר הַקָּיָם. וְלֹא נְאֻמַּר בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ
וְשָׁמַיִם אָדָם וְחַיּוֹת וּבְהֵמוֹת וְעוֹפּוֹת, שֶׁהֵם דְּבָרִים
כְּלִים, אֱלֹא דְּבַר הָעוֹמֵד לְעוֹלָם, וְהֵם אֶרֶץ וְשָׁמַיִם.

אָמְרוּ לוֹ: מַה שְׁכָּתוּב (שם א) וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת
הַרְקִיעַ וַיְבַדֵּל בֵּין הַמַּיִם וְגו', מַה אֶרֶךְ הָיָה
לוֹ לְקַדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת רְקִיעַ לְהַבְדִּיל בֵּין
הַמַּיִם? אָמַר לָהֶם: כְּבָר כְּתוּב (משלי טו, ד) כָּל פֶּעַל
ה' לְמַעַנְהוּ. לֹא בָּרָא הַקְּדוּשׁ פְּרוּךְ הוּא דְּבַר שְׁלֵא
לְאַרְךָ. וּבָרָא הַרְקִיעַ, וּבְשֶׁהוּא חוּזֵר, אֵינּוּ חוּזֵר

אֵלָּא לְעֵתִים יְדוּעִים. וְסִילוֹן אֶחָד שֶׁל מַיִם יוֹצֵא
 מִתְּהוֹמוֹת, וְסִילוֹן שֶׁל מַיִם יוֹצֵא מִגֵּיהֶנּוּם, וַיִּוָּרֵד
 בְּצַנּוֹר סִילוֹן תְּתַהוֹם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (תהלים מב) תְּתַהוֹם
 אֶל תְּהוֹם קוֹרָא לְקוֹל צְנוּרִיָּה. וְהִרְקִיעַ נִכְנָם
 בְּאֶמְצַע שְׁנֵיהֶם, וְאֶלְמָלָא שְׁנִכְנָם בֵּינֵיהֶם, הָיוּ
 הוֹרְגִים לְשׁוֹתֵיהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית א) וַיִּבְדֵּל בֵּין
 הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָרְקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל
 לָרְקִיעַ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הִתְיַנּוֹק תְּהֵא בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ אָמְרוּ,
 שְׂבֹךְ תְּהֵא מִמֶּשׁ שְׁכָתוּב יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ
 הַמַּיִם, בְּתוֹךְ מִמֶּשׁ, בְּאֶמְצַע הַמַּיִם, בְּהַכְּנִים תְּרְקִיעַ
 בְּאֶמְצַע, מִתְּחִיר הַמַּיִם תְּרַעִים תִּיוֹצְאִים מִגֵּיהֶנּוּם
 לְמִקוֹמָם, וְלֹא יֵצֵא לְעוֹלָם מֵאוֹתָם הַמַּיִם, אֵלָּא
 בְּמִלָּא הֵלֵךְ, בִּימֵי אֱלִישָׁע. וְנֶאמַר בָּהֶם וְהַמַּיִם
 רָעִים וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת. כְּלוּמַר, בְּשִׁבִיל שְׁתַּמַּיִם
 רָעִים, הָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת מִבְּנֵי אָדָם, שְׁכָלִים בְּשִׁבִילָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַל כֵּן זֶה מַעֲיֵד תְּכָתוּב תְּהֵא,
 שְׂאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֵּן מַה שְׁעָשָׂה תְּקַדּוּשׁ

בְּרוּךְ הוּא, לֹא עָשָׂה דָבָר לְבַטְלָהּ, וּמִפְּנֵי שְׁחִיחָה
 גְּלוּי לְפָנָיו שְׁאוֹתָם הַמַּיִם הַיּוֹצְאִים מִגִּיהֶנּוּם,
 וַיִּתְעַרְבוּ בַּמַּיִם הָאֲחֵרִים וַיַּיָּקֹוּ לְבְרִיּוֹתָיו, עָשָׂה אֶת
 הַרְקִיעַ לְהַפְּנֵם בְּאִמְצַע שְׁנֵיהֶם, לְהַבְדִּיל בֵּינֵיהֶם.
 זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיְהִי מִבְּדִיל בֵּין מַיִם לְמַיִם, בֵּין מַיִם
 הַרְעִים לְמַיִם הַטּוֹבִים, וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה מִמָּשׁ שְׁחֵמַיִם
 יּוֹצְאִים לְהִתְעַרֵּב בַּמַּיִם הַטּוֹבִים, אִזּוּ הַרְקִיעַ חוֹזֵר
 וּנְכַנֵּם בֵּינֵיהֶם, וּמִחֲזִירָם לְאַחֹר.

בא שָׁמַע, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַמַּיִם הִלְלוּ שְׁחֵם
 לְהַחֲיוֹת הָעוֹלָם וּלְתַקּוֹן הַבְּרִיּוֹת, אִיךָ יִקְרָאוּ?
 אָמַר רַבִּי בְּרַבְּכִיָּה, הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל הַשָּׁמַיִם, שְׁחֵם
 מַיִם טוֹבִים.

רַבִּי תִיבָא בַר אֲבָא הָיָה הוֹלֵךְ בְּדַרְדָּרָה וְהִתְעַיֵּף מִחֻזֵּק
 הַשָּׁמֶשׁ, וְהָיָה צָמֵא לְשִׁתּוֹת מַיִם. פָּגַע בְּאוֹתוֹ
 מִדָּבָר וּמִצָּא אֵילָן אֶחָד. יָשָׁב תַּחֲתָיו. עַד שֶׁהָרִים
 עֵינָיו, רָאָה מֵעֵין מַיִם קָטָן. שָׁמַח לְשִׁתּוֹת מֵהֶם.
 שָׁתָה מִן הַמַּיִם וְהָיוּ מְרִים. אָמַר לְשָׁמַשׁ, תִּינּוּ
 מַעֲמוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, שְׁאֵמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אִינּוּ לֵךְ

בְּעוֹלָם שְׂאִין שָׁם תִּמְצִית מֵאוֹתוֹ סִילוֹן שֶׁל גֵּיהֶנֶם,
פָּרַט לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְאֶלְמֵלֵא שְׂשׂוֹתִים כָּל הָעוֹלָם
מֵאוֹתָהּ תִּמְצִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא יְכוּלִים
לְשַׁתוֹת מֵהֶם.

אָמַר רַבִּי הוֹנָא, הֲרָקִיעַ הָיָה שְׂכֵתוֹב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים
אֶת הֲרָקִיעַ, הוּא הֲרָקִיעַ הַיְדוּעַ לְמַעְלָה שֶׁעַל
רֵאשֵׁי הַחַיּוֹת, שְׂכֵתוֹב (יחזקאל א) וְדַמּוֹת עַל רֵאשֵׁי
הַחַיָּה רָקִיעַ כְּעֵין הַקֶּרֶחַ הַנּוֹרָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַחַיּוֹת הַלְלוּ, חָיָה פְתוּב אַחַת,
לָמָּה נֶאֱמַר רֵאשֵׁי? אָמַר רַבִּי הוֹנָא, יֵשׁ חַיָּה
אַחַת גְּדוֹלָה, וְשׂוֹלְטַת עַל כָּל שְׂאֵר חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ,
וַיְיֻוֶּיָהּ גְּדוֹלִים רַבִּים. לָּהּ רֵאשִׁים שֶׁל זַיִּים רַבִּים,
וְאִזּוֹ פְתוּב רֵאשֵׁי הַחַיָּה, וַזֹּהִי הַחַיָּה שְׂרָאָה יְחֻזְקָאֵל
בְּמִרְאֵה הַנְּבוּאָה. וְאִם תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂחִיָּא
הַחַיּוֹת, בֹּא שְׁמַע, פְּתוּב (שם) וְאֶרְאֵה הַחַיּוֹת וְגו',
רָאָה אֶת זֶה וְרָאָה אֶת הַחַיּוֹת.

הֲרָקִיעַ הָיָה, לָמָּה הוּא בָּא? אָמַר רַבִּי חֻזְקָיָה,
לְהַפְרִיד בֵּין הַמְּלָאכִים הַקְּדוּשִׁים

שְׁמַתַּחַת הַרְקִיעַ הַהוּא, וּבֵין הַמַּלְאָכִים הַקְדוּשִׁים
 שָׁזָכוּ שָׁהֵם לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת
 הַרְקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לַרְקִיעַ וּבֵין
 הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ. בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת
 לַרְקִיעַ - הַמַּלְאָכִים שָׁהֵם תַּחַת הַרְקִיעַ הַהוּא, וּבֵין
 הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לַרְקִיעַ - הַמַּלְאָכִים שָׁהֵם
 מִלְּמַעְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִזֶּה נִשְׁמָע שֶׁהוּא
 הַפְּרָגוֹד שֶׁמִּפְסִיק בֵּינֵתָיִם.

רַבִּי אֶלְעָזָר שָׁאַל אֶת רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי. אָמַר לוֹ,
 הַרְקִיעַ הַזֶּה שֶׁנִּבְרָא בַּשָּׁנִי מַה הוּא? אָמַר לוֹ,
 סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, שֶׁנִּבְרָא הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמְּנָה
 מִתַּחַת יָדוֹ וּבָחַר בּוֹ, וְהַשְׁלִימוֹ עַל כָּל צְבָאוֹת
 הַשָּׁמַיִם, וּמִשׁוּם אוֹתוֹ עָנִין לֹא נֶאֱמַר כִּי טוֹב בַּשָּׁנִי,
 אֶף עַל פִּי שֶׁשְׁלֵמוֹן יִתֵּר יֵשׁ לוֹ, שֶׁהַכֹּל תַּחַת יָדוֹ,
 לְהִרְאוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁאֵין טוֹב וְכְבוֹד וּפְדוּת
 וְגֵאוּת אֵלָּא בַּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּלִבָּהּ.

וְעוֹד אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי, מַה שְׁכַתוֹב (שִׁיר ו')
 אֵל גִּבַּת אֲגוּז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת (דף יג ע"ב) בְּאֵפִי

הנחל? זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע
שנברא בשני, שבראו הקדוש ברוך הוא וסתמו
מכל רבבות קדש שלו. ואותם העולמות שפוסף
בהם הקדוש ברוך הוא, סתמם ממנו, וכבוד הדרו
סתם. מאותם עולמות ולמעלה סתם, והטמין
מכלם, וכלם שואלים ואומרים איזה מקום כבוד
מלכותו, (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו.

בא וראה מה אמר, אל גנת אגוז ירדתי בגנת
אגוז לא כתוב, אלא אל גנת אגוז, כמי שיירד
וקרב לגן ולא נכנס בו, כל שכן שלא קרב לאגוז
אלא לגנה, וכל שכן שלא ראה מה שבתוך האגוז,
וכל שכן שאמר לראות ולא אמר ראיתי. כלומר,
לגנה, שהוא חוצה, קרבתו וירדתי לראות, ולא
אמר שראה אפלו הגנה שהוא חוצה.

ועוד אמר רבן יוחנן בן זבאי, כמה נצטער אותו
איש שכתוב בו (במדבר יב) לא בן עבדי משה
בכל ביתי נאמן הוא, לראות שמש אחד שמשמש
לפניו, ולא נתנה לו רשות, שכתוב (שמות לג, יח)

הִרְאֵנִי נָא אֶת כְּבוֹדְךָ. אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי,
 הוּא שְׁפָתַיבּ בּוּ (תהלים יט) כְּבוֹד אֵל, וְהוּא מַטְטְרוֹן
 שֵׁר הַפְּנִים.

וְאֵיךְ בִּקֵּשׁ מִיָּשָׁה לְרְאוֹת אֶת זֶה? אֵלֶּיךָ מִיָּשָׁה סִבֵּר,
 בִּיּוֹן שְׂרָאָה גּוֹפּוֹ אֲרַבְעִים יָמִים וְאֲרַבְעִים
 לַיְלוֹת, כְּשֶׁלֹּא אָכַל וְשָׁתָה, וְהָיָה גּוֹזֵן מֵאִסְפְּקֵי לְרִיָּה
 שְׁלִמְעָלָה, סִבֵּר שְׂפָדַי הוּא לְבִקֵּשׁ אֶת זֶה.

וְמָה הֵשִׁיב לוֹ? (שמות לג, ב) לֹא תוּכַל לְרְאוֹת אֶת
 פָּנָי. הוּא בִּעַל הַפְּנִים, וְלֹא נָתַן לוֹ רְשׁוּת עַד
 שְׂיִצְאָה נְשָׁמָתוֹ, לְקַיֵּם מַה שְׁנֵאָמַר (שם) כִּי לֹא
 יִרְאֵנִי הָאָדָם וְחָי. וְכָל נְשָׁמוֹת הַצְּדִיקִים נִתְּנָה לוֹ
 רְשׁוּת לְדַעַת וּלְהַדְבֵּק, מַה שְׂאִין יְכוּל בְּעוֹלָם הַזֶּה.

שָׁנּוּ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל יוֹם וַיּוֹם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עוֹשֶׂה מִלְּאָכִים קְדוֹשִׁים, וְאֵלּוּ הֵם נְשָׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים. זֶהוּ שְׁפָתַיבּ (תהלים קה, ד) עוֹשֶׂה מִלְּאָכִיו
 רוּחוֹת מְשַׁרְתֵּיו אֵשׁ לְהֵט. עוֹשֶׂה לֹא נֵאָמַר, אֵלֶּיךָ
 עוֹשֶׂה, מִשְׁמַע שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל יוֹם.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לֹא יִקְנֶשׁה לָךְ זֶה, שְׁחֵרֵי יֵשׁ
 מִלְּאֲכִים שֶׁנִּבְרְאוּ מִכֶּסֶף הַכְּבוֹד, וְהֵם
 שְׁלוּחִים מִמְּנִים בְּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 אִם שָׁאֵר הַמִּלְּאֲכִים שֶׁהָיוּ מִכֶּסֶף הַכְּבוֹד בָּךְ,
 נִשְׁמֹת הַצְּדִיקִים שֶׁהָיוּ מִשָּׁם וְקִיְמוּ אֶת הַתּוֹרָה,
 עַל אַחַת בִּפְמָה וּבִפְמָה שֶׁעוֹשֶׂה אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִלְּאֲכִים עֲלִיוֹנִים קְדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, כָּלֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאָדָם
 אֲרַבְּעָה דְבָרִים: א"ש רו"ח מי"ם עפ"ר.
 אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְחֵרֵי מְהַפְּכִים הֵם בַּתּוֹרָה? אָמַר
 לוֹ רַבִּי פִּנְחָס, וּבַתּוֹרָה הֵם יִשָּׁנִים? אָמַר לוֹ, בֵּן,
 וְאֵלּוּ הֵם: רו"ח א"ש עפ"ר מי"ם.

שְׁנַיִם הֵם שֶׁנִּגְזְרוּ מִהַשְׁמָשִׁים שְׁלֹמֶעֱלָה, וְשְׁנַיִם הֵם
 שֶׁנִּגְזְרוּ מִלְּמָטָה. מַנִּין לָנוּ? שְׁפָתוֹב עֲשֵׂה
 מִלְּאֲכִיו רוּחוֹת - הִנֵּה רוּחַ. מְשַׁרְתֵּנוּ אֵשׁ לֵהֵט -
 הִנֵּה אֵשׁ. יָסַד אֶרֶץ עַל מְכוּנֵיהָ - כְּמִשְׁמָעוֹ. תְּהוֹם
 בְּלָבוֹשׁ בְּפִיתוֹ עַל חֲרִים יַעֲמְדוּ מָוֶם - הִנֵּה מָוֶם.
 כָּלֵם מִתְחַבְּרִים זֶה עִם זֶה, רוּחַ אֵשׁ עֶפֶר מָוֶם. אָמַר

רַבִּי פִּנְחָס, אֵף עַל גַּב שְׁמַת־הַפְּכִים, אֵינְנוּ עוֹסְקִים
בָּזֶה, וְטוֹב מֵה שְׂאֵמֵר רַבִּי יְהוּדָה.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵת כָּלֵם כָּלֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּאָדָם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתְךָ עֲלִיזוֹן וְהַמְּלִכְתִּיךָ עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי,
נִתְּתִי בְּךָ כַּח מִן הַמְּלֹאכִים, וְכַח מִן הַמְּשֻׁרְתִים,
שָׁהֵם מְלֻמְעָלָה, וְכַח הַתְּהוֹם, וְכַח הָאָרֶץ, וְנִתְּתִי
בְּךָ שֶׁכֵּל טְהוֹר תִּגְזוֹר מִכֶּסֶּאִי, וְאַתָּה חוֹטֵא לְפָנָי?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת
אֵת הָאָדָם עֲלִיזוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתָיו, לְהִיּוֹת
יְחִיד בְּעוֹלָם הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁהוּא יְחִידִי לְמַעְלָה. כִּיּוֹן
שָׁחַטָא, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (בראשית ב) הֵן הָאָדָם
הָיָה כְּאַחַד מִמֶּנּוּ, הָיָה בְּרַעְתּוֹ לַעֲשׂוֹתוֹ כְּאַחַד.
עֲבָשׁוּ, וְעָתָה פֶּן יִשְׁלַח יְדוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, רְקִיעַ אַחַד עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמִמֶּנּוּ נִתְּהוּוּ הַשָּׁמַיִם, שְׂנַאֲמַר (בראשית
א) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
וְלֹא זוֹ כִּלְבָד, אֲלָא כָּל מַה שֶּׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, לא עָשָׂה אֵלֶּא דָּבָר אֶחָד
 מִהַכֹּל, וְאוֹתוֹ דָּבָר הוֹצִיא כָּל פְּעֻלוֹתָיו לְמִינוֹ. כְּגוֹן
 הַשָּׁמַיִם, עָשָׂה מִמֶּנּוּ אֶחָד, אוֹתוֹ הַמְּשַׁבַּח מִכָּלֶם,
 וְאֶרֶץ עָשָׂה אֶחָד.

בֵּא שָׁמַע, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִהַכֹּל עָשָׂה אֶחָד,
 אוֹתוֹ הַמְּשַׁבַּח מִכָּלֶם, וְזֶהוּ הַרְקִיעַ (יחזקאל א)
 כְּעֵין הַקְּרַח הַנּוֹרָא, שֶׁמִּמֶּנּוּ נִתְּחוּ הַשָּׁמַיִם, וְזֶהוּ
 שְׁכֵתוֹב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרְקִיעַ שָׁמַיִם. וְאֶרֶץ אוֹתָהּ
 הַמְּשַׁבַּח מִכָּלֶם, וְזֶה אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִמֶּנּוּ נִתְּחוּ
 שָׂאֵר הָאָרְצוֹת, וְזֶהוּ שְׁכֵתוֹב (משלי ח) עַד לֹא עָשָׂה
 אֶרֶץ וְחוֹצוֹת. אֶרֶץ - זוֹ אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וְחוֹצוֹת -
 שָׂאֵר הָאָרְצוֹת שֶׁבְּחוֹצֵה לְאֶרֶץ. הָאָדָם אֶחָד, וּמִמֶּנּוּ
 נִתְּחוּ כָּל הַשָּׂאֵר, שְׁכֵתוֹב (שם) וְרֵאשׁ עֲפָרוֹת תִּבְל.
 וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזָה. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, מַנִּין לָנוּ?
 מִהַפְּסוּק תִּזְהָ שְׂאֵמַר דָּוִד (תהלים קמח) הִלְלוּ אֶת ה'
 מִן הַשָּׁמַיִם, מֵאוֹתוֹ שֶׁנַּעֲשׂוּ הַשָּׁמַיִם מִמֶּנּוּ.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת תִּזְהָ הוֹלֵךְ רַבִּי יוֹחָנָן
 לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְתִזְהָ הוֹלֵךְ עִמּוֹ רַבִּי

יוסי. אמר לו רבי יוסי, לאן אתה הולך? אמר לו, לראות את רבי שמעון. אמר: לבעל המחלקת שלך אתה הולך?! אמר: מזה נשמע שרבי שמעון חולק לשם שמים, והואיל וכך הוא, חכיבות לבי נמצאת בו. הסכימו ללכת, ונתיח לילה. אמרו, נשב כאן עד שיבא האור, ונתעסק בתורה. ישבו.

אמר רבי יוחנן, הרקיע הזה שנברא בשני, הוא הרקיע העליון. ושנינו, הוא הפרגוד המפסיק בינתיים, שכתוב (יחזקאל א) ודמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנזר, ומזה הרקיע נעשו כל שאר הרקיעים, הסוככים ושאינם סוככים, וכלם אדוקים בזה הרקיע. וקרא לו רקיע, וקרא לו שמים, שכתוב (בראשית א) ויקרא אלהים לרקיע שמים, על שנתהו מןנו.

עד שהיו יושבים, קרב בנו של רבי יוסי לאביו. אמר לו, זה שאמר שלמה ואתה תשמע השמים מכוון שבתך. תיה לו לומר מן השמים! שמע רבי יוחנן, אמר לו, אמר בני, אמר, שדבר

פִּיךָ דָבַר קְדוֹשׁ הוּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַפְּסוּק הַזֶּה
 שׂוֹאֵל, וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוּזן שְׂבֻתָךְ, מִן
 הַשָּׁמַיִם הִיָּה לוֹ לֹאמַר!

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, מִקְרָא חֶסֶד הוּא, כְּמוֹ שְׂוַעַת
 עֲנִיִּים, הִיָּה לוֹ לֹאמַר מִן עֲנִיִּים, וְכֵן צְעָקַת
 עֲנִיִּים, וְכֵן הִרְבֵּה. קָרַב לְאָבִיו וְאָמַר לוֹ, דָּבַר
 שְׁמַעְתִּי בּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר כְּנִי, אָמַר.

אָמַר, שְׁמַעְתִּי שְׂבוּמֵן שְׂמִבְקָשִׁים יִשְׂרָאֵל
 תְּפִלוֹתֵיהֶם וּבְקִשׁוֹתֵיהֶם כְּכַתְּבִי תְּפִלוֹתָם,
 מִטַּטְרוּ"ן בְּעַל הַפְּנִים נוֹטֵל אֶת כָּל תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל
 וּמַעֲלָה אוֹתָם לְרַקִּיעַ הַזֶּה, וּכְשֶׁרוֹצֵה (דף יד ע"א) הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְהַשְׁגִּיחַ בְּזִכְיוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הוּא
 מַעֲיִן בְּאוֹתוֹ הַרְקִיעַ שֶׁנִּקְרָא שָׁמַיִם, שֶׁשָּׁם
 בְּקִשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּמְרַחֵם עֲלֵיהֶם, שְׂכַתוֹב
 וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, מִמָּשׁ. כֵּן אָמַר דָּוִד, הִלְלוּ
 אֶת ה' מִן הַשָּׁמַיִם, שֶׁשָּׁם הִיא תִּשְׂבְּחָתֶם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל. בֵּא רַבִּי יוֹחָנָן וּנְשָׁקוּ עַל רֵאשׁוֹ וּבְרַכוּ.

אָמַר, הַמְרַנְנֵלִית הַזֶּה הִיְתָה תַּחַת יְדֵךְ, מְרַנְנֵלִית
תְּהִיָּה בְּדוֹרְךָ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וְרֵא, עֲשֵׂה תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ
הוּא תְּרַקִּיעַ הַזֶּה וְעֲשֵׂה מִמֶּנּוּ שָׁמַיִם,
שְׁמַמְנִים תַּחְתּוֹ. תְּרַקִּיעַ לְמַעַלָּה וְהַשָּׁמַיִם לְמַטָּה,
וְעֲשֵׂה תַּחַת אֵלּוּ שָׁמַיִם אֲחֵרִים שֶׁנִּקְרְאוּ רְקִיעַ
הַשָּׁמַיִם, שְׁמַמְנִים בּוֹ הַמְּאֹרוֹת הַמְּאִירִים.

בֵּא וְרֵא, בֵּין תְּרַקִּיעַ הַזֶּה, שֶׁנִּקְרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם,
עַד תְּרַקִּיעַ הַנְּטוּי עַל הַחַיּוֹת, יֵשׁ שְׁלֹשׁ מְאֹוֹת
וְתִשְׁעִים רְקִיעִים אֲחֵרִים, וְשִׁבְעַת אֲלָפִים וְאַרְבַּע
מְאֹוֹת וַחֲמִשִּׁים חֲלָקִים סְמוּכִים עַל שְׁנֵי מְאֹרוֹת
אֲחֵרִים, וּמִהַמְּאֹרוֹת הַלָּלוּ נִטְלָה תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְהַנִּיחַ בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם הַזֶּה לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ.

פְּרָשָׁה ד, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. רַבִּי בָּא פֶתַח בְּפִסְוּק
הַזֶּה (ירמיה י, טו) לֹא כִּיאֵלָה חֶלֶק יַעֲקֹב כִּי יוֹצֵר הַכֹּל
הוּא. בֵּא וְרֵא, כְּשֶׁנִּקְרָא תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הָעוֹלָם, צָפָה וְרָאָה שְׁעֵתִידִים יִשְׂרָאֵל לַעֲמֹד וּלְקַבֵּל

הַתּוֹרָתוֹ, וְגִזַּר מִכֶּסֶּאֱוֹ כָּל אוֹתָם הַנְּשָׁמוֹת הַעֲתִידוֹת
לְהַנְתֵּן בָּהֶם.

וַעֲשֵׂה לְמַעַלָּה אוֹצֵר אֶחָד אֲשֶׁר כָּל הַנְּשָׁמוֹת
הַגִּזּוּרוֹת מִכֶּסֶּאֱוֹ עוֹמְדוֹת שָׁם, וְקָרָא לוֹ
גּוֹף הַנְּשָׁמוֹת. וְלָמָּה נִקְרָא גּוֹף הַנְּשָׁמוֹת? אָמַר רַבִּי
בָּא, מִפְּנֵי שֶׁכָּל הַנְּשָׁמוֹת, כְּשִׁיוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, עוֹשֶׂה לָּהֶם הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְמוֹת שָׁל
גּוֹפּוֹת כְּמוֹ שֶׁהָיוּ בְּזוֹה הָעוֹלָם, וּמִנִּיחָם בְּזוֹה הָאוֹצֵר.

וְזוֹה הָאוֹצֵר בְּאִיזוֹה מְקוֹם הוּא? אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּמְקוֹם שֶׁגִּזְוֵי גִשְׁמִים שָׁם
וְגִזְוֵי חַיִּים טוֹבִים, וְנִקְרָא עֲרֻבוֹת. וּבְעֲרֻבוֹת יֵשׁ
גִּזְוִים הַרְבֵּה, וְגִזְוֵי הַנְּשָׁמוֹת שָׁם. וְהָרִי אָמַר רַבִּי בָּא
שְׂאוּצֵר אֶחָד הוּא, וְכֵאן שְׁנִינוּ גִזְוִים?

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא יִקְשֶׁה לָּךְ, שְׁנַיִם אוֹצְרוֹת הֵם:
אוֹצֵר הַנְּשָׁמוֹת שְׁעֵתִידוֹת לְהַנְתֵּן בְּכֵנִי אָדָם,
שְׁתֵּרֵי שְׁנֵינוּ, בְּאוֹתָהּ צוּרָה וּבְאוֹתוֹ דְיוֹקָן מִמָּשׁ,
שְׁעֵתִיד לְעַמֵּד בְּזוֹה הָעוֹלָם בְּאוֹתוֹ דְיוֹקָן שֶׁהוּא שָׁם,
וְנִקְרָא גּוֹף הַנְּשָׁמוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה לָּהֶם גּוֹף

כְּמוֹ שְׁעֵתִידִים לְהִיּוֹת. וְאוֹצֵר אֶחָד כְּנֻגְהוּ לְאוֹתָן
הַנְּשָׂמוֹת שֶׁהֵיוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְקִיְמוֹ הַתּוֹרָה, וְנִקְרָא
גְּנֹי חַיֵּי הָעוֹלָם, וְהֵינּוּ מֵה שֶׁהָיָה אוֹמֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּנֻגְי חַיֵּי הָעוֹלָם תִּהְיֶה פְּלוֹנִי, שֶׁיֵּצֵא מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כָּל יוֹם וְיוֹם הַכָּרוֹז קוֹרָא: הַתְּעוֹרְרוּ
בְּנֵי הַקְּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן, וַעֲשׂוּ אֶת עֲבוֹדַת
רַבּוֹנְכֶם, שֶׁהַפְּרִיד אֶתְכֶם מִשָּׂאֵר הָעַמִּים וְנָתַן בְּכֶם
נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה שְׁנֻגְרָה מִכֶּסֶף כְּבוֹדוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹדָא, אִם בֵּן שָׂאֵר עַמִּים, מֵאִיזָה מְקוֹם
נִשְׁמוֹתֵיהֶם. הוֹדֵמֵן לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר, בַּאֲ
וִרְאָה שְׁכָתוֹב (בראשית ב, ז) וַיִּפַּח בְּאַפִּיו נְשָׁמַת חַיִּים,
זו הַנְּשָׁמָה הַקְּדוֹשָׁה שְׁנֻגְרָה מִכֶּסֶף כְּבוֹד הַמֶּלֶךְ
הָעֲלִיּוֹן, מֵה כְּתוֹב בּוֹ? (שם) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, זוֹהִי הַכֶּתֶ שֶׁנָּתַן לְבַהֲמוֹת וְלַחַיּוֹת
וְלַדְּגָיִם, שֶׁנִּבְרְאוּ מִן הָאָדָמָה, שְׁכָתוֹב (שם א) תּוֹצֵא
הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַתּוֹרָה קוֹבֶלֶת עַל הָאָדָם
 וְאוֹמֶרֶת, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּרָא אֶת
 הָאָדָם וְנָתַן בוֹ נִשְׁמָה קְדוֹשָׁה, שִׁיְהִי לוֹ חַיִּים
 לְעוֹלָם הַבָּא, וְהִיא בַּחֲטָאִיהָ הַחֲזֵרָה לְאוֹתָהּ נִפְשׁ
 חַיָּה שֶׁנִּגְזְרָה מִן הָאָרֶץ לְבַהֲמוֹת וְלַחַיּוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִמִּשְׁמַע שְׁכַתוֹב וַיְהִי אָדָם
 לְנִפְשׁ חַיָּה, לֹא נֵאמַר וַיַּעֲשֶׂהוּ, אֲלֵא וַיְהִי
 הָאָדָם לְנִפְשׁ חַיָּה, מִלִּמַּד שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ גֵרָם לַחֲזוֹר
 לְאוֹתָהּ נִפְשׁ הַגְּזוּרָה מִהָאָדָמָה.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אָדָם,
 אֲנִי בָּרָאתִי אוֹתָךְ עֲלִיזוֹן עַל כָּל בְּרִיּוֹתַי,
 וְנִפְחַתִּי בְךָ נִשְׁמַת חַיִּים הַנּוֹתֶנֶת חַיִּים לְבַעֲלֶיךָ,
 הַגְּזוּרָה מִכֶּסֶם אֵי, וְאַתָּה חֲזַרְתָּ לְאוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה
 שֶׁבָּרָאתִי מִן הָאָדָמָה לְבַהֲמוֹת, חַיִּיךָ מִכָּאֵן וְאֵילָךְ
 - כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָתִי וַיִּשְׁמַר אוֹתָהּ, אֶתֵּן לוֹ אוֹתָהּ
 הַנִּשְׁמָה הַגְּזוּרָה מִכֶּסֶם אֵי, שֶׁהִיא נוֹתֶנֶת חַיִּים
 לְבַעֲלֶיךָ. וְכָל אוֹתָם שְׁלֹא יַעֲסִקוּ בְּתוֹרָתִי, יִתְּיָה
 חֲלָקָם בְּאוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה שֶׁבְּחָרוּ לְמַעַן יִכְלוּ עִמָּהּ.

אמר רבי יצחק, בא וראה, מה שכתוב (קהלת ג, כא)
מי יודע רוח בני האדם העלה היא למעלה
ורוח הבהמה הירדת היא למטה לארץ, רוח בני
האדם העלה היא למעלה - זו הנשמה הקדושה
של הצדיקים, ורוח הבהמה - זוהי נפש תיה
שנגזרה מן הארץ לבהמה, שתכלה ותרד
להתבלות מן העולם.

אמר רבי תייא, אם בן, אין להם נשמה לגוים
אלא אותה הנפש התיה? אמר רבי יוחנן,
בן הוא! אמר רבי אלעזר, ולישראל מי נותנה?
תמה רבי תייא. אמר רבי אלעזר, בא וראה,
ששנינו, בא לטהר מסייעין אותו. איזה סיוע
נותנים לו? אלא אותה הנשמה הקדושה, שתתיה
לו סמך, שנותנים לו לסייע לו בעולם הזה ובעולם
הבא.

אמר רבי אלעזר, עד שלש עשרה שנים
השתדלותו של אדם באותה נפש תיה,
ומשלש עשרה שנים ומעלה - אם רוצה להיות

צדיק, נותנים לו אותה נשמה קדושה עליונה
שנגזרה מכסא כבוד המלך. אמר רבי יהודה, זהו
הטעם ששנינו בשלש עשרה מדות תרחמים,
במשנה של רבי אלעזר.

רבי שמעון בן יוחאי תזמין את בעלי המשנה
לאכל בסעודה גדולה שעשה להם, וכסה
את כל הבית בכלים יקרים, והושיב את החכמים
בצד זה, והוא בצד תוה, ותיה שמח הרבה.

אמרו לו, מה שמחתו של מר פיום תוה משאר
הימים? אמר להם, שהיום תוה ירדה
נשמה קדושה עליונה בארבע בנפי תתיה לרבי
אלעזר בני, ובהלולה תוה תתיה לי שמחה שלמה.

הושיב את רבי אלעזר בנו אצלו. אמר, שב בני,
שב, שיום תוה אתה קדוש, וכגורלם של
קדושים. אמר רבי שמעון דבר אחר, והקיפה אש
את הבית. יצאו החכמים, ראו קיטור שתיה עולה
מן הבית כל היום תהוא.

בַּא רַבִּי יוֹסִי בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא, מַצֵּא אֶת
 הַחֲכָמִים שְׁתֵּי תַמְהִים וְעוֹמְדִים בַּשּׁוּק. אָמַר
 לָהֶם, מַה זֶה? אָמְרוּ לוֹ, רֵאֵה הַקִּיטוֹר הַזֶּה מִהָאִישׁ
 שְׁלִמְעֵלָה, זֶהוּ שְׁמַכְתִּירִים בַּיּוֹם הַזֶּה (דף יד ע"ב) בְּכֶתֶר
 קְדוֹשׁ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. וְרָאוּ חֲכָמִים אַרְבַּע בְּנֵי
 נֶשֶׁר, שְׂיָרְדוּ בָּאִישׁ שְׁהַקִּיפָה אוֹתוֹ וְאֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן
 אָבִיו. יָשַׁב שָׁם רַבִּי יוֹסִי עַד שֶׁהִלְכָה הָאִישׁ.

נִבְנִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ, עַל הַחֲכָתְרָה וְהַסְתֵּר,
 גִּדְלָה עַל הַכֹּל, שְׁתַּחֲיָה הַחֲלוּלָה הַזֶּה
 שְׁלִמְחָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מַה דַּעְתָּךְ? אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי, תְּרִי בְּתֵי לְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנֵךְ. אָמַר, וַדַּאי יִתְיָה
 כָּךְ! קְרָאוּ לַחֲכָמִים וְנָתַן לוֹ אֶת בֵּיתוֹ.

יָשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה יָמִים וְעָסְקוּ בִּתְוֹרָה לְפָנָיו, וְלֹא
 הִשְׁאִירוּ סוּד שֶׁל הַמְּשָׁנָה שְׁלֹא לִמַּד אוֹתָם
 רַבִּי שְׁמַעוֹן. אָמְרוּ עֲלָיו עַל רַבִּי שְׁמַעוֹן, שְׁלֹא
 נִרְאֶתָה תְּקִשָּׁת בְּיָמָיו, שְׁתֵּרִי הוּא תֵּיחַ הַסִּימָן
 בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַנֶּשֶׁמָה עוֹמֶדֶת בְּקִיּוּם לְעוֹלָמִים.
 מָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיָם, אַף הִיא בְּיָמֶת.
 אֲבָל עַל אוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה אָמַר הַכֶּתוּב (במדבר טו)
 הַכִּירֵת תִּכְרֵת הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה עֲזוּנָה בָּהּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, מָה רָאָה אוֹנְקֵלוֹס שֶׁאָמַר (בראשית
 ט) וַיְהִי הָאָדָם לְנֶפֶשׁ חַיָּה, וְתַרְגֵּם: לְרוּחַ
 מְמַלְלָא. אִם נֶפֶשׁ שֶׁל בְּהֵמָה הִיא - לָמָּה לֹא
 מְדַבְּרוֹת?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל שֶׁנִּלְוִישׁוּ מִהַעֲבֵי הַגְּדוּל שֶׁל
 הָעֶפֶר יוֹתֵר מִבְּנֵי אָדָם, וְלֹא זוֹקְפוֹת רֹאשׁ,
 וְלֹא מִסְתַּכְּלוֹת בְּרַקִּיעַ כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם. שֶׁאֵלּוּ נִלְוִישׁוּ
 מִעֶפֶר הַקַּל כְּמוֹ בְּנֵי אָדָם וְזוֹקְפוֹת רֹאשׁ
 וּמִסְתַּכְּלוֹת בְּרַקִּיעַ, הֵיוּ מְדַבְּרוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַלְיֵשָׁה וְזָקִיפַת הָרֹאשׁ - מִיָּלָא,
 אֲבָל הַסְתַּכְּלוֹת בְּרַקִּיעַ לָמָּה? אָמַר לוֹ,
 אוֹתוֹ הַסִּיּוּעַ הַגְּדוּל שֶׁל בְּנֵי הָאָדָם. בַּא וְרֵאָה,
 בְּשֶׁנְּבוֹכְדַנְצַר נְטָרַד וְהָיָה בְּהֵמָה בְּהָרִים, לֹא הָיָה
 לוֹ סִיּוּעַ עַד שֶׁהִסְתַּכַּל בְּרַקִּיעַ, וְהוּ שֶׁכֶּתוּב (דניאל ה)

לא) אָנִי נְבוּכַדְנֶצַּר, עֵינַי לַשָּׁמַיִם נְטַלְתִּי, וּמִדַּעַי עָלַי
הִתְיַשֵּׁב. שְׁעַד שְׁלֹא הִסְתַּכַּל בְּרָקִיעַ, לֹא הִיָּתָה
דַּעְתּוֹ עָלָיו.

אָמַר רַבִּי בְרוּם פְּרָאִי, הַגּוֹזִים וְעַמֵּי הָאָרֶץ שְׁלֹא
מֵאַמִּינִים בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלֹא עוֹסְקִים
בַּתּוֹרָה, אֵינן לָהֶם אֱלֹא רַק אוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה שְׂיִצְאָה
מִן הָאָרֶץ, וְעַל כֵּן אֵינן לָהֶם אֱמוּנָה, אֲבָל יִשְׂרָאֵל
שְׂמֵאַמִּינִים בְּקִדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה
וְשׁוֹמְרִים מִצְוֹתָיו, אָמַר הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (ירמיה י'
לֹא כִּיאֱלֹה חֶלֶק יַעֲקֹב וְגו'. לֹא תִהְיֶה לָהֶם נִפְשׁ
חַיָּה, אֲבָל מַה יִּהְיֶה לָהֶם? כִּי יוֹצֵר הַכֹּל הוּא. הַכֹּל
הוּא שְׂכִינָתוֹ, וּמִמֶּנָּה נִגְזְרֶת הַנְּשֻׁמָּה הַקִּדּוּשָׁה
לְהִיּוֹת חֶלְקוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. מַה הוּא? כְּלוּמַר, הַכֹּל
הִיא הַנְּשֻׁמָּה, הוֹאִיל וְנִגְזְרָה מִמֶּנָּה.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִם לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת אֵינן
אֱמוּנָה, תְּרִי רְאִינוּ שְׁהוֹלְכִים אֶל
תּוֹעֲבוֹתֵיהֶם תִּגְרִים וְסוּמִים וּמְלֵאִים מַכּוֹת

וּמַחְלוֹת, וְנִרְפְּאִים! אָמַר לוֹ, לֹא־אֵבֶד אֹתָם לְעוֹלָם
הַבָּא, וְהוּ שְׂפָתוֹב (אִיּוֹב יב, כג) מִשְׁנִיא לְגוֹיִם וַיֵּאבְדֵם.

וְעוֹד, הֲרֵי שְׁנִינוּ (דברים כח) וְחֲלָיִים רָעִים וְנַאֲמָנִים.
מָה זֶה נַאֲמָנִים? שְׁעוֹשִׁים בַּאֲמוּנָה,
בְּשִׁמְנִיעַ הַזְּמַן יוֹצֵאִים מֵאוֹתוֹ הָאִישׁ. וְלִפְעָמִים
שְׁנִמְצָא אֶצֶל אֹתָם הַגְּלוּלִים, שָׁהֵם הוֹלְכִים
בְּמַחְלוֹתֵיהֶם לְתוֹעֲבוֹתֵיהֶם וְנִרְפְּאִים, וְאֹמֵר שֶׁהוּא
הָאֱלִיל הוּא שְׁעָשָׂה.

וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, פֶּעַם אַחַת סִפֵּר לִי יְהוּדֵי אַחַד,
שֶׁהָיוּ לוֹ חֲלָאִים רַבִּים וְלֹא נִרְפְּאָ, רָאָה אֶת
אֹתָם סוֹחְרִים שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים עִם מַחְלוֹתֵיהֶם
לְגוֹלְוֵיהֶם וְנִרְפְּאוּ. אָמַר, אֵילֶךְ לְשָׂם, וְאִף עַל גַּב
שֶׁהוּא אָסוּר, אֲבָל כִּדִּי לְרֵאוֹת מָה זֶה.

חֲלָךְ לְשָׂם וְנִבְנָם לְתוֹכָם, וְלֵן שָׂם בֵּין הָאֲנָשִׁים
שֶׁהָיוּ מְכִים וְחוֹלִים. בְּלָם יִשְׁנֶה, וְהוּא לֹא
יִשָּׁן, עַד שֶׁרָאָה שְׁטֵן אַחַד שֶׁהָיָה חוֹלֵךְ בֵּינֵיהֶם וּכְלִי
רְפוּאָה בְּיָדוֹ, וְהָיָה שָׂם עַל כָּל אַחַד וְאַחַד וְנִרְפְּאָ.

עָבַר עָלָיו וְלֹא שָׁם עָלָיו. אָמַר לוֹ, אֲדוֹנָי, הֲרִינִי
מִפְּנֵי הַחֲלָאִים, שִׁים עָלַי!

אָמַר לוֹ, לֹא כִּי אֵלֶּה חֵלֶק יַעֲקֹב, שְׁעַל אֵלֶּה צִוִּי
אוֹתִי לְהֵאבִיד אוֹתָם לְעוֹלָם הַבָּא, אֲבָל פְּנֵי
יַעֲקֹב לֹא כִּי אֵלֶּה. וּמִפְּנֵי מָה? (שם) עַל כִּי יוֹצֵר הַכֹּל
הוּא. מָה הַיּוֹצֵר סוֹתֵר וּבּוֹנֵה, אֵף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מִכָּה וּמִרַפָּא, וְסוֹתֵר וּבּוֹנֵה. יֵצֵא אוֹתוֹ הָאִישׁ
וְסִפֵּר לִי אֵת הַמַּעֲשֵׂה. אָמַרְתִּי, בְּרוּךְ הַרְחֲמֵן
שֶׁשָּׁלַח אוֹתוֹ לְשֵׁם לְרֵאוֹת אֵת זֶה וְלִשְׁמַע אֵת זֶה
מִפְּנֵי. וְכֹה סָח לִי יוֹסֵי הַתְּרַשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב אֲחָא, מַה זֶה שְׂכַתוֹב
(איוב לב) וְנִשְׁמַת שְׂדֵי תְּבִינִים? אֵלֶּה הַנְּשָׁמָה
הִיא מִבִּיאת אֵת הָאָדָם לְהַפִּיר אֵת קוֹנּוֹ וּלְהַכְנִיסוֹ
בְּתוֹרָה וּבְמַעֲשִׂים טוֹבִים, וְאֲשֶׁרִיהֶם אוֹתָם
שְׂנֵכְנָסִים בְּדֶרֶךְ הַתּוֹרָה, בְּדֶרֶךְ הַנְּשָׁמָה, שֶׁבְּשִׁבִילָהּ
יָבֹוּ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא וּלְמַעַלְתַּת הַקְּדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי אֲחָא, כָּל הָעוֹסֵם
בְּתוֹרָה, הוּא קוֹנֵה הַנְּשָׁמָה מֵעַצְמוֹ. הִינּוּ

מה שִׁשְׁנִינוּ, בָּא לְטַהַר מִסְיָעִים אוֹתוֹ. אוֹי לָהֶם
 לְרָשָׁעִים שֶׁהֵם נִדְבָקִים בְּכַח הָאֲדָמָה, שֶׁהִיא
 נִקְרָאת נֶפֶשׁ חַיָּה, הַנִּבְרָאת מִן הָאֲדָמָה, שֶׁבְשִׁבִילָהּ
 יָבִלּוּ לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

שָׁאֵל רַבֵּי דוֹסְתַאי אֶת רַבֵּי אֱלִיעֶזֶר, אָמַר לוֹ,
 אוֹתָהּ נֶפֶשׁ חַיָּה, מַה נְהִיָּה מִמֶּנָּה לְעוֹלָם
 הַבָּא? אָמַר לוֹ, אַל תֵּאמַר כֵּן, אֵלֶּא אָמַר, מַה
 נְהִיָּה מִמֶּנָּה תַּמִּיד?

בָּא שָׁמַע, אָמַר רַבֵּי בָּא, מַה שִׁשְׁתּוֹב (במדבר טו)
 הַכֶּרֶת תִּכְרֶת הַנֶּפֶשׁ הַהִיא, אֵלֶּא כִּמוֹ הַחֶבֶל
 שִׁיּוּצֵא מִפִּי אָדָם, שֶׁלֹּא יָכוֹל לְעֹלוֹת לְמַעְלָה אֶפְלוּ
 בְּמֵלֶא עֵינָיו, וּמִיָּד תִּכְלָה, כֵּן הִיא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ
 הַחַיָּה, כְּאוֹתוֹ הַחֶבֶל שֶׁנִּכְרַת מִן הַפֶּה מִתְרָה,
 וְתִכְלָה, וְאֵינוֹ נִרְאֶה בְּעוֹלָם, וְהִיא כֹּלֵא חַיָּה.

אָמַר רַבֵּי יוֹסִי, וְהָרִי שִׁשְׁנִינוּ נִפְשׁוֹתֵם שֶׁל רְשָׁעִים
 הֵן הֵם הַמְזִיקִים שֶׁבְּעוֹלָם? אָמַר לוֹ רַבֵּי
 יִצְחָק: יָפָה אָמַרְתָּ, שֶׁהֵן הַמְזִיקוֹת לְבַעֲלֵיהֶן,
 וּמוֹנְעוֹת כַּח הַנֶּשֶׁמָה מִעֲבוֹרַת בּוֹרָאן, שֶׁאֵין מְזִיק

לְאָדָם אֵלֶּא אֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ עַל שְׁנִבְרָתָהּ וְכִלְתָּהּ עִם
הַגּוֹף. וְאָמַר רַבִּי אֶחָא, לֹא כֹךְ שְׁנִינּוּ, אֵלֶּא
נִפְשׁוֹתָם שָׁל רְשָׁעִים, כְּשִׁינְצִאוֹת מִן הַגּוֹף, הֵן הֵן
הַמַּזִּיקִים שְׁכָעוּלָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כֹּךְ וְכֹךְ יָפָה, כְּשִׁינְצִאוֹת מִן
הַגּוֹף אֵין נִמְצָא הַנְּזֻק, וְאִיךְ מַזִּיק אֹתוֹ נֶפֶשׁ
לְגוֹף? וְהַכֹּל תְּמַהִים הֵיאֵךְ הֵם אֹתָם הַנֶּפֶשׁוֹת
מַזִּיקִין שְׁכָעוּלָם עַל שְׁדַבְּקִים בְּכַנֵּי אָדָם.

שְׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַ יַעֲקֹב, תְּמַה
אֲנִי עַל אַנְשֵׁי הַדּוֹר אִם רַבִּים נַעֲשִׂים
בְּכַשְׁרוֹת. בֵּא וּרְאֵה מַה כָּתוּב (וַיִּקְרָא יִשְׂרָאֵל,
וְהִתְקַדְּשָׁתָם וְהֵייתֶם קְדוֹשִׁים, מִלְּמַד שְׁצַרִיךְ אָדָם
לְקַדֵּשׁ עַצְמוֹ בַּשַּׁעַת תְּשֻׁמִּישׁ.

מַה הַקְּדוּשָׁה שְׁיִכֶת לְכָאן? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּרַ
יַעֲקֹב, שְׁלֹא יַעֲשׂוּ פְרִיצוֹת וְחַצִּיפוֹת, וְלֹא
לְשֵׁם זְנוּת כְּבִהְמוֹת, שְׁהִבְהִמוֹת אֵינָן עוֹשׂוֹת אֵלֶּא
לְכָךְ.

שְׁתַּחֲרִי שְׁנֵינוּ, כָּל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם זְנוּת, אִי לְשֵׁם מַה
 שְׂאֵמְרָנוּ, וְלֹא יִשְׁמַר אֶת עֲצָמוֹ מֵאוֹתָם
 הַדְּבָרִים הַצְּרִיכִים, שְׂשֵׁנֵינוּ בְּבְרִיתָא, (דף טו ע"א) הָעֶבֶר
 הַהוּא שְׁנוֹלָד, יִהְיֶה פְרִיץ חָצוּף זוֹנֵה רָשָׁע, וְאֵינוֹ
 בְּכֹלל זֶרַע אֱמֶת.

וְכֹל הַבּוֹעֵל לְשֵׁם מִצְוָה וּמְקַדֵּשׁ עֲצָמוֹ וּמְכוּוֹן לְבוֹ
 לְשֵׁם שָׁמַיִם, יִהְיוּ לוֹ בְּנִים מְעֻלִים, צְדִיקִים
 וַחֲסִידִים, יִרְאִי שָׁמַיִם, קְדוֹשִׁים. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם)
 וְהַתְּקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַרְשָׁעִים עַל שְׂאֵינָם מוֹלִידִים
 אֵלֶּא לְשֵׁם זְנוּת, בְּעִזּוֹת וּבְחֲצִיפוֹת, אֵין
 לָהֶם אֵלֶּא אוֹתָהּ הַנֶּפֶשׁ הַחַיָּה הַנִּתְּוֹנָה לְבַהֲמוֹת,
 שְׂעֵנָנָם אֵינָם אֵלֶּא בְּבַהֲמָה.

אָבֵל צְדִיקִים הַיּוֹדְעִים לְקַדֵּשׁ עֲצָמָם, כְּתוּב בָּהֶם
 (ירמיה ב) וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׂוֹרֵק בְּלֹה זֶרַע אֱמֶת.
 מַה הָאֱמֶת? אָמַר רַבִּי אַחָא, אֱמֶת שְׂאֵינוֹ מְתַרְתֵּר
 בְּאִשָּׁה אַחֲרָת, וַיֵּשׁ לוֹ אֱמֶת עִם אִשְׁתּוֹ.

רַב הוֹנָא אָמַר, לְכוּן וּלְקַדְּשׁ עַצְמוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם,
 שְׁנֵאמַר (תהלים קכז) אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת שְׁוֹא
 עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ. כְּלוּמַר, אִם אֵין הַבּוֹנֶה לְשֵׁם שָׁמַיִם
 לְבָנוֹת הַבַּיִת וּלְהוֹלִיד בָּנִים, שְׁוֹא עֲמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ,
 שְׁמִכְנִים בְּאוֹתוֹ תּוֹלֵד עֲמַל שָׁל שְׁוֹא. וְאִיזְהוּ עֲמַל
 שָׁל שְׁוֹא? זוֹ נֶפֶשׁ תִּיהַ, שְׁתִּכְלָה וְתִפְרַת כְּהֶבֶל
 הַיּוֹצֵא מִן הַפֶּה, שְׁהוּא שְׁוֹא, וְהוֹאִיל וְהוּא מִכְנִיסוֹ
 בְּאוֹתוֹ תּוֹלֵד, תְּרֵי עֲמְלוֹ שָׁל שְׁוֹא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אָמַת הוּא נוֹטְרִיקוֹן: אֶל"ף -
 אָמ"ת, מ"ם - מֵאָר"ץ, תי"ו - תַּצְמ"ח.
 כְּלוּמַר, (תהלים פה) אָמַת מֵאָרֶץ תַּצְמַח. מַה מִּשְׁמַע?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַת הַחֲבוּר שְׁצַרִּיד לְהִיּוֹת שֵׁם
 הָאָמַת וְהַיִּשָּׁר, בְּשַׁעַת שְׁנֵת־הוּחַ מֵאָרֶץ וְנִתְּיַסַּד, וְלֹא
 בְּשַׁעַת שְׁנֵת־נִפְל, וְהִינּוּ מַה שְׁאָמַר רַב הוֹנָא, כָּל
 בְּנֵי שְׂאִין בּוֹ יְסוּד - אֵינּוּ כְּלוּם, וְאִיזְהוּ יְסוּד
 שְׁצַרִּיד הָאָדָם בְּשַׁעַת הַחֲבוּר, כְּפִי שְׁאָמְרֵנוּ.

רַבִּי זִירָא אָמַר, פַּעַם הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּמַדְבָּר,
 וּמָצֵאתִי עַרְבִי אֶחָד שֶׁהָיָה נוֹשֵׂא עַל כַּתְּפוֹ

מִשָּׂא שָׁל י' סָאִים, וְהָיָה זָקֵן, וְאָמַרְתִּי לוֹ, הַבְּחָ
 הָיָה צָרִיךְ לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה! אָמַר, לֹא עָשׂוּ אוֹתִי אָבִי
 וְאִמִּי בְּשָׁבִיל זֶה, אֲלֵא לַמַּעֲשֵׂה הַזֶּה.

שָׂאֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת אָבִי, שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁעָשָׂה אוֹתִי,
 שֶׁתְּשׁוּקָתוֹ לִבְנֵי הַיְיָהּ שִׁיְהִיָּהּ לוֹ בַּח לְהַבְיֵא
 תְּבוּאָה מִן הַשָּׂדֶה, וּבְעֶצֶה הַזֶּה נִמְלָךְ בְּאוֹתָהּ שָׁעָה,
 וְהָרִי אָבִי זָקֵן, וְמָה אֶעֱשֶׂה?

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרִי מִי שֶׁאֲבוֹתָיו הִרְהִרוּ
 בְּדָבָר טוֹב. מַנִּין לָנוּ? מִפֶּת שֶׁבַע אִם
 שְׁלֹמֹה, שֶׁהַכֶּתוּב מַעֲיֵד עָלֶיךָ שֶׁהִיא אִם שְׁלֹמֹה
 מִפֶּשׁ, מִשּׁוֹם שֶׁהִתְיַסַּד מִמֶּנָּה, מִעֲנִינָהּ, וּמִהִרְהוּרָהּ,
 וּמִהַשְׁתַּדְּלוּתָהּ, שֶׁנֶּאֱמַר (מִשְׁלֵי לֹא) מַה בָּרִי וּמַר בְּרִי
 בְּטַנִּי וְגו'.

אָמַר מִיֵּלָא, אֲבָל אָבִיו מַנִּין לָנוּ? שֶׁכֶּתוּב (תְּהִלִּים קכז)
 שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְשְׁלֹמֹה אִם ה' לֹא יִבְנֶה בַּיִת
 שָׁוֵא עָמְלוֹ בּוֹנֵיו בּוֹ. וְכִי שְׁלֹמֹה אָמַר אֶת הַמְּזוֹמֵר
 הַזֶּה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, חֵם וְשָׁלוֹם! אֲלֵא דוּד אָמְרוּ
 בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ עַל שְׁלֹמֹה בְּשָׁעָה שֶׁאָמַר הִנְבִּיא לְדוּד

הנה בין נולד לך בן, כי שלמה יהיה שמו. אמר
 דוד, בין אחד היה לי מבית שבע ומת, עכשו אחר
 יולד לי? מן שמיא הוא בא! ואמר שיר זה, ונתפון
 בו לשם שמים. זהו שפתוב שיר המעלות לשלמה,
 בשביל שלמה אמרו.

אם ה' לא יבנה בית, אם סיעתו לא יסיע בכונה
 השלמה שלי, שוא עמלו בוניו בו, לשוא
 נעמל, כמו שהיה בראשונה שעמלנו לשוא,
 ובשביל אותו החטא מת, ואני יש לי להפירד
 מירושלים, ובעוד שאני אצא, אם ה' לא ישמר
 עיר מכל אדם, שוא שקד שומר. אמר רבי יצחק,
 שהניח עשר נשים פילגשים לשמר הבית, והיה
 מה שהיה, ועל בן שוא שקד שומר.

אמר רבי יהודה, בשביל שלמה נאמר שיר זה,
 שנתפון דוד עליו לשם שמים, ואמו גם בין
 נתפונה לשם שמים, ויצא מהם שלמה, שפתוב
 בו וישב שלמה על כסא ה' למלך. אמר רבי
 יצחק, לפיכך נקרא למואל. מהו למואל? כמו

לָמוּ פִּי. מִלֵּמַד שְׁשֵׁנִיָּהֶם נִתְבַּנְּנוּ לָמוּ אֵל, כְּמוֹ
לְאֵל.

וּמִכָּאֵן לְמַדְנוּ, כָּל הַמִּתְבַּיֵּן לְשֵׁם שָׁמַיִם, בְּאֹתָהּ
שָׁעָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בֵּן מְעַלָּה. וּמִנֵּיִן לָנוּ?
מִשְׁמוֹאֵל שְׁנֵתְבַנְּנָה אִמּוֹ עָלָיו תְּמִיד לְשֵׁם שָׁמַיִם,
שְׁכָתוֹב וּנְתִיתִיו לְה', וְכֵן אֵל הַנֶּעַר הָיָה הַתְּפִלָּתִי.
וְכֵן אָמַר דָּוִד, אִם יִהְיֶה לִי הַבֵּן הַזֶּה. מִכָּאֵן יִהְיֶה
מִזְמַן לְמוֹאֵ"ל, כְּלוּמַר, נִתּוֹן הוּא לְאֵל.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּינְיָ, פַּעַם אֶחָת
הָיִיתִי הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ וּפְגַעְתִּי בְּאֹתוֹ הַר שֶׁל
כֶּפֶר קָרְדוֹ, וְהָיוּ הָאֲנָשִׁים שְׂמֵחִים בְּחֻלְקָם, וְלִנְתִי
שָׁם לַיִל שְׁכָת אַחַד, וְרָאִיתִי אֶת מְאָרְחֵי שְׁחָיָה
רוֹצָה לְשָׁכַב עִם אִשְׁתּוֹ. עָמַד זֶה מִצַּד זֶה וְהַתְּפִלָּל,
וְעָמְדָה הִיא מִצַּד הַהוּא וְהַתְּפִלָּלָה. אָמַרְתִּי לָהֶם:
מַהִי תְּפִלַּתְכֶם בְּשָׁעָה זוֹ?

אָמְרוּ לִי: הַזְּמַן שֶׁלָּנוּ לְזוּוּג מִשְׁכָּת לְשָׁכָת,
וּמִתְּפִלָּלִים אֶת תְּפִלַּתְנוּ לְפָנֵי הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא שְׂיִהְיֶה לָנוּ בֵּן שְׂיַעֲבֹד עֲבוֹדָתוֹ, בֵּן יִרְאֵ

חַטָּא, בִּן שְׁיַעֲשֶׂה אֶת מִצְוֹתָיו וְלֹא יִסְטָה מִהַתּוֹרָה
 לְיָמִין וְלְשִׁמְאֹל. אָמַרְתִּי לָהֶם: יְהִי רָצוֹן שְׁתַּחֲיָה
 לָכֶם בְּקִשְׁתְּכֶם, שְׁחַרֵי לְשֵׁם שָׁמַיִם עֲשִׂיתֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי: אֶרְאֶה פָּנַי הַשְּׂכִינָה, שְׁלֹאֲחַר יָמִים
 נִקְלַעְתִּי לְשָׁם, וְרֵאִיתִי אוֹתוֹ הַבֵּן שְׁנוֹלֵד
 לָהֶם, וְהָיָה בֶן שָׁבַע שָׁנִים. רָאָה אוֹתִי בְּבֵית, וְלֹא
 רָצָה לְדַבֵּר עִמִּי. אָמַר לוֹ אָבִיו: לָךְ לְפָנָיו, שְׂאִישׁ
 גָּדוֹל הוּא.

אָמַר: אֲנִי פוֹחֵד לְדַבֵּר עִמּוֹ וּלְהַתְקַרֵּב עִמּוֹ, שְׁחַרֵי
 לֹא יִדְעֵתִי אִם יֵשׁ לוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה אִם
 לֹא, שְׂכַף לְמַד אוֹתִי מוֹרֵי הַיּוֹם הַזֶּה, שְׁלֵכָל מִי
 שְׂאִין לוֹ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, אָסוּר לְדַבֵּר עִמּוֹ
 וּלְהַתְקַרֵּב עִמּוֹ. אָמַר לוֹ: חַס וְשָׁלוֹם, שְׂאִישׁ גָּדוֹל
 וְחָכָם שֶׁל הַדּוֹר הוּא.

קָרַב אֵלַי, וְלֹא הִסְפִּיק לְדַבֵּר עִמִּי. אָמַר לִי: אֲנִי
 רוֹאֶה בְּךָ שְׁנִשְׁמָה תְּדַשָּׁה יֵשׁ בְּךָ מִזֵּה יָמִים
 מוֹעֲטִים, וְלֹא נִזְרְקָה בְּךָ בְּשָׁעָה שְׂפִינָאָתָ לְעוֹלָם.

תַּמְהָתַי. אָמַרְתִּי: כֹּךְ הוּא! שָׂרוּק תְּהִיתִי,
כְּשֶׁעָסַקְתִּי בַתּוֹרָה, וְנִתְּנָה בִי נְשָׁמָה.

אָמַר לִי: יִדְעָתָ אֶת נַפְשׁ הַחַיָּה, שְׂאֵמַר הַכֶּתוּב
שֶׁהִיְתָה מִן הָאָרֶץ, וַחֲרִי מִשְׁמַע נַפְשׁ חַיָּה?
אָמַרְתִּי לוֹ: אָמַר בְּנִי.

אָמַר: כֹּךְ אָמַר לִי מוֹרֵי, שֶׁהֵיא תִנְפֵשׁ שֶׁהוֹצִיָּאָה
הָאָרֶץ, וּמִן הָאָרֶץ הִיא נִגְזָרָה, אֲבָל הִיא
חַיָּה שְׂיִכּוּלָה לְהִתְנַעֲנַע לְכָאן וּלְכָאן, כְּמוֹ שְׁעוֹשִׂים
בְּחַמּוֹת וּשְׂרָצִים וְהַכֵּל. אֲבָל אֵין בָּהּ הַשְּׂכֵל וְחֻכְמָה
בְּעִבּוּדַת הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא, שְׂלֵא נִבְרָאָה אֶלָּא
לְבַחְמָה וּלְחַיָּה לְהִתְנַעֲנַע בָּהּ לְלֵא הַשְּׂכֵל,
וּלְהִתְכַלּוֹת כְּשֶׁתִּצָּא, כְּהַכֵּל הַזֶּה שֶׁל הַפֶּת.

אָמַרְתִּי לוֹ: בְּנִי, מִי הוּא רַבִּי? אָמַר לִי: רַבִּי
אֶלְכָסְנִדְרָאִי. אָמַרְתִּי לוֹ: וּמָה לְמִדַּת
הַיּוֹם הַזֶּה? אָמַר לִי: הַפְּסוּק הַזֶּה שְׂכַתוּב (תְּחִלִּים קִיא)
רֵאשִׁית חֻכְמָה יִרְאֵת ^(דף טו ע"ב) ה' שְׂכֵל טוֹב לְכָל
עוֹשֵׂיהֶם, כֹּךְ אָמַר לִי רַבִּי אֶלְכָסְנִדְרָאִי, מָה הוּא
חֻכְמָה? הוּא שְׂמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ כְּרוּךְ הוּא, וְהוּא

חִכְמָה, וּמְעוֹלָם לֹא גָלָה לְשׁוֹם אָדָם וְלֹא עָתִיד
לְהַגְלוֹת, אֲלָא קִצַּת הַיָּמִנָה לְמַעֲשֵׂה לְבַד.

וְלֹא עֲמִד עַל כָּל יְדִיעָתָהּ, אֲלָא עֲמִד עַל מַה שְּׁלֹא
עֲמִד אָדָם, עַל הַרְאֵשִׁית הַזֶּה שֶׁהִיא חִכְמָה,
שְׁפָתוֹב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה (דברים לג) וַיֵּרָא רֵאשִׁית לוֹ, וְזֶהוּ
חִכְמָה.

וְאִם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּתוּב וְה' נָתַן חִכְמָה לְשִׁלְמוֹה?
כֹּא וְרֵאָה, לֹא כָּתוּב נָתַן הַחִכְמָה, אֲלָא
חִכְמָה, שְׁעֲמִד עַל קִצַּת אֲמַתָּתָהּ. הַמְשִׁיחַ עָתִיד
לְדַעַת קִצַּתוֹ, שְׁפָתוֹב בּוֹ (ישעיה יא) וְנָחָה עָלָיו רוּחַ
ה' רוּחַ חִכְמָה וּבִינָה כּוּ'.

וְהַחִכְמָה הִיא רֵאשִׁית הַכֹּל וְקֶדֶם הַכֹּל, אֲבָל
יֵרָאֵת ה' שֶׁכֵּל מוֹב. כְּלוּמַר, תֵּירָאֵה
נְשִׂאָרָה בְּשִׁכְל וּבִינָה, לְדַעַת וְלַחֲקֹר יֵרָאֵת ה'. לְכֹל
עוֹשִׂיהֶם - לְעוֹשֵׂה הַמְצוּוֹת בְּיֵרָאֵה בְּתַחֲלָה, עַד
שִׁירְגִיל עֲצָמוֹ לְעֲשׂוֹת מֵאֲהָבָה.

אֶמְרָתִי לוֹ: מַה שְּׂמֵךְ? אָמַר לִי: אֶהְבֵּה. אֶמְרָתִי
 לוֹ: מַר אֶהְבֵּה, וְקָרָאתִי עָלָיו (ירמיה לא)
 וְאֶהְבֵּת עוֹלָם אֶהְבֵּתֶיךָ. וְאֲנִי זְכִיתִי לְרֹאוֹת אֶת רַב
 אָדָם בְּנֹו, וְסִפַּרְתִּי לוֹ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אִיִּדִי, חָכָם הָיָה אָדָם הָרֹאשׁוֹן,
 שֶׁהָיָה מִכִּיר וַיִּזְדַּע לְכָל מִי שֶׁהָיָה בּוֹ נֶפֶשׁ
 חַיָּה, וּמִי שֶׁהָיָה בּוֹ נִשְׁמָה. כְּשֶׁבָאוּ אֲנָלוֹ, הִכִּיר
 אֶת כָּלָם. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ט) וְכָל אֲשֶׁר יִקְרָא לוֹ
 הָאָדָם (נֶפֶשׁ חַיָּה, אֶת מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ וּמִכִּיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ, וְנִשְׁמָה) לְמִי
 שֶׁהָיָה יוֹדֵעַ וּמִכִּיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ. וְכֵן הוּא עַד
 הַיּוֹם, מִי שֶׁאִינוֹ יוֹדֵעַ וּמִכִּיר בְּעִבּוּדַת בּוֹרְאוֹ וְאִינוֹ
 עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הוּא יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה וְלֹא נִשְׁמָה.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, אֵף עַל גַּב שֶׁהִנְפֵּשׁ חַיָּה הָיָה יֵשׁ
 בְּבַהֲמוֹת וּבְחַיֹּת וּבְמִינֵיהֶם וְהַתִּירָם לְבְנֵי
 אָדָם, חָס הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם בְּמִיתָתָם שְׁלֹא
 יִצְעֲרוּ אֶת אוֹתָם בְּעַלְי נֶפֶשׁ חַיָּה, שֶׁאִין לָךְ כָּל
 אָדָם שֶׁאִין בּוֹ נֶפֶשׁ חַיָּה כִּדִּי שֶׁיָּשׁוּב לְעִבּוּדַת
 בּוֹרְאוֹ, לְהַבְדִּיל עֲצָמוֹ מִשְׁאָר כָּל אָדָם כִּדִּי

לְהַתְעִיֵּם בַּתּוֹרָה וּבַמִּצְוֹת, שְׁמַרְיָה בָּזָה הַנְּשָׂמָה
הַקְּדוּשָׁה.

לְפִיכָךְ, הַשׁוֹחֵט הָיָה שְׂוֹצְאָת נְבִלָה אוֹ מְרֻפָּה
מִתַּחַת יָדוֹ, פֶּעַם אַחַת מְנַדִּים אוֹתוֹ,
שֵׁנִית - מְעַבְרִים אוֹתוֹ, שְׁלִישִׁית - מְכַרְיִים עָלָיו
בְּשׂוֹקִים שְׂכָל מַה שְׁשׁוֹחֵט הוּא מְרֻפָּה, וְלְעוֹלָם לֹא
נִעְמֵד אוֹתוֹ לְהִיּוֹת שׁוֹחֵט.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכִי עַל פֶּעַם אַחַת לֹא יַעֲנֶשׁ חוּץ
מִזֶּה? וְהָרִי שְׁנִינִי, שֶׁהַשׁוֹחֵט הָיָה שְׂלֵא
מְרֻפָּה סָבִין לְפָנָי חָכָם, מְנַדִּים וּמְעַבְרִים אוֹתוֹ,
וּמְכַרְיִים עַל בְּשָׂרוֹ שֶׁהוּא מְרֻפָּה? וּמַה עַל סָבִין
שְׂלֵא נִמְצְאָה כָּל כָּךְ יָפָה הוּא כָּךְ - עַל מִי שְׂוֹצְאָה
נְבִלָה אוֹ מְרֻפָּה מִתַּחַת יָדוֹ, אֵינֶנּוּ דִּין שְׁמַנְדִּים אוֹתוֹ
וּמְעַבְרִים אוֹתוֹ וּמְכַרְיִים עַל בְּשָׂרוֹ שֶׁמְרֻפָּה?

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אֲנִי רְאִיתִי אֶת רַבִּי יְהוּדָה שֶׁהוֹמִין
אֶת רַבִּי יוֹסֵי וְרַבִּי חֲנִי, וְהָיָה שׁוֹחֵט אַחַד
שֶׁקָּרְאוֹ לוֹ רַבִּי אַבָּא, וְשָׂחַט תְּרַנְנָלַת אַחַת, וְהַתְּכוּן

לְשֵׁנֵי סִימָנִים, וּבְדַקּוֹ וּמִצְאוֹ שֶׁשָּׁחַט סִימָן אֶחָד,
וְאֶחָד לֹא נִשְׁחַט.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה, עַל מָה הִתְפַּוְּנֶתָ? אָמַר, עַל
שְׁנֵי סִימָנִים. אָמַר, וַחֲרִי אֲנִי מִצְּאֵתִי אֶחָד
שָׁחוּט. אֲלֵא הַבָּשָׂר הוּא שְׂפָשֶׁר, וְאַתָּה לֹא תִּתְּיָה
שׁוֹחֵט מִכָּאן וְלֹהֲבֵא. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא צָרִיךְ כּוֹנֵה
בְּשִׁחִיטָה.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יוֹסֵי, הַכּוֹנֵה, לֹא לָזֶה נֵאמַר, אֲלֵא
כּוֹנֵתוֹ לְקַדּוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא, שֶׁשׁוֹחֵט לְשָׁמַיִם
וְלֹא לְשׁוּם דְּבָרִים אַחֲרִים, אֲבָל נִתְּפוּן לְשְׁנֵי
סִימָנִים וְשָׁחַט אֶחָד - מִתָּר הוּא בְּדִיעְבֵּר, שֶׁשְׁנֵינּוּ,
הַשׁוֹחֵט אֶחָד בְּעוֹף - בְּדִיעְבֵּר כֵּן, לְכַתְּחִלָּה לֹא.

אָמַר רַבֵּי יַעֲקֹב, בֵּא וּרְאֵה, כָּל מָה שֶׁנִּבְרָא מִנְּפֶשׁ
הַחַיָּה הַזֶּה, הִתִּירוּ הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי
אָדָם מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהֶם נִשְׁמָה לְדַעַת וְלִחְפִּיר (בְּעִבְרִית
בּוֹרָאם), שֶׁאֵלְמֵלֵא הִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, לֹא הִתְּרוּ.

וְשָׂאֵל רַבִּי אֲבָא אֶת רַבִּי חֲיִיא, אֲמַרְתֶּם שְׁנֵשְׁמָה
 אִין נִכְנָסַת לְבֵן אָדָם עַד שְׂיִסְתַּכַּל בְּעִבְרַת
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאִז תְּהִיָּה לוֹ נִשְׁמָה, וְאֲמַרְתֶּם
 שְׁתֵּנִשְׁמָה הִיא קְדוּשָׁה, מְעַלָּה עַל הַכֹּל. אִם כֵּן,
 מַה זֶה שְׂאֵמֵר הַכְּתוּב (בראשית ו) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ
 חַיִּים בְּאַפּוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר בְּחַרְבָּה מֵתוֹ, לָמָּה מֵתוֹ?
 הוֹאִיל וְהִיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, הֵיךְ לָהֶם לְהַנְצִיל? לֹא
 הֵיךְ בְּיָדוֹ.

בָּאוּ וְשָׂאוּ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר
 לָהֶם, כִּי הוּא וְדַאִי! וְהַכְּתוּב מְסַיֵּעַ לָנוּ שְׂכַךְ
 אָמַר אָבִיו, שְׂכַךְ אֲשֶׁר בָּא הַמַּבּוּל, לֹא הָיָה אָדָם
 שְׂיַעֲשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּשִׁבְלֹו, פָּרַט לְנַח
 וּבְנָיו, וּזְכוּתָם לֹא הִיְתָה אֵלָא לְהַגֵּן עֲלֵיהֶם וְעַל
 בְּתִיחֶם, וְלֹא הִיְתָה מִסְפִּיקָה זְכוּתָם כָּל כִּי לְהַגֵּן
 עַל כָּל הַדּוֹר.

וְאוֹתָם שְׁחָיו צְדִיקִים בְּרֵאשׁוֹנָה, כְּמוֹ חֲנוּךְ וַיְיָרֵד,
 שְׁחָיְתָה לָהֶם נִשְׁמָה, וְדַאִיִּים שְׂיַעֲשֶׂה
 הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַנָם, (מֵתוֹ מִקְדָּם לְבֵן), וְחִינּוּ מַה

וְאָמַר הַכֹּתוּב (שם ה) כֹּל אֲשֶׁר נִשְׁמַת חַיִּים בְּאֶפְיוֹ,
 שָׁעַל אוֹתָם שְׁנִשְׁמָה קְדוֹשָׁה הִיְתָה בָּהֶם. שְׁלֹא
 תֹאמַר שָׁעַל אֵלֹו שְׁחִיו בְּמַבּוּל אָמַר הַכֹּתוּב, אֵלֹא
 בָּא הַכֹּתוּב וְאָמַר (שם) מִכֹּל אֲשֶׁר בְּחַרְבָּה מִתּוֹ,
 שְׁלֹא הָיוּ בִימֵי דוֹר הַמַּבּוּל וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן, אֵלֹא
 בְּחַרְבָּה מִתּוֹ, כְּלוּמַר, כְּבָר נִסְתַּלְקוּ מִן הָעוֹלָם,
 וְלֹא נִשְׁתִּיר בְּעוֹלָם צְדִיק לְהִגֵּן עַל דוֹרוֹ, וְאִז נִעֲשָׂה
 דִּין בְּרִשְׁעִים.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֵיִיא לְרַבִּי אַבְא, לֹא אָמַרְתִּי לָךְ
 שְׁהַלְבוּשׁ הָיָה שָׁל זָהָב, שְׁהוּא לְבוּשׁ שָׁל
 בְּעָלֵי הַמַּשְׁנָה? שְׁיֹאמַר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעָלֵי הַמַּשְׁנָה,
 גְּדוּל חֶלְקֶם עַל הַכֹּל לְעוֹלָם הַבָּא.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מַה שְׁכַתוּב (תהלים קנ)
 הַלְלוּהוּ בְּתִקְעַ שׁוֹפָר הַלְלוּהוּ"וּ בְּנִבְ"ל
 וּבְנִו"ר הַלְלוּהוּ"וּ בְּת"ף וּמַחֲוֹל הַלְלוּהוּ"וּ בְּמִנִּי"ם
 וְעָנְב. וְכִי צְרִיךְ תְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת זֶה?

אֵלֹא אָמַר דָּוִד, כָּל מַה שְׁתִּשְׁבַּחוּ לְפָנַי תְּקַדּוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּמִנִּי תִּזְמַר הַלְלוּ, אֵינּוּ כְּלוּם.

בְּאָדָם הָאֹמֵר לְחֵבְרוֹ: עֲכָשׁוּ עֲשֵׂה זֶה וְזֶה, וְכָל מֵה
 שְׁתַּעֲשֶׂה אֵינִי כְּלוּם, עַד שְׁתַּעֲשֶׂה דָבָר פְּלוֹנִי. כִּי
 אָמַר דָּוִד, הֲלֹוֹהוּ בְּצִלְצְלִי שָׁמַע הֲלֹוֹהוּ בְּצִלְצְלִי
 תְּרוּעָה, כְּלוּמַר אֵינִי הֲלֹוֹ, אֵלָּא מֵהוּ הֲלֹוֹ? כֹּל
 הַנְּשָׁמָה תִּהְיֶה הֲלֹוֹיָהּ. וְהָאֲחֵר אֵינִי כְּלוּם,
 אֵלָּא הֲלֹוֹ הַנְּשָׁמָה, וְהוּ שְׁפָתוֹב (שם) כֹּל הַנְּשָׁמָה
 תִּהְיֶה הֲלֹוֹיָהּ.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם וְגו', רַבּוֹתֵינוּ פָּתְחוּ
 בַּפֶּסוּק הַזֶּה (תהלים מז ט) לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת
 אֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם שָׁמֹות בְּאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי אַבְא, בֵּא
 וּרְאֵה שְׁלֵא כְּמִדַּת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִדַּת בְּשָׂר
 וְדָם. מִדַּת בְּשָׂר וְדָם, מַעֲשָׂיו מְבָלִים אוֹתוֹ, (דף טז ע"א)
 אֲבָל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבָלָה אֶת מַעֲשָׂיו.

וְהֵינִי מֵה שְׁאֲמָרָה חֲנָה, אֵינִי קְדוּשׁ כִּי אֵינִי
 בְּלִתְיָהּ. מֵהוּ כִּי אֵינִי בְּלִתְיָהּ? אֵל תִּקְרִי בְּלִתְיָהּ
 אֵלָּא בְּלוֹתְיָהּ.

כִּי הוּא כְּתוּב, לְכוּ חֲזוּ מַפְעָלוֹת אֱלֹהִים וְגו'.
 אָמַר רַבִּי אַבְא, מַעֲשֵׂי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא

שְׁעֲשֵׂה אֹתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, דָּוָד הַמֶּלֶךְ הָיָה בְּנֵהְלָהָ,
וְאָמַר לָבוֹ חֲזוֹ. בָּאוּ הָיָה צָרִיף לוֹ לְכַתְּבָ!

אֵלֶּא אָמַר דָּוִד, כָּל דִּיְרֵי הָאָרֶץ שְׁבַעֲוֹלָם הַזֶּה
לָבוֹ, לָבוֹ מִרְאֵשׁ הָעוֹלָם עַד סוּפוֹ, וְתִמְצְאוּ
אֶת מַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כְּמַעֲשֵׂיו בְּרִאֵשׁ
הָעוֹלָם, כְּדֵ מַעֲשֵׂיו בְּסוּף הָעוֹלָם. מִכִּיָּא דִּיְרֵים
לְעוֹלָם, אִם זָכוּ - מוֹשִׁיב אֹתָם וְאֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת
בְּנֵי בְנֵיהֶם עַד סוּף הָעוֹלָם, לֹא זָכוּ - מִחְרִיב אֹתָם
מֵהֶם, וְאוֹתוֹ מְקוּם וְאוֹתָהּ קִרְיָה לֹא תִפְנֶה
לְעוֹלָמִים. לְהִרְאוֹת לְבְנֵי אָדָם שְׁמִקוּם שָׁל רְשָׁעִים
הָיָה אוֹתוֹ מְקוּם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה בּוֹ דִין,
זֶהוּ שְׁכַתּוּב אֲשֶׁר שָׁם שְׁמוֹת בְּאָרֶץ.

דְּבָר אַחֵר, לָבוֹ חֲזוֹ מַפְעֵלוֹת אֱלֹהִים, אָמַר רַבִּי
בְּנַחֵם, מָה רָאָה דָּוִד שְׁאָמַר מַפְעֵלוֹת אֱלֹהִים
וְלֹא אָמַר מַפְעֵלוֹת ה' ? אֵלֶּא בַּשֵּׁם שָׁל אֱלֹהִים
הַשְׁתַּכְּלִל מַעֲשֵׂה בְּרִאשִׁית, וּכְשֶׁפָּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם, הָיוּ תַּמִּים הוֹלְכִים וְיוֹרְדִים,

וּבְשָׂרְךָ הָאָרֶץ לְמַטָּה, וְרַק אוֹתָהּ בֵּין הַמַּיִם,
וְהִיְתָה טְמוּנָה, וְקָפְאָה בֵּין הַמַּיִם.

וְעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹת בְּתוֹךְ אוֹת, דְּרָכּוֹ
וּמַבְעוֹ שֶׁל עוֹלָם שְׁהַמַּיִם בְּלִילִים וְהָאָרֶץ
בְּבִדְדָה, וּמִי שֶׁהוּא כְּבֵד, יוֹרֵד לְמַטָּה, וְהַקְּלִיל עוֹלָה
לְמַעְלָה, אֲבָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לְהִרְאוֹת
אוֹתוֹתָיו וּמַעֲשָׂיו לְבְנֵי הָאָדָם, הַרְבֵּינָן וְהוֹרִיד הַמַּיִם
שְׁקֵלִילִים לְמַטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבִדָּה, הֶעֱלָה
לְמַעְלָה עַל מַה שְׁקֵלִיל. וְהוּ מַה שְׁכַתּוּב (תהלים קלו)
לְרַקַּע הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם. פְּלוֹמֵר, הַמַּיִם שֶׁהֵם
בְּלִילִים - לְמַטָּה, וְהָאָרֶץ שֶׁהִיא כְּבִדָּה - לְמַעְלָה.

וְעוֹד, שְׁמַבִּין הַמַּיִם נִרְאֶתָה וַיִּצְאָה הַיַּבְשָׁה, שְׂאִין
דְּרָךְ הָאָרֶץ לְהַעֲלוֹת מִתּוֹךְ מַיִם יַבְשָׁה,
אֵלֶּה לַחֹת, וּבְשֶׁהֶעֱלָה יַבְשָׁה מִבֵּין הַמַּיִם, קָרָא
שְׂמָה אָרֶץ. וְהוּ שְׁכַתּוּב (בראשית ז) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים
לַיַּבְשָׁה אָרֶץ.

וַיִּשְׁנֶה, ו' שְׁמוֹת קָרָא לָהּ: אָרֶץ, אֲדָמָה, גֵּיא,
נְשִׂיָה, צִיָּה, אֲרָקָא, תַּבַּל. גְּדוֹל שְׁכַתּוּבָם

תִּבְלֵ, שְׁכֶתוֹב (תהלים ט) וְהוּא יִשְׁפֹט תִּבְלֵ בְצַדִּיק. וְהוּ
 שְׁכֶתוֹב אֲשֶׁר שָׁם שָׁמֹת בְּאֶרֶץ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 שְׁבַעָה רְקִיעִים בְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, בְּנִגְדָם
 בְּרָא שְׁבַע אֲרָצוֹת, וְשָׁנִינוּ, אֶרֶץ אַחַת מִמֶּשׁ
 הוֹצִיאוּ הַמַּיִם, וּמִמֶּנָּה נִתְּחוּ שְׁבַע אֲרָצוֹת, כְּפִי
 שְׁאִמְרָנוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, הַמַּיִם הָיוּ הַיְסוּד שֶׁל הַכֹּל, מִשּׁוּם
 שְׁמַצָּאנוּ שְׁעַקֵּר כָּל מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית שְׁלוֹ
 הָיוּ מִן הַמַּיִם, וְשָׁנִינוּ, בְּתַחֲלָה הָיוּ הַמַּיִם מְפֹזְרִים
 תַּחַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁנֶּעַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּהֶם,
 וְהִכְנִיסָם וְאַסְּפָם אֶת מְקוֹם אֶחָד. וְהוּ שְׁכֶתוֹב
 (בראשית א) יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד
 וְתִרְאֶה תִּיבְשָׁה. וְלֵאחֵר כִּי נִתְּפוּרוּ בְּמַתְחָלָה,
 וְרַקַּע הָאֶרֶץ עַל הַמַּיִם. וְהוּ שְׁכֶתוֹב (תהלים קל"ו) לְרַקַּע
 הָאֶרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם תִּסְדּוּ.

אָמַר עוֹלָא, וְכִי לָמָּה צָרִיךְ כָּאֵן חֶסֶד, שְׁכֶתוֹב
 לְרַקַּע הָאֶרֶץ עַל הַמַּיִם כִּי לְעוֹלָם תִּסְדּוּ?
 אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, חֶסֶד נְדוּל עֲשֵׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

בְּעוֹלָמוֹ שֶׁהֶעֱמִיד הָאָרֶץ עַל הַמַּיִם, שֶׁאֵלֶּמְלֵא לֹא
הָיְתָה הָאָרֶץ מְלֻמְעָלָה, הָיָה הָעוֹלָם מְטֻשְׁטֵשׁ בְּנֶת
אֶחָת.

אָמַר רַבִּי חֲסֵדָא, אֵלֶּמְלֵא כְּהָ, לֹא הָיוּ פְּנֵי אָדָם
נוֹטְעִים וְחוֹרְשִׁים וְזוֹרְעִים. עָבְשׁוּ שֶׁהָאָרֶץ
לְמַעַלָּה, נוֹטְעִים וְזוֹרְעִים, וְהָאָרֶץ עוֹמֶדֶת בְּכַחַהּ
וּבְקִיּוּמָהּ מִפְּנֵי לַחּוֹת הַמַּיִם אֲשֶׁר מִתַּחַת לָאָרֶץ.
וּמְלֻמְטָה יוֹצְאִים כְּפָה נְהָרוֹת, כְּפָה מַעְיָנוֹת, כְּפָה
מְקוֹאוֹת, לְדַשֵּׁן כָּל הָעוֹלָם וּלְהַצְמִיחַ הַכֹּל, וְזֶהוּ
הַחֶסֶד שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם בְּרִיּוֹתָיו וְעִם
כָּל הָעוֹלָם.

שָׁנָו רַבּוֹתֵינוּ, יוֹם אֶחָד הָיָה יוֹשֵׁב רַבִּי שְׁמַעוֹן
בְּכַנְיָסַת הַשַּׁעַר שֶׁל לוֹד, וְהָיוּ שָׁם רַבִּי יוֹסִי
וְרַבִּי חַנִּי וְרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. בָּא רַבִּי פְּנִיחָס, אָמַר
לָהֶם, הִנֵּה מְאוּר הַמְּשָׁנָה בָּא. קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן
וְהוֹשִׁיבוֹ אֶצְלוֹ. אָמַר לוֹ, מָה הַיּוֹם הַזֶּה מְשָׁאֵר
הַיָּמִים שֶׁאַתָּה שׁוֹתֵק, וְאֵין פִּיךָ מְנַטֵּף מִתִּיקוֹת שֶׁל
דְּבַשׁ הַחֲכָמָה?

אמר לו, הייתי מסתכל בלבי, זה שאמר יחזקאל
 (יחזקאל א) וַאֲשַׁמַע קוֹל בְּנִפְיָהֶם בְּקוֹל מַיִם
 רבים בקול שדי. שקל (השנה) אותו למים רבים,
 ושקל אותו לקול שדי, ומזה נשמע שקול מים
 רבים הוא בקול שדי. אמר לו, על זה תמהתי
 עליך, שלא היו שפתותיך מרחשות בסודות
 עליונים.

אמר לו, הרי סוד המרכבה הקדושה הוא. בא
 וראה, ששנינו במשנה שלנו, ארבעה
 מלאכים קדושים נוסעים במסע פסא הכבוד של
 המלך הקדוש, ומי הם המלאכים? אותם שנקראו
 חיות הקדש, וארבעה הללו הם נכבדים ועליונים
 על כל שאר המלאכים, פרט לאחד.

ויש אומרים שאחד הוא מארבעה הללו, ולא כך
 הוא, שכל מצאנו בספר החכמה של המלך
 שלמה.

ואלו הארבעה, באשר מתבנסים בכנום
 במסעיהם, נשמע בכל הרקיע קול מסעם

בְּקוֹל מְלֹאכִים רַבִּים וְעֲלִיזִים, שְׁנִקְרָאִים אֶלֶף
 אֲלָפִים וְרַבּוֹא רְבֻבּוֹת, וּבְקוֹל הֵהוּא שֶׁל שְׁמַשׁ
 הָאֶחָד הֵהוּא, שְׁמַשְׁמַשׁ לְפָנַי הַמְּלֶךְ הָעֲלִיזוֹן,
 וְהַכְּנוּם הֵהוּא שֶׁהֵם מְתַכְּנְסִים, בְּזִמְן שְׂבֵא לְהַשְׁפִּיעַ
 עֲלֵיהֶם הַטּוֹב וְהַכְּבוֹד שֶׁל מְלָכָם.

בְּכַה רַבִּי פְּנָחַם וְאָמַר, בַּמִּפְתָּח שֶׁל הַפּוֹתְחִים
 חֲקוּקִים הָאוֹצְרוֹת שְׁחַתּוּמִּים, בְּכֹאֲשֶׁר הֵם
 עוֹלִים הָיִיתָ. בְּבִקְשָׁה מְמֶךָ, הַשְּׁלֵם הַפְּסוּקָה!

אָמַר, (שם) קוֹל הַמְּלָחָה בְּקוֹל מַחְנֶנֶת. מַה זֶה קוֹל
 הַמְּלָחָה? בְּךָ שְׁנִינוּ, שְׂבֵאֲשֶׁר מְשַׁבְּחִים אֶת
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל דְּבוּר שֶׁהֵם מְשַׁבְּחִים לְפָנָיו,
 בְּדְבוּר שֶׁל תְּשַׁבְּחָתֶם שֶׁל מַחְנֶנֶת יִשְׂרָאֵל, כֹּאֲשֶׁר
 מְשַׁבְּחִים אוֹתוֹ לְמַטָּה.

בְּעַמְדָם תְּרַפִּינָה בְּנִפְיָהן (שם), הַבְּעַמְדָם הִזָּה כְּמוֹ
 (איוב לב) עַמְדוֹ וְלֹא עָנּוּ עוֹד. שְׂבֵאֲשֶׁר
 מַחְנֶנֶת יִשְׂרָאֵל הִזָּה אֵין מְשַׁבְּחִים אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְמַטָּה, מִיָּד תְּרַפִּינָה בְּנִפְיָהן, מִתְּרַפָּה כְּחֵם

שֶׁל הַבְּנוּם הַקְּדוּשׁ תְּזֶה, וְאִין לָהֶם כַּח לְשַׁבַּח
תְּשַׁבַּחַת שְׁלֵמָה לְפָנָיו.

וְעוֹד פְּסוּק אַחַר שְׁמַסִּיעַ לָזֶה, שְׁכַתוּב (יחזקאל א)
וַיְהִי קוֹל מֵעַל לְרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ וְגו' .
וַיְהִי קוֹל, זֶה קוֹלוֹ שֶׁל יַעֲקֹב. בְּשִׁמְרַבִּין בְּתַפְלָה,
לְהִיבֹן עוֹלָה? מֵעַל לְרָקִיעַ אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ שֶׁל
חַיִּוֹת, שְׁשָׁם מִנְחַת תְּפִלָּתָם שֶׁל צְדִיקִים.

וּבְשִׁפּוּסֵי קוֹלֵם לְהַשְׁמִיעַ קוֹלָם וּלְהַתְּפִלֵּל וּלְקַרֹּת
בְּתוֹרָה, מַה כָּתוּב? בְּעַמְדָם,
כְּלוּמַר, בְּשִׁתְּיֻקוּתָם מִהַתוֹרָה וּמִן הַתְּפִלָּה,
הַרְפִּינָה כְּנִפְיֶהן שֶׁל הַחַיִּוֹת, כְּמוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. אָמַר
לוֹ, עֲבוֹר בֵּן בְּאֵתִי לְשִׁמְעַ מִפִּיךָ רוּחַ שֶׁל חֲכָמָה,
סֵדֶר, וְהַשְׁלוֹם (דף טז ע"ב) שְׁלֵמָה לְשַׁבַּח בְּךָ.

אָמַר רַבִּי יְהוֹדָה, יִקְוּוּ הַמַּיִם - הַקָּו הַזֶּה שְׁמַנִּיחִים
הָאֲמָנִים לְבָנוֹת הַבְּנִין שְׁלֵא יֵצֵא חוּץ מִמֶּנּוּ
לְכָאן וּלְכָאן, כִּד עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא קוֹ לַמַּיִם
שְׁלֵא יֵצֵאוּ מִשְׁפָּתָם לְכָאן וּלְכָאן. זֶהוּ שְׁכַתוּב (איוב
לח) וְאָמַר עַד פֶּה תִבְאֵ וְלֹא תִסִּיף.

וְשָׁנִינוּ, גְּבוּל הַגְּבִיל הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא אֶת הַיָּם,
 וְאִיזְהוּ הַגְּבוּל? רַבִּי אֲבָא אָמַר, זֶה
 הַחֹל, שְׁפָתוֹב (ירמיה ה) אֲשֶׁר שָׁמְתִי חוֹל גְּבוּל לַיָּם.
 וּכְאֲשֶׁר־אִים אֶת הַחֹל תִּהְיֶה, חוֹזְרִים לְאַחֹר, וְאִינָם
 יוֹצְאִים לַחוּץ מֵאוֹתוֹ חֲסוּ שְׁנַתְנִן לָהֶם הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ
 הוּא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וְרֵאֵה פְּמָה שְׁהוּא עֶקֶר
 הָעוֹלָם הַמַּיִם, שְׁחֲרֵי שָׁמַיִם נָטְלוּ מֵהֶם אֶת
 הַיָּם, מִי"ם שְׁמַי"ם, וְלָמָּה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 שְׁהוֹסִיף הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא עַל הַמַּיִם אֵשׁ וּבָרָא
 מִמֶּנּוּ שָׁמַיִם, כְּלוֹמַר אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רַבִּי יוֹדָאִי, לֹא כָּהִן, שְׁחֲרֵי מִתְחַבְּיָבוֹת שְׁלִפְנֵי
 הַקָּדוֹשׁ פָּרוּךְ הוּא נִבְרָאוּ הַשָּׁמַיִם. אָמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר, וְיִפָּה אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְלֹא קָשָׁה כְּמָה
 שְׁאָמַר רַבִּי יוֹדָאִי, וּכְשֶׁתִּדְעַ מֵהוּ הַמַּיִם, תִּדְעַ אֶת
 עֶקֶר הַדָּבָר.

וּכְשֶׁבֵּא רַבִּי בָּא, נִכְנְסוּ לְפָנָיו רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי
 תִּיָּא. אָמְרוּ לוֹ, יֵאמֶר לָנוּ מוֹרְנוּ הָעֶקֶר

שֶׁל דָּבָר אֶחָד מֵאוֹתָם סוֹדוֹת עֲלִיּוֹנִים. אָמַר, אָמַר, דָּבָר אֶחָד, וְטוֹב לְמִי שִׁיתִּיהָ לוֹ לֵב לְדַעַת.

אוֹמְרִים בְּעֲלֵי סוֹד הַמְשָׁנָה, שְׁמֵי שְׂרוּצָה לְדַעַת וְלִהְתְּבוֹנֵן בְּלִבּוֹ מִחֲכָמַת הַמְּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, יֵדַע בְּרֵאשׁוֹנָה מֵהוּ מִיָּם, וּמִי שְׂרוּצָה לְדַעַת מֵהוּ הַקַּפְאוֹן שֶׁל הַכֶּסֶּא, יִסְתַּכֵּל בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל הַמַּלְּאָח, שְׁכַתוֹב (במדבר יח) בְּרִית מְלַח עוֹלָם הִיא, וּמְשָׁנִים הִלְלוּ יִסְתַּכֵּל בְּחֲכָמָה הַקְּדוּשָׁה שְׁלֹמֶעֱלָה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִי שְׂרוּצָה לְדַעַת הָעֲנִיָּן שֶׁל קִיּוּמוֹ שֶׁל הָעוֹלָם הַזֶּה, שִׁידַע אֶת עֲנִיָּן הַמַּלְּאָח, שְׂמִנְהוּג מִן הַשְּׂמֶשׁ שֶׁהִתְמַנֶּה תַּחַת אֲדוֹנוֹ, וַיֵּדַע מֵהוּ וַאֲיֵךְ נִמְחָה בַּמַּיִם, וַיִּסְתַּכֵּל בְּחֲכָמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, הַחֲזוּיִם בְּכּוֹכְבֵּים שְׁמַעְמִידִים בְּכּוֹסוֹתֵיהֶם מִיָּם וּמַלְּאָח, עֲנִיָּן שֶׁל אוֹרָה, מְאֹרַת הַיָּדִים לְהִסְתַּכֵּל בְּחֲכָמָה.

דָּבָר אַחֵר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד, רַבִּי פֶתַח,

(תהלים צג) מַקְלוֹת מַיִם רַבִּים אֲדִירִים מִשְׁפְּרֵי יָם אֲדִיר
 בְּמָרוֹם ה'. מַקְלוֹת מַיִם רַבִּים, כְּשֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לַמַּיִם שֶׁיִּתְכַּנְּסוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הָיוּ
 מְשׁוֹמְטִים לְכָאן וּלְכָאן, וְנִתְנָאוּ לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בַּשָּׁעָה הַזֹּאת נִטְלוּ הַמַּיִם אֶת
 הָאָרֶץ, שֶׁהִיְתָה כְּנוֹסָה בָּהֶם, וְהָיוּ מְכַסִּים
 אוֹתָהּ. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כָּהִן, אֶלָּא
 הַכְּנָסוּ בְּלִבְכֶם אֵל מָקוֹם אֶחָד וְתִרְאֶה הַיִּבְשָׁה.
 מִשְׁמַע שֶׁהַיִּבְשָׁה הָיְתָה מְקַדֵּם אֶרֶץ, כְּלִי לַחֹת, בֵּין
 הַמַּיִם. לֹא כִּתּוּב יִבְשָׁה, אֶלָּא הַיִּבְשָׁה.

וְהָיוּ הַמַּיִם הוֹלְכִים גּוֹבְהִים וַיּוֹרְדִים, וּמִשְׁמִיעִים
 קוֹלָם לְסוּף הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁנֶּעַר בָּהֶם הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְהַכְּנִיסָם לַתְּהוֹם, וְשָׁם הִיא הַתְּכַנְּסוֹת
 הַמַּיִם, וְעַד עַתָּה קוֹלָם אֵינוֹ שׁוֹכֵה, וְקָרָא לָהֶם
 יָמִים. וּכְשֶׁהֵם גּוֹבְהִים שָׁם בְּמָקוֹם תְּהוֹם, נִשְׁפָּר
 תְּקַפָּם, וַיּוֹרְדִים וְאֵין יוֹצְאִים תְּחוּצָה מִירְאֵת תְּקַפּוֹ
 שֶׁל אֲדוֹנָם. וְהוּא שֶׁכֶּתוּב (שם) אֲדִירִים מִשְׁפְּרֵי יָם
 אֲדִיר בְּמָרוֹם ה'.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְאִם בֵּן, מַה כָּתוּב אַחֲרָיו? (שם)
 עֲדֵתֶיךָ נֶאֱמָנוּ מְאֹד לְבֵיתְךָ נְאֻוָּה קִדְשׁ. מַה
 רוֹצֵה פָסוּק זֶה לְפָסוּק שְׁלִמְעֵלָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק,
 אָמַר דָּוִד: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, הָעֵדוּת שְׁעָשִׂיתָ
 בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, הִם אָמַת לְהַעֲיֵד עֲלֵיהֶם בְּכָל
 יוֹם, שְׁחָרֵי שָׁנֵינוּ, כָּל הַמַּעֲיֵד בְּמַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית
 בְּכָל יוֹם, מִבְּטָח לוֹ שֶׁהוּא בֶן הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר דָּוִד, אַתָּה הוּא שְׁעָשִׂיתָ אֶת כָּל הָעוֹלָם,
 וְעָשִׂיתָ אֶת הַמַּיִם, וְהַמַּיִם הָיוּ מְכַסִּים אֶת
 הָעוֹלָם מִתְּרַבּוּי שִׁפְהֵם, וְעָשִׂיתָ לָהֶם שְׂוֵת־כַּנָּסוֹ
 בְּצַמְצוּם כָּלֵם אַחַד אֶל מְקוֹם אַחַד. כִּי יְהִי רִצּוֹן
 מִלְּפָנֶיךָ, שִׁשְׁכֵּנֶתְךָ שֶׁהִיא מְלֵאָה כָּל הָעוֹלָם בְּלוֹ,
 שְׁתַּצְמַצֵּם אוֹתָהּ בְּבֵיתְךָ, שְׂוֵתָתָךְ רְאוּי הוּא לְהִיּוֹת
 שָׁם. זֶהוּ שְׁכַת־טוֹב לְבֵיתְךָ נְאֻוָּה קִדְשׁ, וְלֹא לְזִמְנ
 מוֹעֵט, אֵלָּא לְאָרְךְ יָמִים.

דָּבָר אַחֵר, וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת
 הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אַחַד וְתִרְאֶה תִּיבְשָׁתָה. רַבִּי
 תַּנְחוּם פָּתַח בְּפָסוּק תְּהִי, (ישעיה נז) תִּצְדִּיק אֲבָד וְאִין

איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין
 כי מפני הרעה נאספה הצדיק. שם שנינו, שפלאשר
 הקדוש ברוך הוא מסתכל בעולם ורואה שאין בני
 אדם צדיקים, והרשעים הרבה פורחים בעולם, אזי
 עושה דין בעולם. אמר רבי תנחום, כמעשה של
 הגוף עם הנשמה עושה הקדוש ברוך הוא עם
 הדור.

אמר רבי יצחק, איך? אמר לו, כגון זה:
 הצדיקים הם הנשמה, והרשעים הם הגוף.
 כשסתכל הקדוש ברוך הוא בעולם, נוטל את
 הנשמה, ונשאר הגוף לסרחון הפשר. ומה נוטל?
 נוטל את הנשמה, שהם הצדיקים, וישארו הגוף,
 שהם הרשעים.

אמר רבי תנחום, זהו שכתוב ויאמר אלהים יקוו
 המים, אלו הצדיקים הנאספים לבית
 עולם, שהיא מקום אחד ומיוחד להם למעלתם,
 וכשיתפנסו לעולם הבא, מה כתוב? ותראה
 תיבשה, שהם הרשעים, בלי מעשה, שאין מי שיגן

עֲלֵיהֶם וַיִּכְסֶה עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר ב) וַיִּרְאוּ
כָּל הָעֵדָה כִּי גִזַּע אֶהְרֹן, אֵל תִּקְרִי וַיִּרְאוּ, אֵלֶּי
וַיִּרְאוּ.

שְׁתֵּרֵי שְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, וַיֵּשׁ
אוֹמְרִים אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בְּשֵׁם רַב, כָּל זְמַן
שֶׁהַצְּדִיקִים בְּדוֹר, אֵין מִדַּת הַדִּין יְכוּלָה לְשַׁלֵּט
בָּהֶם. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קו) וַיֹּאמֶר לְהַשְׁמִידֵם לוֹלֵי
מַעֲשֵׂה בְחִירוֹ עָמַד בַּפְּרִץ לְפָנָיו לְהָשִׁיב חַמָּתוֹ
מִהַשְׁחִית. וּבְשֶׁהַקְּדוֹשׁ כָּרוּף הוּא רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת דִּין
בְּרָשָׁעִים, מִסֵּלֶק הַצְּדִיקִים מִבִּינֵיהֶם, וְאֵז עוֹשֶׂה דִין
בְּרָשָׁעִים.

מִשָּׁל לָמָּה הַדְּבָר הַזֶּה? לְמַלְךְ שֶׁהָיָה לוֹ פְּרִדָּם.
יוֹם אֶחָד נִכְנַס לְנֶנּוּ וַרְאָה שֶׁהָיוּ שָׂם בְּכֹל
הַדְּרִים רַבִּים. אָמַר, אֲנִי רוֹצֵה לְבַעַר אוֹתָם מִכָּאן.
הָרִים עֵינָיו וַרְאָה וְרָדִים טוֹבִים וְנָאִים. אָמַר,
בְּשִׁבִיל אוֹתָם הַוְרָדִים אֲשֶׁאִיר אֶת כָּל הַדְּרָדִים,
וּבְשִׁנְתָנוּ רִיחָם אוֹתָם הַוְרָדִים, נִטַּל אוֹתָם וְעָקַר
אוֹתָם מִן הַגֶּן. כִּיֹּן שָׁעַקַר אוֹתָם, אָמַר, הָרִי הַזֶּה

לְעַקֵּר אֶת הַדְּרָדְרִים שֶׁל הַגֶּן וּלְבַעַר אוֹתָם מִכָּאן.
 כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל זְמַן שֶׁהַצְּדִיקִים בְּדוֹר,
 אֵין נַעֲשֶׂה דִין ^(דף י"ז ע"א) בְּרָשָׁעִים. נִסְתַּלְקוּ הַצְּדִיקִים
 מִפְּנֵיהֶם, אִזּוּ נַעֲשֶׂה דִין בְּרָשָׁעִים.

שָׂאֵל רַבִּי יִצְחָק אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּשִׁחְיוֹ הוֹלְכִים
 בַּמִּדְבָּר. אָמַר, אֲנִי רוֹצֵה לְשָׂאֵל שְׂאֵלָה
 אַחַת, אִם זֶה אֵינּוּ חֵטְא. אָמַר לוֹ, רְאֵוּי אַתָּה
 לְשָׂאֵל בַּתּוֹרָה, מֵה שְׂאֵתָה רוֹצֵה - תִּשְׂאֵל.

אָמַר, זֶה שְׂאֵמַר הַכֶּתוּב (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים בִּי
 טוֹב. אִם קִדְּם הַפְּעֵלָה הָיָה - נָאֵה הוּא
 וַיִּפְּתָה. אֵלָּא מֵה שְׂאֵמַר אַחַר הַפְּעֵלָה, מִשְׁמַע שְׂלֵא
 הָיָה יוֹדֵעַ קִדְּם לָכֵן אֶת עַקֵּר הַפְּעֵלָה וְתַקּוּנָהּ
 וַיִּפְּתָה, וּכְשֶׁהִיָּתָה הַפְּעֵלָה נִגְמְרָת, מִשְׁמַע שְׁחָיָה
 מְעִיֵּן בָּהּ כְּמוֹת שְׁחֵיָא עוֹמְדָת, וַאֲזִי הוּא אוֹמֵר בִּי
 טוֹב, שְׁכַתּוּב וַיֵּרָא, וְאַחַר כִּי אָמַר בִּי טוֹב?

אָמַר לוֹ, זֶה אֵינּוּ חֵטְא, וְאַתָּה צְרִיךְ לְשָׂאֵל אֶת
 זֶה. וְזוֹ אֲזוֹתְרָה לְאָדָם, שְׂאֵמַר רַבִּי יְהוֹדָה,
 בְּשִׁילְמַד אָדָם בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, פְּעֵלְתוֹ שֶׁל כָּל

יום ויום, אין לו לשאל על מה שאינו מצוה ולומר, פּעֵלָה זו לָמָּה נַעֲשִׂית כֶּךָ בְּדַמוֹת זו, וְזוֹ נַעֲשִׂית כֶּךָ בְּדַמוֹת זו. וְאָמַר לוֹ, תִּדְעַ לָמָּה, וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב לַעֲשׂוֹתוֹ, וְעַל כֵּן אֵל תִּשְׁאַל יוֹתֵר.

וְעוֹד, כִּדְרֵי לְהִזְהִיר לְבְנֵי אָדָם וּלְהִזְרוֹת לָהֶם הַדָּרָךְ הַנְּכוּן, כִּי גְלוֹי וַיִּדְוַע לְפָנָיו הַפְּעֵלָה קָדָם שִׁיעֲשֶׂהָ, וְלֹא רָצָה לֹאמַר טוֹב הוּא זֶה עַד גָּמַר הַמְּלֵאכָה. וְכֶךָ אֵין רְאוּי לְאָדָם לְשַׁבַּח הַדָּבָר עַד סִיּוּמוֹ, שְׂמָא יִמְצָא כּוֹ גִּרְעוֹן וַיִּתְּבַדָּה, וַיֵּאָחֵז בְּדַבְּרָיו.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כֵּן רְאִינוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שְׁנֵתָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶזְהָרָה לְאָדָם לְהִזְהִיר מִמֶּנּוּ, אַתָּה עַל פִּי שְׁלֹא הָיָה צָרִיךְ לוֹ, וְהַכֹּל גְּלוֹי לְפָנָיו, אֲבָל כִּדְרֵי לְהִתְּ אֶזְהָרָה לְאָדָם הַצָּרִיךְ לַעֲשׂוֹת כֵּן.

בֵּא וּרְאֵה, שְׂפָתַיִם (בראשית יח) אֵיֶרְדָּה נָא וַאֲרֵאֶה הַכְּצַעֲקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עֲשׂוּ כָלָה. וְכִי לֹא הָיָה גְלוֹי לְפָנָיו, שֶׁהוּא צָרִיךְ לְדַעַת וּלְחַקֵּר? אֵלֵּא

אמר רבי ברכיה, מכאן אזהרה לבית דין שאין להם להסמוך על דעתם, אלא יש להם לדעת ולחקר ולדרש ולענין יפה. והו' שכתוב (דברים יג) ודרשת וחקרת ושאלת היטב, ואין לך רשות להסמוך על דעתך.

בעוד שהיו יושבים, ראו את רבי אבא שהיה בא. אמרו, מבועלי המשנה הנניע. קרבו אליו, ושאלו את השאלה הזו.

אמר, כך פסקו בעלי המשנה, שכל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, עשה אותו במצותו על ידי אמצעי. אמר לארץ עשי כה, ועשתה כמו שהצטוותה ולא שנתה ממנו. אמר למים עשו כה, ועשו המים את המעשה שלהם שהצטוו ולא שנו ממנו, וכך לרקיע כך כגון זה.

ובשתייה עושה שום אחד מהם מעשהו כמו שהצטווה, הנה רואה אותו הקדוש ברוך הוא שעשה באותו אופן שצווה אותו, והוא משבח את אותו המעשה. והו' שכתוב וירא

אֱלֹהִים כִּי טוֹב, כְּלוֹמֵר, וַיֵּרָא בְּאֹתוֹ הַמַּעֲשֵׂה
 שֶׁעָשָׂאוּהוּ כְּמוֹ שִׁצְזוֹת, וְהָיָה אוֹמֵר כִּי טוֹב, כְּלוֹמֵר
 כִּי טוֹב עָשָׂה כְּמוֹ שִׁנְצִיטוֹת, וְזָחוּ וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי
 טוֹב. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כִּלְאִם אָמְרוּ יָפָה, וְהַדְּבַר הַזֶּה
 יָפָה מִכָּלֵם.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה לְרַבִּי יִצְחָק, אִם כֵּן, קָשָׁה דְּבַר
 זֶה מִכָּל מַה שֶׁנֶּאֱמַר, שְׂאִם כָּהֵן, הָיָה לוֹ
 לוֹמַר פְּסוּק זֶה (בראשית ז) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר
 עָשׂוּ וְהָיָה טוֹב מְאֹד, מַה זֶה אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה?
 אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יָפָה אָמַרְתָּ!

הֲלָכוּ אַחֲרֵי רַבִּי אַבְאָ. אָמְרוּ לוֹ אֶת הַדְּבַר הַזֶּה.
 אָמַר לָהֶם, יָפָה הוּא! וּפְסוּק זֶה מְסִיעַ לָנוּ,
 שֶׁכֶּתוּב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה - בְּכֹלֵל, וְלֹא נֶאֱמַר
 אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשׂוּ, שֶׁמִּשְׁמַע (על) הָאֲמֻצְעִים הֲלָלוּ
 שֶׁעָשָׂה, שֶׁהוֹצִיאוּ אֶת כָּל מַה שִׁנְצִיטוֹת, וְהָיָה טוֹב,
 וּבְגִלְלוּ כֶּתוּב אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא, וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה
 וְהָיָה טוֹב, לְהַיּוֹתָם עוֹמְדִים תָּמִיד, בְּאֹתוֹ

קיום ובאותו הדרך שעשהו, ושללא ישתנו מדרך זו לעולם.

אמר רב הונא אמר רב, לשלשה קרא הקדוש ברוך הוא שמותם במעשה בראשית, ואלו הן: השמים, והארץ, והמים. השמים מנין לנו? שכתוב (שם) ויקרא אלהים לרקיע שמים. הארץ מנין לנו? שכתוב (שם) ויקרא אלהים ליבשה ארץ. המים מנין לנו? שכתוב (שם) ולמקוה המים קרא ימים. ולמה? לעשות פהם כל מלאכתו.

ומה שיצא מהם הניחו לאדם לקרא להם שמות. אמר רבי ברכיה, כל מה שהוציאו השמים והארץ, אדם הראשון קרא להם שמות, שנאמר (שם ב) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה.

פר"ש ג'. (שם א) ויאמר אלהים תדשא הארץ וישא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו. רבי יצחק פתח, (שיר ד) עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יולו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי

מְגִדֵּיו. רַבִּי אֶבְהוֹ אָמַר, כַּמָּה יֵשׁ לְאָדָם לְהִרְהַר
בְּמַעֲשָׂיו וּלְפַקֵּד אוֹתָם בְּכָל יוֹם, הוֹאִיל וְנָתַן בּוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נְשָׁמָה מְהוֹרָה לְדַעַת וּלְהַפִּיר
לְבוֹרָאוֹ, וּלְהַסְתַּכֵּל בְּנַפְלְאוֹתָיו שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בְּכָל
יוֹם וַיּוֹם.

וּשְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אַרְבַּע רוּחוֹת מְנַשְּׁבוֹת
בְּכָל יוֹם מֵאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם. רוּחַ
מְזֻרָח מְנַשְּׁבֵת מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם, וַיּוֹצֵאִים
עָמָה מֵאוֹצַר הַחֲמֻדָּה הַהוּא. שְׁשֵׁנֵינוּ, אוֹצַר יֵשׁ
לְמַעֲלָה בְּשַׁעְרֵי הַמְּזֻרָח וְחֲמֻדָּה שְׂמוֹ, וַיֵּשׁ בּוֹ
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת שֶׁל רְפוּאָה
לְעוֹלָם.

וְהֵינּוּ שְׁשֵׁנֵינוּ בְּמַשְׁנֵה שֶׁל רַבִּי אֶלְיָעֶזֶר, (שֶׁאָמַר רַבִּי
אֶלְעָזָר, מַחֲו) מַה שְּׁכָתוּב בְּקָר לֹא עֲבוֹת,
כְּלוּמַר, בְּשֵׁחָוָא בְּקָר, מִי שֵׁיִשׁ לוֹ מַחְלוֹת וְחֲלָיִים,
אֵינּוּ נִלְכָּד בְּעֲבוֹת.

וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְבַדִּי, יֵשׁ מִלְּאֲדָר
מִמְּנָה מִהַבְּקָר וְעַד חֲצֵי הַיּוֹם בְּאוֹתָהּ רוּחַ

שָׁבָאָה מִמּוֹרָת, וּמִיכָאֵל שְׁמוֹ, שֶׁהוּא מְמַנָּה לְצַד
 מוֹרָת. וְאָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זְבַד, הוּא מִיכָאֵל,
 שֶׁכְּתוּב בּוֹ הִנֵּה מִלְאָכֵי יֵלֶךְ לְפָנָיִךְ. בְּהִשְׁנָחָה
 תִּמְצָא, מִיכָאֵל - מִלְאָכֵי, וְזֶהוּ שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לְמַעַשֵׂה הִנֵּה מִלְאָכֵי יֵלֶךְ לְפָנָיִךְ, כְּלוּמַר,
 הִנֵּה מִיכָאֵל יֵלֶךְ לְפָנָיִךְ.

וְשָׁנִינוּ, בְּשֵׁרוּחַ מוֹרָח מִתְעוֹרְרֵת לְצֵאת לְעוֹלָם,
 מִי שֶׁהוֹלֵךְ בְּדַרְךְ וַיִּכּוֹן רוּחוֹ לְעֵנִין הַזֶּה,
 כָּל בְּרָכָה שֶׁמְבָרְכִים ^(דף יז ע"ב) אוֹתוֹ, מִתְקַיֶּמֶת בַּשָּׁעָה
 תְּהִיָּא, וַיְהִיָּה שְׂמִיחַ כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.

רוּחַ מְעָרֵב מְנַשְׁבֵּת מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד הַלַּיְלָה,
 וַיּוֹצֵאִים עָמָה מֵאוֹצַר מְעֵין אַרְבַּע מֵאוֹת
 וְשָׁשִׂים וְחֲמִשׁ רוּחוֹת לְהַפְרִיחַ עֲשָׂבִים וְאֵילָנוֹת
 וַיְבוֹלִים. וְלְמַדְנֵנוּ, מִלְאָךְ מְמַנָּה מִחֲצֵי הַיּוֹם עַד
 הַלַּיְלָה, וּרְפָאֵל שְׁמוֹ, וְהוּא מְמַנָּה לְצַד מְעָרֵב.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֶּן פִּינִי, אִם בֵּן, קָשָׁיָא יֵשׁ כָּאֵן,
 שֶׁחֲרֵי שָׁנִינוּ, הַמְּלָאךְ הַמְּמַנָּה עַל הַרְפּוּאָה

רַפְּאֵל שְׁמוֹ, וְאָמַרְתְּ שְׁהֲרַפּוּאָה בָּאָה מִמְּזֻרְתָּ,
וּמִיכָאֵל הַמְּמַנֶּה עָלֶיךָ?

בֹּא תִשְׁמַע, אָמַר רַבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַבְדַּי, כָּל מַעֲשֵׂי
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָנֵי אָדָם כִּדֵּי שְׂיִכְרֵוּ
אוֹתוֹ שֶׁהוּא מִכָּה וְהוּא מִרְפָּא, וְלֹא יְשִׁימוּ אֲנָשִׁים
לָבָם לְמִלְאָךְ וְלֹא לְגִדּוּל, וּמִשׁוּם כֶּךָ מַחֲלִיף עֲדָנִים
וּזְמַנִּים, שְׁלֹא יֵאמְרוּ מִלְאָךְ פְּלוּנֵי עָשָׂה לוֹ אֵת זֶה,
אֵלֹא הִכֵּל בִּידוֹ.

וּלְפִיכֶךָ מַחֲלִיף רוּחוֹת, עַד שִׁיתְּפַלְלוּ לְפָנָיו
וְיִשׁוּבוּ, וְאִזּוּ יִפְקֹד אֵת הַרְפּוּאָה לְשָׂרוֹת
עָלָיו, וְאוֹתוֹ מִלְאָךְ שֶׁנִּפְקֹד עַל הַרְפּוּאָה, עוֹשֶׂה מֵה
שֶׁנֶּצְטַוָּה מִרְצוֹן אֱדוּנָיו.

וּבֹא רֵאֵה אֵת רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
שְׁלֹא מִכָּה אֵת הָאָדָם עַד שִׁיעֲלָה אֵת מַעֲשָׂיו
בְּמִשְׁקַל בְּבֵית הַדִּין שְׁלִמְעָלָה, וְהֵהוּא שֶׁהִתְמַנֶּה עַל
הַדִּין, הוּא מִיכָאֵל. וְרַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא, שֶׁאֵף עַל גַּב שֶׁבִגְלָלוּ מִגִּיעַ לוֹ דִּין בִּידוֹ בְּדִין,
מִגִּיעַ לוֹ רוּחַ שֶׁל רְפּוּאָה בְּכָל יוֹם, עַד שְׂיִכְשִׁיר

אָדָם אֶת מַעֲשָׂיו וַיָּשׁוּב מֵהֶם לְפָנַי רְבוּנוֹ, וְאִזּוֹ
 מִשִּׁדְרָ לֹו רְפוּאָה עַל יְדֵי אֹתוֹ הַשְּׁלִיחַ שְׁמִמְנָה
 עָלָיו.

רוּחַ דָּרוֹם מְנַשְּׁבֶת מִרְאשִׁית הַלַּיְלָה עַד חֲצֵי
 הַלַּיְלָה, וַיּוֹצֵאִים עִמָּהּ מֵאוֹצַר הַחֲמֻדָּה הַהוּא
 מֵאֲתָיִם וְשִׁבְעִים וְחֲמִשׁ רֹחוֹת, לְדַשֵּׁן אֶת הָאָרֶץ
 וּלְחַמֵּם אֶת הַקָּר, וּמִלְאָךְ מִמְנָה עָלָיו, וְאוֹרִיאל
 שָׁמוֹ, וְהוּא מְמַנֶּה לְצַד דָּרוֹם בְּרוּחַ הַהַיָּא, וְאוֹתָהּ
 רוּחַ כְּבֻדָּה עַל הַחֹולִים וְדוֹחֲקִים כּוֹ, וְהוּא טוֹב
 לְעוֹלָם. וְלִמְדָנוּ, בְּאוֹתוֹ זְמַן דָּנִים אֶת הַרְשָׁעִים
 בְּאִשׁ הַגִּיהֶנֶם, וְכָל הָעוֹלָיִם שׁוֹכְבִים וְחוֹזִים בַּשָּׁנָה,
 וְאִין מִי שְׁמֵת פְּלִל עֲלֵיהֶם.

רוּחַ צָפוֹן מְנַשְּׁבֶת מִחֲצֵי הַלַּיְלָה עַד הַבֶּקֶר.
 וְלִמְדָנוּ, שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלְפֵי רֹחוֹת וּסְעָרוֹת
 בָּאִים עִמָּהּ, וְהִיא קָשָׁה מְבַלֵּם לְכָל, וְטוֹב לְחֹולִים
 מֵרַב הַקָּר שְׁלָהֶם, בְּעֵבֹר הַחֹם תָּרַב שְׁפָהֶם.

וְלִמְדָנוּ, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה
 יוֹצֵא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם עוֹלָמוֹת

רבים שְׂבוּסָף בָּהֶם, וְבָא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים
 בְּגֵן עֵדֶן, וְקוֹל הַכְּרוֹז מִכְרִיז לְפָנָיו וְאוֹמֵר: עוֹרֵי
 צָפוֹן וּבֹאֵי תִימָן. כְּלוּמָר, עוֹרֵי רוּחַ צָפוֹן
 וְהַתְּעוֹרְרֵי לָבֵא לָעוֹלָם וּלְהַפִּיחַ בַּבְּשָׁמַיִם שָׁל הָעֵדֶן.
 זְהוּ שְׂפָתוֹב (שיר ה) הַפִּיחֵי גַנִּי יוֹלוּ בְּשָׁמָיו.

שְׁלֵמֵדְנוּ, בְּזִמְן שְׁרוּחַ צָפוֹן מְנַשְׁבֶּת בַּחֲצֵי הַלֵּילָה
 וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס בְּגֵן עֵדֶן, כָּל
 הַבְּשָׁמַיִם וְכָל הָאֵילָנוֹת שֶׁבְּגֵן עֵדֶן עוֹלִים רִיחָם
 וּמְזֻמְרִים לְפָנָיו, שְׂפָתוֹב אִזּוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלְּפָנֵי
 ה'. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַיַּעַר הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם
 ה) אֲכַלְתִּי יַעֲרֵי עִם דְּבָשִׁי.

וְכָל הַצְּדִיקִים כֵּלָם נֶהְנִיִּם מִזֵּיו אֲסִפְקֻלְרִיָּה שָׁל
 מַעֲלָה וְנִזְוֹנִים מִמֶּנּוּ, וּמְזֻמְרִים לְפָנֵי יוֹצֵרָם
 בְּגֵן עֵדֶן. זְהוּ שְׂפָתוֹב (שם ה) יָבֵא דוֹרֵי לְגֵנוּ וַיֹּאכְלוּ
 פְּרֵי מִגְּדֵיו. אָמַר רַבִּי מְנַחֵם, מַה זֶה יֹאכֵל? הַיַּעֲלָה
 עַל דַּעֲתָךְ שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יֹאכֵל? לֹא כֵּן!
 אֲלֵא כְּמִי שֶׁאוֹמֵר, יָבֵא שְׁלִיט הַבַּיִת - וַיֹּאכֵל
 הָאוֹרֵחַ. כֵּן כְּתוּב יָבֵא דוֹרֵי לְגֵנוּ, כְּלוּמָר, כְּשֶׁיָּבֵא

דודי לָגִנוּ, יֹאכַל הַמִּמְתִּין לוֹ, וְאֵיזְהוּ פְּרִי מִגְדְּיוֹ?
 הֵם הַצְּדִיקִים, שָׁהֵם פְּרִי מִגְדְּיוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, כְּשֶׁמֵתְחִילָה רוּחַ צְפוֹן לְנֹשֵׁב, כָּל
 הַשָּׁמַיִם וְכָל הָרְקִיעִים וְחַיּוֹת הַקְּדוֹשׁ
 וְהָאוֹפְנִים וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם, כֻּלָּם מוֹדְעוֹעִים
 וּמֵתְחִלְתָּהֶם, וּפּוֹצְחִים רְנָה וּשְׂבָחָה לְמִי שָׂאֵמֵר
 וְהָיָה הָעוֹלָם, עַד שֶׁנִּכְנָס עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן.
 וְזֶהוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִי שֶׁנִּשְׁמָה קְדוֹשָׁה יֵשׁ
 בוֹ, וְשׁוֹמֵעַ קוֹל הַתְּרַנְנָוֶל קוֹרֵא בַּחֲצוֹת
 הַלַּיְלָה, שָׂאֵמֵר רַב יְהוּדָה, בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁנִּכְנָס
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּגֵן עֵדֶן, זִיק שֶׁל אִישׁ יוֹצֵא מִבֵּין
 גְּלִילֵי חַיּוֹת וְהוֹלֵךְ בְּכָל הָעוֹלָם וְנוֹגֵעַ תַּחַת כַּנְּפֵי
 הַתְּרַנְנָוֶל, וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁעָה, בִּירְאָה מִקִּישׁ אֶת כַּנְּפֵיו
 זוֹ עִם זוֹ וְקוֹרֵא, וְזֶהוּ בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה.

וּמִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ הַשֶּׁכֶל בְּלִבּוֹ וַיִּתְעוֹרֵר וַיִּקּוּם לְהַתְעַסֵּק
 בַּתּוֹרָה, הוֹלֵךְ קוֹלוֹ וְנִשְׁמָע בְּגֵן עֵדֶן, וּמִקְשִׁיב

הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַצְדִּיקִים אוֹמְרִים לוֹ: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, מִי הוּא זֶה? וְהוּא מֵשִׁיב וְאוֹמֵר: פְּלוֹנִי
וְהַנְּשָׂמָה הַקְּדוֹשָׁה שְׁיֵשׁ בּוֹ עוֹסֵק בְּתוֹרָה, הִקְשִׁיבוּ
בְּלִבְכֶם, שְׂוָה נוֹחַ לְפָנַי מִכָּל שִׂיחָה וְתִשְׁפַּחַת
שְׂאוֹמְרִים לְמַעַלָּה.

וְזֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם ה) הַיּוֹשֶׁבֶת בַּגְּנִיזִים. כְּלוֹמֵר, נְשָׂמָה
קְדוֹשָׁה שְׂאֵת יוֹשֶׁבֶת בְּעוֹלָם הַהוּא בֵּין גְּנוּת
וּמְנוּחָה, וְאֵת עוֹסֵקת בְּתוֹרָה - בַּשָּׁעָה הַזֹּאת הַחֲבָרִים
מִקְשִׁיבִים לְקוֹלָהּ, שֶׁהוּא עֲרַב. וְהוֹאִיל וְכֵן,
הַשְּׂמִיעֵי וְהַרִימֵי קוֹלָהּ בְּתוֹרָתִי, וְאֵתֵן לָהּ שֶׁכֶר
חֶסֶד בְּעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בֵּא וּרְאֵה, דָּוִד הָיָה מִכִּיר אוֹתָהּ
הַשָּׁעָה, שְׁשָׁנִינוּ, כַּנּוֹר הָיָה תְלוּי לְמַעַלָּה
מִמַּטָּתוֹ שֶׁל דָּוִד, וּכְשֶׁהָיָה חֲצוֹת הַלַּיְלָה, רוּחַ
צְפוֹנִית בָּאָה וּמְנַשְׁבֶּת בּוֹ, וּמְיָד הָיָה קָם וּמִתְנַבֵּר
בְּשִׁירוֹת וְתִשְׁבְּחוֹת, שְׂפָתוֹב (תהלים נז) עוֹרָה כְבוֹדִי
עוֹרָה הַנִּבֵּל וְכַנּוֹר אֶעֱרָה שְׁחַר.

אָמַר רַבִּי יִירָא, מַנֵּינ לָנוּ שְׁרוּחַ צְפוּנִית מְנַשְׁבֶּת
 בְּכַנּוּר? אָמַר רַב יִצְחָק, מִכָּאן - כָּתוּב כָּאן
 עוֹרָה כְּבוֹדִי, וְכָתוּב שָׁם עוֹרֵי צְפוּן. מַה לְּהֵלֵן
 צְפוּן, אַף כָּאן צְפוּן. וְהִיוּ מִקְשִׁיבִים לוֹ בְּכָל לַיְלָה
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְּדִיקִים שֶׁבְּגֵן עֵדֶן, וְזֵהוּ
 בְּחֻצֵי הַלַּיְלָה.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בֵּן עֵדֶן
 לְמַטָּה בְּאֶרֶץ, וְהוּא מְכוּן בְּנֶגֶד כִּסֵּא הַכְּבוֹד,
 וּפְרֻכֶת, הַקְּרַח הַנּוֹרָא. וְלִמְדֵנוּ מְקוֹם יְדוּעַ יֵשׁ עָלָיו
 אֲשֶׁר לֹא שָׁלְטָה בּוֹ עֵינַי נְבִיא לְרֵאוֹת לֹא בְּמַחְזָה
 וְלֹא בְּמִרְאָה, וְעֵדֶן שְׁמוֹ, ^(דף יח ע"א) שְׁכָתוּב (ישעיה סד) עֵינַי
 לֹא רָאִתָּה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מֵאוֹתוֹ עֵדֶן שְׁלִמְעָלָה, מִמֵּנוּ
 נִזּוֹן אוֹתוֹ הֵנּוּ שְׁלִמְטָה הֵימָנוּ, וּמִתְדַשְׁנִים
 מִשָּׁם כָּל הָאֵילָנוֹת וְכָל הַיְבוּלִים וְכָל הַצְּמָחִים
 שֶׁבְּגֵן.

וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, שָׁלַש פְּעָמִים בְּכָל יוֹם מְנַטֵּף
 אוֹתוֹ עֵדֶן שְׁלִמְטָה מֵעַל הֵנּוּ מִכָּל הַרִיחוֹת

הַטּוֹבִים וְהַזּוֹהָרִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַנְּאוֹת וְכַסּוּפִים,
 וּמִתְהַרֵּית הַהוּא וְהַכְּסוּף וְהַתְּנָאָה שְׁיֹרֵד עֲלָיו, נִזּוֹן
 מִמֶּנּוּ כָּל הָעוֹלָם.

וְלַמִּדְנֹה, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשֵׁאמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא הַדְּשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא, מִיַּד הַצְּמִיחָה
 הָאָרֶץ כָּל הַיְבוּלִים וְכָל הַדְּשָׂאִים וְכָל הָאֵילָנוֹת
 שְׂבִנֵּן עֵדֶן בְּתַחֲלָה, וְאַחַר כֵּךְ הַצְּמִיחָה לְכָל
 הָעוֹלָם. וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הָאָרֶץ הַצְּמִיחָה לְכָל
 הָעוֹלָם, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַצְּמִיחַ אֶת הַנֶּזֶן עֵדֶן,
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ב, ח) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים נֶזֶן בְּעֵדֶן
 מִקֶּדֶם.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָאָרֶץ הַצְּמִיחָה הַכֹּל, וְהַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בִּרְרָ אֶת כָּל הַמַּעֲלָה מֵהֶם וְשִׁתַּל
 אוֹתָם בְּנֵן עֵדֶן, וּמִמָּה שְׁיֹרֵד מֵעֵדֶן כֻּלָּם נִזּוֹנִים.
 זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים כד) יִשְׂבְּעוּ עֲצֵי ה' אֲרָזִי לְבִנְיוֹן
 אֲשֶׁר נָטַע אֲשֶׁר שָׁם צִפְרִים יִקְנֶנּוּ. מִי הֵם
 הַצִּפְרִים? אֵלּוּ הֵם הַצְּדִיקִים, שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 עָשָׂה לָהֶם בְּנֵימִים בַּצִּפְרִים לְהַתְּעוֹפֵף לְמַעְלָה

בְּמַדְעַ וְהַשְׂכָּל, וְלִהְעֲלוֹתָם לְמָקוֹם הַהוּא שְׁגָנּוּ
 לָהֶם, שְׂפָתוֹב בּוֹ (ישעיה סד, ג) עֵינִי לֹא רָאִיתָ אֱלֹהִים
 וּלְתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הוֹלִידָה הָאָרֶץ דְּשָׂאִים הַמְּנַדְלִים
 לְאַחַר בֵּן וְצוֹמְחִים, לַעֲשׂוֹת צַרְךָ הָעוֹלָם,
 וְכָל הָעֲשָׂנִים שֶׁל רְפוּאָה לְרַפְּאוֹת בָּהֶם הַבְּרִיּוֹת,
 כֻּלָּם הוֹלִידָה וְהַצְּמִיחָה הָאָרֶץ כְּבַת אַחַת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה בַּר שְׁלֹמֹם, בּוֹ בַּיּוֹם שְׁנַבְרָאוֹ
 שָׁמַיִם וָאָרֶץ, בּוֹ בַּיּוֹם עָשׂוּ כֻלָּם תּוֹלְדוֹתָם
 וְלֹא חָסַר מֵהֶם כָּלוּם, מִשָּׁמַע שְׂפָתוֹב (בראשית ב) אֱלֹהִים
 תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאֵימָתִי נַעֲשׂוּ תּוֹלְדוֹת
 אֵלֶּיךָ? בַּיּוֹם עָשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם. דְּוָקֵא
 בּוֹ בַּיּוֹם נַעֲשֶׂה כָּל צַרְכֵי הָעוֹלָם, וְלְאַחַר בֵּן גָּלָה
 אוֹתָם כָּל יוֹם וַיּוֹם, וְנָתַן מַעַם לְכָל דָּבָר וְדָבָר
 כַּאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנַתְּנָלָה.

וְכֵן אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, בּוֹ בַּיּוֹם שְׁנַבְרָאת הָאָרֶץ, בּוֹ
 בַּיּוֹם הוֹלִידָה וְהַצְּמִיחָה כָּל תּוֹלְדוֹתֶיהָ, וְהָיוּ
 כֻּלָּם גְּנוּזוֹת תַּחְתֵּיהָ, עַד שֶׁאָמַר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא תוצא הארץ. תברא הארץ לא נאמר, אלא תוצא הארץ, דבר שהיה ננוז בה, והוציאה כל דבר ודבר באותה הטבע הראוי לה להוליד ולהזריע מהם בדומה להם, והו שפכתוב למינה.

אמר רבי יהודה, כך עשה הקדוש ברוך הוא לארץ, בנקבה זו המעפרת, ואחר כך מוציאה עברה ממנה. כך היתה הארץ - בשעה שנבראת, נתעברה מהיסודות כלם שנכנסו בה, והם הוציאו כל תולדות שלה.

אמר רבי יצחק, כמו גידים של שלייה של אשה, שפלאים מורעו של אדם, שיש בו היסודות כלם, כך הארץ - בו פיוס שנבראת, בו פיוס נתעברה מכל מה שהולידה, שפכתוב (שם א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, ומיד והארץ היתה תהו ובהו וחשך ורוח הרי בכאן ארבעה יסודות שהם: אש מים רוח חשך, ואלו הולידו תולדותיה, ומאלו נתסדרו כלם, וכל התולדות נתהוו מבחות הללו.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַבְּצוֹת שְׂפָאָרְיָן מְלֵאִים זָרַע כְּמוֹ
נִקְבָּה מֵאוֹתָם הַמַּיִם שְׁלִמְעָלָה, וּמִתְעַבְּרַת
מֵהֶם כְּנִקְבָּה שְׂמִתְעַבְּרַת מִן הַזִּכָּר.

שָׂאֵל רַבִּי חֲנִי לְרַבִּי דוֹסְתַאי, אָמַר לוֹ, הֲרִי כְּתוּב
וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ (שם) וְשָׂא עֵשֶׂב מִזֵּרִיעַ זָרַע עֵץ
פְּרִי עֹשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ. הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אֵילָנוֹת
וּפְרוֹת, מַה כְּתוּב לְאַחַר כֵּן (שם ב) וְכָל שֵׂיחַ הַשָּׂדֶה
טָרָם יִהְיֶה בְּאָרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה טָרָם יִצְמַח,
וּמִשְׁמַע טָרָם כְּתָרְנוּמוּ?

אָמַר לוֹ, כֵּן הוּא, אֲבָל כַּחוֹת לְהוֹלִיד בְּאוֹתוֹ
הַזְּמַן לֹא הָיָה לָהֶם, וּמִפְּנֵי מָה? מִפְּנֵי שֶׁלֹּא
הִמְטִיר ה' אֱלֹהִים עַל הָאָרֶץ, וְאֵד לֹא הָיָה שִׁיעָלָה
מִן הָאָרֶץ, שְׂאֵלְמָלֵא הָיָה כֵּן, כָּל כַּחוֹתָם הָיוּ
לְהוֹלִיד וּלְהַצְמִיחַ, אֲבָל מִפְּנֵי זֶה לֹא הָיָה בְּאָרֶץ
הַכַּח הַמּוֹלִיד.

רַבִּי יִצְחָק הֵלֵךְ לְרַבִּי זִירָא, נִכְנַס לְבֵיתוֹ וּמָצָא
שְׁהָיָה מְטִיל בְּאוֹתוֹ הַגֶּן. פָּתַח וְאָמַר (שׁוֹפְטִים א)

וּבְנֵי קִינִי חֹזְתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים. מָה רָאוּ
בְנֵי יִתְרוֹ לַעֲלוֹת מִשָּׁם?

שָׁאמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, שְׁקוּלָה הָיְתָה יְרִיחוֹ
בְּנֶגֶד כָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִרַב הַתַּעֲנוּגִים
שָׁהָיו בָּהּ, שָׁאמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, לָמָּה נִקְרְאת
שָׁמָּה יְרִיחוֹ? עַל שֵׁם תְּרִיחַ. אָמְרוּ בְנֵי יִתְרוֹ, אָנוּ
צָרִיכִים לְהַתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה אֵינָה צָרִיכָה
תַּעֲנוּגִים, נָקוּם מִכָּאן לָחֵר וְנִתְעַסֵּק בַּתּוֹרָה.

אָמַר רַבִּי יוֹרְאֵה, יָדַעְתִּי עַל מָה הַתְּכַוֵּנְתָּ, אֲלֵא בְנֵי
יִתְרוֹ עַד עַתָּה לֹא הָיוּ יוֹדְעִים תּוֹרָה,
וְצָרִיכִים אֶת הַחֵר, אֲבָל אָנוּ יוֹדְעִים בַּתּוֹרָה
וְצָרִיכִים צַחֲוֹת לְלַבּוֹן הַהֶלְכָה.

אָמַר לוֹ, מָהוּ שְׂפָתוֹב וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשֵׁא? אָמַר
לוֹ, הוֹצִיָּאתָ הָאָרֶץ כָּל הַתּוֹלְדוֹת שָׁהָיו בָּהּ
וְשָׁהָיו גְּנוּזִים בָּהּ לַחֲוִין, וְלֹא הָיוּ בָּהֶם פַּחוּתָם, עַד
שֶׁהִמְטִיר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל הָאָרֶץ וְעָמְדוּ כָּל
הַתּוֹלְדוֹת בְּכַחֵם הַשְּׁלֵמָה, וְכַתּוּב וַיֵּרָא אֱלֹהִים בֵּי
טוֹב.

פְּרִשְׁהָרָד׃ וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹדֶת בְּרָקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל הָאָרֶץ. שָׁם
 שְׁנֵינֵנו, אָמַר רַבִּי יִצְחָק בַּר יַעֲקֹב, מִהוּ שְׁכַתוֹב
 (שיר ד) בְּלֶךְ יָפָה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵינִן בָּהּ? כֵּן וְרֵאָה,
 בְּשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, עֲשָׂאוּ
 מֵאוֹתוֹ הָאִוֶּר הַנִּצָּצֵל מִלְּמַעְלָה, וּבְרָא הַשָּׁמַיִם
 מֵאוֹתוֹ הַרְקִיעַ הָרֵאשׁוֹן שֶׁהֵכִינוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 וּבְרָאוּ בִּתְחִלָּה, וְאוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד כָּל שְׂאֵר
 הַרְקִיעִים שְׁנֵתֵהוּ מִמֶּנּוּ.

וַאֲמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, אוֹתוֹ הַרְקִיעַ הוֹלִיד
 כָּל הַמְּאוֹרוֹת מֵאוֹתוֹ הָאִוֶּר שְׁמַקְבֵּל
 מִלְּמַעְלָה, וּבְשִׁפְרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ רְקִיעַ,
 נִטַּל אֶת הַמְּאוֹרוֹת, וְהִנִּיחָם בְּאוֹתוֹ רְקִיעַ הַנִּבְרָא
 רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם, שְׂאוֹתוֹ רְקִיעַ נִתְּתָה מִן הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, הַרְקִיעַ הָעֲלִיּוֹן הוֹלִיד
 הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר תַּחְתָּיו, וְהַשָּׁמַיִם הוֹלִידוּ אֶת
 הַרְקִיעַ הַזֶּה, וּנְבָרָא רְקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְנִטַּל הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַמְּאוֹרוֹת הַלְלוּ וְנִתְּנָם בּוֹ. וְהוּ

שְׁכַתוֹב (בראשית א, יז) וַיִּתֵּן אוֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ
הַשָּׁמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַמְּאֹרֹת הַלָּלוּ, וְהַנִּיחָם בְּרָקִיעַ הַזֶּה לְהַיּוֹת
מִמְשָׁלָה עַל הָאָרֶץ וּלְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶם תְּבָרִיּוֹת,
וּכְשֶׁבְרָאם, נָתַנוּ אוֹרָם שְׁנֵיהֶם בְּשׁוּה. אָמְרָה
הַלְבָּנָה, רַבּוּנוּ שָׁל עוֹלָם, אִיזן לָךְ לְהַתְנַהֵג (דף יח ע"ב)
בְּשֵׁנֵי כְתָרִים בְּשׁוּה. מָה עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא?
הַמְעִיט אוֹתָהּ, וְהִינּוּ הַכִּפְרָה שָׁל שְׁעִיר רֹאשׁ חֲדָשׁ,
שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ לָה'.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ אֶת זֶה
וְלֹא הִתְיַשַּׁב בְּלָבִי הָעֵנִין. כְּשֶׁבָא רַב נַחֲמָן,
בָּאוּ וְשָׂאוּ אוֹתוֹ. אָמַר כִּמְשֻׁמְעוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
לְרַבִּי יַעֲקֹב, אַתָּה רוֹצֵה לְעַבֵּר עַל דְּבָרֵי חֲבֵרִיךָ?!
שְׁתַּק.

רַבִּי יוֹסִי בֶן רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לְקוֹנִיָּא בָּא לְרֵאזוֹת
אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן חֲתָנּוֹ. יִצְאָה
בֵּיתוֹ וּלְקַחָה יָדוֹ לְנִשְׁק. אָמַר לָהּ: לָכִי וּמַעֲטִי אֶת

עצמד מלפני בעלה, שהוא קדוש. שמע רבי אלעזר, אמר: כעת אני נזכר בדבר אחר, שהיא מרגלית יקרה, שנאמר על הלבנה כפי ששנינו, שהקדוש ברוך הוא אמר ללבנה לכי ומעטי את עצמה, שחשבה הלבנה שלה נתן השלטון. אמר לו חמיו: אני כף שמעתי וכף הוא מסתדר בלבי, משום שלא אעבר על דעת החברים.

פתיח רבי אלעזר פיו ואמר, (דברים לג) אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב נאותך. וכי נאותן של ישראל חרב הוא? לא! שחרי החרב נתנה לעשו, שכתוב (בראשית כז) ועל חרבך תחיה, אבל ישראל לא.

אלא כף שמעתי מאבא, שאלו הם תלמידי החכמים, שפששומעים דבר ולא מתישב בלבם, שהם נלחמים זה עם זה פאותם לוחמי הקרב בתרב, ורוצים לחרג זה את זה.

ודבר זה שאמר חברנו - כף הוא, וכן גזרתי בסוד המשנה שלנו, שכאשר ברא הקדוש

בְּרוּךְ הוּא אֵת הַשָּׁמַשׁ וְאֵת הַלְּבָנָה, גִּזַּר עַל הַשָּׁמַשׁ
 שִׁיחֹזר לְהִיּוֹת שְׁלֹטוֹנוֹ שָׁל עֵשׂוֹ, וְגִזַּר עַל הַלְּבָנָה
 לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם תְּהִי שְׁלֹטוֹנוֹ שָׁל יַעֲקֹב, וּמִנָּה עֲלֵיהֶם
 שָׂרִים תִּזְקִים, עַד שִׁיבֹאוּ שְׁתֵּי הָאֲמוֹת הַלְלוּ.

וְהַיֵּשֶׁר הַהוּא שֶׁתִּמְנָה עַל הַלְּבָנָה, עֲבוֹר הָאִמָּה
 שָׁל יַעֲקֹב, רָצָה מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁינָתֵן
 הַשְּׁלֹטוֹן לְלְבָנָה בְּעוֹלָם תְּהִי, כְּלוּמַר לְאִמָּה שָׁל
 יַעֲקֹב. אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי מֵה צְרִיכָה
 הָאִמָּה שָׁל יַעֲקֹב, אֵלֶּא אֵת הָעוֹלָם הַבָּא,
 וְלְהַשְׁלִיטֵם עַל כָּל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת, אֲבָל
 בְּעוֹלָם תְּהִי, לְכִי וּמַעֲטִי אֵת עֲצֻמְךָ וְהַשְׁתַּעֲבְדִי
 בְּנֵלוֹת לְזָבוֹת לְעוֹלָם הַבָּא.

כְּשֶׁבָאָה הָאִמָּה שָׁל יַעֲקֹב, הִתְרַעְמוּ לְפָנָי הַקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל שֶׁנִּטַּל מֵהֶם הַשְּׁלֹטוֹן וְנָתַן
 לְעֵשׂוֹ. אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא: וְכִי מָה אַתֶּם
 צְרִיכִים אֵת שְׁלֹטוֹן הָעוֹלָם תְּהִי? שְׁתֵּרִי אֲנִי עָרַב
 לְהַשְׁלִיטְכֶם לְעוֹלָם הַבָּא עַל כָּל הָאֲמוֹת, וּמִשׁוּם
 כִּךְ הַקְרִיבוּ עֲלֵי כַפָּרָה. כְּלוּמַר, עַל אוֹתָהּ הַכְּבֻשָׁה

נְשֵׂאֵנִי עָרַב בּוֹ, הִקְרִיבוּ כַּפָּרָה וְהִתְעַסְקוּ בַּתּוֹרָה,
וְעָלֵי לְתֵת לָכֶם שָׂכָר טוֹב, וְעָלֵי לְהַשְׁלִיט אֶתְכֶם
עַל כָּל הָאֲמוֹת, שְׁעַל כֶּךָ מַעֲטָתִי אֶת הַיָּרֵחַ בְּעוֹלָם
תְּהִי.

בָּא רַבִּי יוֹסֵי חָמִיו וּנְשָׂקוּ בְּרֵאשׁוֹ. קָרָא לְבֵתוֹ
וְאָמַר לָהּ: הַגְּלוּי שָׁל הָאֹר וְהַמָּאֹר שֶׁנִּפְרַד
בְּטוֹבוֹת יֵשׁ לָךְ. אֲשֶׁר־יָהּ, אֲשֶׁר־י חֶלְקָהּ, וְאֲשֶׁר־י חֶלְקִי
בְּעוֹלָם תְּהִי שְׂזוּכִיתִי לְרֵאוֹת כֶּךָ.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, זָכוּ יִשְׂרָאֵל - מֵאִיר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְאֵינָם צְרִיכִים לְמָאֹר אַחֵר,
שְׂפָתוֹב (ישעיה ס) וְתִיָּה לָךְ ה' לְאֹר עוֹלָם.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן שְׁנֵת־חֶלֶף לָהֶם
הַשְׁלֵטוֹן, מוֹנִים חֲשִׁבּוֹן לְלִבָּנָה, שְׂפָה
נוֹהֲגִים יִשְׂרָאֵל חֲשִׁבּוֹנוֹתֵיהֶם. וְהוֹ שְׂפָתוֹב (שיר השירים
ד) הַנָּךְ יָפָה רַעֲיָתִי, מְנַהֲיָתִי. מִן רוּעָה כַּעֲזָן יוֹסֵף.
(שם) וּמוֹם אֵין כֶּךָ, שְׁלֵא נִמְצָא כֶּךָ חֶסְרוֹן כְּמוֹעָדִים
וּבְזִמְנִים.

דָּבָר אַחֵר, הַנֶּפֶד יָפֵה רַעֲיָתִי וּמוֹם אֵינִי בָּהּ, שָׁנִי
 רַבּוֹתֵינוּ, בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הָעוֹלָם
 נִדוּן. אָמַר רַבִּי אֶלְפִּינְדְרָאִי, וְכִי לֹא נִדוּן הָאָדָם
 אֶלָּא לְפְרָקִים אֵלּוּ? וַחֲרִי פְתוּב (איו"ב ז) וַתִּפְקְדֵנוּ
 לְבִקְרִים לְרַנְעִים תִּבְתְּנֵנוּ! וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינִי לָךְ
 כָּל רַנֵּעַ וְרַנֵּעַ שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵינִי מִשְׁנִית
 בְּאָדָם בְּכָל מָה שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וְשָׁנָה כָּאֵן,
 שֶׁבְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים בְּשָׁנָה הוּא!?

אָמַר רַבִּי אֶלְפִּינְדְרָאִי, אֲנִי חוֹזֵר בֵּי, שְׁדָבָר
 הַתּוֹרָה בְּעֵינַי זֶה, וְלֹא בְּעֵינַי שֶׁל אוֹתוֹ דָּבָר
 שֶׁל רַבּוֹתֵינוּ. שֶׁהַפְּסוּק אָמַר פְּקִידָה וּבְחִינָה,
 וַחֲכָמִים אוֹמְרִים דִּין. וּמִשְׁמַע שֶׁתִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 מִשְׁנִית בְּכָל יוֹם וְיוֹם בְּעוֹלָם, אֲבָל לָדוֹן דִּין, רַק
 בְּאַרְבָּעָה זְמַנִּים תִּלְלוּ לָדוֹן אֶת כָּל הָעוֹלָם.

וְכָל הַדִּינִים תִּלְלוּ, בְּשָׁבִיל בְּנֵי הָאָדָם עוֹשֶׂה
 תִּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דִּין בְּעוֹלָם. בְּפֶסֶח עַל
 הַתְּבוּאָה, מָה מִשְׁמִיעֵנוּ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, עַל
 הַתְּבוּאָה מִמֶּשֶׁ. שֶׁאָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשָׁנָה שֶׁעָבְרָה

נָתַן לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא תְבוּאָה, סְפוּקָם שָׁל
הָעוֹלָם. לֹא מְעַשְׂרִין אוֹתוֹ בְּגִי אָדָם וְלֹא נוֹתְנִים
לְאֹכַל מִמֶּנּוּ לְעֲנָבִים, לִיתוּמִים וְלֹא לְמִנּוֹת?!
בְּשִׂבְעָה הַשָּׁנָה הַזֹּאת, דָּן אֶת כָּל הָעוֹלָם עַל אוֹתָהּ
תְבוּאָה שֶׁהִיְתָה בַשָּׁנָה שְׁעָבָרָה.

בַּעֲצָרַת דָּן אֶת הָעוֹלָם עַל אֵיזָה עֲוֹן? עַל עֲוֹן
פְּרוֹת הָאֵילָן, שְׁלֹא הִמְתִּינוּ שְׁנַת
עֲרֻלָּתָם וְשֹׁלֵא הַנִּיחוּם בַּשְּׂבִיעִית לְעֲנִי וְלַגֵּר.

בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה דָּן כָּל הָעוֹלָם בְּלוֹ, גּוֹפּוֹת בְּגִי אָדָם
וְהַנְּשָׂמוֹת, וּפּוֹקֵד אוֹתָם, וְדָן אוֹתָם עַל כָּל
מַה שֶּׁעָשׂוּ כָּל הַשָּׁנָה בְּלָהּ. וְלִמְדֵנוּ, אֲפִלּוּ צְעָדֵיו
שֶׁל אָדָם נִמְנָם וּבָאִים בְּדִין בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. וְהוּ
שֶׁפְּתוּב (שם לא) וְכָל צְעָדֵי יִסְפוֹר.

שָׁנָה רַבִּי יוֹסִי, שְׁלֹשׁ כְּתוּבֵי נִכְנָסִים לְיוֹם הַדִּין:
כְּתוּב צְדִיקִים גְּמוּרִים, כְּתוּב רָשָׁעִים גְּמוּרִים,
כְּתוּב בֵּינּוֹנִים, וּכְנֻגָּדֵן שְׁלֹשָׁה כְּתוּבֵי בְּאָדָם: כְּתוּב
הַנְּשָׂמָה הַקְּדוֹשָׁה, וְכְתוּב הַמְּתֵאוּהָ, וְכְתוּב הַמְּנִיעָה.

מהו פֶּחַח הַמְּנִיעָה? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, פֶּחַח הַמְּנַדְּלָת
וְהַמְּנִיעַ אֶת הַגּוֹף בְּכָל צָרָתוֹ.

רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּינְיָ אָמַר, בֵּא רֵאָה רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל
הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אֵף עַל פִּי שְׂבִית דִּין שֶׁל
מַעֲלָה בָּאִים לַעֲמֹד בַּדִּין וְלָדוֹן אֶת הַבְּרִיּוֹת
וְלְהוֹרֹת לְפָנָי הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא זְכוּת וְחוּבָה שֶׁל
בְּנֵי אָדָם, שֶׁלְמַד רַבִּי יוֹסִי בֶּן פִּינְיָ, שֶׁלֹּשׁ כֶּתוּבֹת שֶׁל
מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת עוֹמְדִים עַל הַדִּין בְּיוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה,
יֵשׁ מֵהֶם שֶׁהֵם מוֹרִים זְכוּת לְטוֹבָה, וְיֵשׁ מֵהֶם חוּבָה
לְרָעָה. וּבֵא רֵאָה, רַחֲמָנוּתוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שֶׁנִּתֵּן עֲצָה לְהַנְצִיל מִן הַדִּין.

שֶׁלְמַדְנוּ, מֵה שְׂכָתוֹב (ויקרא כג) זְכוּרֹן תְּרוּעָה, לֹא
מִצְאָנוּ זְכוּרָה (דף יט ע"א) לְתְרוּעָה, אֲלֵא מֵה
שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּתוּב (במדבר י) וְכִי תִבְאוּ מִלְחָמָה
בְּאֲרָצְכֶם עַל הַצָּר וְגו' וְתִרְעַתֶּם וְגו'. וְזוֹכֵר לְתְרוּעָה
זו, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, תִּרְיֵעוּ לְפָנָי בְּתְרוּעָה
זו, שֶׁהִיא זְכוּרֹן אוֹתָהּ תְּרוּעָה, מִיָּד - וְנוֹשְׁעֵתֶם
מֵאֲנִיכֶם בְּאוֹתָהּ דְּגָמָא.

מֵאֵיבִיכֶם, מִי הֵם? אֵלֹהֵי הַמּוֹרִים חוֹבְתָם שָׁל
 בְּנֵי אָדָם. שְׁלֹמֹדֵנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
 מִלְּאֲכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים חוֹבְתָן שָׁל בְּנֵי אָדָם,
 וּמִלְּאֲכִים יֵשׁ הַמּוֹרִים זְכוּתָם. וְאַפְלוּ אֶחָד מִבְּנֵי אֱלֹהִים
 מוֹרָה זְכוּתוֹ, עוֹזְבִים אוֹתוֹ. וְהוּא שְׂכֵתוֹב (אִיזכ ל"ג) אִם
 יֵשׁ עָלָיו מִלְּאָךְ מְלִיץ אֶחָד מִבְּנֵי אֱלֹהִים, וְכֵתוֹב אַחֲרָיו
 (שם) וַיִּחַנְּנוּ וַיֹּאמֶר פְּדַעְהוּ מִרְדַּת שַׁחַת וְגו'.

וְכִי יֵשׁ מִלְּאָךְ מְשֻׁטֵּי זְכוּתוֹ שָׁל אָדָם? אָמַר רַבִּי
 שְׂמַעוֹן, חָם וְחִלְיָה שְׂמִלְּאָךְ מְשֻׁטֵּי זְכוּת,
 אֱלֹהִים יֵשׁ מִלְּאֲכִים מְמַנִּים לְעֵינַי וְלְהוֹרוֹת בְּחוֹבְתוֹ
 שָׁל אָדָם בְּכָל שְׁעָה שְׂיַעֲבֹר, וְהֵם מוֹרִים אוֹתוֹ דְּבַר
 שְׂנַצְטוֹו.

כִּי־יֵצֵא בְּדַבָּר, וְכָל צָבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עָלָיו
 מִימֵינוּ וּמִשְׁמֵאלוֹ, מַה זֶה עָלָיו? עָלָיו שָׁל
 אַחֲאָב, שֶׁהָיוּ מְעִינִים בְּדֵינּוּ מִימֵינוּ וּמִשְׁמֵאלוֹ. וְכִי
 יֵשׁ יָמִין וְכו'? אֵלֹהֵי מִימֵינִים לְזְכוּת, וְאֵלֹהֵי
 מִשְׁמֵאֵילִים לְכַף חוֹבָה.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב, מִפְּנֵי מָה בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
 דִּין הַגּוֹף וְהַנְּשָׁמָה? מִפְּנֵי שָׁבוּ נוֹלַד אָדָם
 הֲרֵאשׁוֹן, וְכוּ בַּיּוֹם נַעֲשֶׂה גּוֹף, וְנִזְרְקָה בּוֹ נְשָׁמָה,
 וְכוּ בַּיּוֹם נִדוֹן וְנִקְבָּע הַדִּין לְדוֹרוֹת.

וּבַחֲג נְדוּנִים עַל שֶׁהֵם מְבִיִּים בְּנִטְיִלַת יָדִים, וְעַל
 שֶׁהֵם מְזוֹלְזָלִים בְּמִקְוֵאוֹת וּבִטְהָרוֹת שֶׁהֵם
 מִים, וְעַל כֵּן נְדוּנִים עַל חַמִּים, עַל עֲגִיז חַמִּים.

אָמַר רַבִּי אֲחָא, בְּאַרְבַּעַת פְּרָקִים כְּמוֹ בֵּן הָאָדָם
 נִדוּן: בּוֹ בַּיּוֹם שֶׁמְהַרְהַר הָעֵבֶרֶת, וּבְזִמְנָא
 שְׁעוֹשֶׂהוּ, וּבַיּוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה, וּבְעוֹלָם הַבָּא. רַבִּי
 אֲבָהוּ אָמַר, בְּזִמְנָא שְׁעוֹשֶׂה הָעֵבֶרֶת, וּבְזִמְנָא שְׁיִחְלָה.
 שֶׁאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, כִּיּוֹן שְׁיִחְלָה אָדָם, מֵעַלִּים אוֹתוֹ
 לְדִין, וּבְזִמְנָא שְׁמַת, כְּשִׁיּוֹצְאָה נְשָׁמָתוֹ מִמֶּנּוּ,
 וּבְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּמַחֲוֵן הַצְּדִיקִים וְשִׁמְחָתָם,
 כְּשִׁיּוֹצְאִים מִן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּבִשְׂרוֹן מַעֲשִׂים.
 וְכִשְׁבָּאִים לְעִין בְּנְשָׁמָה, אֵין מוֹחִים בְּיָדָהּ. וּמָה
 אוֹמְרִים לָהּ? כִּלְךָ יָפָה רַעֲיָתִי. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,

הצדיק אומר את זה על הנשמה שבו, בלך יפה
 רעייתי, מנהיגתי, שלא הרעתי לך במעשים רעים,
 שפתוב (שיר ד) ומום אין בך.

דבר אחר, (בראשית א) ויאמר אלהים יהי מארת.
 למה חסר ו'? אומר רבי יהושע בן לוי,
 תפלת הצדיקים שיצאו מהעולם הזה כדי שלא
 יתעבב שגורם לעולם הבא. שאמר רבי יהושע בן
 לוי, מה שפתוב (יחזקאל א) דמות כמראה אדם עליו
 מלמעלה? זו מעלתן של צדיקים שהם למעלה על
 כל המעלות.

מה זה עליו? אומר רבי יצחק, הוא יעקב,
 שמעלתו למעלה. זהו שפתוב כמראה אדם.
 מה משמע? כתוב כאן עליו, וכתוב שם (בראשית לה)
 ויעל מעליו אלהים.

אמר רבי חייא בר יעקב, אין לך בכל לילה
 ולילה שאין הפרוז יוצא ואומר: עלו
 חסידים, באו וברכו ליוצרכם! זהו שפתוב (תהלים
 קמ"ה) וחסידך יברכוכה. כבוד מלכותך יאמרו

וְנִבְּרָתְךָ יִדְבְּרוּ. וְלָמָּה? לְהוֹדִיעַ לְבְנֵי הָאָדָם
נְבוֹרוֹתָיו וְגו'.

אָשֵׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, פַּעַם אַחַת הָיָה הוֹלֵךְ רַבִּי יוֹסֵי
בְּדֶרֶךְ, פָּגַשׁ בּוֹ רַבִּי יִרְמְיָה (תַּיִיא) וְהִלְכוּ
בְּאַחַד. פָּגְעוּ בְּהַר הַתּוֹא, וְהָיָה הַהָר מִפְּחִיד אוֹתָם.
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי לְרַבִּי יִרְמְיָה (תַּיִיא): נֹאמַר דְּבָרֵי תוֹרָה
וְנִלְךָ.

אָמַר רַבִּי תַיִיא: בְּיָדַי שְׂאוֹמְרִים חֻכְמֵי הַמַּשְׁנָה,
הַשֶּׁמֶשׁ שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב, עַד פָּמָה זֶה יְהִיָּה?
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: אָמַר לְךָ דְּבָר שֶׁהָיָה אֲבֵא אוֹמֵר,
שְׂאוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ וְאוֹר הָרֶב שֶׁהָיָה לְיַעֲקֹב, גָּנוּז הוּא
לְצַדִּיקִים לְעֵתִיד לָבֵא, וְלֹא זֶה הוּא הַשֶּׁמֶשׁ
שֶׁמִּשְׁתַּמְּשִׁים בּוֹ בְּנֵי עֲשׂוֹ, וְנִגְזָר שִׁשְׁתַּעֲבְדוּ בְּנֵי
יַעֲקֹב תַּחֲתָיו.

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה יַעֲקֹב עֲצוּב. אָמַר: רַבּוֹן
הַעוֹלָם, הֲרֵי הָאוֹרָה שְׁלִי נִתְּנָה לְעֲשׂוֹ.
יַצֵּאָה בַּת קוֹל וְאָמְרָה: וְאַתָּה אֵל תִּירָא עַבְדֵי

יַעֲקֹב וְגו', וְהֵאֵרָה שְׁלֹף נִגְנְזָה לָךְ וּלְבָנֶיךָ. אָמַר:
הֲרֵאִינָה לִי!

בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ שָׂרָאָה אוֹתָהּ יַעֲקֹב, וְלֹא אָדָם
אַחֵר. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית לב) וַיִּזְרַח ל"ו הַשֶּׁמֶשׁ,
אוֹתוֹ הַשֶּׁמֶשׁ שִׁהְיָה גְנוּז, כַּאֲשֶׁר עָבַר אֶת פְּנוּאֵל.
אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, כְּשֶׁנִּצְחָ שָׂרוּ שָׁל עֲשׂוֹ, לוֹ מִשְׁמַע
וְלֹא לְאַחֵר.

וְאַתָּה עַל גַּב שְׁיַעֲקֹב נִהְיָה לְרֵאוֹת שְׁנִצְחָ אֶת שָׂרוּ
שָׁל עֲשׂוֹ, מַה כְּתוּב בּוֹ? (ס) וְהוּא צִלְעַ עַל
יָרְכּוֹ. אָמַר רַבִּי אַחָא, הָאֹר הָאִיר, אֲבָל לְבוֹ הָיָה
חֲשׂוֹךְ עַל יוֹצְאֵי יָרְכּוֹ שְׁיַשְׁתַּעְבְּדוּ תַּחַת עֲשׂוֹ.

בְּעוֹר שִׁהְיָו הוֹלְכִים, שְׁמָעוּ קוֹל תִּינּוֹק כְּהָר שִׁהְיָה
הוֹלֵךְ וּבוֹכָה. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי: גִּלְךָ אֱלִיֹּ,
שִׁהְרֵי אֵינְנוּ מִפְּחָדִים, שִׁהְרֵי שְׁנִינּוּ, שְׁלֵאֲחַד
מִתַּחַת וּמִזִּיק, לְשָׁנִים נִרְאָה וְלֹא מִזִּיק. הֲלָבוּ
אֱלִיֹּ, וְהַתִּינּוֹק הָיָה בּוֹכָה.

בְּשֵׁהִגִּיעוֹ אֵלָיו, אָמַר רַבִּי יוֹסִי: בְּנֵי רַבּוֹן הָעוֹלָם
 אֲנַחְנוּ, שֶׁל אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא שְׁמוֹ אֶחָד עַל
 שְׁתֵּימָם, בְּאוֹתֵיזוֹת שְׁלֹשָׁה רְשׁוּמִים, בְּסוּד שֶׁל אַרְבַּע.
 חֲקוּקִים עַל אֶחָד שְׁנַיִם, וְנִקְרָאִים עַל חֵיזוֹת הַקֶּדֶשׁ.
 מָה הַטַּעַם? אָמַר רַבִּי יוֹסִי כֹּה: שְׁחוֹשְׁשִׁים שְׁמָא
 הוּא יָשָׁד, וְהֵם פּוֹחֲדִים מִשְׁמוֹ שֶׁל רַבּוֹן הָעוֹלָם
 תְּרַבֵּה.

בַּאֲשֶׁר אוֹתוֹ תִּלְךְ שָׁמַע אֶת הַדְּבָר הַזֶּה, הַשֵּׁב
 וְאָמַר: יְהוּדֵי אֲנִי, וּבֶן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲזִיָּא
 הַגְּדוֹל אֲנִי, וְאָבִי הָיָה מְלַמֵּד אוֹתִי פְּסוּקֵי שִׁיר
 הַשִּׁירִים וּפְרָשֶׁת בְּרֵאשִׁית, וּמֵת אָבִי, וְנִגְבּוּ אוֹתִי
 חַנּוּכִים, וְכַעַת נַצַּלְתִּי מֵהֶם וּבְרַחֲמֵי לְחַר תְּזִיָּה.

בְּכַה רַבִּי יוֹסִי וְאָמַר: אוֹי שָׁפֵן בְּנוֹ שֶׁל רַבִּי חֲזִיָּא
 הַגְּדוֹל הוֹלֵךְ כֹּה! לָקַח אוֹתוֹ בִּידוֹ וְהִלְכוּ.
 אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסִי: אָמַר בְּנִי, מָה תְּזִיָּת לֹאמַד עִם
 אָבִיךָ? אָמַר: בְּפְרָשֶׁת יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם
 תְּזִיָּתִי לֹאמַד. אָמַר לוֹ: מָה תְּזִיָּה אָבִיךָ אוֹמַר בְּפְרָשָׁה
 תְּזִיָּ?

פָּתַח אֹתוֹ תִּינּוֹק פִּיּוֹ וְאָמַר: (כמדבר בא) בְּאֵר
 חֲפְרוּהָ שָׂרִים כְּרוּהָ נְדִיבֵי הָעַם בְּמַחֲקַק
 בְּמַשְׁעֲנָתָם. לְמַדְנּוּ, שָׁלַשׁ מִתְּנוֹת טוֹבוֹת נָתַן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל עַל יְדֵי שְׁלֹשָׁה רוּעִים
 אֲחִים - מֹשֶׁה, אַהֲרֹן וּמְרִים. בְּזִכְוֹת מֹשֶׁה תָּהִה הַמָּן
 יוֹרֵד לְיִשְׂרָאֵל, בְּזִכְוֹת אַהֲרֹן תִּיּוֹ עֲנַנִּי כְבוֹד הַזֹּלָכִים
 עִם יִשְׂרָאֵל, בְּזִכְוֹת מְרִים תִּתֶּה הַבָּאֵר הַזֹּלָכֶת
 עִמָּהֶם. (דף יט ע"ב)

מִתֶּה מְרִים - פְּסָקָה הַבָּאֵר. מִת אַהֲרֹן - נִטְלוּ
 עֲנַנִּי כְבוֹד. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שם ב) וַיִּרְאוּ כָּל
 הָעֵדָה. אֵל תִּקְרִי וַיִּרְאוּ אֵלָא וַיִּרְאוּ. מִתֶּה מְרִים -
 פְּסָקָה הַבָּאֵר, מַנִּין לָנוּ? שְׂפָתוֹב (שם) וַיֵּשֶׁב הָעַם
 בְּקִדְשׁ וַתָּמַת שָׁם מְרִים, וְכִתּוּב אַחֲרָיו וְלֹא תָהִה
 מִיָּמַי לְעֵדָה. וּבְזִכְוֹת מֹשֶׁה חֲזְרוּ שְׁלֹשָׁתָם. וְהָיָה אָבִי
 אוֹמֵר, שְׁלֹשָׁתָם חֲקוּקוֹת דְּמִיּוֹתֵיהֶם בְּרַקִּיעַ,
 שְׂפָתָאִיר זְכוּתָם עַל יִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (בראשית א)
 וַיִּתֵּן אֲתָם אֱלֹהִים בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם לְהָאִיר עַל
 הָאָרֶץ.

וּמַנִּין לָנוּ שְׁשֻׁלְשֶׁתֶם חֲקוּקִים בְּרַקִּיעַ? שְׁחַרֵי
 שְׁנֵינוּ, בְּכֻלָּם כָּתוּב עַל פִּי ה', וּבְמַרְיָם לֹא
 כָּתוּב עַל פִּי ה', שְׁאִין כֹּף דְרָךְ אֶרֶץ. אֵלֶּא אָמַר
 אָבִי, בְּכֻלָּם כָּתוּב שָׁם, וַתָּמַת שָׁם מְרִים, וַיָּמַת שָׁם
 אַחֲרָיו, וַיָּמַת שָׁם מֹשֶׁה. כָּתוּב כָּאֵן שָׁם, וְכָתוּב שָׁם
 שָׁם, (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה'. מַה לְּחַלֵּן עִם ה', אֵף
 כָּאֵן עִם ה'.

שְׁשֻׁלְשֶׁתֶם לָמָּה מִת מֹשֶׁה בְּחוּצָה לְאֶרֶץ? לְחֹרוֹת
 שְׁבֻבוֹתָיו יִתְקַיְמוּ מִתִּי מְדַבֵּר. וְאָמַר
 אָבִי: אָמַר מֹשֶׁה לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְבוּנוּ
 שָׁל עוֹלָם, אֲפָנִים לְאֶרֶץ בְּדֵי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֶיךָ,
 שְׁחַרֵי כָּתוּב (ויקרא כג) כִּי תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ, (שמות יב)
 וְהָיָה כִּי תִבְאוּ אֶל הָאֶרֶץ. וְשָׁם הוּא קִיּוּם שָׁל
 מִצְוֹתֶיךָ.

אָמַר לוֹ, מַה שְׁחַזְחַרְתָּ, מִשְׁלִים אוֹתָךְ, וּמַה
 שִׁיעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּאֶרֶץ הַקְּדוֹשׁ, יְהִי חֶלְקְךָ
 עִמָּהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (ישעיה כג) לְבֵן אַחֲלֵק לוֹ בְּרַבִּים
 - אֵלֹו הַצְּדִיקִים שָׁל יִשְׂרָאֵל, וְאֶת עֲצוּמִים יַחֲלֵק

שָׁלַל - אֵלֹהֵי הָאֲבוֹת. וְלָמָּה? תַּחַת אֲשֶׁר הֵעֲרָה
לְמֹות נַפְשׁוֹ.

שָׁאֵמַר רַבִּי חֵיִיא סְבָא, לֹא מְצֵאתִי רוּעָה שְׁמַמֵּר
נַפְשׁוֹ עַל צֵאֲנוּ כְּמִשְׁחָה, שָׁאֵמַר (שמות לב)
וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מִחְנִי נָא מִסְפָּרָךְ
אֲשֶׁר כְּתִבְתָּ. מַה זֶה מִחְנִי נָא? מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וּמִן
הָעוֹלָם הַבָּא, לְקַיֵּם תַּחַת אֲשֶׁר הֵעֲרָה לְמֹות נַפְשׁוֹ.

וְאֵת פִּשְׁעִים נִמְנָה (ישעיה נג) - שְׁנִקְבַּר עִם מִתִּי
מִדְבָּר, שְׁחִיו רִשְׁעִים לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, (שם) וְהוּא חָטָא רַבִּים נָשָׂא - שְׁלֹא זֶו מִשָּׁם
עַד שְׁמַחַל לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְלִפְשָׁעִים יִפְגִּיעַ
- שְׁהִרְבָּה תִּפְלְתוּ עֲלֵיהֶם.

וְעַל כֵּן שְׁלַשְׁתֶּם חֲקוּקִים לְמַעַלָּה. בָּא רַבִּי יוֹסִי
וּנְשָׁקוּ וְהִרְכִּיבוּ עַל כְּתָפוֹ שְׁלִשָּׁה מִילִין,
וְקָרָא עֲלָיו (שם נה, יג) וְכָל בְּנֵיךְ לְמוֹדֵי ה'!

שָׁנָה רַבִּי שְׂמַעוֹן, בָּא וּרְאָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לֹא עָשָׂה אֵת הַשְּׂמַשׁ אֶלָּא לְשִׁמּוּשׁ בְּנֵי אָדָם.

בֹּא וּרְאֵה, בְּשֵׁלֶשׁ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים מְקוֹמוֹת שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל הָאָרֶץ הוֹלֵךְ הַשָּׁמַשׁ וְעוֹלָה וְיוֹרֵד, וּמְדַרְגּוֹת
 וּמַעְלוֹת יְדוּעוֹת יֵשׁ לוֹ, וְהִינּוּ שְׂפָתוֹב (שם לח) הַנְּנִי
 מִשִּׁיב אֵת צֵל הַמַּעְלוֹת אֲשֶׁר יֵרְדָה בְּמַעְלוֹת אָחוּז.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵיךְ הִיא עוֹלָה? אָמַר רַבִּי, כְּכֹר
 לְמִדְנּוֹ בַּמִּשְׁנָה מִבְּעָלֵי הַיְשִׁיבָה, שֶׁהָעוֹלָם
 הוּא עָגֹל כְּכַדּוֹר הַזֶּה, וּכְשִׁיּוֹצֵא מִהַמְּזֻרָה, הוֹלֵךְ
 בְּעֵגוֹל, עַד שֶׁמִּגִּיעַ לְמַטָּה, וְאִזּוֹ נַעֲשֶׂה הָעֵרֶב,
 וּבְאוֹתָהּ שָׁעָה הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד בְּנִלְגָלִים שֶׁל מְדַרְגּוֹת
 יְדוּעוֹת, וְיוֹרֵד וְסוֹבֵב אֵת כָּל הָאָרֶץ וְהַיְשׁוּב.

וּכְשִׁיּוֹרֵד וּמִתְכַּסֶּה מֵאֲתָנּוּ, מַעְרִיב לָנוּ, וּמֵאִיר
 לְאוֹתָם הַדָּרִים תַּחְתֵּינּוּ, לְפִי הַיְשׁוּב
 וְעֵגְלֵנִלוֹת הָאָרֶץ.

וְאִזּוֹ הוֹלֵךְ וְיוֹרֵד, וּמְפָרִיד בֵּין הַמַּיִם שֶׁתַּחַת הַמַּיִם
 שֶׁל הָאוֹקְיָנוֹס וּבֵין הַמַּיִם שֶׁהוֹלְכִים לְמַעְלָה,
 וּמְפָרִיד בְּאִמְצַע הַמַּיִם, לְעֵבֶב אֵת הַסִּילּוֹן שֶׁל
 הַמַּיִם שִׁיּוֹצֵא מִגִּיהֶנֶם שֶׁלֹּא יַעֲבֹר לְהוֹיֵק לְבְנֵי אָדָם,
 וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא הַשָּׁמַשׁ אֵלָּא לְשִׁמּוֹשׁ אֵת בְּנֵי

הָאָדָם, שָׁעַל בֶּן נִקְרָא הַשָּׁמַשׁ - שָׁמַשׁ, שָׁמַשׁמַשׁ
 אֶת הַכֹּל. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֵלְמָלֵא שֶׁהַשָּׁמַשׁ
 שָׁשׂוּתָהּ בָּיָם הָאוֹקֵינוֹם, הָיָה שׁוֹרֵף וּמִבְעִיר אֶת כָּל
 הָעוֹלָם.

יֵוֹרֵד לְמַתַּחַת לְאָרֶץ שָׁל הַיְשׁוּבָה, וּמִגִּיעַ לְאוֹתָהּ
 בְּרִנָּה שֶׁנִּקְרָאת בְּרַבּוּסָא בְּלִשׁוֹן יוֹן,
 וּמֵאוֹתָהּ הַדְּרָגָה מֵתְחִיל לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, וְקוֹל
 גְּלִגְלִיּוֹ נִשְׁמָע לְכָל הַרְקִיעִים בְּמִסְעוֹתָיו לְלַכֵּת עִם
 שִׁירָתוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר, וְלֹא הָיָה אָדָם שֶׁשׁוֹמֵעַ אוֹתוֹ
 בְּרֵט לְמִשְׁתָּה, שֶׁהָיָה הַנְּאֻמָּן שָׁל הַמֶּלֶךְ, וַיְהוֹשִׁיעַ
 שָׁמַשׁמַשׁ אוֹתוֹ.

וּבְשֶׁהֶצְטַרֵּךְ אוֹתוֹ יְהוֹשִׁיעַ לַעֲרֹךְ קֶרֶב, וְהָיָה
 שׁוֹמֵעַ קוֹל נְעִימָת וְנִהְיֶמֶת הַשָּׁמַשׁ,
 לֹא יִכַּל לְסַבֵּל אוֹתוֹ, מַה כָּתוּב? (יהושע י) וַיֹּאמֶר
 לְעֵינַי יִשְׂרָאֵל שָׁמַשׁ בְּגִבְעוֹן הוּם. מַה זֶה הוּם? הוּם
 מְלוֹמֵר שִׁירָה. הוּם מְקוֹל הַנְּעִימָה וְהַנְּהִימָה שֶׁלָּךְ,
 שֶׁהָרִי תָּיָה שׁוֹמֵעַ אֶת קוֹל מִסְעוֹתָיו בְּמִסְעוֹ.

אָמַר רַבִּי בָּא, שֵׁשׁ מֵאוֹת וְאַרְבָּעִים מִסְּעוֹת עָשָׂה
הַשָּׁמַשׁ, בְּחֻשְׁבוֹן שָׁמַשׁ, בֵּין יוֹם וְלַיְלָה,
וְסוֹבֵב אֶת כָּל הָעוֹלָם בְּהִקְפָּה, וְלֵשֶׁם מָה צָרִיךְ?
לְרַבֵּךְ וּלְחַמֶּם אֶת הָאָרֶץ, וּלְדַשֵּׁן עֲשָׂנִים וַיְבוּלִים,
וּלְהַצְמִיחַ פְּרוֹת וְאֵילָנוֹת.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא וּרְאֵה, כְּאוֹתוֹ הַגֶּזֶן שְׁלֹמֶעֱלָה
עָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַטָּה. מַה לְמַעְלָה
יֵשׁ שָׁמַיִם, אֵף לְמַטָּה יֵשׁ שָׁמַיִם. וְלָמָּה נִקְרָאוּ
שָׁמַיִם? אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵשׁ וּמַיִם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִכָּאֵן (אִיּוֹב כה) עָשָׂה שָׁלוֹם
בְּמִרוֹמָיו. לֹא כְּתוּב בְּמִלְאֲכָיו, אֱלֹהִים
בְּמִרוֹמָיו, עַל אוֹתָם הָאֵשׁ וְהַמַּיִם, וְעוֹשֶׂה שָׁלוֹם
בִּינֵיהֶם. כְּמוֹ הַגֶּזֶן הַזֶּה לְמַטָּה, אֵשׁ וּמַיִם.

וְחֹזֵר הִרְקִיעַ מִתַּחַת, וּמְחַמֵּם הָאָדָמָה מְחַמִּימוֹת
הָאֵשׁ וְהַשָּׁמַשׁ, וּמוֹרִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
הַמַּיִם עַל הָאָרֶץ וּמְקַרֵּר הָאָדָמָה, וּמְסַיֵּעַ אֶת
הַחַמִּימוֹת שְׁמֵלִמַטָּה, וְזֶה וְזֶה מוֹלִידִים וּמְצַמִּיחִים

את הארץ. ואת כלם ברא הקדוש ברוך הוא
לתועלת בני האדם.

רבי אבהו ורבי תייא ורבי נתן היו הולכים בדרך.
אמר רבי נתן, לא תהיתם על בעלי המשנה
הללו, שגזרת פיהם בגזרת מלאכים קדושים?
ואני זכרתי מה שאמרו, שהרי השמש נאצל אורו
מזיו האם פקלריה שלמעלה, והאורה הזו אינה
שלו. משמע שכתוב (בראשית א) יהי מארת, תהי
לומר לומר יהי אורות, מה זה מארת? אמר רבי
זירא, מן אורות, מ' תוספת לשמש, כלומר מן
אורות, והתבה היא אורות.

אמר רבי תייא, אל תתמה עליו, שהרי התורה
נאצלה מן החכמה שלמעלה, והשמים
נאצלו מאותו הרקיע העליון שעל ראש החיות,
וכמו זה, בשבתס תכל, כל מה שלמעלה ולמטה
נאצלו זה מזה וזה מזה, והקדוש ברוך הוא על
הכל, ומכסא כבודו מתחילים להיות נאצלים זה
מזה, וכסא הכבוד ממנו, וכלם באין חשובים

לְנִגְדּוֹ. וְהוּא שִׁכְתוֹב (דניאל ה) וְכָל דִּיְרֵי הָאָרֶץ בְּאֵלוֹ
 לֹא חֲשׂוּבִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שְׁלֹא יִהְיֶה לָךְ זֶה קָשָׁה, שְׁחֲרֵי
 הָרֹאשׁ שְׁלָנוּ לְהַבְדִּיל, מִתְחִיל בְּרֹאשׁוֹנָה
 לְלַמַּד אֶת הַתּוֹרָה לְתַרְגְּמוֹ, וְהַתְּרַגְּמוֹ ^(דף כ ע"א)
 לְסִמּוּכִים לוֹ, וְהַסִּמּוּכִים לוֹ לְסִמּוּכִים לוֹ. נִמְצָא,
 שְׁכַבְאֲשֶׁר מִסְתִּים הַשְּׁעוֹר, שְׁכַלָם תְּלוּיִים מִן הָרֹאשׁ.
 וְכִמוֹ זֶה תִּמְצָא לְמַעְלָה וּלְכָל הָעוֹלָמוֹת.

וְאָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מִשָּׁה נֶאֱצַל מִחַיֵּי הָעֲלִיּוֹן,
 יְהוֹשֻׁעַ נֶאֱצַל מִמִּשָּׁה, תּוֹקְנִים נֶאֱצְלוּ
 מִיְהוֹשֻׁעַ, הַנְּבִיאִים נֶאֱצְלוּ מִן תּוֹקְנִים, הַנְּשִׂאִים
 וְרֹאשֵׁי הָעָם נֶאֱצְלוּ מִן הַנְּבִיאִים, וְכָלָם זֶה מִזֶּה.

בְּעוֹד שְׁחֵיו הוֹלְכִים פְּנִישׁוֹ אֶת רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמְרוּ,
 הִנֵּה אֶחָד מִבְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה בָּא. אָמְרוּ לוֹ:
 וְדַאי שְׂאִמְרָתָם שְׁהַשְּׁמֵשׁ נֶאֱצַל אֹזְרוֹ מִיּוֹ
 הָאִם פְּקַלְרִיה שְׁלִמְעָלָה? אָמַר: כִּן הוּא!

פָּתַח וְאָמַר (שיר ד) מֵעֵין גְּנִים בָּאֵר מִים חַיִּים וְנוֹזְלִים
 מִן לְבָנוֹן. קוֹרְאָהּ מֵעֵין, וְאַחַר כֵּן בָּאֵר,
 וְאַחַר נוֹזְלִים. בַּפֶּסוּק הַזֶּה יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, שְׁהָרִי
 הַמֵּעֵין נִמְשָׁךְ מִן הַבָּאֵר, וְהַבָּאֵר מִן הַנוֹזְלִים,
 וְהַנוֹזְלִים מִן לְבָנוֹן. לְדַעַת שְׂכַלָם נִאֲצְלוּ זֶה מִזֶּה
 וְזֶה מִזֶּה. כֵּן הוּא הַשֶּׁמֶשׁ, הָאוֹר אֵינוֹ שָׁלוֹ, אֲלֵא
 נִמְשָׁךְ חוּט אֶחָד שֶׁל זֵיו שְׂמַאִיר לַשֶּׁמֶשׁ.

שְׁהָרִי שְׁנִינוּ בְּמִשְׁנֵתָנוּ, הָאוֹר שְׂכַרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא בַּתְּחִלָּה, אָדָם הָיָה רוֹאֶה בּוֹ וְצוֹפֶה
 מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ. בֵּא וּרְאֵה, אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ
 הוּא אֶחָד מִשְׁשִׁים אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וְחַמְשָׁה חֲלָקִים
 מֵאוֹתוֹ הָאוֹר שֶׁל הָאֵסְפִקְלָרְיָה שֶׁל הָאוֹר הַהוּא
 שְׁנֵנֵנוּ, וְאֵפְלוּ בָאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ הַזֶּה אֵין אִישׁ יְכוּל
 לְהִסְתַּבֵּל בּוֹ, כָּל שֶׁכֵּן בְּאוֹתוֹ הָאוֹר.

וְהָרִי אָמַרְנוּ, שְׂאִישׁ יִסְתַּבֵּל בּוֹ מֵרֹאשׁ הָעוֹלָם וְעַד
 סוּף הָעוֹלָם? אֲלֵא כֵּן גִּזְרְנוּ בְּמִשְׁנֵה שְׁלָנוּ,
 שְׂכַבְאוֹר הַהוּא יְכוּל הָאִישׁ לְדַעַת וּלְרְאוֹת אֶת אוֹר
 הַחֲבָמָה, כָּל מַה שְׁהָיָה, וְכָל מַה שְׂיִהְיָה, מֵרֹאשׁ

הָעוֹלָם וְעַד סוֹף הָעוֹלָם, וְהַהוּא נִגְנֵנוּ לְצַדִּיקִים
 לָעוֹלָם הַבֹּא. מַה זֶה לָעוֹלָם הַבֹּא? כְּשֶׁתֵּצֵא
 הַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וַיֵּלֶךְ בּוֹ לָעוֹלָם
 הַבֹּא.

בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (שמות לד) וַיְהִי שָׁם עִם ה' אֲרֻכָּעִים
 יוֹם וְאֲרֻכָּעִים לַיְלָה, לָחֵם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא
 שָׁתָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁנֵהֲנָה מִתּוֹנוֹ הַהוּא. וְאִם
 עַל גַּב שְׂרִירַד מִשָּׁם, וְהָאֹר הַהוּא לֹא יָרַד עִמּוֹ, לֹא
 הָיוּ יְכוּלִים לְהִסְתַּכֵּל בְּפָנָי מִשָּׁה מִמֶּה שֶׁהִסְתַּכֵּל
 בְּרֵאשׁוֹנָה בְּשִׁתָּהּ שָׁם, וְנִשְׁאַרוּ בָּנָיו מְאִירִים
 בְּשִׁמְשׁ הַזֶּה.

סָטָה רַבִּי אֶלְעָזָר לְצַרְכּוֹ, וְהֵם הִלְכוּ אַחֲרָיו
 לְלוֹוֹתוֹ לְדַרְכּוֹ שֶׁלְשָׁה מִיָּלִין. אָמְרוּ לְרַבִּי
 אֶלְעָזָר, אֲשֶׁרִיכֶם בְּעָלֵי הַיְשִׁיבָה, שְׂאֵחֵר גַּבּוֹ שֶׁל
 מִשָּׁה הֵייתֶם, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה עַל יָדוֹ. הִלְכוּ רַבִּי
 חֵיִיא וְרַבִּי נֶתָן, וְרַבִּי אֶבְהוֹ לֹא רָצָה לְהִפָּרֵד מִמֶּנּוּ,
 וְהֵלֶךְ עִמּוֹ לְדַרְכּוֹ.

פָּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר אֶת פִּי וַאֲמַר, (בראשית א) וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת. בֹּא וּרְאֵה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא עָשָׂה שְׂמוֹנָה עָשָׂר רְקִיעִים שְׁנוֹסְעִים
 לְמַסְעֵיהֶם וְסוֹבְבִים אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְכֹל אֶחָד
 מֵתַעֲבָב אוֹתוֹ הַשְּׁעוֹר שְׁנַתָּן לוֹ מֵאֲדוֹנָו,
 וְכַשְּׂמֹשָׁלִים תְּרַקִּיעַ הֵהוּא אֶת הַשְּׁעוֹר הֵהוּא,
 מֵתַחֲדָשִׁים בְּעוֹלָם דְּבָרִים טוֹבִים גְּדוֹלִים וְרַבִּים.

וְחוֹשְׁבִים בְּדַעְתָּם אוֹתָם טַפְשֵׁי הַלֵּב, שְׂמִסְכּוֹב
 תְּרַקִּיעַ הֵהוּא זֶה נַעֲשָׂה, וְלֹא כֹף הוּא,
 שְׁתֵּרֵי כָּל יוֹם וַיּוֹם מִתְּחִלַּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִבְּקָר
 עַד עָרֵב דְּבָרִים עֲלִיוֹנִים גְּדוֹלִים וַחֲזָקִים, וְלַפְעָמִים
 שְׂמִשְׁלִים תְּרַקִּיעַ הֵהוּא אֶת מִסְעוֹ, וַיִּפְגַּשׁ בְּעוֹלָם
 אֶת גְּזֵרַת הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיּוֹן, וְחוֹשְׁבִים טַפְשֵׁי הַלֵּב
 שְׂבַגְלָל תְּרַקִּיעַ הֵהוּא זֶה הִיָּה, וְטוֹעִים בְּלַבָּם
 בְּטַפְשׁוֹת.

וְעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת תְּרַקִּיעַ הַרְבִּיעִי
 הֵהוּא, וְהִנִּיחַ בוֹ אֶת הַשְּׂמֶשׁ, וּמְסוֹבֵב אֶת
 כָּל הָעוֹלָם בְּעֲדָנִים וּזְמַנִּים לַתּוֹעֵלַת שָׁל הָעוֹלָם

לְבַנֵי הָאָדָם. וְלִמְדָנוּ בְּמִשְׁנֵה שְׁלָנוּ, שְׁלֵשׁ מֵאוֹת
וְאַרְבָּעִים חֲלוֹנוֹת הוּלָךְ הַשָּׁמֶשׁ, עוֹלָה וַיִּוֶרֶד
בְּעֶדְנִים וּזְמַנִּים.

וְהוּלָךְ וּמִתְחִיל מִחֲלוֹן הַמְּזוֹרָה, מֵאוֹתוֹ הַחֲלוֹן
שֶׁנִּקְרָא נְגִה, וְהוּלָךְ בְּעֵגוֹל עַד שְׁמֹנִיעַ
לְחֲלוֹן שֶׁנִּקְרָא קַרְבוֹסָא. אִזּוּ הוּלָךְ לְסוֹף הַצָּפוֹן
שְׁשָׁה חֲדָשִׁים, עַד שְׁמֹנִיעַ לְחֲלוֹן שְׁזוּהָר, וְהוּלָךְ
שְׁשָׁה חֲדָשִׁים לְהַשְׁלִים שָׁנָה לְתוֹעֵלַת הַבְּרִיּוֹת,
לַעֲשׂוֹת זְרִיעָה וּקְצִירָה.

וְהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית ח) עַד כָּל יְמֵי הָאָרֶץ זֶרַע וְקָצִיר
וְקָר וְחָם וְקִיץ וְחֹרֶף. וּבְהַשְׁלֵמָתוֹ לְצַד הַדְּרוֹם,
לְפִי יֵשׁוֹב הָאָרֶץ, קָצִיר וְחָם וְקִיץ. וּבְהַשְׁלֵמָתוֹ
לְסוֹף הַצָּפוֹן - זֶרַע, קָר וְחֹרֶף. וְהַכֹּל לְפִי יֵשׁוֹב
הָאָרֶץ, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ. וּבִנְיָן תְּהִי מִמָּשׁ, כְּמוֹ
שְׁמִשְׁתַּמְּשִׁים בְּנֵי אָדָם בְּאוֹר הַרְקִיעַ תְּהִי, אִזּוּ כָּל
צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם מִשְׁתַּמְּשִׁים בְּאוֹר הַרְקִיעַ שְׁעַל
רֹאשׁ תְּחִיּוֹת.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, מְאֹרֶת, לָמָּה חָסַר וַיִּ"ו? אָמַר לוֹ,
עַל מַה שְּׂאֲמָרְנוּ בְּרֵאשׁוֹנָה, שְׂאִין אֹרֹן
שָׁלֵם, שְׂאִין אֹרֹן רַק מַה שְּׂמַקְבֵּל כְּחוּט אֶחָד אֶחָד
הַכֶּתֵּל מִן הָאֹרֶן הֵהוּא שְׂלִמְעָלָה.

וּבְגִלְלָל זֶה לֹא נִקְרָא אֹרֶן שָׁלֵם, וְלֹא רָאוּי לְהִקְרָא
שָׁלֵם אֶלָּא אוֹתוֹ הָאֹרֶן שֶׁנִּקְרָא וְהָאֹרֶן עִמּוֹ
שׁוֹרָה. וְהֵהוּא שְׁנַנְנֵנוּ לְצַדִּיקִים הוּא אֶחָד מִשְׁשִׁים
אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה חִלָּקִים מִן הָאֹרֶן שֶׁשׁוֹרָה
עִם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאֹרֶן הַשֶּׁמֶשׁ הוּא אֶחָד
מִשְׁשִׁים אֲלָפִים וְשִׁבְעִים וַחֲמִשָּׁה חִלָּקִים מִן הָאֹרֶן
הַנִּנְנוּ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְעַל כֵּן לֹא נִקְרָא אֹרֶן
שָׁלֵם הָאֹרֶן הַזֶּה שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ, וְלֹא רָאוּי לְהִקְרָא.

וּלְפִיכֵן אָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא יִקָּשֶׁה לָכֶם
שְׂכַתוֹב מְאֹרֶת וְלֹא שָׁלֵם, שְׂאִנִּי לֹא
עָשִׂיתִי אוֹתוֹ, אֶלָּא לָמָּה שְׂכַתוֹב (בראשית א) לְהַאֲדִיר
עַל הָאָרֶץ, לְשִׁמּוֹשׁ אֶת בְּנֵי הָאָרֶץ, וְדִי לָכֶם לְבְנֵי
הָאָרֶץ לְמֵאֹרֶן הַזֶּה שִׁשְׁשִׁים אֶתְכֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וּמָה הָאֹר הַקָּטָן הַזֶּה לֹא
 יְכוּלִים בְּנֵי אָדָם לְהַסְתַּכֵּל בּוֹ, הָאֹר הַגָּנוּז
 לְצַדִּיקִים עַל אַחַת בְּמָה וּבְמָה. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,
 וְכָל שֶׁכֶן הָאֹר שֶׁל הַמָּאֹר שֶׁשׁוֹרָה לְפָנָי הַמְּלֶךְ
 הַעֲלִיזוֹן.

בָּא לְנִשְׁק אֶת יְדוֹ שֶׁל רַבִּי אֶלְעָזָר, אָמַר, בָּעֵת
 יָדַעְתִּי שֶׁבְּאַמַּת הַמַּאֲרַת הַזֶּה חָסֵר, וְרָאִוִי לוֹ
 לְהִיּוֹת חָסֵר יוֹתֵר מִזֶּה. אָמַר, אֲוִי לָעוֹלָם בְּשִׁתְּצֵא
 מִמֶּנּוּ, שֶׁעַד הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁאַלְתִּי עַל זֶה, וְלֹא מְצֵאתִי
 אֶת עֵקֶר הַדְּבָר, רַק עֲבָשׁוּ. אוֹתָהּ הַדְּרָךְ שֶׁיִּצְאָתָּ
 בָּהּ, תִּתְּיָה (דף כ ע"ב) סִימָן שֶׁל בְּרָכָה לִי עַל שֶׁפָּנִישְׁתִּי
 אוֹתָךְ.

יָיִשׁב עִמּוֹ שְׁלֹשָׁה יָמִים, וְלָמַד כָּל סֵפֶק וְקִשְׁיָא
 שֶׁהָיוּ לוֹ, וְלָמַד אוֹתוֹ שְׁשִׁים טַעָמִים בְּפִרְשַׁת
 בְּרֵאשִׁית. הֵלֶךְ לְדַרְכוֹ.

מְצֵא אֶת רַבִּי חֲזִיָּא. אָמַר לוֹ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ רַבִּי
 אֲבָהוּ, שֶׁאֲטַעֵם מֵאוֹתָהּ הַמְּתִיקוֹת שֶׁל
 הַדְּבָשׁ שֶׁמְצִיָּתָ מְגֻזְרַת קְדוּשִׁים עֲלִיזָנִים. אָמַר לוֹ,

חַרְיוֹת דָּקֵל שְׂאִין בָּהֶן פְּרוֹת וּסְבִיאת הַדְּבַשׁ אֵין
מִתִּישְׁבִים יַחַד. וְאַף עַל פִּי כֵן לְמַד אוֹתוֹ.

בְּכַח רַבִּי חֲזִיא וְאָמַר, גְּדַרְתִּי עָלַי, שְׂעַד שְׂאֵלְמַד
לְפָנַי בְּעָלֵי הַמִּשְׁנָה הָעֲלִיּוֹנָה, לֹא אֵשֵׁב כָּאֵן.
יֵשֵׁב שָׁם שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנִים. כְּשֶׁבֵא, קָרְאוּ לוֹ רַבִּי
חֲזִיא הַגָּדוֹל. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָאֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים
לְעֵתִיד לָבֵא, אוֹתוֹ שֶׁהוּא גָּנוּז. וְהוּ שְׂכַתוֹב (תהלים
צ"ו) אֹר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָי לֵב שְׂמֻחָה.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֵת (בראשית א). רַבִּי פְּנִיחָם
פָּתַח בְּפֶסוּק הַזֶּה (שיר ג) צִאֲיִנָּה וּרְאִינָּה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׂעֶטְרָה לוֹ אָמוֹ.
אָמַר רַבִּי פְּנִיחָם, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה וְלֹא מְצִאֵנוּ
עֶטְרָה שְׂעֶשְׂתָּה בַּת שָׁבַע לְשֹׁלֹמֹה. כָּעֵת יֵשׁ לוֹמַר,
זֶה שְׂאֵמַר רַבִּי יִצְחָק מַה זֶה צִאֲיִנָּה וּרְאִינָּה, הֲיִה
לוֹ לְכַתֵּב כָּאוֹ וְרֵאוּ, מַה זֶה צִאֲיִנָּה?

אֶלְאִי, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַפֶּסוּק הַזֶּה שְׂנַקְרָא עַל
אוֹתָם הַצַּדִּיקִים שֶׁיֵּצְאוּ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה
וְנִקְבְּרוּ בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הַקְּדוּשָׁה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר,

וְשִׁינְצָאָה נִשְׁמָתָם שָׁם. וְעֵתִידָה בַּת קוֹל לְהַעִיר בְּכָל
 צִיּוֹן וְצִיּוֹן שָׁל בְּתֵי הַקְּבָרוֹת, וְאוֹמְרָת: צְאִינָה
 וּרְאִינָה, צְאוּ מִתַּחַת רִקְבוֹנוֹת הָעֶפְרָה וְהַתְּעוֹרְרוּ
 מִשְׁנַתְּכֶם. בְּנוֹת צִיּוֹן - כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים-ב' כג) מָה
 הַצִּיּוֹן הַלֵּו.

אָמַר רַבִּי פְּנִיחָם, וּכְבָאִים אַתֶּם הַצְּדִיקִים לְרֵאוֹת
 אֶת זֵיו הַכְּבוֹד הָעֲלִיּוֹן שֶׁל הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ,
 שֶׁהַשְּׁלוֹם כָּלוּ שָׁלוֹ, וּכְבָאִיזוּ זְכוֹת? בְּשִׁבִיל הָעֲטָרָה
 שֶׁעֲטָרָה לוֹ אָמוֹ, בְּשִׁבִיל אוֹתוֹ הַכֶּתֶר שֶׁהַכְּתִירוּ
 אוֹתוֹ הַצְּדִיקִים בְּדַבְּרֵי תוֹרָה בְּעוֹלָם הַיּוֹה. אָמַר רַבִּי
 אֲבָהוּ, אָמוֹ, וּמַהוּ? אָמוֹ, וְאִיזְהוּ אִם שָׁל הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא? אֵלּוֹ הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם אֵמָה הִדְוָעָה לוֹ.

בַּיּוֹם חֲתָנָתוֹ - הַחֲתָנָה הוּוּ מִמֵּי הִיא? אָמַר רַבִּי
 פְּנִיחָם, מִהָאִם הִהוּא, חֲתָנָה שֶׁל אוֹתוֹ הָאִם
 שָׁלוֹ. מַהוּ חֲתָנָתוֹ? בַּיּוֹם שֶׁהַכְּשָׁרוֹ לַעֲשׂוֹת אֶת
 מִצְוֹת הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא שִׁמְחַת הַצְּדִיקִים. וְאִימְתִי
 הַכְּשָׁרוֹ? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מִשְׁלַשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים
 וּמַעֲלָה, שְׂאוֹתוֹ הַיּוֹם חוֹבָה עַל הַצְּדִיקִים לַעֲשׂוֹת

שְׂמַחַת הַלֵּב כִּי־וּמָשַׁח אֶת־עֹלָה לְחֶפְתָּהּ, וּמִשּׁוּם אֹתָהּ
 הַזִּכּוֹת עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעוֹרֵר אֹתָם
 וּלְהַעֲבִיר בְּרוּז לְפָנֵיהֶם בְּחֶדְוָה: צְאִינָה וּרְאִינָה
 בְּנֹת צִיּוֹן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא תִשְׁמַע, יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ
 הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מְתִיחַ אֶת הַמֵּתִים וַיַּעֲבִיר בְּרוּז עַל כָּל צִיּוֹן
 וְצִיּוֹן, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן תִּירַד אֹתָהּ הַנְּשָׁמָה, כְּמוֹ הָאוֹר
 וְהַמְּאוֹר שֶׁיֵּאִיר בְּאוֹר שֶׁל רִקִיעַ הַשָּׁמַיִם עַל אֹתוֹ
 הַגּוֹף שֶׁיִּתְעוֹרֵר מִן הָאָרֶץ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב יְהִי מְאֹרֶת
 בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם. וְלָמָּה? לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, עַל אֹתוֹ
 הַגּוֹף שֶׁיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ.

רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר, זֶהוּ זֶהר הַרוּחַ הַשּׁוֹרֶה עַל הַגּוֹף
 לְהַחְיֹתוֹ וּלְהֵאִיר אֹפְלוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב יְהִי
 מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם, וְלָמָּה? לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ,
 עַל הַיּוֹצֵא מִן הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ.

רַבִּי יְהוּדָה בֶּן פִּינְיָ פָּנַשׁ אֶת רַב נַחֲמָן. אָמַר לוֹ,
 אֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא

לְהַחְיֹת בָּהּ אֶת הַמֵּתִים מֵהֵי? אָמַר לוֹ, הִיא רוּחַ
הָאִם־פְּקֻלְרִיהָ שֶׁל מַעֲלָה, כַּאֲשֶׁר יִשְׁיֵנוּ בְּנֵי אָדָם
הַיְדְעוֹת הַנְּכֻונוֹת. וּמִנֵּיין לָנוּ זֶה? מִמָּה שֶׁכֶּתוּב (יחזקאל
לו) וְנָתַתִּי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם. לֹא נֹאמַר וְנָתַתִּי רוּחַ
בְּכֶם, אֲלֹא רוּחִי, אוֹתוֹ הַנֶּאֱצֵל מֵהָאִם־פְּקֻלְרִיהָ
שְׁלִי, וְכֶתוּב (שם) וְאֵת רוּחִי אֶתֵּן בְּקִרְבְּכֶם, וְאַחַר
כִּדּוּ יִהְיֶה סִימָן יְדוּעַ בְּעוֹלָם. זֶהוּ שֶׁכֶּתוּב (בראשית א)
וְהָיוּ לְאֵתֶת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנָיִם.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה אָדָם בְּצַלְמֵנוּ (בראשית א). רַבִּי
אַבְהוּ פָּתַח, (תהלים ח) מָה אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ
וּפֶן אָדָם כִּי תִפְקְדֵנוּ וְתִחַסְרֵהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. רַבִּי
תַנְחוּם אָמַר, בְּשַׁעַה שֶׁרָצָה תִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְבָרָא אֶת הָאָדָם, נִתְיַעַץ עִם הַמַּלְאָכִים אוֹתָם
הַסּוֹכְבִים אֶת כְּסֵאוֹ, וְאָמַר לָהֶם נַעֲשֶׂה אָדָם. אָמְרוּ
לוֹ: רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, מַה טֵּיבוֹ שֶׁל אָדָם זֶה, מַה
אֲנוֹשׁ כִּי תִזְכְּרֵנוּ?

דָּבָר אַחַר נַעֲשֶׂה אָדָם, רַבִּי פּוֹטָא בְּשֵׁם רַבִּי בּוֹ
אָמַר, חֲזַרְנוּ עַל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָהּ וְלֹא מְצִינוּ

שְׁנַתִּיעֵץ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם הַמַּלְאָכִים לְעוֹלָם
עַל שׁוֹם דְּבַר מְכַל מַה שֶׁהוּא צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת.

וְעוֹד מְצִינּוּ, שְׂאִין לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה שְׁמִשְׁיָנִים
לְדַעְתּוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּכְשֶׁהֵם
רְצִים לְהַשִּׁיג, מִיַּד חוֹזְרִים לְאַחֹר מִהַשְּׁנָתָם, כְּמוֹ
עוֹף הַנְּקָרָא קַנְבוֹסָא דְקוֹנְאָרִי הָיָה, שְׁפוּרְחָ וְחוֹזֵר
לְמָקוֹם שֶׁהוּא שׁוֹרָה. כִּף הֵם, עַד שֶׁחוֹזְרִים
וְאוֹמְרִים (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

וְעוֹד אָמַר רַבִּי בּוּטָא, מְצִינּוּ שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּרָא הָאֹר הָרֵאשׁוֹן, וּבְרָא מִזֵּה הָאֹר שְׂאֵר
הַמְּשֻׁמְשִׁים שְׁלוֹ. אִם הָאֹר שֶׁנִּבְרָא בַּתְּחִלָּה לֹא
נִתְיַעַץ עִמּוֹ, כְּשֶׁרָצָה לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ שְׂאֵר צְבֹאוֹתָיו,
כָּל שְׂכַן וְכָל שְׂכַן (תהלים קמד) אָדָם לְהַכֵּל דָּמָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִנֵּחַ לְרַבִּי בּוּטָא, שְׁעָם בַּעֲלֵי
הַמְּשֻׁנָּה שָׁם אֶת מְדוּרוֹ. אָמַר רַבִּי בּוּטָא,
אֲנִי לֹא זָכִיתִי שִׁיְהִי מְדוּרִי עִמָּהֶם, אֲבָל הַקְּשִׁיָּא
הִיְתָה שְׁלָהֶם.

וְתִרְוִיץ שְׁמַעְתִּי שְׁאָמַר רַבִּי בּוֹ, כַּמְלֶךְ הַזֶּה שְׁתִּיחָה
 שׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, וְרָצָה לְהִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ
 שְׁכַלֵּם כְּלוּלִים בּוֹ וְהוּא הַכֹּל, עֲשֵׂה עַצְמוֹ כְּלִשׁוֹן
 רַבִּים. כִּי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוֹאִיל וְרָצָה
 לְהִרְאוֹת שְׁכָל הָעוֹלָם שְׁלוֹ, כִּלְל אֶת הַכֹּל בְּיָדוֹ,
 וְאָמַר לְשׁוֹן רַבִּים לְהִרְאוֹת שְׁתִּיחָה הַכֹּל. אָמַר רַבִּי
 יִצְחָק, אִם קוֹל מְמַרְזָמִים שְׁמַעְתִּי מִזֶּה, אִמַּר שְׁתִּיחָה
 יִפֶּה, שְׂאִין הַתִּרְוִיץ הַזֶּה מִתְיָשֵׁב בְּלִבִּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאי בָּא לְטַבְרִיָּה לְטַהֵר אֶת כָּל
 שׁוּקֵי טַבְרִיָּה, רָאוּ אוֹתוֹ רַבִּי פְּנִיחָס וְרַבִּי בָּא
 וְרַבִּי יִצְחָק. אָמְרוּ: עַד מָתִי נִשְׁבַּב בְּקִיּוּם אֶחָד וְלֹא
 נוֹכַל לְלָבֵת? אָמְרוּ: הִנֵּה מִבְּעֵלֵי הַמִּשְׁנָה כָּאֵן,
 נִשְׂאֵל לְפָנָיו.

בָּא לְשֵׁם רַבִּי אֶבְחָו. אָמַר לוֹ: אִם לֹא נִשְׁמַע דְּבַר
 זֶה, תִּרְי יִפְתַּח פִּיָּהֶם שָׁל הַמִּינִים בַּפְּסוּק הַזֶּה.
 אָמַר לוֹ: יֹאמַר לָנוּ מַר ^(דף כא ע"א) אֶת עֵקֶר הַפְּסוּק הַזֶּה.
 אָמַר לוֹ: מַה הוּא? אָמַר לוֹ: זֶה נַעֲשֵׂה אָדָם
 בְּצִלְמֵנוּ בְּדַמוֹתֵנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב (ישעיה מב) הַחֲרָשִׁים שְׁמַעוּ
 וְהַעֲוִרִים הַבִּיטוּ לְרֵאוֹתַי. וְכִי לְעוֹרִים
 וְלַחֲרָשִׁים אָמְרָה הַתּוֹרָה אֶת זֶה? אֵלֶּא עוֹרִים,
 שָׁהֵם עוֹרִים בַּתּוֹרָה, שְׁדוּדָהּ הַיָּשָׁר לְפָנֵיהֶם,
 וְהוֹלְכִים אֶרְחוֹת עַקְלָקְלוֹת כְּעוֹרִים, וְלֹא יוֹדְעִים
 אֶת עַקֵּר הַדְּבָר. הַפְּסוּק תִּזְהַר נִגְזֵר בַּמִּשְׁנָה שְׁלָנוּ,
 וְכָדָה גְּזֵרְנוּ.

כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָעוֹלָם, הַמִּים הָיוּ
 הָעֶקֶר שֶׁל הַכֹּל, וּמַמִּים הַשְּׁתִּיל אֶת כָּל
 הָעוֹלָם. וְעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֵשָׁה אֲמָנִים
 שְׂיַעֲשׂוּ אֶת אֲמָנוֹתָיו בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֵלוֹ הֵם: שָׁמַיִם,
 וְאָרֶץ, וּמַיִם. וְעַל יְדֵי אֵלוֹ נִבְרָא כָּל מַה שְּׁבַעֲעוֹלָם
 הַזֶּה.

וְהַזְמִין אֶת שְׁלֵשַׁת אֵלוֹ, אֶת כָּל אֶחָד מֵהֶם,
 לְהוֹצִיא בְרִיּוֹת שְׁצָרִיף לְעוֹלָם. הַזְמִין אֶת
 הַמַּיִם. אָמַר לָהֶם: אַתֶּם תּוֹצִיאוּ אֶת הָאָרֶץ
 מִתְּחִילְכֶם, וְאַתֶּה לָךְ תִּתְכַּנֵּס לְמָקוֹם אַחֵר. וְהַמַּיִם
 עָשׂוּ כֵּן. וְזֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית א) יִקְוּוּ הַמַּיִם.

קָרָא לְאָרֶץ. אָמַר לָהּ: אֵת תּוֹצִיאי מִמֶּךָ בְּרִיּוֹת,
 בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת וְכַדּוּמָה לָהֶם. מִיַּד עָשָׂתָה
 כֶּן. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ש) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תּוֹצֵא הָאָרֶץ
 נֶפֶשׁ חַיָּה לְמִינָהּ.

קָרָא לַשָּׁמַיִם. אָמַר לָהֶם: אַתֶּם הַבְּדִילוּ בֵּין מַיִם
 לַמַּיִם. עָשׂוּ כֶּן. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ש) וַיַּעַשׂ
 אֱלֹהִים אֵת הַרְקִיעַ. קָרָא לְאָרֶץ. אָמַר לָהּ: הוֹצִיאי
 דְּשָׂאִים וְעֹשָׂבִים וַיְבֹלִים וַעֲצֵי הַשָּׁדָה. מִיַּד מָה
 כָּתוּב בָּהּ? (ש) וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דְּשָׂא עֹשָׂב מְזֹרֵעַ
 וְרֵעַ.

קָרָא כִּמוֹ כֵּן לַשָּׁמַיִם. אָמַר לָהֶם: יִהְיוּ בָכֶם
 אֹזְרוֹת וּמְאֹזְרוֹת לְהֵאִיר עַל הָאָרֶץ, זֶהוּ
 שְׁכַתּוֹב (ש) יְהִי מְאֹרֶת בְּרַקִּיעַ הַשָּׁמַיִם. קָרָא כִּמוֹ
 כֵּן לַמַּיִם. אָמַר לָהֶם: אַתֶּם תּוֹצִיאוּ דְּמֵשׁ שֶׁל דָּגִים
 וְעוֹפּוֹת וְכַדּוּמָה לָהֶם. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב (ש) וַיִּשְׂרְצוּ
 הַמַּיִם שָׂרָץ נֶפֶשׁ חַיָּה. וְעַל יְדֵי שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים נַעֲשֶׂה
 כָּל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְמִינוֹ.

בְּשֶׁבַע הַיּוֹם הַשְּׁשִׁי, כָּל־מִן הָיוּ מְזֻמְנִים לְבָרָא כְּמוֹ
 שְׂאֵר הַיָּמִים. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא: שׁוּם אֶחָד מִכֶּם לֹא יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת הַבְּרִיָּה הַזֹּאת
 לְבַדָּה כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל הַבְּרִיּוֹת שֶׁהָיוּ עַד כָּאן, אֵלֶּא
 בְּלָכֶם תִּתְחַבְּרוּ יַחַד, וְאֲנִי עִמָּכֶם, וְנַעֲשֶׂה אָדָם,
 שֶׁחֲרִי אַתֶּם לֹא תֻּכְלוּ לַעֲשׂוֹתוֹ לְבַדְּכֶם, אֲכַל הַגּוֹף
 יִהְיֶה שֶׁל שְׁלֹשֶׁתְכֶם, וְהַנְּשָׂמָה שְׁלִי.

וּלְפִיכֶךָ קָרָא לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמַר לָהֶם
 נַעֲשֶׂה אָדָם, אֲנִי וְאַתֶּם. אֲנִי אֶת הַנְּשָׂמָה,
 וְאַתֶּם אֶת הַגּוֹף. וְכֵן הוּא, שֶׁהַגּוֹף הוּא מִשְׁלֹשֶׁתְכֶם,
 שֶׁהָיוּ אֲמֻנִים בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית. וְאֶת הַנְּשָׂמָה נָתַן
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהַשְּׂתֵתָף עִמָּהֶם בָּהּ.

בְּצִלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ, כְּלוֹמַר שֶׁרְאוּי לָנוּ, בְּאוֹתוֹ
 הַגּוֹף שֶׁנִּלְקַח מִכֶּם, לְדַעַת וּלְהַדְמוֹת
 לָכֶם כְּמוֹ אוֹתוֹ שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנִּי, שֶׁהוּא הַנְּשָׂמָה,
 שֶׁיִּפְרַד מִמַּעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְתִהְיֶה תְּשׁוּקָתוֹ וְרִצּוֹנוֹ
 לְעֵלְיוֹנִים הַקְּדוֹשִׁים.

וְעוֹד בְּצַלְמֵנוּ בְּדְמוּתֵנוּ, שְׁהִגּוּף שְׁנִלְקַח מִכֶּם לֹא יִהְיֶה בְּקִיּוֹם בְּמוֹתְכֶם. מַה זֶה בְּמוֹתְכֶם? בְּאוֹתָן הַבְּרִיּוֹת שֶׁהוֹצֵאתֶם, עַל שֶׁהוּא עֹפֵר בְּשֵׂאֵר כָּל הַבְּרִיּוֹת. וְהַנְּשָׂמָה הַקְּדוּשָׁה הַהִיא שֶׁאֲנִי נֹתֵתִי בּוֹ, שִׁיְהִיָּה לָּהּ קִיּוֹם לְעוֹלָמִים, שֶׁאֵינָה גּוֹף, וְתִדְמָה לְקִיּוֹם שְׁלִי.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, זֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר, מִשּׁוּם שֶׁנִּמְצְא שֶׁבְּבְרֵאשִׁית הָיָה שְׁלֹשֶׁת אֱלֹהִים - שָׁמַיִם וָאָרֶץ וּמַיִם.

רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יָפָה הוּא. אֲבָל הָאָרֶץ לָקַחָה אֶת כַּח שְׁלֹשֶׁתָם לְבִדָּה, עַד שֶׁהָיָה בָּהּ אַרְבָּעָה יְסוּדוֹת בְּקִיּוֹמִים - מִן הַשָּׁמַיִם שָׁנַיִם, וּמִן הַמַּיִם אֶחָד, וְהָאָחֵד שְׁבָה. וְהִיא הוֹצִיָּאָה אֶת הַגִּלְגָּלִים שֶׁל אָדָם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הַנְּשָׂמָה. זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (שם ב) וַיִּיצֶר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֵר מִן הָאָדָמָה וַיַּפַּח בְּאַפָּיו נְשִׁמַת חַיִּים. חֲרִי שְׁנִיָּהֶם - הָאָרֶץ וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ יַחַד לַעֲשׂוֹת אוֹתוֹ, וּבְגִלְגָּלוֹ אָמַר נַעֲשֶׂה

אָדָם. שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לָהּ עֲשִׂי אֶת הַגּוֹף,
וְאֲנִי אֶת הַנְּשָׁמָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הִנֵּה כָּל הַסִּפְּקָה
הִזָּה עָבַר מֵעַמָּנוּ.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כִּגְזוֹן זֶה שִׁתְּףָה הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא אֶת הָעוֹלָם בְּבְרִיאת בְּנֵי אָדָם, שֶׁהָרִי
שְׁנִינּוּ שְׁלֹשָׁה שִׁתְּפִים בְּאָדָם, הָאִישׁ וְאִשְׁתּוֹ
וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כִּגְזוֹן זֶה
הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, שָׁמַיִם כִּגְזוֹן אִישׁ, אָרֶץ כִּגְזוֹן אִשְׁתּוֹ,
וְלְעוֹלָם הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּףָה עִמָּהֶם, וְעַל כֵּן
נֵאמַר נַעֲשֶׂה אָדָם, בְּלִשׁוֹן שִׁתְּפוּת, וְאִין הַקְדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתְּףָה עִם שׁוּם בְּרִיָּה זוֹלָת עִם אָדָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וּבְשָׂאָר הַבְּרִיּוֹת מִי מְשַׁתְּףָה
עִמָּהֶם? אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּחַ הָאֲדָמָה,
שֶׁאָמְרוּ שְׁתִּיָּא נִפְשׁ תִּהְיֶה. אֲבָל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
אִין מְשַׁתְּףָה אֵלָּא עַל הָאָדָם בְּלִבָּהּ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲזִי לָהֶם לְרִשְׁעִים שְׁאִינָם רוֹצִים
לְהַדְּבִק בַּשִּׁתְּפוּת שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,

בְּמָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּאוֹתָהּ הַנְּשָׂמָה שֶׁהוּא נָתַן,
 אֵלֶּה הוֹלֵךְ וְדַבֵּק בְּכַח הַבְּהֵמוֹת. וְהוּא שְׂפָתוֹב (תהלים
 מ"ט) וְאָדָם בִּיקָר כֹּל יֵלִין נִמְשָׁל כְּבְהֵמוֹת נְדָמוּ. כֹּל
 יֵלִין, שְׁלֵא רָצָה לְעֹמַד בְּאוֹתוֹ יָקָר וְתַפְאֶרֶת שֶׁל
 הַנְּשָׂמָה. אֲבָל מַה חֲטָאתוֹ שֶׁעָשָׂה? שֶׁנִּמְשָׁל
 כְּבְהֵמוֹת, בְּאוֹתוֹ חִפְזָה שְׁלָהֵן הַנְּבָרֶת וְהַנְּדָמָה
 מִתְּהַרָה, וְלֹא תַעֲלֶה לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן פִּינְיָ, זֶה הוֹלֵךְ, כְּמוֹ מַה
 שְׂאָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בֶּן אִיִּדִי, שְׂאָמַר רַבִּי
 יַעֲקֹב בֶּן אִיִּדִי, מַה שְׂפָתוֹב (איוב כח) וְכֹל יָקָר רְאֵתָהּ
 עֵינָיו, אֵלֶּה נִשְׁמָתָן שֶׁל צְדִיקִים, שִׁיהֶם יָקָר וְתַפְאֶרֶת
 לְעוֹלָם וְלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, כֹּא וּרְאֵה מַעְלָתוֹ
 שֶׁל אָדָם שֶׁהַבְּדִילוֹ הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא מְכַל
 שְׂאָר הַנְּבָרָאִים, אֵיךְ? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, כֹּל מַה
 שְׂפָרָא הַקְּדוֹשׁ פְּרוּף הוּא, אָמַר לַפּוֹעֲלִים הָאֵלֶּה
 שִׁיהֶם יַעֲשׂוּ לְבָדָם, וְלֹא נִתְיַחַד הוּא עִמָּהֶם. אָמַר

עַל בְּרִיּוֹת הָאָרֶץ תּוֹצֵא הָאָרֶץ נֶפֶשׁ חַיָּה וְגו', אָמַר
לַמַּיִם יִשְׂרְצוּ הַמַּיִם, וְהוּא לֹא נִתְיַחַד עִמָּהֶם.

בְּשִׁפְרָא הָאָדָם, נִתְיַחַד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִמָּהֶם
בַּעֲשִׂיתוֹ וְאָמַר נַעֲשֶׂה אָדָם. וְנָתַן בּוֹ
קַלְסֵתָר פָּנִים, רְאִי"ה, רִי"ת, קוּמ"ה, הַלִּיב"ה,
מִשׁוֹ"שׁ, וְכוּ"ר, עֲשִׂי"ה. הַמְשִׁילוֹ בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו, וְהוּ
שְׂפָתוֹב (תהלים ח) תַּמְשִׁילֵהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיךָ כֹּל שְׂפָתָה
תַּחַת רַגְלָיו.

וּבְשִׁזְרֵק בּוֹ נִשְׁמָה, קָם עַל רַגְלָיו, וְנִדְמָה
לְתַחְתּוֹנִים וְלַעֲלִיּוֹנִים. נִדְמָה גּוֹפוֹ
לְאָרֶץ, וְנִשְׁמָתוֹ לַעֲלִיּוֹנִים, בְּתַאֲרָה, וְהִדְרָה,
וְכְבוֹד, בְּאֵימָה, וּבִירְאָה. וְהוּ שְׂפָתוֹב (שם) וְכְבוֹד
וְהִדְרָה תַּעֲטִירֵהוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן, רֵאשׁ הַפְּסוּק הַזֶּה סִפְק בְּלִבִּי,
שְׂפָתוֹב (שם) וְהַחֲסִירָהוּ מְעַט מֵאֱלֹהִים. אָמַר
רַבִּי אֶבְרָהָם, בְּנִשְׁמָתוֹ שְׁהִיא קְדוּשָׁה וְדוּמָה לוֹ, אֲבָל
מַה חֲסָרוֹן הוּא? עַל שְׁתֵּיהֶם גּוֹף וְנִלְקַח מִן הָאָרֶץ.

וְאִם תֹּאמַר בְּרַעַת וּבְחֻכְמָה - אֵי אֲפֹשֶׁר, שְׁהֲרִי
 רְחוּק הוּא הָאָדָם מִן הָעֲלִיּוֹנִים, שְׁאֹמַר רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, הַמְּלֹאכִים הַקְּרוּבִים
 מְקַבְּלִים כַּח שְׁפַע אִם־פְּקַלְרִיָּה שֶׁל מַעֲלָה תְּחִלָּה,
 וּמֵהֶם יוֹרֵד לְאוֹתָם שְׁאִינָם קְרוּבִים, וּמֵהֶם יוֹרֵד
 לְשָׁמַיִם וְכֹל צְבָאָם, וּמֵהֶם אֵל הָאָדָם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כִּסֵּא הַכְּבוֹד מְקַבֵּל תְּחִלָּה, וּמִמֶּנּוּ
 לְמְלֹאכִים הָעֲלִיּוֹנִים, וּמֵהֶם לְאוֹתָם שְׁאִינָם
 כָּל כֹּף עֲלִיּוֹנִים וּגְבוּהִים כְּמוֹתָם, וּמֵהֶם לְשָׁמַיִם,
 וּמֵהֶם אֵל הָאָדָם.

אֲבָל בַּמָּה נִדְמָה לוֹ הָאָדָם? אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ,
 בְּנִשְׁמָה, שֶׁהִיא קְדוּשָׁה, וְלֹא תִכְלָה לְעוֹלָם,
 עַל שֶׁנִּשְׁטְלָה מִמֶּנּוּ, מִכַּחוֹ וּמִגְבוּרָתוֹ, וְלֹא כְּמוֹ הַגּוֹף
 שֶׁנִּשְׁטַל מִן הָאָדָמָה, וַיִּכְלָה וַיֵּשׁוּב עֶפְרַר כְּשֶׁחִיָּה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַב, אָדָם וְזוּיּוּנֵי עַמּוֹ נִבְרָאוּ
 בְּיַחַד, זֶהוּ שְׁכָתוּב (בראשית ה) זָכָר וּנְקֵבָה
 בְּרָאֵם. וְנִשְׁטְלָה מִגְּבוּיָו, וְהִכְיִנָּה וְהִבְיָאָה אֵל הָאָדָם.
 זֶהוּ שְׁכָתוּב (שם ב) וַיִּפְקַח אֶחָת מִצְלָעֵתָיו.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר, חַוָּה הִרְאֵשׁוּנָה הִיְתָה, וּלְקַחְהָ
 מִמֶּנּוּ, וְהִיא נִזְקֵי הַבְּרִיּוֹת. וְהוּא שְׂפָתוֹב וַיִּקַּח
 אֶחֶת מִצְלָעֵתָיו. זוֹהִי הִרְאֵשׁוּנָה שֶׁנִּלְקַח מִמֶּנּוּ, עַל
 שֶׁהִיא רוּחַ מְזֻקָּת. וַיִּסְגֵּר בְּשָׂר תַּחֲתָנָה, שֶׁהַקִּים
 אֲחֶרֶת בְּמִקּוּמָה.

רַבִּי אָמַר, זוֹ הִיְתָה בְּשָׂר, וְהֵאֲחֶרֶת לֹא הִיְתָה
 בְּשָׂר. וּמָה הִיְתָה? אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הַזֵּהֶמָה
 שֶׁל הָאָרֶץ וּשְׂמֶרֶיָה.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, בְּשִׁפְרָא תְקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 הָאָדָם, נָתַן זֶהָר פְּנֵיו שְׂמַאִיר בְּכָל הָעוֹלָם.
 בֵּיזוֹן שְׂחַטָּא, מַה כָּתוּב בּוֹ? (קהלת ח) וְעַז פְּנֵיו יִשְׁנָא.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי עֶקִיבָא הָיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר
 לוֹ רַבִּי עֶקִיבָא, רַבִּי, אָמַר לִי, זֶה שְׂפָתוֹב
 (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים נַעֲשֵׂה אָדָם, לָמָּה לֹא נֵאמַר
 וַיְהִי בֶן מִיָּד, בְּשָׂאֵר כָּל הַיָּמִים, בְּשִׁתְּיָה תְקַדּוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אוֹמֵר דְּבָר, מִיָּד נֵאמַר וַיְהִי בֶן, וְכֵאֵן
 לֹא נֵאמַר, אֵלָּא לְאַחַר שֶׁאֵמַר נַעֲשֵׂה אָדָם, כָּתוּב
 וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם, הָיָה לוֹ לֹאמַר וַיְהִי בֶן!

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, וְכִי זֹאת הִיְתָה מַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית וְלֹא יוֹתֵר? וַחֲרִי פָתוּב (ש) וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם, וְלֹא נֹאמַר וַיְהִי בֵּן,
 אֲלֵא וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת הַרְקִיעַ. וְכֵן (ש) יְהִי מְאֹרֹת
 בְּרְקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאֲרִיר עַל הָאָרֶץ, תְּהֵא לֹא לֹאמַר
 מִיָּד וַיְהִי בֵּן, וְכַתוּב וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת
 הַגְּדֹלִים?

אֲלֵא, אָמַר לָךְ, כָּל דְּבַר שְׁלֵא תְּהֵא בְּהֵם חִבְּחַ
 הָאֲצוּל מְלַמְעָלָה, נֹאמַר מִיָּד וַיְהִי בֵּן.
 שְׁהָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אוֹתָם בְּתַשְׁלוּם כָּל פְּעֻלָּתָם, וְלֹא
 הֲצַרְכָּה לְהַמְתִּין לַבַּח הָעֲלִיּוֹן לְהַשְׁלִים תַּשְׁלוּם
 אוֹתָהּ הַפְּעֻלָּה.

אֲבָל בְּכָל דְּבַר וְדְבַר שְׁהוֹצִיָּאָה הָאָרֶץ וְקִיּוּם
 תַּשְׁלוּם הַפְּעֻלָּה לֹא הִיְתָה בָּהּ, הֲצַרְכָּה
 לְהַמְתִּין עַד שְׁיָבֵא חִבְּחַ מְלַמְעָלָה, וַיַּעֲשֵׂה חֲקִיּוּם
 וּשְׁלֵמוֹת הַפְּעֻלָּה.

וְכֵן בְּכֹאן בְּאָדָם, הָאָרֶץ הוֹצִיָּאָה אוֹתוֹ הַדְּבַר
 הַמְּסַפִּיק לָהּ לַעֲשׂוֹת, וְעַמְדָּה עַד שְׁיִתֵּן חִבְּחַ

שֵׁשׁ בָּיִדוֹ לְתֵת, וּלְפִיכֶךָ לֹא נֵאמַר מִיָּד וַיְהִי כֵן,
עַד שָׁבָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ חֶכְמָה
מִלְמַעְלָה, וְעָשָׂה הַקְּיֹוֹם.

אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, מָה רָאָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא שְׁלֹא עָשָׂה אֶת הָאָדָם אֶלָּא בְּשֵׁשִׁי?
אָמַר לוֹ, שְׁלֹא יֵהֵא פְתִחוֹן פֶּה לְאָדָם לֹאמַר שֶׁהוּא
סֵיעַ בְּשׁוֹם דְּבַר מִכָּל מַה שֶׁנִּבְרָא.

הִלְכוּ. עַד שֶׁהָיוּ הוֹלְכִים, קָם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְנָחַן
רֵאשׁוֹ, וְשָׁם יָדוֹ עַל פִּיו וּבָכָה. אָמַר לוֹ
רַבִּי עֲקִיבָא, רַבִּי, לָמָּה אֵתָּה בּוֹכָה? אָמַר לוֹ, עַל
זֶה שֶׁשָּׂא לֵת. הַמְרָאָה שְׂרָאִיתִי, וְקָשָׁה לִי הַדְּבָר.

עֲקִיבָא, עֲקִיבָא, מִי יוֹכֵחַ לְאַרְךָ הַגְּלוּת הַזֶּה
שֶׁנִּמְשַׁכֶּת? שְׁחֵרֵי לֹא יַעֲמֵד אִישׁ
שֶׁעָתִיד לְהַנִּיעַ לְעַנְיֵי הַשָּׁמַיִם עַד הַיּוֹם הַשֵּׁשִׁי,
שֶׁהוּא בְּשֵׁשׁ אֶלֶף שָׁנִים, וְלֹא בְּהַשְׁלָמָתוֹ, רַק בְּכַח
הַתְּשׁוּבָה, שְׁחֵרֵי שְׁלֹטוֹן הָאָדָם הַהוּא אֵינּוּ אֶלָּא
בְּשֵׁשִׁי.

וּבְשִׁבְעֵי הַתְּשָׁאֵר שְׁמֵטָה בְּעוֹלָם, חָרוֹב. וּבְשִׁמְנֵי
 יִתְחַדֵּשׁ הָעוֹלָם כְּמוֹ מִקְדָּם, וַיְהִי מֵה
 שְׁיִהְיֶה. עַל זֶה (ישעיה ד) וְהָיָה הַנְּשֹׂאֵר בְּצִיּוֹן וְהַנּוֹתָר
 בִּירוּשָׁלַיִם קְדוֹשׁ יֵאמָר לוֹ, וּבְשִׁבְלֵיכֶם נֹאמֵר (תהלים
 קד) יְהִי כְבוֹד ה' לְעוֹלָם יִשְׁמַח ה' בְּמַעֲשָׂיו.

אֱלֹהֵי תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְגו' (בראשית ב), רָבָא בְּשֵׁם רַבִּי
 בְּרַבִּי אֲמַר, בָּא הַכְּתוּב לְהוֹרוֹת, כִּי לְאַחַר
 שְׁסֵפֶר כָּל הַתּוֹלְדוֹת שְׁהוּצִיאוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ,
 שְׁלֹא תֹאמַר בְּשִׁשָּׁה יָמִים נִבְרְאוּ כֻלָּם, בְּרִיָּה זֹ
 בְּיוֹם פְּלוֹנִי וּבְרִיָּה זֹ בְּיוֹם פְּלוֹנִי, אֱלֹהֵי כָּל
 הַתּוֹלְדוֹת שֶׁנִּתְּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, תִּדְעַ לְךָ
 מִתִּי הָיָה, (שם) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם.
 כְּלוּמַר, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם מִמָּשׁ הָיָה בְּהֵם כָּל הַתּוֹלְדוֹת
 שֶׁנִּתְּהוּ מִן הַשָּׁמַיִם וּמִן הָאָרֶץ, שְׁכַתוּב בְּיוֹם עֲשׂוֹת
 ה' אֱלֹהִים אָרֶץ וְשָׁמַיִם.

רַבִּי יִיסָא אֲמַר, וַחֲרִי כְּתוּב (שם ה) זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת
 אָדָם בְּיוֹם בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם. אִם כֵּן, בְּאוֹתוֹ
 הַיּוֹם מִמָּשׁ הָיָה כָּל הַתּוֹלְדוֹת.

אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, כִּדּוּם הוּא, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם נִתְּהוּוּ!
 שֶׁהָרְאָהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם כֹּל
 תּוֹלְדוֹתָיו וְהַעֲבִירָם לְפָנָיו הַנְּשָׁמוֹת בְּדַמְיוֹתֵיהֶם,
 וְהָיָה אוֹמֵר: זֶה פְּלוֹנִי וְזֶה פְּלוֹנִי, זֶה חֶבֶם הַדּוֹר
 וְזֶה דִּין הַדּוֹר, וְכֵן כָּל הַדּוֹרוֹת וּמִנְהִינֵיהֶן.

רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי חֵיִיא אָמַר, מַה כָּתוּב לְמַעַלָּה
 מִן הָעֲנִיָּן? (שם ב) וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ וְכָל
 צְבָאָם. לְאַחַר שֶׁאָמַר (שם א, לא) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת כָּל
 אֲשֶׁר עָשָׂה וְהִנֵּה טוֹב מְאֹד, מֵהוּ אֶת כָּל אֲשֶׁר
 עָשָׂה? אֶת כָּל - לְרַבּוֹת עֲנִיָּן הַמַּלְאָכִים שֶׁהֵם טוֹב
 מְאֹד. וּבְכָל הַנִּבְרָאִים לֹא נֶאֱמַר אֱלֹהִים כִּי טוֹב
 בְּלִבָּד, וּבְכָאֵן כִּי טוֹב מְאֹד, מְלַמֵּד שֶׁהַמַּלְאָכִים
 נִבְרָאוּ, וְנֶאֱמַר עֲלֵיהֶם כִּי טוֹב מְאֹד.

וְאָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה עוֹד הוֹסִיף הַכָּתוּב וְאָמַר
 וַיִּכְלוּ? אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה, לְשׁוֹן כְּסוּף הוּא,
 וְכָל צְבָאָם בְּכֻלָּל, הֵם הַמַּלְאָכִים הַנִּבְרָאִים צְבָא
 הַשָּׁמַיִם. זֶהוּ שֶׁכָּתוּב וְכָל צְבָא הַשָּׁמַיִם עוֹמֵד עֲלָיו.
 וּבְשֶׁנֶּאֱמַר הַמַּלְאָכָה, נִכְסְפָה וְכִלְתָּה לְכָל רוּאֵיהָ.

אָמַר רַבִּי נַחֲמָן, וַיִּבְלּוּ - כָּלוּ מִמַּעֲשֵׂהָ, כָּלוּ
 מִמַּחֲשָׁבָה, וְעָשָׂה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיוֹם
 הַשָּׁבָת וְנִגְמַת עוֹלָם הֵבֵא, שְׁעֵתִיד הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא לְשָׁבוֹת בַּשְּׁבִיעִי. מַה זֶה בַּשְּׁבִיעִי? בְּאֵלֶּה
 הַשְּׁבִיעִי.

וְאָמַר רַב נַחֲמָן, נִפְשׁ יִתְּרָה נִתְּוֹסְפַת בְּאָדָם בְּיוֹם
 הַשָּׁבָת. (דף כב ע"א) אָמַר לוֹ, רַבִּי, מַהִי הַנִּפְשׁ
 הַיִּתְּרָה הַזֶּה? אָמַר לוֹ, רוּחַ הַקָּדוֹשׁ שְׁשׂוּרָה עָלָיו
 וּמִכִּתְרָה אֶת הָאָדָם בְּכֶתֶר קָדוֹשׁ, בְּכִתְרֵי
 הַמַּלְאָכִים. וְהוּא מֵאוֹתוֹ הָרוּחַ שְׁעֵתִיד לְשָׁרוֹת עַל
 הַצְּדִיקִים לְעֵתִיד לְבֵא, וְעַל כֵּן חֵיב הָאָדָם לְכַבֵּד
 אֶת יוֹם הַשָּׁבָת, עַל הָאוֹרֶחַ הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה שְׁשׂוּרָה
 עִמּוֹ.

וְאָמַר רַבִּי נַחֲמָן, הָרוּחַ הַזֶּה אֵיךְ נִקְרָאת? נִקְרָאת
 מִכְּבֹד, נִקְרָאת קָדוֹשׁ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נח)
 וְקִרְאָתָּ לְשָׁבָת עֲנָנָה, בְּמִשְׁמְעוֹ. לְקָדוֹשׁ ה' מִכְּבֹד,
 הִיא תוֹסְפַת הָרוּחַ הַנִּקְרָא קָדוֹשׁ ה', הַנִּקְרָא
 מִכְּבֹד.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשֵׁסִימוֹ הַמְּלָאכוֹת בְּלָם, בְּרַכָּם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַכִּינָם בְּעוֹלָם, וְצוּה
לְכָל אֶחָד וְאֶחָד שְׂלֵא יִשְׁנֶה הַכְּנֶתוֹ מֵאוֹתוֹ הָעֲנִין
שְׁעִשְׂאֵהוּ, וְשָׁפַל אֶחָד וְאֶחָד יוֹצִיא תוֹלְדוֹתוֹ הָרְאוּי
לוֹ מִכָּאן וּלְעוֹלָם. זְהוּ שְׁכַתוֹב (בראשית ב) אֲשֶׁר בָּרָא
אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַה זֶה לַעֲשׂוֹת? לְהוֹלִיד וּלְהוֹצִיא
כָּל דְּבַר בְּמוֹתוֹ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶה גּוֹף הַשָּׂדִים,
שְׂלֵא נִגְמְרָה מְלֵאכְתָּם.

רַבִּי יוֹסִי בַר נַחֲמָן אוֹמֵר, כִּיּוֹן שְׁנַכְנַם שְׁכַת, כָּל
הַדְּבָרִים שְׁנַכְרָאוּ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית שְׁכַתוֹ
וְשָׁקְטוּ, כָּל אֶחָד לְפִי בְרִיתוֹ. שְׁשָׁנִינוּ, אוֹתָם
הָאֲמָנִים שְׁהִיוּ מוֹצִיאִים תוֹלְדוֹתָם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם,
שְׁכַתוֹ וְנַחוּ, וְרָאוּ כִּי כָּל שְׂלָמִים, וְכָל תוֹלְדוֹתָם
עֲמָהֶם, בְּקִיּוֹם וּמַעֲשֵׂה.

זְהוּ שְׁכַתוֹב (שם) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
בְּהַבְרָאָם. אָמַר רַב נַחֲמָן, בְּאָדָם הַמְּשַׁבַּח
וְאוֹמֵר, אֵלֹהִים הֵם הַדְּבָרִים שְׂאִין בְּמוֹתָם. בְּהַבְרָאָם,

רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּה"א בְּרָאִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר
בְּהַבְּרָאִם, מִמָּשׁ בְּדַמוֹתָם כְּכַחוֹתָם וּבְשִׁלְמוֹתָם.

וְרַב נַחֲמָן אָמַר, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְּרָאִם, אֵלֶּי
בְּאַבְרָהָם, שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ אֲשֶׁר שָׂם
בוֹ. וְאֵלְמֵלֵא אַבְרָהָם שֶׁקִּבֵּל תּוֹרָתוֹ וּבְרִיתוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא נִתְקַיְּמוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ,
שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקַת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.

וְאֵל תִּתְמָה עַל זֶה, שֶׁחֲרִי שְׁנֵינוּ, כְּתוּב (תהלים קד)
הָרִים הַגְּבוּהִים לַיְעֲלִים סֶלְעִים מִחֶסֶה
לְשִׁפְנִים. אִם הָרִים הַגְּבוּהִים נִבְרְאוּ בְּעוֹלָם
לַיְעֲלִים, וְהַסֶּלְעִים לֹא נִבְרְאוּ אֶלֶּא לְשִׁפְנִים, אֵל
תִּתְמָה לְהִיּוֹת הָעוֹלָם נִבְרָא בְּשִׁבִיל אַבְרָהָם, שֶׁקָּיָם
כָּל הַתּוֹרָה וְכָל מַה שֶׁנֶּצְטָוָה מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
רַבִּי יִצְחָק אָמַר בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, בְּה' בְּרָאִם, זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב (שמות כג) כִּי שָׁמַי בְּקִרְבוֹ.

עוֹד אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יְהוּדָה, לֹא נִתְיַחַד
שְׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּכָל הַנִּבְרָאִים

וּזְלַתִּי בְּאֵלֶּהָ, שְׁפָתוֹב (בראשית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם, כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ. וְלֹא נִזְכְּרוּ חַיֹּת וּבְהֵמֹת וְלֹא שׁוֹם נִבְרָא מֵאוֹתָם שְׁהֵם נִפְסָדִים וּכְלָיִם, אֵלֶּהָ עַל אוֹתָם שְׁהֵם קִיָּמִים לְעוֹלָם הַזְּכִיר שְׁמוֹתָיו.

רַב הוֹנָא אָמַר, יוֹם שְׁנִכְסְפוּ לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִית שָׁמַיִם וָאֶרֶץ, וְרָאָה הַשְּׁפָת שְׁהִיא מְנוּחָה וְקְדוּשָׁה, הֵכִינֵנו לְדוֹרוֹת.

וְלִמְדֵנוּ, אֵינן לָךְ בְּכָל שְׁפָת וְשְׁפָת שְׁאִין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ לְחַל עִם הַצְּדִיקִים בְּגֵן עֵדֶן, וְנִזְזָנִים מֵאוֹתוֹ הָיוּ שֶׁל הָאִסְפָּקִלְרִיָּה הַמְּאִירָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שיר ד) עַד שְׁיִפּוּחַ הַיּוֹם, זֶה יוֹם הַשְּׁפָת. אֵלֶּךְ לִי אֶת הַר הַמּוֹר וְאֵל גְּבַעַת הַלְּבוֹנָה, זֶה הָעוֹלָם הַבָּא.

וְאָמַר רַב הוֹנָא, אֵל תְּתַמָּה עַל זֶה, וְמָה בְּעוֹלָם הָיָה נוֹתֵן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוּחַ קְדוֹשׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּיוֹם הַשְּׁפָת וּמִכְתִּירָן בּוֹ -

הצדיקים שישנם בעולם הבא, אינו דין להכתיר
להם ביום השבת בְּכֶתֶר?!^א

בא וראה, אמר רב הונא, אפלו הרשעים
שפגיהנם מכתרים הם ביום השבת,
ושוקטים ונוחים. שאמר רב הונא, אין לך רשע
מישראל שאין לו מעשים טובים שמועילים להם
לעולם הבא. ומתי מועילים להם? ביום השבת,
להיות כלם מכתרים בְּכֶתֶר שבת.

אמר רבי יוסי, וכי הרשעים שחלו שבת
בפרהסיא יש להם מעלה בְּכֶתֶר שבת?^ב
אמר לו, בן, שחרי שנינו (שמות טז) ויהי ביום הששי
לקטו לחם משנה, לְכָךְ נדונים הרשעים ביום
הששי משנה, להרויח להם ביום השבת.

כי יום השבת נקרא שלם, ולא נגרע. לפיכך אינו
נגרע מהטוב וההנאה שבו, בין לצדיקים בין
לרשעים. ולהורות שלא לחנם אמרה תורה (שמות
לא) ושמרתם את השבת. והוהירה על יום השבת

יותר מכל התורה בלה, ולמדנו, כל המקנים את
השבת באלו מקנים את כל התורה.

אמר רב יהודה אמר רב, לא ישב הקדוש פרוך
הוא על פסא כבודו, עד שפא שבת
ונתעלה וישב על פסאו. אמר לו רבי יוסי, והרי
קדם שנברא העולם ישב הנה הנה ויהיה. אמר רבי
יהודה, אם משמיע לנו שעל פסא כבודו ממש
הוא - לא.

אלא כך שנינו, עד שלא נברא העולם לא היה
מי שיקלם את הקדוש פרוך הוא ויכיר
אותו. כיון שברא עולמו, ברא המלאכים וחיות
הקדש, השמים וכל צבאם, וברא את האדם,
וכלם מוכנים לשבח ליוצרים ולפארו. ועדין לא
היה פאר ושבח לפניו, עד שנכנס שבת ושקטו
כלם, ופצחו רנה ושבחה העליונים והתחתונים,
ואז ישב על פסא כבודו. כלומר, אזי היה מי
שיכיר את כבודו (פירא) וישבח לכבודו.

וְאָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵינן לָךְ שָׁבַח וְקְלוּם לְפָנַי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּמוֹ שֶׁבָחוּ שָׁל שַׁבָּת
הָעֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים כֻּלָּם מְשַׁבְּחִים לוֹ כְּאַחַד,
וְאֵפְלוּ יוֹמוֹ שֶׁל הַשַּׁבָּת מִמָּשׁ מְשַׁבְּחָה לוֹ, זֶהוּ
שַׁבָּתוֹב (תהלים לב) מְזֻמָּר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת.

וַיִּצְרַח ה' אֱלֹהִים (בראשית ב). רַבִּי תַנְחוּם פָּתַח, (ישעיה
מב) כֹּה אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיחֵם
וְגו', כְּשֶׁבָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת עוֹלָמוֹ, בָּרָא
אוֹתָם מֵאֵין, וְהוֹצִיאָם אֶל הַפְּעַל וְעָשָׂה מֵהֶם
מַמְשׁוֹת. וּבְכָל מְקוֹם אֲתָה מוֹצֵא בּוֹרֵא עַל דְּבַר
שֶׁבָרָאוּ מֵאֵין וְהוֹצִיאֻ לַפְּעַל.

אָמַר רַב חֲסֵדָא, וְכִי הַשָּׁמַיִם מֵאֵין נִבְרָאוּ, וְהֵלֵא
מֵאוֹתוֹ הָאֵזֶר שֶׁל מַעְלָה נִבְרָאוּ? אָמַר רַבִּי
תַנְחוּם, כִּי הוּא! אֵלֵא גּוֹף הַשָּׁמַיִם מֵאֵין הִיָּה,
וְצוּרְתָם מִדְּבַר מַמְשׁוֹת, וְכֵן הוּא הָאָדָם.

וְתַמְצֵא בַּשָּׁמַיִם בְּרִיאָה, וְאַחַר כִּי עָשְׂתָה. בְּרִיאָה
- בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם, כְּלוּמַר מֵאֵין. עָשְׂתָה -
לְעוֹשֵׂה הַשָּׁמַיִם, מִדְּבַר מַמְשׁוֹת, מֵהָאֵזֶר שֶׁל מַעְלָה.

וַאֲמַר רַבִּי תַנְחוּם, עֲשֵׂיָהּ הוּא תְקוּן הַדָּבָר בְּגִדְלָה
וּמַעֲלָה מִכְמוֹת שְׁתֵּיהֶּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם.

אֲמַר רַבִּי חֲנִילָאִי, הַפְּסוּק הַזֶּה לֹא בָּא אֶלָּא
לְהַדְרִישׁ, וַיִּיצֵר בְּשָׁנֵי יוֹדִין, וְכָל הַשְּׂאֵר
אֵתָהּ מוֹצֵא בְיַוֵּד אַחֵר. אֶלָּא כָּל מַה שֶּׁבְּרָא הַקָּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְּרָא בְּמַעֲלָה ^(דף כב ע"ב) בְּבִינָה,
אֶלָּא הָאָדָם לְבָדוֹ, שֶׁנֶּתַן בּוֹ כַח מִן הָעֲלִיּוֹנִים
לְדַעַת וּלְהַכִּיר וּלְהַבְדִּיל בֵּין הַטּוֹב וּבֵין הַרָע, וְהוּא
מַעֲטָר בְּכַבוֹד וְהַדָּר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר ^(תהלים ח) וְכַבוֹד
וְהַדָּר תִּתְעַטְרֶהוּ, וְהוּא מוֹשֵׁל עַל כָּל מַעֲשֵׂה יָדָיו.
זֶהוּ שְׂכַתוֹב ^(שם) תִּמְשִׁילָהוּ בְּמַעֲשֵׂי יָדָיו. וְאַחֵר כָּל
הַשְּׂבַח הַזֶּה, בְּשֵׁהוּא זוֹכֵר שֶׁהוּא עֹפֵר וַיִּשׁוֹב אֶל
הָעֹפֵר, הַכֹּל נַעֲשֵׂה הַכֹּל לְפָנָיו, וְאוֹמֵר וַיִּ. אֲמַר רַבִּי
יִזְחַנָּן, חֵלֶק הַתְּבָה, וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם
עֹפֵר מִן הָאָדָמָה, וַיִּשׁוֹב אֶל הָעֹפֵר כְּמוֹת שְׁתֵּיהֶּ.

דָּבָר אַחֵר, וַיִּיצֵר ה' אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם עֹפֵר מִן
הָאָדָמָה. אֲמַר רַבִּי שְׁלוֹם, יִצְרוּ בְּשָׁנֵי יִצְרִים,
בְּיַצֵּר טוֹב וּבְיַצֵּר הַרָע, מַה שֶּׁאֵין בּוֹ בְּשֵׂאֵר

הַבְּרִיּוֹת, בְּדֵי לְנַסּוֹת בּוֹ אֶת הָאָדָם וַיְהִי פֶתַח־חַוּוֹן
 פֶּה לְצַדִּיקִים, וְלֹא יִהְיֶה פֶתַח־חַוּוֹן פֶּה לְרָשָׁעִים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מִפְּנֵי מָה פְּתוּבָה ה' וְאַחַר כֵּן
 אֱלֹהִים? אֵלֶּיךָ הַשֵּׁם שֶׁהוּא שְׁמוֹ מִמַּשׁ, שֵׁם
 הַקְּיּוּם. נֹאמַר עַל הַנְּשֻׁמָּה, שֶׁהִיא בְּאָדָם, בְּקִמָּת.
 אֱלֹהִים, שֶׁהוּא שֵׁם מְשֻׁתָּף, נֹאמַר עַל הַגּוֹף, שֵׁשׁ
 בּוֹ שְׁתַּפּוּת.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, שֵׁם הַקְּיּוּם גּוֹזֵר וְשׁוֹלֵט, כְּמוֹ
 אוֹתוֹ הַמוֹץ הַנֶּדֶף וְהַנֶּדָּרָם לְרַגְלִים וְלֹא
 נִלְוָה לְאַחֲרִים. וּמִשּׁוֹם כֵּן לֹא נִגְזָר בְּמַעֲשֵׂה
 בְּרֵאשִׁית אֵלֶּיךָ אוֹת אַחַת מִשְׁמוֹ, וְהוּא כְּמִי שֶׁאָמַר
 בְּה"א בְּרָאִים.

וְשִׁנִּינוּ בְּסֵפֶר הַחֻכְמָה הַגְּדוּלָּה שֶׁל שְׁלֹמֹה, שְׁמָה
 שֶׁל הַשְּׂמֻטָּה, מִשָּׂא שְׁזוּפָה קַרְעֵי הַמְּלָךְ,
 הַמְּמַשְׁלָה שֶׁהִטִּיל בָּהּ בְּחֻזְתָּם קָטָן, לְשַׁלֵּט תַּחְתּוֹ,
 שֶׁנֶּאמַר (שְׁמוֹת טו) מִי כְמוֹכָה בְּאֵלִים ה'.

את האדם - לרבות כל הכחות שבו. עפר מן
האדמה - אמר רבי אבהו, בא וראה, איך
יכול איש להתקיים בעולם הזה, שחרי התורה
מעידה עליו שהוא עפר?

ואמר רבי יצחק, עפר ולא חמר, שאלו היה
מחמר, היה יותר בקיום, שחרי בנין
שנבנה מחמר יש לו קיום, אבל עפר ממש לא
יכול להתקיים. והו' שכתוב (בראשית ג) כי עפר אתה
ואל עפר תשוב. לא נאמר כי חמר אתה. אמר
רבי חנין, ורחי כתוב (איוב ה, יט) אף שכני בתי חמר
אשר בעפר יסודם.

אמר רבי אבהו, הפסוק הזה מסייע לנו, והוא
נאמר על העולם הזה שאינו כן בקיום,
שהוא כתוב בכני אדם, שמדורם בעולם הזה,
שכנינו פטיט, והואיל ואותו הכנין פטיט הוא
וראוי לקיום, מה ראוי לו ליסוד? כמו שנאמר
(מלכים א ה) אבנים גדלות אבנים יקרות ליסוד הפית.
אבל אינו כן הכנין החזק, שהוא בנין של טיט

וְהִיסוֹד הוּא עֶפֶר, מִשּׁוּם כִּךְ לֹא יִהְיֶה בְּקִיּוּם. זֶהוּ
שְׁפָתוֹב אֵת שְׁכֵנֵי בְּתֵי חֹמֶר אֲשֶׁר בְּעֶפֶר יְסוֹדִם,
שְׂאִינּוּ שֶׁל קִיּוּם.

וַיִּפַּח בְּאַפָּיו נְשָׁמַת חַיִּים וְגו' (בראשית ב) - הַתּוֹרָה
קוֹבֵלֶת עַל הָאָדָם: רְאוּ מַה שֶׁעָשָׂה בֶּן אָדָם
זֶה, שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נָתַן בּוֹ נְשָׁמָה קְדוּשָׁה
לְתֵת לוֹ חַיִּים לְעוֹלָם הַבָּא, וְהוּא בְּחַטָּאוֹ חוֹר
לְאוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה, שֶׁהִיא נִפְשׁ הַבְּהֵמָה שֶׁהוֹצִיָּאה
הָאָרֶץ לַבְּהֵמָה וְלַחַיָּה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם א) תּוֹצֵא
הָאָרֶץ נִפְשׁ חַיָּה לְמִינָהּ. וּמִי הוּא מִינָהּ? בְּהֵמָה
וְרִמָּשׁ וְחִיתוֹ אֶרֶץ לְמִינָהּ.

אָמַר רַבִּי חֲנִיָּא, בֹּא וּרְאֵה, וַיַּעַשׂ הָאָדָם לְנִפְשׁ חַיָּה
לֹא נֶאֱמַר, אֵלֶּא וַיְהִי הָאָדָם לְנִפְשׁ חַיָּה, הוּא
מֵעֲצָמוֹ חוֹר לְאוֹתוֹ כִּחַ הַבְּהֵמִית הַנְּגוֹר מִן הָאָדָמָה,
וְעוֹב כִּחַ הַנְּשָׁמָה הַגּוֹזֵרָה מְלִמְעָלָה וְנוֹתֵנָת חַיִּים
לְבַעֲלֶיהָ.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם, נִחְזַר אָנּוּ לְמַה שֶׁהִתְחַלְנוּ
בְּרֵאשׁוֹנָה, (ישעיה מב) כִּחַ אָמַר הָאֵל ה' בּוֹרֵא

הַשָּׁמַיִם וְנוֹטִיָּהֶם. בָּרָא גּוֹף שְׁלֹתָם מֵאֵינן, וְאַחַר כָּךְ
 נָטָה אוֹתָם בְּאַהֲלָה. וְהוּ שְׁכָתוֹב (שם ט) וַיִּמְתַּחֵם
 בְּאַהֲלָה לְשָׁבֶת. רַק הוֹנָא אָמַר מְכָאן, הַנוֹטָה כּוֹדֵק
 שָׁמַיִם.

רְבַע הָאָרֶץ וְצִאֲצִיָּיָהּ (שם מב) - רַבִּי יִצְחָק אָמַר,
 הַתְּפִשֵׁט בָּהּ כָּל הַצּוֹרוֹת וְהַכְחוֹת שְׁבָה. נִתַּן
 נְשָׁמָה לָעַם עֲלֶיהָ - לְאַחַר שֶׁהָיָא עֲשֵׂתָה הַגּוֹף, אֲנִי
 נִתַּתִּי הַנְּשָׁמָה עֲלֶיהָ. מַה וָה עֲלֶיהָ? עַל אוֹתוֹ
 מְעֵשֶׂה הַגּוֹף שֶׁעֲשֵׂתָה. רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, עֲלֶיהָ -
 לְאוֹתָם הַשּׁוֹלְטִים עַל כְּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נִתַּתִּי הַנְּשָׁמָה.

וְרוּחַ לַהֲלָכִים בָּהּ (שם) - לְאוֹתָם הַמְּשַׁתְּפִים בָּהּ
 בְּכְחוֹתֶיהָ, שְׂאִינן לָהֶם אֵלָא אוֹתָהּ נִפְשׁ חַיָּה,
 הַנִּקְרָאָה רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרְדֵת לְמִטָּה לְאָרֶץ. וְעַל
 בֶּן נְאֻמַר נִתַּן נְשָׁמָה לָעַם עֲלֶיהָ, הַשּׁוֹלְטִים עֲלֶיהָ
 עַל כְּחוֹתֶיהָ, לָהֶם נְשָׁמָה קְדוּשָׁה הַגּוֹזְרָה מְלִמְעֵלָה.
 אֲבָל לַהֲלָכִים בָּהּ, הַמְּשַׁתְּפִים עִמָּהּ בְּכְחוֹתֶיהָ,
 אֵינן לָהֶם אֵלָא רוּחַ הַבְּהֵמָה הַיּוֹרְדֵת לְמִטָּה לְאָרֶץ.
 וְהוּ שְׁכָתוֹב וְרוּחַ לַהֲלָכִים בָּהּ.

פְּרִיָּשָׁה הִיא. (בראשית כ, ה) וַיִּטַּע ה' אֱלֹהִים גֶּזֶן בְּעֵדֶן
 בְּמִקְדָּם. רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חִיָּיא אָמְרוּ שְׁנֵיהֶם,
 פְּתוּב (שיר ו) אֶל גִּנַּת אֲנֹזוֹ יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵפִי
 הַנְּחַל, רֵאֵה בְּמַה יֵּשׁ לוֹ לְאָדָם לְהִתְרַחַר וּלְדַקְדַּק
 בְּלִבּוֹ בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, וּלְפִשְׁפִּישׁ בְּמַעֲשָׂיו וּלְדַקְדַּק
 בְּכָל עֲבִינָיו, וַיִּתְרַחַר בְּלִבּוֹ שְׂלֵא בְּרֵאוֹ הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא וְנָתַן בּוֹ נְשָׁמָה עֲלִיוֹנָה וּמַעֲלָה עַל שְׂאֵר
 בְּרִיּוֹתָיו, אֲלֵא לְהִתְרַחַר בְּעִבּוּדָתוֹ וּלְהִתְדַבֵּק בּוֹ, וְלֹא
 יֵלֵךְ אַחֲרֵי תַּהְבֵּל.

שְׂאֵמֵר רַבִּי יוֹסִי אָמַר רַבִּי חִיָּיא, בְּשִׁפְרָא הַקְדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, הַעֲלָה אוֹתוֹ לְפָנָיו
 בְּדַמּוֹתָיו, וְהוּא יָשָׁב וְהִתְרַחַח בּוֹ, וְאָמַר לוֹ: אֲנִי
 עוֹשֶׂה אוֹתְךָ בְּשִׁבְלִי, שְׁתַּחֲוֶה אֵתָּה שְׁלִיט וּמְלִיךְ
 עַל הַכֹּל בְּשִׁבְלִי, אֲנִי לְמַעֲלָה וְאַתָּה לְמַטָּה.

וְעוֹד, אֲנִי נוֹתֵן בְּךָ נְשָׁמָה לְדַעַת הַשִּׁבְלִי וְחֻכְמָה,
 מַה שְּׂאִין בֵּין לְשְׂאֵר הַבְּרִיּוֹת. תַּחֲוֶה וְהִיר
 לְהַסְתַּבֵּל בְּכַבּוּדִי, תַּחֲוֶה וְהִיר לַעֲשׂוֹת מְצוּוֹתַי,
 וְחוּץ מִמֶּנִּי לֹא יִתְּוֶה שְׁלִיט וְנִכְבָּד כְּמוֹתְךָ.

וּמַנִּין לָנוּ שֶׁהִזְהִיר אֹתוֹ, וְהִזְהִיר אֹתוֹ עַל כָּךְ?
 זֶהוּ שְׂכָתוֹב (איו"ב כח) וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֶת
 ה' הִיא חֲכָמָה וְסוּר מִרְעַ בְּיָנָהּ. כְּלוּמָר, כְּשֶׁתְּחוּל
 יִרְאֶתִי עָלַיָּה, אִזּוּ תִשְׁיַג חֲכָמָה, שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִן
 הַכֹּל. כְּשֶׁרְאָה אָדָם שֶׁהוּא שְׁלִיט וְנִכְבָּד עַל הַכֹּל,
 שָׁכַח אֶת מִצְוֹת רַבּוֹנוֹ, וְלֹא עָשָׂה מַה שֶׁנִּצְטַוָּה.

אָמַר רַבִּי תַנְחוּם אָמַר רַבִּי חֲנִילָאֵי, לֹא עָשָׂאוּ
 הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, אֶלָּא
 לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוּד קוֹנוֹ. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (ישעיה מ"ג) כָּל
 הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלִכְבוֹדִי בְּרֵאתִיו. מֵהוּ לְכַבּוֹדִי?
 לְהַשְׁתַּדֵּל וְלִדְעַת אֶת כְּבוֹדִי, וְלִחְשַׁב מִמַּעֲשָׂיו
 שֶׁיִּנָּתֵן לוֹ חֵלֶק טוֹב לְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַב יְהוּדָה, בְּכֹל יוֹם וַיּוֹם בַּת קוֹל יוֹצֵאת
 מִלְּמַעְלָה, וְאֵימַתִּי? בּוֹמֵן שֶׁתְּחַמָּה (דף כג ע"א)
 זוֹרַחַת, וְאוֹמְרַת: אוֹי לָהֶם לְבְרִיּוֹת, שְׂאִינָם רוֹאִים
 אֶת כְּבוֹדִי, וְאִינָם מְסַתְּפְלִים לְדַעַת וְלִחְקֹר אֶת
 כְּבוֹדִי.

וְשִׁשְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ שָׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן,
 כִּשְׁהַשְּׁמַשׁ מִטָּה אֶת כַּנְּפֵיו לְלֶכֶת
 בְּגִבּוֹרַת הַגְּלָגָלִים שָׁלוֹ, מִכִּים בַּמַּלְפִּים שָׁלָהֶם
 בְּעֵלִים שָׁל הָאֵילָנוֹת שָׁל גֵּן עֵדֶן. וְכָל הַמַּלְאָכִים
 הָעֲלִיּוֹנִים וְחַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ, וְכִסֵּא כְבוֹד הַמַּלְאָךְ,
 וְהַבְּשָׂמִים שָׁל גֵּן עֵדֶן, וְהָאֵילָנוֹת, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
 וְצַבָּאוֹתָם, מוֹדְעוֹעִים וּמְשַׁבְּחִים לְאֲדוֹן הַכֹּל.

וּמוֹדְקֵי כָפִים וְרוֹאִים אוֹתֵיזוֹת שָׁל הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ
 הַמְּפָרֵשׁ, שְׁחַקּוֹקוֹת בַּשְּׁמַשׁ
 בְּמַסְעוֹתָיו, וְנוֹתְנִים תְּשׁוּבָחוֹת לְרַבּוֹן הָעוֹלָמִים.
 וַיּוֹצֵא הַקּוֹל תְּהוּא, וְאוֹמְרִים לְבְרִיּוֹת שְׂאִין
 מִשְׁנֵיחִים בְּכְבוֹד הַמַּלְאָךְ הָעֲלִיּוֹן כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל
 הַבְּרִיּוֹת שֶׁהֶם מִשְׁנֵיחִים וְנוֹתְנִים תְּשׁוּבָחוֹת לְשִׁמוֹ.

וּמִשׁוֹם כֵּן, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אֲסוּר לוֹ לְאָדָם
 לֹאֹמַר אֶת תְּשׁוּבָחוֹת תְּפִלָּתוֹ אֵלָא עִם
 דְּמַדּוּמֵי תְּחִמָּה, שְׁכַתּוּב יִירְאוּךָ עִם שְׁמַשׁ.

וְכֵן אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הַתְּפִלָּה וְהַתְּשׁוּבָחַת שָׁל
 הַלְיָלָה, מִשְׁשִׁקְעָה תְּחִמָּה מֵרָם נִרְאָתָה

הִלְבַּנָּה, שְׁפָתוֹב (תהלים עב) יִירְאוּךָ עִם שָׁמַשׁ, זוּהִי תִפְלֵת הַבְּקָר. וְלִפְנֵי יָרַח וְגו', זוּהִי תִפְלֵת הַלַּיְלָה.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר מִכָּאן, (מלאכי א) כִּי מִמְּזֶרַח שָׁמַשׁ וְעַד מִבּוֹאֵי גְדוֹל שָׁמַי. וּבֵאִיזָה מְקוֹם? בַּגּוֹיִם, בְּאֹתָם שְׁפָתוֹב בָּהֶם כִּי מִי גוֹי גְדוֹל.

מָה הַטַּעַם? שִׁשְׁנֵינוּ, אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְמַעַלָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְאוֹמְרִים שִׁירָה וְרָנָה לְפָנָיו בְּכָל לַיְלָה וְלַיְלָה, וְעָשָׂה יִשְׂרָאֵל בְּנִגְדָם לְמַטָּה לְקַלְסוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, וְלוֹמַר שִׁיר וְשַׁבַּח לְפָנָיו בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

וְלִמְדָנוּ שֶׁלֹּשׁ מִשְׁמְרוֹת הוּא הַלַּיְלָה, וּבְשֶׁלֶשׁ הַמִּשְׁמְרוֹת הִלְלוּ מִתַּחֲלָקוֹת שֶׁלֹּשׁ בֵּיתוֹת שֶׁל מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם בְּכָל מִשְׁמְרָה וּבְנִגְדָם יֵשׁ שֶׁלֹּשׁ תִּפְלוֹת בַּיּוֹם, בְּשִׁמְתֵיכֶם יִשְׂרָאֵל לְשַׁבַּח לְיוֹצְרָם בְּכָל תִּפְלָה וּתִפְלָה.

בא תשמע, אמר רבי יהושע אמר רב, בפקר, כשהחמה זורחת, הוא זמן התפלה והבקשה של ישראל, ומישש שעות ולמעלה עד תשע שעות, זמן תפלת המנחה. ומישקעה החמה עד שתחשך - תפלה אחרונה. שאמר רבי יהושע בן לוי אמר רבי יוחנן אמר רב, מישקעה החמה עד שיראו שני כוכבים - זמן תפלה האחרונה.

שכך שנינו, משיראו שני כוכבים הוא תחלת משמרה ראשונה, שבאים הראשונה של מלאכי השרת, וממתינים להם לישראל עד אותה שעה, ואז מתחילין לומר שירה. וננעלים כל השערים מתשבתם של מטה, ואין שערים נפתחים אלא למלאכי השרת האומרים שירה.

והאם אמר רבי יהושע בן לוי כן? ויהי שנינו, כל הקורא בתורה בלילה, תקדוש ברוך הוא מושך עליו חוט של חסד ביום, שנאמר (תהלים מב) יזמם יצוה ה' חסדו, משום שבלילה שירה עמי, וכאן אמרתם שנגעלים כל השערים למטה?

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, שָׁם, בְּמָה אוֹמְרִים? בְּשֵׁים אֶת
 כָּל הַתְּשֻׁבוֹת בַּיּוֹם, וּמַחְצוֹת הַלַּיְלָה
 וְהַלְאָה שְׁעוֹסֵק בַּתּוֹרָה. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
 שֶׁבַּשְׁעָה הֵהיא יוֹצֵא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָם
 הָעוֹלָמוֹת שְׂבוֹסֵף בָּהֶם, וְהוֹלֵךְ לְהַשְׁתַּעֲשֵׁעַ עִם
 הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְתִינוּ מָה שֶׁאָמַר רַבִּי יוֹד (תהלים קיט)
 חֲצוֹת לַיְלָה אָקוּם לְהוֹדוֹת לָךְ.

שֶׁלְמִדְּנוּ, בְּשֶׁהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָם עִם
 הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, כָּל שְׁעָרֵי שָׁמַיִם
 לְמַעַלָּה, עַל הַחַיּוֹת וּלְמַטָּה מֵהֶם, כֻּלָּם נִפְתָּחִים,
 וְהוּא עֵת רְצוֹן לַעֲסֹק בַּתּוֹרָה.

וְאוֹתָם הַכֹּתוֹת שֶׁל מְלֹאכֵי הַשָּׁרֵת, וְכָל הַבְּשָׂמִים
 שֶׁל גַּן עֵדֶן, וְהַצַּדִּיקִים, כֻּלָּם פּוֹצְחִים רְנָה
 לְפָנָיו מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם. וְהוּ שְׂכַתוֹב (שם קמ)
 אֵךְ צַדִּיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ. אֵימְתִי צַדִּיקִים יוֹדוּ
 לְשִׁמְךָ? בְּשִׁיּוֹשְׁבִים יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ, שֶׁהוּא בְּשַׁעָה
 שִׁיּוֹשְׁבִים לְפָנָיו בְּגַן עֵדֶן.

וְכַת שְׁלִישִׁית שָׁל מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת אֹמְרֵת שִׁירָה
 לְפָנָיו עַד שְׂבִבְקַע הַשַּׁחַר. וַיֵּשׁ חוֹבָה
 לְיִשְׂרָאֵל, בְּשָׁעָה שְׁעוֹלָה עֲמוּד הַשַּׁחַר, לְקוּם
 וּלְהַתְנַבֵּר בְּשִׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת לְפָנָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁנוּשָׁאִים שִׁירָה אַחַר
 מְלֹאכֵי הַשָּׂרֵת, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְצוּי לְמַטָּה
 עִמָּהֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב (מְשִׁי ח) וּמִשְׁחֵרֵי יִמְצְאוּנִי. וְאָמַר
 רַבִּי יְהוּדָה, וּבִלְבָד שָׁלֹא יִפְסִיק מִשְׁיַתְּחִיל, עַד
 שְׁיַתְּפִיל בְּשִׁתְּחַמָּה זוֹרְחָת.

אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר רַב, בְּשִׁתְּקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יוֹצֵא מֵאוֹתָם הָעוֹלָמוֹת שְׁבוּסָף בָּהֶם וּבֹא
 לְהַכְנִים עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן, הוּא מִמֵּתִין וְרוֹאֵת.
 אִם שׁוֹמֵעַ קוֹל הָעוֹסֵם בַּתּוֹרָה - הַקּוֹל הַהוּא נוֹחַ
 לְפָנָיו מִכָּל הַשִּׁירוֹת וְהַתְּשַׁבְּחוֹת שְׂאוּמְרִים מְלֹאכֵי
 הַשָּׂרֵת לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב (שִׁיר הַשִּׁירִים ו) אֵל גִּבֹּרֹת
 אֲנֹנִי יִרְדְּתִי לְרֹאוֹת. מָה לְרֹאוֹת? אוֹתָם הָעוֹסֵם קוּם
 בַּתּוֹרָה.

אמר רבי יצחק, וכי גן עדן הוא נקרא גנת אגוז?
 אמר לו רבי יוחנן, כן, נקרא גנת אגוז,
 כלומר גנת עדן. מה האגוז הוא סתום מכל עבריו
 ויש עליו כמה קלפות, כך עדן של מעלה הוא
 סתום מכל עבריו, ויש עליו כמה שמירות, שלא
 שלטו לראות לא מלאכה, ולא שרה, ולא חשמל,
 ולא עין נביא, ולא חוזה, שכתוב (ישעיה סד) עין לא
 ראתה אלהים וולתה.

אמר רבי שמעון, אני הייתי לפני רבי פרנקא,
 והיה אומר, בעת אופה למעלת גנת אגוז
 עם חסידי ישראל. ולא הייתי יודע מה הוא, עד
 ששמעתי את מה שאמר רבי יוחנן בן זכאי, קרא
 הקדוש ברוך הוא לגן עדן גנת אגוז. מה האגוז
 קלפה אחר קלפה ופריו מבפנים, כך עדן עולם
 אחר עולם והוא מבפנים.

למד רבי שמעון, הן היה מאין נטוע? הקדוש
 ברוך הוא נטע אותו מתחתיו של עדן.
 שאם תאמר שזה כנגד זה בשוה - אי אפשר, אלא

הֲגֵן בְּאֶרֶץ, וְעָדֵן עָלָיו מִלְמַעְלָה. וּמֵאִיִן תִּמְצִיתוּ
שֶׁל הֲגֵן? מֵעָדֵן הוּא.

אָמַר לוֹ רַבִּי יְהוּדָה, לְדַבְרֵיהָ, מַה שְּׁפָתוֹב (בראשית
ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעָדֵן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, הִיָּה
לוֹ לֹאמַר וְנָהָר יוֹרֵד מֵעָדֵן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן,
שֶׁמִּשְׁמַע שְׂמִלְמַעְלָה יוֹרֵד לְמַטָּה לְגֵן. אֵלֶּא, אָמַר
רַבִּי שְׂמַעוֹן, עָדֵן לְמַטָּה - וְעָדֵן לְמַעְלָה. גֵּן לְמַעְלָה
- גֵּן לְמַטָּה. וּשְׁנֵיהֶם מְכֻוֹנִים זֶה כְּנֶגְדֵּךְ זֶה, וְחֶקְדוּשׁ
כְּרוּךְ הוּא נִטְעַן זֶה מִתַּחַת זֶה.

וְכִי הוּא נִטְעַן אוֹתוֹ מִמָּשׁ? כֵּן, שֶׁאָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
עַל שְׂאִיִן מִטְּעוֹתָיו כְּשֶׁאָר מִטְּעוֹת, וְהֵם
מִבְּחָרִים מִשְׁאָר מִטְּעוֹת, הוּא הִיָּה מִטְּעַן ה', כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סא) מִטְּעַן ה' לְהַתְּפֹאֵר, כְּלוֹמַר לְשִׁבְתָּ,
וְזֵהוּ לְהַתְּפֹאֵר. כְּלוֹמַר, אִיִן זֶה כִּי אִם ^(דף כג ע"ב) מִטְּעַן
ה' וְלֹא מֵאַחַר.

אָמַר רַבִּי יַעֲקֹב בַּר אֲבִינָה, עַל כָּל פְּנִיִם מִטְּעַן ה'
הוּא, שֶׁנִּטְעַן שָׁם כָּל עֵץ נִחְמָד לְמִרְאָה. וְאִיךְ
נִטְעַן? אֵלֶּא כְּשֶׁהוֹצִיָּאה הָאֶרֶץ אֵילָנוֹתֶיהָ וּפְרוֹתֶיהָ,

הוֹצִיָאָה בַּתְּחִלָּה בְּנֵי עֵדֶן, וְאַחַר כָּךְ בְּכָל הָעוֹלָם,
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּחַר בְּמָקוֹם הַהוּא וְהִכִּינוּ
לְהִיּוֹת שָׁם לְעוֹלָם. וְהוּא פוֹקֵד אוֹתוֹ, וּמִשְׁקָה
בְּטוֹבוֹ מֵאוֹתוֹ הַטּוֹב הַנִּשְׁפָּע מֵעֵדֶן שֶׁל מַעְלָה. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב (תהלים קד) יִשְׁכְּעוּ עֵצֵי ה' אֲרֻזֵי גֹ', אֵלוֹ
אֵילָנוֹת שְׂכָנֵי עֵדֶן.

שְׂאֵל רַבֵּי חַנִּי לְרַבֵּי יְהוּדָה, תֵּאמַר שָׁנֵי עֵדֶן הוּא
בְּאֶרֶץ. לָמָּה הוּא נִצְרָךְ? אָמַר לוֹ, לְהַנָּאת
הַנִּשְׁמָה, שְׂמֻקְבֵּל מֵאוֹתוֹ הָעֵדֶן שְׂלִמְעָלָה. שְׂאֵם
תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שְׂוָה לְכָל נִשְׁמָה - הֲרֵי שְׂנִינֵי,
לְאוֹתָם שְׂלֵא נִתְּנוּ לָהֶם רְשׁוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה, יֵשׁ
לָהֶם הַנָּאָה וְתִשׁוּקָה בְּאוֹתוֹ שְׂלִמְטָה מִמָּה שְׂמֻקְבֵּל
מִלְמַעְלָה.

אָמַר רַבֵּי יְהוּדָה, בְּכָל רֵאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ מֵעֲלִים
אוֹתָם לְיִשִּׁיבָה הָעֲלִיוֹנָה שְׂלִמְעָלָה. זֶהוּ
שְׂכָתוֹב (ישעיה סו) וְהָיָה מִיַּד חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ וּמִיַּד שְׂכָת
בְּשִׁבְתוֹ וְגו'. וּבְנֵי הָעֵדֶן תִּזְהַ שְׂלִמְטָה יֵשֵׁב אָדָם,
וְשָׁם אוֹתוֹ תַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיּוֹת בּוֹ אֶת מְדוּרוֹ.

וְהוּ שְׁכֶתוּב (בראשית ב) וַיִּשָּׂם שָׁם אֶת הָאָדָם אֲשֶׁר
יֵצֵר.

רַבִּי חֲיִיא וְרַבִּי יוֹסִי הָיוּ הוֹלְכִים בַּדֶּרֶךְ. אָמַר רַבִּי
יוֹסִי לְרַבִּי חֲיִיא, הֲרֵי שָׁנִינוּ בַּבְּרִיתָא שְׁלָנוּ,
שָׁכַל מַה שְּׁעָשָׂה תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא, בֵּין לְמַעְלָה
בֵּין לְמַטָּה, בְּלָם מִשְׁתוֹקְקִים וְשׁוֹקְרִים לְלֶכֶת
לְמִינוּ. הַגּוֹף הוֹלֵךְ אַחַר מִינוּ לְאָרֶץ, שְׁנִטְלָ מִמֶּנָּה,
וְלִנְשָׂמָה אֵין תְּשׁוּקָה, אֵלָּא לְמָקוֹם שְׁנִלְקַחָה מִשָּׁם.
שָׁכַל מַה שְּׁעָשָׂה, מִשְׁתוֹקֵק אַחַר מִינוּ. וְהוּ שְׁכֶתוּב
(תהלים פד) נִכְסְפָה וְגַם כָּלְתָה נַפְשִׁי לְחַצְרוֹת ה', וְלֹא
לְעוֹלָם תִּזְחַח כְּמוֹ הַגּוֹף.

אָמַר לוֹ רַבִּי חֲיִיא, אָמַר לָךְ דְּבַר שְׁהוּא סוּד וְאֵין
בְּנֵי אָדָם יוֹדְעִים. הַרְבֵּין רֵאשׁוּ, וּבְכַה וְצַחֲקוּ.
שְׁתַּק רַבִּי יוֹסִי, אַחַר כֵּן אָמַר לוֹ רַבִּי חֲיִיא, אֲשֶׁרִי
הֵם הַצְּדִיקִים, אֹי לָהֶם לְרָשָׁעִים! אֲשֶׁרִיהֶם
הַצְּדִיקִים שְׁנִקְרָאִים תִּיִם לְעוֹלָם תְּבֵא. וְכִי מִשׁוּם
שְׁתִּנְשָׂמָה כְּנִמְתָּ בְּקִיּוּמָה הֵם כְּנִמִּים, וְהַגּוֹף נִרְקַב

בְּאֶרֶץ, אֵף עַל גַּב שְׁהִיָּה שָׁלֵם צְדִיק? וְהִרִי שְׁנֵינוּ
שְׁתֵּמִיד הַנְּשָׁמָה עוֹמְדָת בְּקִיּוּמָהּ?

אֵלֶּא כִּךְ נִגְזַר, שְׁפֹאֲשֵׁר צְדִיק נִפְטָר מִן הָעוֹלָם
הַזֶּה, מִזְמִין לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גּוֹף אַחַר
כִּשֵׁר וְטוֹב, שְׁלֵא יִהְיֶה כְּמוֹ הַיְזַחְמָה וְהַלְכִּלוּךְ שֶׁל
הַגּוֹף הַזֶּה, וּמִכְּנִים בּוֹ אוֹתָהּ נְשָׁמָה קְדוֹשָׁה, וְהוּא
מִשְׁרָה אוֹתוֹ בְּקִיּוּמוֹ בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף בְּגֵן הָעֵדֶן הַזֶּה
שְׁלִמְטָה, וְהַחַוָּא יִתְּיָה לָהֶם לְעוֹלָם הַאֲחֵר, הָעוֹלָם
הַבָּא.

וּבְכָל רֵאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ יוֹצְאִים וְרוֹאִים אֶת
הַרְשָׁעִים שְׁטוֹרְדִים אוֹתָם בְּגִיהַנָּם, וְהוּ
שְׁכַתוֹב (ישעיה ס) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּפִגְרֵי הָאֲנָשִׁים
הַפְּשָׁעִים בִּי. מֵאִיזָה מְקוֹם יֵצְאוּ? שְׁנָה רַבִּי בַּאֲ,
מִזֵּן עֵדֶן שְׁלִמְטָה, וְלָמָּה? לְרֵאוֹת לְרְשָׁעִים.
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵעֲלָה אוֹתָם לִישִׁיבַת הַרְקִיעַ
בְּכָל שַׁבָּת וְשַׁבָּת וּבְכָל רֵאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹדֶשׁ. וְהוּ
שְׁכַתוֹב (שם) וְתִהְיֶה מִיָּדִי חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁוֹ.

רבי שמעון אמר, בכל לילה ולילה, וכשבא
 הנקר, מחדש להם את נשמותיהם. זהו
 שכתוב (איכה ג) חרשים לנקרים רבה אמונתך. רבי
 יצחק אמר, אפלו לכל אדם גם כן. פעולם תזה
 הוא גם בשנתו בכל לילה, ועולה הנשמה למעלה,
 ונמצאת בכמה חיוכים לפני הקדוש ברוך הוא.
 ובאמונה הרבה, שתקדוש ברוך הוא מתזיר אותה
 לגוף, ומחדש אותה תקדוש ברוך הוא בו, ולמה
 רבה אמונתך? מפני שרבה אמונתך.

מכאן אמר רבי יצחק, המתחייב בממון לתברו,
 ותברו מוציא לו מה שיתחייב בידו, אסור
 לו לתחייב בו עד שיתנהו לו תברו, ואפלו
 שיתנהו לו בית הדין. זהו שכתוב (שמות כב) אם חבל
 תחבל שלמת רעך.

רבי יהודה פן רבי סימון אמר, (בראשית ב) וישם שם
 את האדם אשר יצר - בכלל. אמר רבי
 שמעון, (שם) וינחחו בגן עדן לעבדה ולשמרה, וכי

מָה הָעֲבוּדָה כָּאֵן? אֵלֶּא עֲבוּדַת הַנְּשָׁמָה, לְהַשְׁלִים
 לָהּ בְּתִשְׁלוּמֶיהָ מַה שְּׁלֵא הַשְּׁלִימָה בְּזוֹת הָעוֹלָם.

רַבִּי שְׂמַעוֹן (יהושע) אָמַר, הַנִּיחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְאָדָם הַרְאֵשׁוֹן בְּגֵן עֵדֶן, וְנָתַן לוֹ תוֹרָתוֹ
 לְעַבֵּד בָּהּ וּלְשָׁמֵר מִצְוֹתֶיהָ. וְהוּא שְׂכַתוּב (שם) וְעַיִן
 הַחַיִּים בְּתוֹךְ הַגֵּן, וְכַתוּב (משלי ג) עַיִן חַיִּים הִיא
 לְמַחְזִיקִים בָּהּ. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּשִׁיחֶהָ
 לוֹ לְאָדָם הַנָּאֵה בְּגֵן זֶה, יַעֲסֹק בָּהּ וַיִּשְׁמֵר אוֹתָהּ.
 וּמִפְּנֵי הָעֲדוּנִים וְהַנְּאֹת שֶׁהָיוּ לוֹ לְאָדָם שָׁם, לֹא
 שָׁמַר תוֹרָתוֹ, עַד שֶׁנִּרְשָׁהוּ מִשָּׁם.

רַבִּי אַבְיָא בְּשֵׁם רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, עַיִן מִמֶּשׁ הָיָה,
 וְהָיוּ שְׁנַיִם - הָאֶחָד הַנּוֹתֵן חַיִּים לְאָדָם,
 וְהָאֶחָד שֶׁהָאוֹכְלוֹ יֵדַע הַטּוֹב וְהָרַע. לְדַעַת הַדְּרָךְ
 הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר שֶׁיִּכְשֹׁר הָאָדָם, וְהַדְּרָךְ הָרַע
 שֶׁיִּתְקַלְקַל בָּהּ הָאָדָם. וּלְפִיכֹךְ צָוָהוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא שְׁלֵא יֵאָכֵל מִפְּנֵי, פֶּן יִדְחָה הַטּוֹב וַיִּחְזִיק בְּרַע.

וְעַל כֵּן נֶאֱמַר (בראשית ב) מִכֹּל עֵץ הַגֵּן אָכַל תֹּאכֵל,
 וְהוּא עַיִן חַיִּים שֶׁהָיָה לוֹ לְאָדָם לְאָכֵל מִפְּנֵי,

וְהוּא לֹא חָטָא אֶלְיָא בְּעֵין הַדְּעַת טוֹב וְרַע, שְׁנַצְטוּהּ
 שְׁלֵא לְאֹכַל מִמֶּנּוּ. זְהוּ שְׁכַתוּב (שם) וּמַעֲיַן הַדְּעַת
 טוֹב וְרַע לֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ כִּי בְּיוֹם אֶכְלֶךָ מִמֶּנּוּ
 מוֹת תָּמוּת.

מִכְּאֵן, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, גְּזֵרָה נִגְזְרָה עַל הָאָדָם
 קֶדָם לְמוֹת, עַד שְׁנִלְקַח מִן הָאָדָמָה.
 מִשְׁמַע שְׁכַתוּב בְּיוֹם אֶכְלֶךָ מִמֶּנּוּ, מְלַמֵּד שְׁאֵלְמַלְיָא
 לֹא חָטָא, הָיוּ לוֹ חַיִּים אַרְבָּיִם. בְּיוֹן שְׁחָטָא, הוּא
 הָעֶנְשׁ - שְׂיִקְצֵר יָמָיו וְיָמוֹת כְּאוֹתוֹ הַיּוֹם. לְאַחַר
 שְׁעֵשָׂה תְּשׁוּבָה, נָתַן לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת
 יוֹמוֹ, שֶׁהוּא אֶלְפֵי שָׁנָה.

וְזוֹ רְאִיָּה שֶׁהַגְּזֵרָה הִיָּתָה קֶדָם לְמוֹת, שְׁאֵלְמַלְיָא
 כִּדָּה, כְּשֶׁעֲשָׂה תְּשׁוּבָה הָיָה לוֹ לְבַטֵּל הַגְּזֵרָה.
 אֶלְיָא, אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, עֲשֵׂה תְּשׁוּבָה וּכְבִּיל הַגְּזֵרָה
 שְׁנַגְזְרָה עֲלָיו - בְּיוֹם אֶכְלֶךָ מִמֶּנּוּ, וְהֶאֱרִיךְ לוֹ יָמִים,
 שְׁנַתֵּן לוֹ יוֹמוֹ.

רַבִּי בְּרוּקַא אָמַר, הוּא נַצְטוּהָ עַל הַשֵּׁם וְחָטָא
 בְּשֵׁם. נַצְטוּהָ עַל הַשֵּׁם - זְהוּ הַשֵּׁם הַמְּיַחֵד,

שְׁפָתוֹב וְעַיִן הַחַיִּים וְגו'. וְהוּא חָטָא בְּשֵׁם - זֶה שֵׁם
הַמְּשֻׁתָּף, שְׁפָתוֹב וְעַיִן הַדַּעַת טוֹב וְרַע.

אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, וּמָה הַמְּקָרִיב קָרְבָן לְשֵׁם זֶה,
אָמְרָה תּוֹרָה (שְׁמוֹת כב, יט) זִכַּח לְאֱלֹהִים יַחֲרֵם
- הַמְּחַלֵּף שְׁמוֹ הַמְּיַחֵד בְּשִׁבְלֹו, עַל אַחַת בְּמָה
וּבְמָה.

וְשִׁחַטָא בְּשֵׁם, מַנִּין לָנוּ? אָמַר רַבִּי בְּרוּקַא,
שְׁפָתוֹב (בראשית ג) "וַתִּקַּח" מְפָרִי"ו
"וַתֹּאכֵל", שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ, הַגְּמַת הַפְּרִי
הַיּוֹצֵא מִן הָעֵץ. אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ, לְפִיכָךְ בָּנָה כָּל
הָעוֹנֵין בְּאֵלֹו אֵילָנֵי גֵן עֵדֵן.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, רָאִינוּ שְׁתֵּנָה שְׁלֹשָׁה מִן הַחֲבָרִים
עַל כָּךְ נֶעְנְשׂוּ. אָמַר רַבִּי ^(דף כד ע"א) יְהוּדָה, זֶה
שֶׁאָמַר רַבִּי בְּרוּקַא אִין לְהַרְהֵר עוֹד בְּפַרְשָׁה זו,
שֶׁאֵינִי כִּמוֹ זֶה שְׁמַעְתִּי מֵאֲבִי, וּבָעַת נִזְכַּרְתִּי, וּמִכָּאֵן
צָרִיךְ דְּרַשָׁה.

וְהִנָּחֵשׁ הִי"ה עָרוֹם מְכַל חַיֵּית הַשָּׂדֶדָה (שם). שָׁנָה
 רַבִּי יוֹסֵי, זֶהוּ יִצְרַר הָרַע, שֶׁהוּא הִנָּחֵשׁ
 הַמְסִית אֶת בְּנֵי אָדָם. וְלָמָּה נִקְרָא נָחֵשׁ? מָה
 הִנָּחֵשׁ הוֹלֵךְ עַקְלָתוֹן וְאֵינּוּ הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל, כִּי
 יִצְרַר הָרַע מִשְׁטֵיִן לְאָדָם בְּדֶרֶךְ רַע, וְלֹא בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל.

שָׁנָה רַבִּי יוֹסֵי, מָה זֶה עָרוֹם מְכַל חַיֵּית הַשָּׂדֶדָה?
 עָרוֹם הוּא פְּקִיחַ מֵאֲוֵתוֹ נֶפֶשׁ הַחַיָּה אֲשֶׁר
 בְּגוֹף, וְהוּא הִיָּה הַמְסִית לְאָדָם, עַד שֶׁנִּגְרַשׁ מִתְּנַאֲת
 בֶּן עֲדָן.

שָׁנִינוּ שָׁם, אָמַר ר"י בֶּן רַבִּי סִימּוֹן, הַשְּׁנֵחֵתִי
 בְּדֶרֶךְ הַזֶּה שֶׁאָמַר רַבִּי בְּרוּקַא, וְשִׂאֲלֵתִי
 אֲוֵתוֹ, וּמִצָּאֵתִי שֶׁעֲקָר הַקְּבֵלָה הִיָּה בְּיָדוֹ, וְכִי נִגְזַר
 בְּסֵפֶר הָרֵאשׁוֹן שֶׁל הַמִּשְׁנָה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן
 עֲרָף.

אָמַר רַבִּי שְׁמֵעוֹן, הִנָּחֵשׁ, כְּשֶׁהֲשִׂיא לְאִשָּׁה, מָה
 כְּתוּב? (שם) וַיִּתְּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב. מָה זֶה
 כִּי טוֹב? אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּר שְׁלוֹם, הַסְּכִימָה
 בְּדַעְתָּה כִּי טוֹב הוּא, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קלח) כִּי טוֹב ה',

(שם קו) הודו לה' כי טוב. וכי תאָוה הוא לעיניִים -
 שְׁהִיא הַתְּאֻוה שְׁמַתְאֻוִים עֲלִיוְנִים וְתַתְּוִנִים לְדַעַת
 וְלַהֲשִׁיג, מִיָּד - וְתַקַּח מִפְּרִיו וְתֹאכַל.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תְּתַחֲלַף שְׁלֹטוֹן בְּעַבְדוּתָה. אָמַר
 רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמות כג) אֵל תִּמְרָ
 בּוֹ, אֵל תְּמִירְנִי בּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, וְלֹא אָמַרְתִּי
 שְׂאִין לְהַרְהִיר עוֹד בַּפְּרָשָׁה דִּי בָּזַח שֶׁאָמַר רַבִּי
 בְּרוּקַא בְּרֵאשׁ הַפְּרָשָׁה, וְלֹא הֶעֱטִירָךְ יוֹתֵר אֶלְאִ
 דְּרָשָׁה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶה (בראשית ג) וַיִּתְּפְרוּ
 עֲלֶיהָ תְּאֻנָּה? מִתְרַגְּם רַב נַחְמָן בַּר אֲחָא וְתַבְרוּ,
 עֲלִילוֹת דְּבָרִים.

וַיִּשְׁמְעוּ אֶת קוֹל ה' אֱלֹהִים וְגו' (שם). אָמַר רַבִּי
 בְּנַחֲם, וּמָה הַמוֹשֵׁל הַגָּדוֹל צָרִיךְ רוּחַ
 הַיּוֹם? שְׁנִינּוּ אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָעֶרְפֵּל בְּכַהֲרֹת,
 לָזַח שֶׁאֲמַרְנּוּ, לָמָּה הוּא דוֹמָה הָאָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה?
 לְצַפּוֹר שְׁהוֹלְכֵת, בְּשִׁיוֹצֵאת מִקְּנָה וְלֹא מוֹצֵאת מִי
 שְׁיִכְנִים אוֹתָהּ - כִּי הוּא הָאָדָם, בֵּינּוֹן שְׁתַּנְּשָׁמָה
 יוֹצֵאתָ, שׁוֹב אֵינּוּ יוֹדֵעַ וּמַבִּין אֶת הַגּוֹף, פֶּרַט

לְאוֹתוֹ הַגּוֹף, מִהָאוֹר הָרַב שֶׁהוֹדְמָן לוֹ לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ
בְּגֵן עֵדֶן.

אָמַר רַבִּי אַבְיָה, מִתְהַלְּךְ? מִתְהַלְּךְ הָיָה לוֹ לֹאמַר!
מַה זֶה מִתְהַלְּךְ? אָמַר רַבִּי בַּא, וְכִי חוֹשְׁבִים
בְּנֵי אָדָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָיָה? בֹּא תִשְׁמַע,
שְׁפָתוֹב אֶת קוֹל, הוּא שְׁפָתוֹב בּוֹ (שְׁמוֹת ט) וְהָאֱלֹהִים
יַעֲנֶנּוּ בְּקוֹל, וְכֵן (יחזקאל א) וַיְהִי קוֹל מֵעַל לְרִקִיעַ
אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ. אָמַר רַב חֲסִדָּא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
קוֹל פְּתוּב, מִתְהַלְּךְ לְרוּחַ, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שם לו) וַיְהִי
קוֹל פְּתֻבָאִי וְהִנֵּה רַעֲשׂ.

אָמַר רַבִּי יוֹחָאִי, וְהָרִי רַבִּי יְהוּדָה חֲבַרְנוֹ אָמַר
שְׁפָאן צָרִיד דְרָשָׁה, וְאַתֶּם אוֹמְרִים מַעֲשֵׂה
מְרַכְבָּה!? אָמַר רַבִּי אֶלְכָּסְנִדְרִי, יוֹתֵר מִמַּעֲשֵׂה
מְרַכְבָּה הוּא, שְׁחָרֵי סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים אָנוּ רְאִינוּ
שֶׁהַתַּנְּלוֹ כָּאֵן.

שָׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, בְּשִׁחְלָה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי,
נִכְנְסוּ לְפָנָיו רַבִּי פִּנְחָס וְרַבִּי חִיָּיא וְרַבִּי
אַבְהוֹ. אָמְרוּ לוֹ, מִי שֶׁהוּא עֲמוּד הָעוֹלָם - יָמוֹת?

אָמַר לָהֶם, אֵינן בֵּית הַדִּין שְׁלֹמֶעֱלָה מְעַיְנִים בְּדִינִי,
שְׁחַרְי אֲנִי רְאִיתִי שְׂאִינִי נִתֵּן לְמִלְאָךְ וּלְדִין
שְׁלֹמֶעֱלָה, שְׂאִינִי כְּשֶׁאֵר בְּנֵי אָדָם.

אֵלֶּא הַדִּין הַזֶּה שְׁלִי, הַקָּרוֹשׁ כָּרוּךְ הוּא דֵּן אֹתוֹ,
וְלֹא בֵּית דִּינּוֹ. וְהִינּוּ מַה שְּׂאֵמַר דָּוִד
בְּבִקְשָׁתוֹ לְפָנָיו (תהלים מג) שְׁפִטְנֵי אֱלֹהִים וְרִיבָה רִיבִי.
וְכֵן שְׁלֹמָה אָמַר, לַעֲשׂוֹת מִשְׁפֵּט עֲבָדוֹ, הוּא לְבַדּוֹ,
וְלֹא אֲחֵרִים.

שְׁחַרְי שְׂנִינּוֹ, כְּשֶׁהָאָדָם הוּא שׂוֹכֵב, בֵּית דִּין
שְׁלֹמֶעֱלָה מִסְתַּכְּלִים בְּדִינּוֹ. יֵשׁ מֵהֶם
שְׂנוּטִים לְכַף זְכוּת, שְׂמֵרָאִים זְכוּתוֹ שֶׁל אָדָם, וְיֵשׁ
מֵהֶם שְׂנוּטִים לְכַף חוֹבָה, שְׂמֵרָאִים חוֹבָה שֶׁל אָדָם,
וְלֹא יוֹצֵא הָאִישׁ מִן הַדִּין כְּמוֹ שֶׁהוּא רוֹצֵה.

אֲבָל מִי שֶׁדֵּן אֹתוֹ הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן, שֶׁשׂוֹלֵט עַל
הַכֹּל, הוּא טוֹב, וְלֹא יְכוּל אִישׁ לְהִיזֵת
בְּאֹתוֹ דִּין, פָּרַט לְטוֹב. מָה הַטַּעַם? שְׁחַרְי שְׂנִינּוֹ,
מִדַּת הַמְּלָךְ הָעֲלִיּוֹן נוֹטָה לְזְכוּת תָּמִיד, וְהוּא כֵּל
צַד שֶׁל רַחֲמָנוּת, וּבְיָדוֹ לַעֲזֹב הַחֲטָאִים וְהַעֲוֹנוֹת.

וְהוּא שְׁפָתוֹב (שם קל) כִּי עָמַד הַסְּלִיחָה וְגו', וְלֹא עִם
אֲחֵר.

וּמִשּׁוֹם כֶּךָ בִּקְשָׁתִי לְפָנָיו שֶׁהוּא יָדִין דִּינִי, וְאֲנִי
אֲכַנֵּם לְשִׁלְשָׁה עָשָׂר שְׁעָרִים לְעוֹלָם הַבָּא,
שְׁלֹא עָבְרוּ אוֹתָם רַק הָאֲבוֹת, וְלֹא יִהְיֶה מִי
שְׁיִמָּחַה בְּיָדִי, וְעוֹד - שְׁלֹא אֶתְבַּע מֵהֶם רְשׁוֹת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן דָּבָר, וְרָאוּ אֶת בֵּית חֲלִיּוֹ שְׁלֹא
הָיָה שָׁם. תְּמַחֵהוּ, וְלֹא יָכֹל אֶחָד מֵהֶם לְדַבֵּר
בְּפִיו מִהִירָאָה הַגְּדוּלָּה שֶׁהִיָּתָה עֲלֵיהֶם. בְּעוֹדָם
שָׁהִיו יוֹשְׁבִים, עָלוּ לָהֶם רֵיחֹת שֶׁל בְּשָׂמִים רַבִּים,
וְכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהֶם הִתְחַזַּק כָּחוֹ, עַד שֶׁרָאוּ אֶת
רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָיָה מְדַבֵּר דְּבָרִים, וְלֹא הָיוּ רוֹאִים
אֲחֵרִים חוּץ מִמֶּנּוּ.

אֲחֵר זְמַן אָמַר לָהֶם רַבִּי שְׁמַעוֹן, הֲרֵאִיתֶם דְּבָרִי?
אָמַר לוֹ רַבִּי פְּנִיחָם, לֹא, אֲלָא בְּלָנוּ תְּמַחֵהִם
עַל שְׁלֹא רָאִינוּ אוֹתְךָ בְּבֵית חֲלִיּוֹ זְמַן רַב,
וְכִשְׁרָאִינוּ אוֹתְךָ, עָלוּ אֵלַיךָ רֵיחֹת שֶׁל הַבְּשָׂמִים

שָׁלַגְנוּ עֵדוֹן, וְשָׁמְעֵנוּ קוֹלָךְ מְדַבֵּר, וְלֹא יִדְעֵנוּ מִי
מְדַבֵּר עִמָּךְ.

אָמַר לָהֶם, וְלֹא שָׁמְעֵתֶם דְּבַר אַחַר פֶּרֶט לְשָׁלִי?
אָמְרוּ, לֹא. אָמַר לָהֶם, אֵינְכֶם רְאוּיִים
לְרֵאוֹת אֶת סֵכֶר פָּנָיו שֶׁל עֲתִיק הַיָּמִים.

אָמַר לָהֶם, אָמַר לָכֶם דְּבַר, תִּמְחָה אֲנִי עַל רַבִּי
פְּנִיחָם שְׁלֹא רָאָה, שְׂאֲנִי רְאִיתִי אוֹתוֹ כְּעֵת
בְּעוֹלָם הַהוּא לְמִטָּה מִרַבִּי אֶלְעָזָר בְּנִי.

וּכְעֵת שָׁלְחוּ בְּשִׁבְלִי מִלְּמַעְלָה וְהָרְאוּ לִי אֶת
מְקוֹם הַצְּדִיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְלֹא הִתְיַשֵּׁר
בְּלִבִּי מְקוֹמִי, רַק עִם אֲחֵיהֶם הַשִּׁילֹנִי. וּבְחֶרְתִּי
מְקוֹמִי, וּבָאתִי, וּבָאוּ עִמִּי שְׁלֹשׁ מֵאוֹת נְשָׁמוֹת שֶׁל
צְדִיקִים, וּלְמַעְלָה מֵהֶם אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב
אֶצְלִי, וְהוּא הָיָה מְדַבֵּר עִמִּי, וּבִקְשָׁה שְׁלֹא יִתְנַלֵּחַ
חֲטָאוֹ לְכָל הָעוֹלָם, רַק הַהוּא שְׂאֲמָרָה הַתּוֹרָה
עָלָיו, וְהַתְּכַסֶּה בְּעֵץ הַהוּא שֶׁל גֵּן עֵדֶן.

וְאָמַרְתִּי לוֹ אֲנִי, שְׁהָרִי הַחֲבָרִים גָּלוּ. אָמַר, אֹתוֹ
 שְׁגָלוּ הַחֲבָרִים בִּינֵיהֶם - טוֹב וַיָּפֶה, אֲבָל
 לְשָׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם - לֹא. מָה הַטַּעַם? שָׁחַם הַקָּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹדוֹ וְלֹא רָצָה לְפָרְסָם חֲטָאוֹ, אֲלֵא
 רַק בְּאוֹתוֹ עֵץ שָׂאֵמַר שְׂאֵכֵל מִמֶּנּוּ.

וְהַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גָּלָה לִי בְרוּחַ הַקָּדֹשׁ,
 וְלַחֲבָרִים, שָׁחַם יַדְבְּרוּ בִינֵיהֶם, וְלֹא
 לְקַטְנִים שְׂבַחֲבָרִים וְלֹאֹתָם שְׂיָבֵאוּ לָעוֹלָם. (דף כד ע"ב)
 שְׁהַדָּבָר הַהוּא שְׂלֵא יוֹדְעִים כָּל הָאֲנָשִׁים וְמוֹעִים
 בוֹ, לֹא מִשׁוֹם הַחֲטָא שְׁחָטָא, אֲלֵא מִשׁוֹם כְּבוֹד
 הַשֵּׁם הָעֲלִיּוֹן, שְׂבַנִּי אָדָם אֵין זְהִירִים בוֹ, וְכַתּוּב זֶה
 שְׂמִי לְעֵלָם, וַיָּבֵאוּ לְשָׂאֵל מֶה שְׂלֵא צְרִיכִים לָהֶם.

וְהִינּוּ שְׂכַתּוּב (שְׂמוֹת יט) פֶּן יִהְרָסוּ אֵל ה' לְרֵאוֹת
 וְנִפְל מִמֶּנּוּ רַב. מִחוּ וְנִפְל מִמֶּנּוּ רַב? כִּי
 גִזְרֵנוּ, הַחֲבָר הַזֶּה שְׂמוֹרָה אֶת הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ לְכָל,
 הוּא נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ חֲטָא יוֹתֵר מֵהֶם, שְׂכַתּוּב
 וְנִפְל מִמֶּנּוּ רַב. הַרְבַּ נוֹפֵל וְנִתְפָּס בְּאוֹתוֹ הָעוֹן.

קָרַב אֵלָיו רַבִּי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. אָמַר לוֹ, אֲפֹא, מָה
 אֲנִי שָׁם? אָמַר לוֹ, אֲשֶׁרִי חֶלְקָהּ, בְּנִי. זְמַן
 רַב שְׁלֹא תִקְבֵּר אֶצְלִי, אֲכַל בְּאוֹתוֹ הָעוֹלָם אֶת
 מְקוֹמִי וְאֶת שְׁלֶךְ פְּחֻרְתִּי. אֲשֶׁרִיָּהֶם הַצַּדִּיקִים שֶׁהֵם
 עֲתִידִים לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹן הָעוֹלָם בְּאוֹתָם מְלֹאכִים
 הַמְּשַׁמְשִׁים לְפָנָיו. וְהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים קמ) אֶךְ צַדִּיקִים
 יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֵיךָ.

רַבִּי בָּא בְּשֵׁם רַב הוֹנָא אָמַר, כִּיּוֹן שְׁחֻטָּא אָדָם
 וְנִגְזְרוּ עָלָיו אוֹתָן הַגְּזֵרוֹת, גִּרְשָׁהוּ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתָן הַתְּנָאוֹת וְהַעֲדוּנִים שֶׁהָיוּ לוֹ
 בְּעֵדָן, וּמִנָּה שׁוֹמְרִים לְשַׁעְרֵי גֵן עֵדֶן. וּמִי הֵם? הֵם
 הַכְּרוֹבִים. וְהוּ שְׁפָתוֹב (בראשית ג) וַיִּשְׁכַּן מִקְדָּם לְגֵן
 עֵדֶן אֶת הַכְּרוֹבִים וְאֶת לֶחֶט הַחֶרֶב הַמַּתְהַפֶּכֶת,
 כִּדִּי לְשֹׁמֵר אוֹתוֹ הַדֶּרֶךְ וְהַפְּתָח.

שְׂאֵז נִגְזַר שְׁלֹא יִהְיֶה רְשׁוֹת לְכָל אָדָם מִכָּאן וְאֵילָךְ
 לְהַכְּנִס שָׁם, זוֹלָתִי הַנְּשָׁמוֹת הַצְּרוּפּוֹת עַל
 יְדֵי הַכְּרוֹבִים תְּחַלֵּת. אִם רוֹאִים שֶׁהִיא רְאוּיָה

לְבָנִים - תִּבְנֶנּוּ, וְאִם לֹא - דוֹחִים אֹתָהּ לַחֹיץ,
וְתִשְׂרַף בְּאוֹתוֹ הַלֵּהב אוֹ תִקְבַּל עֲנֻשָׁה.

וְלִמְדָנוּ, בְּנִגְדָם הָיוּ בַמִּקְדָּשׁ, בְּשִׁנְכֶם הִכְיָן לִפְנֵי
וְלִפְנֵים. שְׁלִמְדָנוּ, אָמַר רַבִּי אֲבָא אָמַר
רַבִּי יוֹסֵי בְשֵׁם רַב הוֹנָא, לִפְנֵי וְלִפְנֵים הוּא דְנִגְמָתוֹ
שֶׁל גֵּן עֵדֶן. וּבְשִׁנְכֶם הִכְיָן לְשֵׁם, נִכְנָם בְּנִשְׁמָה,
וְלֹא בְנוּף. בְּאִימָה, בְּיִרְאָה, בְּרִתָּה, בְּזִיעַ, בְּנִקְיוֹת,
בְּטַהָרָה. וְהַכְרוּכִים עוֹמְדִים שָׁם שׁוֹמְרִים, כְּדִנְגְמַת
אוֹתָם הַכְרוּכִים הָעוֹמְדִים בְּשַׁעְרֵי גֵן עֵדֶן.

זָכָה הִכְיָן - נִכְנָם שָׁם בְּשָׁלוֹם וַיּוֹצֵא בְשָׁלוֹם. לֹא
זָכָה - מִבֵּין שְׁנֵי הַכְרוּכִים יוֹצֵא לֵהב, וַיִּשְׂרַף
וַיִּמּוֹת בְּפְנֵים. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי הַזָּכָה לְעֵבֶר
מֵהֶם בְּשָׁלוֹם. אָמַר רַבִּי פְּרַחְיָה, אִין לָךְ בְּעוֹלָם
דְּבַר שְׂאִין בּוֹ מַעְלָה כְּדִנְגְמָתוֹ.

תְּנַחֵשׁ שְׁהַעֲרִים לְחֹהָה, הוּא דְבַר נוֹפֵל עַל הַלְשׁוֹן.
אָמַר רַב יוֹסֵף, הֵיאָדָּ? אָמַר לוֹ, כְּתִרְגוּמוֹ,
נַחֵשׁ חוֹיָא הוּא. חוֹיָא - זָכָה, וְהֵיאָ חוֹה - נִקְבָּה.

דָּבָר נּוֹפֵל עַל הַלְשׁוֹן. בְּדַגְמָתוֹ (במדבר כא) נִחַשׁ
נִחַשְׁתָּ, דָּבָר נּוֹפֵל עַל הַלְשׁוֹן.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, וַהֲרִי פָתוּב (בראשית ג) וַיִּקְרָא הָאָדָם
שֵׁם אִשְׁתּוֹ תָוָה כִּי הִיא הָיְתָה אִם כָּל חַי.
אָמַר לוֹ רַבִּי פְּרַחְיָה, קָרָא לָהּ עַל שֵׁם הָעֵתִיד, הָיָה
לוֹ לְקָרָא אוֹתָהּ תָוָה, עַל שֵׁם שְׂמֻחָהּ אֶת וַלְדוֹתֶיהָ,
וַנִּקְרָאָהּ עַל שֵׁם הָעֵתִיד - תָוָה, שְׁעֵתִיד חוּיָא
לְהַסִּיט אֶת תָוָה.

הוּא יְשׁוּפְךָ רֵאשׁ (שם). אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֶּךָ דְרַבּוּ
שָׁל נִחַשׁ - אִין הַקָּשָׁה שָׁלוּ מֵאָדָם אֵלָא
בְּרֵאשׁ, וְאִין הַנְּשִׁיכָה מֵהַנְּחַשׁ אֵלָא בְּעַקְבִּי. אָמַר
רַבִּי יִצְחָק בַּר רַבִּי יוֹסֵי, לְמִי שְׂאֵמַר שְׂיִצֵּר הָרַע
הָיָה, מַה נֵּאמַר בְּפִסְוִק תָוָה?

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, מְלִמַּד שְׂאִין תְּרִיגָה לְנִחַשׁ אֵלָא
בְּרֵאשׁ, וּמִי הוּא תְּרֵאשׁ? זֶה רֵאשׁ הַיְשִׁיכָה.
וְאִין הַנְּחַשׁ תָוָה הוֹרֵג לְאָדָם אֵלָא בְּעַקְבִּי, כְּשִׁעוּשָׁה
מֵעֵשָׂה עֲבֵרוֹת וְרַשׁ כְּהֵם בְּעַקְבִּי, זֶהוּ שְׂכַתוּב (תהלים
מט, ו) עוֹן עַקְבִּי יִסּוּבְנִי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק מִכָּאן, (ישעיה ת, יח) הוּי מוֹשְׁכֵי הָעוֹן
 בְּחֻבְלֵי הַשָּׁוְא וּבַעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה -
 כְּלוּמַר, עוֹשֶׂה עֲבֵרוֹת וְדָשׁ בָּהֶם בְּעֵקֶב, שְׁחוֹשֵׁב
 שְׂאֵינָם כְּלוּם, כְּמוֹ חֻבְלֵי הַשָּׁוְא, שְׂאוּרֵג הָעֶפְכָּיִשׁ.
 וְלֵאחֶר כֵּן הֵם בַּעֲבוֹת הָעֲגָלָה חֲטָאָה, חֲזָקִים
 וְקָשִׁים, עַד שֶׁנֶּאֱסָפִים כָּלָם וְהוֹרְגִים לְאָדָם. וְכֵן
 הוּא אוֹמֵר וְאֵתָה תִּשׁוּפְנוּ עֵקֶב, בְּאוֹת עוֹן הָעֵקֶב
 הוֹרֵג יִצֵּר הָרַע לְאָדָם.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בֵּא וּרְאֵה, כְּמוֹ שֶׁנִּתְקַלְקְלוּ - כְּדִ
 גְּדוּלָנוּ. הִנְחָשׁ פִּתְחָלָה, אֲחֲרָיו הָאִשָּׁה, וְאֲחֲרָיו
 הָאָדָם. תִּינּוּ שְׂפָתוֹב (בראשית ג) וְלְאָדָם אָמַר כִּי
 שְׁמַעְתָּ לְקוֹל אִשְׁתְּךָ.

אָמַר רַבִּי יִעֲקֹב בַּר אִידִי, אִם אָדָם חֲטָא - אֲדַמָּה
 מָה חֲטָאָה? אֵלֵא, אָמַר רַבִּי יִעֲקֹב בַּר אִידִי,
 כְּשֶׁנִּבְרָא הָאָדָם, הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ הָיוּ עֲדִים. מְלַמֵּד
 שֶׁתְּקַדּוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עָשָׂה אוֹתָם עֲדִים עַל מַה
 שֶׁיַּעֲשֶׂה הָאָדָם, שְׁלֵא יֵאמַר מִי רוּאֵנִי, וְאוֹתָם

הַעֲרִים מִפְּרֶסְמִים חֲטָאִיו. וְהוּ שְׁפָתוֹב (איוֹב ב) יִגְלוּ
שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאָרֶץ מִתְקוֹמָמָה לוֹ.

וְלַמִּדְנֹו, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁעֵבֵר אָדָם, הַשָּׁמַיִם
הַחֲשִׁיבוֹ אֹרָם, וְהָאָרֶץ לֹא יָדָעָה מַה
לַעֲשׂוֹת, עַד שֶׁבֵּא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָלַל אוֹתָהּ
עַד שֶׁהִתְעַכְבָּה בְּעֲדוֹתָהּ, שְׁלֹא תוֹסִיף תֵּת כֹּחַהּ
לְזֹרַע וְלִקְצֹר בְּבְרֵאשׁוֹנָהּ, וְעֲמָדָה בְּקִלְלוֹתֶיהָ, עַד
שֶׁבֵּא אֲבָרָהָם אֲבִינוֹ וְנִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם.

רַב נַחֲמָן אָמַר, עַד שֶׁבֵּא נֹחַ, שְׁפָתוֹב (בראשית ה, כט)
זֶה יִנְחַמְנוּ מִמַּעֲשֵׂינוֹ וּמִמַּעֲצָבוֹן יְדִינוֹ. וְלִפְיֶכֶד
נִקְרְאָה עַל שְׁמוֹ, שְׁפָתוֹב (שם ט) אִישׁ הָאֲדָמָה, עַל
שִׁינְאָה מִקְלָלָתָהּ בְּשִׁבְלֹו.

אָמַר רַב נַחֲמָן בַּר יִצְחָק, אָדָם הִרְאֵשׁוֹן, כִּינּוֹן
שְׁנַטְרַד מִנּוֹן עֵרֵן, חָשַׁב שְׁיִמוֹת מִיָּד, וְהָיָה
בוֹכָה וּמִתְחַנֵּן, וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, עַד שֶׁקָּבְלוּ הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּתִשׁוּבָה וְהֶאֱרִיךְ יָמָיו וְקָיָם בּוֹ דְבָרוֹ,
שְׁפָתוֹב כִּיּוֹם אֲכַלְךָ מִמֶּנּוּ, וְנָתַן לוֹ יוֹמוֹ, שֶׁהוּא
אֶלֶף שָׁנָה, לְהוֹרוֹת לְכָל הָעוֹלָם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ

הוא חנון ורחום הוא ומקבל בתשובה לשבים,
 ואינו חפץ מהם וולתי שיחיו, שכתוב (יחזקאל יח, לא)
 ולמה תמותו בית ישראל, (שם לב) והשיבו וחיו.

אמר רבי יצחק, אשריהם הבנים שהאב אומר
 להם בך! וי להם לבנים שאינם שומעים
 ממנו! אמר רב יהודה אמר רב, לא ראינו רחמנות
 ברחמנותו של הקדוש ברוך הוא. בכל מקום אתה
 מוצא, בשחטאו ישראל ושבו למולו, פשט ידו
 וקבלם, ומחל להם מיד. זהו שכתוב (מיכה ז) מי אל
 כמוך נשא עון ועבר על פשע.

פרשה ח. (בראשית ד) והאדם ידע את חוה אשתו.
 אמר רבי יהושע בן לוי, יש לנו להרהר
 בפרשה הזו, וכל שכן בפסוק חוה, שאמרה חוה
 (שם) קניתי איש את ה'.

אמר רבי יצחק, אני ידעתי אותו בפשטותו,
 שחרי שנינו, אמר רב יהודה אמר רב, זה
 מי שנולד לו בן, בשמתחיל לדבר, חובה עליו
 ללמדו פסוקי תורה, (דף כה ע"א) שהם יראה מלפני ה',

שָׁפְשִׁינְדֵל, יִזְכֹּר אֶת אוֹתָם הַכְּתוּבִים לְיִרְאָה
מִרְבוּנוּ.

רַבִּי עֲקִיבָא הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנַי רַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לוֹ,
מָה הַפְּרָשָׁה הַזֹּאת וְהַפְּסוּק הַזֶּה שָׁאֵמַר וַתִּלְד
אֶת בְּנוֹ, וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה' אָמַר לוֹ,
עֲקִיבָא, אָמַר לָהּ. הַיּוֹם שָׂרְפִי בְרוּקָא וּשְׂאֵר
הַחֲבָרִים גָּלוּ אֶת אוֹתוֹ הַחֲטָא שְׁעָשָׂה אָדָם, לֹא
הָיָה צָרִיךְ לְאוֹתָם שְׁלֹא יוֹדְעִים עֲמֻקּוֹת וְנִסְתָּרוֹת,
וְהַיּוֹם הַהוּא שְׁחַתְנָלָה, נִשְׁמַע הַכֹּל מִן הַפְּסוּק הַזֶּה.

אָדָם נִצְטִיחָה עַל הַשֵּׁם וְחֲטָא בַשֵּׁם. נִצְטִיחָה עַל
הַשֵּׁם, הוּא הַשֵּׁם הַמְיֻחָד, שְׁכָתוּב (שם ב) וְעִין
הַחַיִּים וְגו'. וְחֲטָא בַשֵּׁם, זֶהוּ שֵׁם הַמְשֻׁתָּף, שְׁכָתוּב
וְעִין הַדַּעַת טוֹב וְרַע.

וְחִוּוּה הָיְתָה תְּחִלָּה בְּעֵבֶרָה עַל זֶה, שְׁכָתוּב (שם ג)
וַתִּבְקַח מִבְּרִיּוֹ. וְלֹאֲחֵר שְׁחֲטָאוּ וַיִּדְעוּ עֲוֹנָם
עַל מַה שְׁעָבְרוּ, הַתְּמַרְמְרוּ עַל מַה שְׁחֲטָאוּ, וְהוּא
בְּיֹתֵר, מִפְּנֵי שְׁהוּא הָיְתָה תְּחִלָּה לְעֵבֶרָה לְעֵבֶר עַל
שְׁמוֹ הַגָּדוֹל. כִּיּוֹן שְׁנוֹלָד לָהּ בֵּן, הִרְגִּישָׁה בְּרָבָרָה,

וְאָמְרָה קָנִיתִי אִישׁ אֶת ה', שְׂהוּא הַשֵּׁם הַמְּיָחָד,
וְעַל כֵּן לֹא אָמְרָה הַשֵּׁם הַמְּשֻׁתָּף.

אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא, הַשָּׁעַם הָיָה חוֹזֵר עַל מַה שְּׂאָמַר
רַבִּי אֶבְהוֹ, (שמות כב) וְכַח לְאֱלֹהִים יַחֲרֹם. אָמַר
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, חֲזָרָה חֲזָרָה לְהוֹדוֹת עַל אוֹתוֹ הָעוֹן
שְׁעֵבְרָה, וְאָמְרָה, לֹא יִהְיֶה זֶה כְּמוֹנֵנוּ לְתֵת כְּבוֹד
לְאַחַר זוּלָתוֹ, אֲבָל זֶה יִהְיֶה אֶת הַשֵּׁם מִמֶּשׁ, וְלֹא
לְאַחַר.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וַיִּפֹּחַ אָמַר רַבִּי עֲקִיבָא שְׁחֹזֵר
הָעֵינֵן עַל מַה שְּׂאָמַר רַבִּי אֶבְהוֹ. וְכֵן חֲזָרָה
אָמְרָה אֶת ה', וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְכֵן חֲזָרָה אָמְרָה
וּנְתַתִּיו לַה' כָּל יְמֵי חַיָּיו, וְלֹא לְשֵׁם אַחֵר. וְעַל זֶה
אָמְרָה תוֹרָה (שם לד) כִּי לֹא תִשָּׁתַחֲוֶה לְאֵל אַחֵר, כִּי
ה' קִנְיָא שְׁמוֹ, אֵל קִנְיָא הוּא.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, עַד אֵימָתִי יִטְּלוּ הַחֲבָרִים
בְּסוּדוֹת הָעֲלִיזוֹנִים שֶׁל הַמְּלֻדָּ? אָמַר רַבִּי
אֶלְכָם נְדָרְאִי, שְׁנִינּוּ, מוֹסְרִים סְתָרֵי תוֹרָה לַחֲבָרִים
הָרְאוּיִים לְכָדָ, כְּמוֹ שְׂאֲנַחְנוּ וְהַחֲבָרִים שְׂכְּמוֹנּוּ.

וַתּוֹסֶף לְלַדֵּת אֶת אָחִיו אֶת הָבֶל (בראשית ה, ב). אָמַר
 רַבִּי אֱלִיעֶזֶר לְרַבִּי עֲקִיבָא, מַה נִּשְׁמָע לָךְ
 בְּזוֹה? אָמַר לוֹ, עַל כֶּף אֲנִי יוֹשֵׁב לְפָנֶיךָ. אָמַר לוֹ,
 סַתֵּם פִּיךָ, וּפְתַח עֵינֶיךָ וְאֲזַנֶיךָ, וְחַקֵּשׁב.

שְׂרָמֹז הוּא רֹמֵז עַל אוֹתוֹ שֵׁם זַעִיר שֶׁנֶּאֱצַל מִן
 הַשֵּׁם הַקָּדוֹשׁ, שְׂאֲנִי וְאַתָּה יוֹדְעִים. בַּשֵּׁם
 הַזֶּה חוֹטְאִים בְּנֵי אָדָם רַבִּים, וְהוּא רָמֵז הָאֱמוּנָה
 לְמִי שֶׁמֵתְבוֹנֵן בַּחֲכָמָה.

עוֹד אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, עֲקִיבָא, הָרָמֵז שֶׁנִּתְרַג הָבֶל
 מוֹרָה עַל הָאֱמוּנָה שֶׁל הַשֵּׁם הַנִּכְבָּד הָעֲלִיּוֹן
 שֶׁל הַמַּלְאָךְ, שְׂכַתוֹב (ישעיה ב) וְנִשְׁנָב ה' לְבַדּוֹ. אָמַר
 רַבִּי עֲקִיבָא, אוֹי לְעוֹלָם כְּשֶׁתִּצַּא מִמֶּנּוּ, כָּעַת אֲנִי
 מִסְתַּכֵּל בַּחֲכָמָה רַבָּה. אָמַר לוֹ, תִּרִי אֲמַרְתִּי לָךְ
 סַתֵּם פִּיךָ, שְׂתִּירִי רְאִיתִי שְׂדֵי לִי וּלְךָ בְּעוֹלָם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תּוֹר קִיּוֹן לְהִיּוֹת עוֹבֵד אֲדָמָה
 וְהָבֶל רוֹעֵה צֹאן. זֶה הִבִּיא קָרְבָן, וְזֶה הִבִּיא
 קָרְבָן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קִיּוֹן כָּא בְּנִסּוֹת הָרוּחַ,
 וְהָבֶל בְּנִמְיֻכּוֹת הָרוּחַ, שְׂכַתוֹב זְבַחֵי אֱלֹהִים רוּחַ

נשָׁפְרָה. מַה כָּתוּב? (בראשית ה) וַיֵּשַׁע ה' אֶל הַכֵּל וְאֶל
מִנְחָתוֹ וְאֶל כִּזְוֹן וְאֶל מִנְחָתוֹ לֹא שָׁעָה. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, לָמָּה נִפְלוּ פָנָיו? עַל שֶׁלֹּא נִתְקַבְּלָה מִנְחָתוֹ.

וְלַמְדָּנוּ, אוֹתוֹ הַיּוֹם רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, יוֹם שְׁדִין
כָּל הַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרִים לְפָנָיו. אָמַר לוֹ,
לָמָּה חָרָה לָךְ? הֲלֹא אִם תִּיטִיב שְׂאֵת. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, כְּלוּמַר, אִם תִּיטִיב, יִהְיֶה לָךְ שְׂאֵת.

לְפֶתַח הַטָּאֵת רַבִּין (בראשית ה, ז) - כְּלוּמַר, לְאוֹתָם
כִּתְחִי בֵּן עֶדֶן שֶׁהַנְּשָׁמוֹת עוֹבְרוֹת בּוֹ -
הַטָּאֵת רַבִּין. הַחַטָּאֵת שֶׁתַּעֲשֶׂה יִהְיֶה מְזוּמָן שָׁם,
וְשָׁם תִּקְבַּל עֲנֻשָׁךְ. וְאֵלֶיךָ תִּשׁוּקָתוֹ - כְּלוּמַר, אִם
תִּיטִיב מִעֲשִׂיךָ, וְהַחַטָּאֵת הַהוּא יְכַסֶּף לָךְ שֶׁתַּעֲשֶׂה
עֲבֵרוֹת. אִתָּה תִּמְשָׁל בּוֹ - שֶׁלֹּא יוּכַל לְקַטְרֵג עִמָּךְ.

לַמְדָּנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֲנִי רָאִיתִי אֶת רַבִּי
עֲקִיבָא שֶׁשָּׂאֵל אֶת רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַדְּבָר
הַזֶּה. אָמַר לוֹ, עֲקִיבָא, הֲרָם עֵינֶיךָ לְמַעְלָה, וְאִתָּה
יָשָׁב אֲצֵלִי, שֶׁחֲרִי הַכֵּל מִפְרָשׁ בְּמַח שְׂאֵמְרָתִי.
חֲרִי עֵינָיו, אַחַר כֵּךְ הִרְכִּין רֹאשׁוֹ. אָמַר, חֲרִי

עשיתי כמעשה הנחש ולא ידעתי. קרב אליו רבי
 אלעזר ולחש לו. בא רבי עקיבא, ונשק ידו
 ובכה, ואמר, הכל הוא כמו שאמרת בראשונה
 - מנביהים את הנבואהים, ומורידים את
 התחתונים, שאין הקדוש ברוך הוא יכול עם
 שפתים. (דף כה ע"א)

אמר רבי שמעון, חנה אמרה שקנתה איש את
 ה', שהוא ה' המיחד, והוא קליל מעשיו
 ולא רצה לעמד בדרך הישר. והו' שפתוב (שם) ויצא
 בין מלפני ה', יצא מאותו הכלל שאמרה אמו.

ובשביל כך מה כתוב? וישב בארץ נוד, שהיה
 נד בארץ. והוא כמו בן עשה תשובה,
 כשהודה על חטאתו וקבל עליו ענשו. ששנינו, כל
 המתודה חטאתיו ומתבייש מהן, מוחלין לו מיד
 על כל עונותיו, והו' שפתוב (משלי כה) ומודה ועזב
 ירחם.

רבי תייא אמר מבאן, (ויקרא ה) ונתודה אשר חטא,
 ונאמר (שם) ונסלח לו. רבי ייסא אמר, אין

דָּבָר בְּעוֹלָם עוֹמֵד בְּפָנַי תִּתְּשׁוּבָה. קִיֵּן נִגְזַר עָלַי
נָע וְנָד תִּתְּיָה בְּאֶרֶץ, וּכְשֶׁעָשָׂה תִּתְּשׁוּבָה, פָּקַע
הַחֲצִי, שְׂפָתוֹב (בראשית ד) וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ נוֹד, אֲבָל נָע
לֹא נֵאמַר.

נִשְׁנוּ רַבּוֹתֵינוּ, עַל הַכֹּל הַקְּדוֹשׁ פְּרוּךְ הוּא מוֹחֵל,
וַאֲיֵנוּ מוֹחֵל עַל כְּבוֹד שְׁמוֹ. וְהֵאֵם אֵינּוּ מוֹחֵל,
וְהֵרִי מְנַשֶּׁה מְלֶךְ יְהוּדָה הַמִּיר כְּבוֹדוֹ שֶׁל מְקוֹם
בְּהַבְלִים? שׁוֹנָה מְנַשֶּׁה, שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ יָדַע שֶׁהַכֹּל
הוּא, וְלֹא שָׁם אוֹתוֹ עָקַר בְּלָבוֹ - דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה.
רַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹמֵר, אֵינּוּ לָךְ דָּבָר בְּעוֹלָם שֶׁעוֹמֵד
בְּפָנַי תִּתְּשׁוּבָה כָּלֵל.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, מַה זֶה שְׂפָתוֹב (ש) וַאֲחֹת תוֹבֵל
קִיֵּן נִעְמָה? אֵלֵּא, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, צִדְקַת
הִיִּתָּה וּנְעִימָה בְּמַעֲשֵׂיהָ. רַבִּי אֶבְחָו אָמַר, פִּשְׁטוֹ
שֶׁל מְקָרָא מוֹרָה עַל ^(דף כה ע"ב) שְׁהִיִּתָּה חֲכָמָה
בְּמִלְּאֲכַת הַבְּרִזָּל כְּמוֹ אַחִיָּה תוֹבֵל קִיֵּן, מִמִּשְׁמַע
שְׂפָתוֹב הוּא הָיָה אָבִי כָּל חֲדָשׁ נְחָשֶׁת וּבְרִזָּל,
וַאֲחֹת תוֹבֵל קִיֵּן נִעְמָה. הוּא הוֹצִיא אֲמָנוֹת זוֹ,

וַאֲחֻזְתּוֹ עִמּוֹ. וְהוּא שְׁכַתוֹב וַאֲחֻזְתּוֹ תוֹבֵל קִיּוֹן נְעֻמָּה,
שְׁהִיְתָה בְּקִיָּאָה כְּמוֹתוֹ. וְא"ו שֶׁל וַאֲחֻזְתּוֹ מוֹסִיף עַל
הָעֲנִיּוֹן שֶׁל מַעְלָה.

רַבִּי בָּא אָמַר, אֲמַם שֶׁל שְׂדִים הִיְתָה, וְהוֹלִידָה
אוֹתָם. שְׁהָרִי אֲמוֹ שֶׁל אֲשַׁמְדָּא, מְלֻךְ
הַשְּׂדִים, שָׁמָּה נְעֻמָּה. רַבִּי יִצְחָק בְּשֵׁם רַבִּי יוֹחָנָן
אָמַר, עַל שֵׁם יְפִיָּה נִקְרְאָת כְּדָה, וּמִמֶּנָּה יֵצְאוּ אוֹתָן
שְׁכַתוֹב (שם ו, ב) כִּי טַבַּחַת הִנְחָה, כְּמִרְאָה וּבִיפִי.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, לָמָּה נֶאֱמַר בְּשֵׁת (שם ה, ג) וַיִּזְלַד
בְּדַמּוֹתָיו כְּצִלְמוֹ, וּבְקִיּוֹן וּבְהֶבֶל לֹא נֶאֱמַר?
אָמַר לוֹ רַבִּי תִּיָּיא, קִיּוֹן וְהֶבֶל לֹא הָיוּ, אֵלֶּיָּא
לְהִרְאוֹת רְמִזָּה עֲלִיּוֹן וְסוֹד נִכְבָּד, וְלֹא בָּאוּ לִישַׁב
אֶת הָעוֹלָם מֵהֶם, אֲבָל שֵׁת לֹא בָּא לְעוֹלָם אֵלֶּיָּא
שֶׁיִּשְׁתַּלְשַׁל הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ, וּמִשּׁוֹם כֵּן אָמַר בְּדַמּוֹתָיו
כְּצִלְמוֹ.

שְׁנִינּוּ, חֲנוּךְ בֶּן יֶרֶד צִדִּיק הָיָה, וְקִבֵּל עַל עֲצֻמוֹ
לְהִרְשִׁיעַ, וּלְקַחְתּוֹ תְּקוּדָשׁ בְּרוּךְ הוּא קִדְּם

וּמְנוּ לַעֲשׂוֹת חֶסֶד עִמּוֹ, וְשִׂיתֵן לוֹ שָׂכָר טוֹב לְעוֹלָם
הַבֵּא.

רַבִּי אֶבְרָהָם אָמַר, אָנוּ שְׂנִינֵנו (שם כא) כִּי שָׁמַע אֱלֹהִים
אֶת קוֹל הַנֶּעֱר בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם. יֵשׁ אוֹמְרִים
בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם, שֶׁתִּהְיֶה צְדִיק בְּאוֹתָהּ שְׁעָה,
וּלְפִיכֵךְ שָׁמַע הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת קוֹלוֹ.

וְאָנוּ לֹא גִזְרְנוּ כֵּךְ בַּמִּשְׁנָה, שֶׁתִּהְיֶי אָמַר רַבִּי יְהוּדָה
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לָמָּה גִרַשׁ יִשְׁמַעֵאל מִבֵּיתוֹ
שֶׁל אַבְרָהָם, וּמָה רָאִתָּה שָׂרָה שְׂאֵמְרָה (בראשית כא)
גִּרַשׁ אֶת הָאִמָּה הַזֹּאת וְאֶת בְּנָהּ? אֵלֶּיךָ כָּאֵן כְּתוּב
(שם) וַתֵּרָא שָׂרָה אֶת בֶּן הַגֵּר הַמִּצְרִי שֶׁאֲשֶׁר יָלְדָה
לְאַבְרָהָם מִצְחָק. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינִי מִצְחָק אֵלֶּיךָ
בְּעַבְדוּתָהּ זָרָה. כְּתוּב כָּאֵן מִצְחָק, וְכְתוּב שָׁם (שמות
לב) וַיִּקְמוּ לְצִחָק. מַה לְּהִלֵּךְ עַבְדוּתָהּ זָרָה - אֵיךְ כָּאֵן
עַבְדוּתָהּ זָרָה. וּבְאוֹתָהּ הַשְּׁעָה תִּהְיֶה רָשָׁע, אִם כֵּן,
כִּמָּה נִבְיָאֵר (שם) בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם?

אֵלֶּיךָ מֵאוֹתוֹ שְׁפָסְקֵנוּ בַּמִּשְׁנָה שְׁלָנוּ, שֶׁאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, אֵינִי בֵּית דִּין שֶׁל מַעְלָה דְּנִיִּים אֶת

הָאָדָם עַד שִׁיחֶיהָ בֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּבֵית דִּין שָׁל
 מִטָּה - מִשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים וּמַעֲלָה. וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים
 בְּאוֹתָהּ הַשָּׁעָה לֹא הָיָה בֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה, וּלְפִיכֹךְ
 לֹא דָנוּהוּ, שְׁחֵרֵי הָיָה רְאוּי לְעֹנֵשׁ, אֲלָא שְׁיָמִיו הֵם
 שְׁלֹא תִיבֹוהוּ וְתִינּוּ מַה שְׁכָתוּב בַּאֲשֶׁר הוּא שָׁם,
 בְּיָמִים שֶׁהוּא שָׁם.

אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעֵאל, וְחֵרֵי רְאוּי עָלָם שְׁאִינּוּ בֵּן
 עֶשְׂרִים, וְהוּא טוֹב וְקוֹרָא וְשׁוֹנָה וְכַתּוּב. מִי
 סֵלֵק אוֹתוֹ מִן הָעוֹלָם? אִם תֵּאמַר בַּחֲטָאֵי אָבִיו -
 לֹא, שְׁחֵנָה הוּא מִי"ג וּמַעֲלָה. וְאִם תֵּאמַר בַּחֲטָאֵיו
 - חֵרֵי אִינּוּ בֵּן עֶשְׂרִים שָׁנָה!

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מָשָׁל לָמָּה הַדְּבָר דּוּמָה? לְמַלְךְ
 שְׁחֵיחָ לֹו פְרִדָּם, וַיּוֹם אַחַד נְכֻנָּם לְטִיל
 בְּאוֹתוֹ פְרִדָּם, וְרָאָה שׁוֹשְׁנִים קְטַנִּים צוֹמְחִים
 בְּתוֹכוֹ, וְתָיָה עוֹלָה רִיחָם לְפָנָיו שְׁאִין בְּמוֹתָם
 בְּעוֹלָם. אָמַר הַמֶּלֶךְ, אִם עֲכָשׁוּ בְּשִׁחָם קְטַנִּים כְּךָ,
 בְּשִׁינְדָלוּ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה.

לְאַחַר יָמִים נִבְנֶם בְּאוֹתוֹ פְּרִדִּים, וְהָיָה חוֹשֵׁב
 שְׂיִמְצָא אוֹתָם הַשׁוֹשְׁנִים שְׁנַתְנוּ רֵיחַ
 בַּתְּחִלָּה, בְּשָׁחִיו קִטְנִים וּמַעְלִים רֵיחַ, גְּדוּלִים
 וּמוֹבִים עֲתָה וַיִּהְיֶה מֵהֶם. בִּיּוֹן שְׁהַשְׁנִית בָּהֶם, רָאָה
 שָׁהֶם יְבֹשִׁים בְּלֹא רֵיחַ, וְכַעֲס. אָמַר, אֵלֹו בַּתְּחִלָּה,
 בְּשָׁחִיו לְחִים וּמוֹבִים וּמַעְלִים רֵיחַ, לְקַטְתִּים, הִיִּיתִי
 נִהְנֶה בָּהֶם. עֲבָשׁוּ בַּמָּה אֶתְהַנֶּה? חֲרִי יְבֹשִׁים הֵם.

לַשְּׁנָה הָאֶחָדָת נִבְנֶם הַמְּלֶךְ לַפְּרִדִּים, וְרָאָה
 שׁוֹשְׁנִים קִטְנִים נוֹתְנִים רֵיחַ. אָמַר הַמְּלֶךְ,
 לְקַטְו אוֹתָן עֲבָשׁוּ, וְאֶתְהַנֶּה בְּהֵן קָדָם שְׂיִיבָשׁוּ, כְּמוֹ
 שְׁעָשׂוּ קָדָם לְכוּ.

כֶּךְ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, רוֹאֶה בְּנֵי אָדָם קִטְנִים
 וְנוֹתְנִים רֵיחַ, וְהַכֹּל גְּלוּי לְפָנָיו, וְרוֹאֶה
 שְׁעַתִּידִים לְהִרְשִׁיעַ וַיְהִיו חֲשׁוֹבִים כְּקֹשׁ יְבֹשׁ,
 וּמְקַדִּים לָהֶם חֶסֶד, כִּדִּי לְהַנּוֹת בָּהֶם כְּגֹן עֵדוֹ,
 וְעֲבָשׁוּ בְּשָׁהֶם מוֹבִים, מִסְּלָקָם מִן הָעוֹלָם תְּהִיָה לְתֵן
 לָהֶם שְׂכָר טוֹב לְעוֹלָם תִּבְא. וְהוּ שְׂכַתְוֹב (שִׁיר ו) אֲנִי

לְדוֹדֵי וְדוֹדֵי לִי הָרוּעָה בְּשׂוֹשְׁנִים, הַמְנַהִיג עוֹלָמוֹ
בְּעֵינֵי שׂוֹשְׁנִים.

אָמַר רַבִּי אַבְהוֹ, אֲנִי מְסִיעַ לָזֶה שֶׁאָמַר רַבִּי
יְהוּדָה, שֶׁהָרִי רָאִינוּ כְּמוֹ זֶה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עִם יַרְבְּעָם בֶּן נֹכְחִי, שֶׁכְּשֶׁהָיָה עֲלֵם הָיָה
צַדִּיק וְטוֹב, שֶׁשָּׁנִינוּ, מַה שֶּׁכָּתוּב וְשִׁנִּיתָם לְבָדָם
בְּשָׂדֶה, מִלְּמַד שֶׁשָּׁקוּלִים הֵם בְּצַדְקוֹתָם וּבְזִכּוֹתָם
מִכָּל יִשְׂרָאֵל.

אָמַר רַבִּי פְּרָכְיָה, בְּאוֹתָהּ שָׁעָה אָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לְפָמְלָיָא שֶׁל מַעֲלָה: רִיחוּ שֶׁל
יַרְבְּעָם עוֹלָה לְפָנָי, וְאֲנִי רוּצָה לְסַלְקוֹ מִן הָעוֹלָם
עַכְשָׁו, כְּשֵׁישׁ בּוֹ רִיחַ. אָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹנוֹ שֶׁל
עוֹלָם, אַתָּה דִּין אֲמַת, אִם עַכְשָׁו הוּא כֵּן - כָּל
שְׂכֵן כְּשִׁינְדֵל. אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: גְּלוּי
וְיָדוּעַ לְפָנָי שֶׁיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינַי. אָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹנוֹ
שֶׁל עוֹלָם, אִם לְפָנֶיךָ גְּלוּי - לָנוּ וְלְפָנֶיךָ כָּל הָעוֹלָם
מִי גְלוּי?! הַנִּיחוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מה כתוב? ויזעז המלך ויעש שני עגלי זהב. חטא
 והחטיא. באותה שעה אמר להם הקדוש
 ברוך הוא: לא אמרתי לכם שאני רוצה לסלקו מן
 העולם קדם זה?! חבל שעשיתי כן.

בא אביה בנו, והיה עושה טוב בפשהיה קטן. ומה
 טוב היה עושה? אמר רבי יוסי אמר רבי
 חנינא: עולי הרגל היו עולים על ידו שלא מדעת
 אביו. ראה הקדוש ברוך הוא שהוא טוב, וסלקו
 מהעולם קדם ימיו, כדי לעשות חסד עמו
 ולהנחילו לעולם הבא קדם שיבאיש ריחו, וזהו
 החסד שעשה הקדוש ברוך הוא עם בריותיו.

כך חנוה, בעוד שהיה צדיק והדור פלו חייבים
 רשעים, ראה הקדוש ברוך הוא, שאם
 יניחחו, ילמד ממעשיהם, וסלקו קדם זמנו מן
 העולם, קדם שיבאיש ריחו. זהו שכתוב (בראשית ה)
 ואיננו כי לקח אתו אלהים. בלומר, ואיננו בעולם
 הנה למלאות ימיו, כי לקח אותו אלהים קדם זמנו
 לעשות עמו חסד להנחילו תיי העולם הבא.

וַיֵּרְאוּ בְנֵי הָאֱלֹהִים אֶת בְּנוֹת הָאָדָם (שם ו'). מִי הֵם
 בְּנֵי הָאֱלֹהִים? רַבִּי יִרְמְיָה אָמַר, גְּדוּלֵי
 הַדֹּר. שְׁהִיו (דף בו ע"א) אֲבוֹתֵיהֶם גְּדוּלֵי הַדֹּר וְלֹא הָיוּ
 מוֹחִים בְּיָדָם.

לְמַדְנֵנו, זְקֵן בְּבֵית - סִימָן טוֹב בְּבֵית, צַדִּיק בַּדֹּר
 - סִימָן טוֹב יֵשׁ בְּעוֹלָם. שְׁשֻׁנֵינוּ, הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא מְטִיל אֵימַת הַדָּיָן וְהַמְנַהֵג עַל בְּנֵי אָדָם,
 שְׁכָל זְמַן שְׁאֵימַת הַדָּיָן עַל הַדֹּר, בְּיָדוּעַ שֶׁהוּא
 צַדִּיק וְהֵם צַדִּיקִים. נְטִלָה אֵימַתוֹ מִבְּנֵי אָדָם - הוּא
 רָשָׁע, וְהֵם יוֹתֵר מִמֶּנּוּ.

וּבֵא הַכְּתוּב לְהוֹרֹת, (בראשית ו, ד) הַנְּפִלִים הָיוּ
 בְּאֶרֶץ - אֵלוֹ אָדָם וְאִשְׁתּוֹ, שֶׁהֵם הָיוּ שְׁנִפְלוּ
 בְּאֶרֶץ בְּלֹא אָב וְאִם. וְלָמָּה נִקְרְאוּ נְפִלִים? שְׁנִפְלוּ
 מִמַּעַלְתָּם שֶׁחָיָה לָהֶם. כְּלוּמָר, נְפִלִים הֵם מִכְּמוֹת
 שְׁהִיו כְּבָר, נְפִלִים הֵם עַל שְׁנִטְרָדוֹ מִזֶּן עֶדֶן וְלֹא
 חֲזְרוּ לְשָׁם.

עַל כֵּן חֲזָרָה חֲתוּרָה וְאִמְרָה, אֵלוֹ הָיוּ בְּאֶרֶץ,
 שֶׁחֲתָה אֵימַתָּם עַל כָּל הַכְּרִיּוֹת, וְעַדִּין הָיוּ

בְּיָמִים, וְלֹא מָנְעוּ בְּנֵי הַדּוֹר מִלַּעֲשׂוֹת עֲבֵרוֹת. וּמִי
 הֵם אוֹתָם הָעוֹבְרִים הָעֲבֵרוֹת? גְּדוּלֵי הַדּוֹר, אֲנִישֵׁי
 הַשָּׁמַיִם, שֶׁהָיוּ גְּדוּלִים בַּדּוֹר.

אָמַר רַבִּי פִּנְחָס, מִכָּאֵן מִשְׁמָעוֹת הַפְּסוּק, שְׁכַתוֹב
 (שם) הַנְּפִלִים הָיוּ בְּאֶרֶץ בְּיָמֵים הָהֵם, לָהֶם
 הַמְּנִיעָה לְמָנַע עֲצָמָם מִהָעֲבֵרוֹת בְּשִׁבְלָם וְלֹא
 מָנְעוּ, וְלִעֲנִינֵיהֶם מִמָּשׁ בָּאִים אֶל בְּנוֹת הָאָדָם בְּזִנוֹת
 וַיִּלְדוּ לָהֶם. וּמִי הָיוּ אוֹתָם הַנְּפִלִים שֶׁהָיוּ בַּדּוֹר?
 אוֹתָם הַגְּבוּרִים שֶׁלֹּא נִרְאָה בַּדּוֹר כְּמוֹתָם. אֲנִישֵׁי
 הַשָּׁמַיִם - שֵׁם הַיְדוּעַ שֶׁקָּרָא לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 שְׁכַתוֹב (שם ה) וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵם אָדָם.

אָמַר רַבִּי חֲנִינְיָא לְרַב הוֹנָא, מַה שֶּׁאָמַר בְּנֵי
 הָאֱלֹהִים, עַל שֵׁם שֶׁנִּבְרָאוּ מִשָּׁם זֶה,
 שְׁכַתוֹב (שם א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם.

וַיְהִי הַיּוֹם וַיִּבְאֹוּ בְּנֵי הָאֱלֹהִים כּו' (מִיֹּב א'). אָמַר רַבִּי
 שְׁמַעוֹן בֶּן לָקַיִשׁ, הוּא שְׁטָן, הוּא יֵצֵר הָרַע,
 הוּא מִלְּאֲךָ הַמְּנוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אוֹתוֹ הַיּוֹם,
 יוֹם שֶׁל רֹאשׁ הַשָּׁנָה הָיָה, יוֹם שֶׁיֵּשׁ לְכָל אָדָם לַחֲזוֹר

לְמוֹטָב. וְכִּי תִרְאֶה, אִין דְּרַכּוּ שְׁל יִצָּר הָרַע
לְקַטְרֵנּוּ, אֵלֵא בְּשַׁעַה שְׁהֶאָדָם רוּצָה לְחִזּוֹר לְמוֹטָב.
בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן. יְמִלּוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן. (דף בו ע"א)